

THE
SHABDARATNAKARA

OF
VACHANACHARYA SHRI SADHU SUNDARA GANI

EDITED BY

SHRAVAK PANDIT HARGOVINDDAS

AND

SHRAVAK PANDIT BECHARDAS,

Most devoted Servants of His Holiness Shashtra Visharad
Jainacharya Shri Vijaya Dharma Suri.

WITH

The pecuniary help of Shree Jain Shvetambar Sangha
OF RANGOON.

PUBLISHED BY SHAH HARSHCHAND BHURABHAI,

AND

*Printed by Babu Ganga Prasad Gupta, at his
Art Printing Works, Benares City.*

Veer-Era, 2439.

Price 12 annas.

प्रस्तावना ।

‘शब्दरत्नाकर’ इति स्वाख्यां सत्यापयतोऽस्य श्रीशब्दरत्नाकरको-
शस्य निर्मातार, शब्दशास्त्रानिष्ठाताः, सर्वमपि शब्दभेदं संविदानाः, साधु-
सुन्दरा, ‘वाचनाचार्य’ इति पदप्रभूषिताः श्रीसाधुसुन्दरगणयः कीदृ-
शाः, ? , कदा किं प्रतिष्ठापयामासुः ? , इति प्रश्नपरम्परापरायणान् त एवावबो-
धयन्ति निजनिर्मितधातुरत्नाकरप्रशस्तिप्रान्तभागेन— “व्योमसिद्धिरसक्षोणी-
(१६८०)मितेऽब्दे विवृतिः कृता क्रियाकल्पलतानाम्नी शुभे दीपालिकादिने” इति
ते चानेन पूर्वार्धश्लोकेन स्वं धातुरत्नाकरविवृतिकर्तार सप्तदशशताब्दीम-
ध्यगत प्राचीकटन् । ततश्च स्पष्ट एवावसीयतेऽमीषां विज्ञानां सप्तदशशता-
ब्द्यां प्रत्तासमय इति ।

ते च साधुकीर्तिनां साधुकीर्तिनामधेयानां पाठकप्रवराणां पण्डितरूपा
अन्तेवासिनः, लघुभ्रातरश्च साधुकीर्तिविनेयावत्तसानां श्रीविमलतिलकानामि-
त्यपि तस्मादेव धातुरत्नाकरादवबुध्यते । निजवंशवृक्षप्रशंसोल्लेखे ते एवोल्लिखन्ति
धातुरत्नाकरे ।

आदौ—

“दुर्वादिमत्तद्विपकेसरिभ्यो विद्यावशावल्लभवल्लभेभ्यः ।
श्रीसाधुकीर्त्याह्वयपाठकेभ्यो नमामि मदीक्षकशिक्षकेभ्यः” इति ।

अन्ते तु—

“शास्त्राध्यापनसत्रसत्र नियतं यैर्मण्डितं भूतले
पायं पायमपायदोषविकलं विद्यारसं पूरुषाः ।
आघ्राता इव नापरत्र विदधुस्तत्प्रार्थनं वाग्मिनां
शृङ्गारोपमसाधुकीर्तिगणयः श्रीपाठका जज्ञिरे ॥
तच्छिष्योऽस्ति च साधुसुन्दर इति ख्यातोऽद्वितीयो भुवि
तेनैषा विवृतिः कृता मतिमतां प्रीतिप्रदा सादरम् ।
स्वोपज्ञोत्तमधातुपाठविलसत्सद्धातुरत्नाकर—

ग्रन्थस्यास्य विशिष्टशाब्दिकमतान्यालोक्य संक्षेपतः” ॥ इति ।
तत्रैव च निजगुरुगुरुबन्धुत्वेन श्रीविमलतिलकं स्तुवन्ति ते—

“विमलतिलकनामा तद्विनेयेषु मुख्यः

स्वगुरुपरमभक्तश्चारुचारित्रयुक्तः ।

इह हि विजयतेऽसौ ज्ञातसिद्धान्तयुक्तिः ।

सततमधिकमस्मद्भक्तिभावं दधानः” ॥

इममेवार्थं तेषामुक्तिरत्नाकरग्रन्थोऽपि द्रव्यति—

“खरतरमतपाथोराशिवृद्धौ मृगाङ्काः

यवनपतिसभायां ख्यापिताहन्मताज्ञाः ।

प्रहतकुमतदर्पाः पाठकाः साधुकीर्ति—

प्रवरसदभिधानाः सिंहतुल्या जयन्ति ॥

तेषां शास्त्रसहस्रसारविदुषां शिष्येण शिक्षाभृता

भक्तिस्थेन हि साधुसुन्दर इति प्रख्यातनाम्ना मया ।

ग्रन्थोऽयं विहितः कवीश्वरवचोबुद्ध्योक्तिरत्नाकरः

स्वाऽन्येषां हितहेतवे बुधजनैर्मन्यश्चिरं नन्दतु ॥,, इति ।

ते च कांस्कान् ग्रन्थानग्रन्थिपत इत्यपि नावगतं संपूर्णमधुना, किन्तु तेषां ग्रन्थरत्नत्रयमुपलभ्यते साम्प्रतम्— एकस्त्वयं कोशः, उक्तिरत्नाकरः, स्वोप-
ज्ञक्रियाकल्पलताख्यटीकानिष्टङ्कितो धातुरत्नाकरश्चेति ।

तेषु एकेनैवानेन कोशसमीक्षणेन तेषां शब्दशास्त्रपारगतत्वमवगम्यते एव सहृदयानामिति । सत्स्वपि नैकेषु कोशेषु नायमेषामायास आयासः; यतस्तैरत्र शब्दार्थभेदसंग्रहं विधाय सर्वेभ्योऽपि कोशेभ्योऽयमत्यरेचि, तत्तु सुस्पष्टमेव शब्दविदामिति अयं च कोशः पट्काण्ड्या व्यभाजि तैः— तत्र क्रमेण, प्रथ-
मोऽहत्काण्डः, देवकाण्डः, मानवकाण्डः, तिर्यक्काण्डः, नारककाण्डः सामा-
न्यकाण्डश्चेति । कोशमिमं कृत्वा तैः परमकारुणिकैः कवयोऽत्यन्तमुपकृता
इति । अस्य च गौधनानेहसि लिखितपुस्तकत्रयमुपालप्स्वहि ततस्तेषां पुस्तक-
दातृणा महोपकारं मन्वानौ तान् नामग्राहमुल्लिखाम ।

२ अस्मद्गुरुणां श्रीशास्त्रविशारदजैनाचार्याणां प्रतिद्वयं शुद्धं च, तयोरे-
कस्याः प्रान्ते “संवत् १७४८ फाल्गुनकृष्ण १४ दिने श्रीवीकानेरमध्ये
भट्टारकजैङ्गमयुगप्रधान श्रीश्रीश्री १०८ श्रीजिनचन्द्रसूरिसूरीश्वराणां शिष्येण
पण्डितनेमिसुन्दरेणालेखि प्रतिरियम् ॥ श्रीरस्तु ॥ श्रीः” एवमुल्लेखोऽस्ति ।
अन्यस्या अन्ते तु—

“सप्ताब्धिगोत्रगोत्राप्रमिते संवति संवति ।

माघस्याद्याष्टमीघसे श्रीविक्रमपुरे पुरे ॥ श्री.

लिलिख एष सद्ग्रन्थो जयसुन्दरसाधुना ।

इयं प्रतिः स्थिरा भूयात् यावच्चन्द्रदिवाकरौ ॥”

एका तु श्रीयुतनेमचन्द्रयतिवर्याणाम्, तदन्ते तु “संवत् १७५६
फाल्गुनशुक्ल ९ दिने श्रीमेढतायां लिपीचक्रे अस्यान्ते चैकोऽकारादिशब्दानु-
क्रमोऽपि दत्तः । प्रतिस्थलं च टिप्पणेन सुस्पष्टनमपि कृतम् । जागरुकमनसा
गोधनेऽप्यास्मिन् ज्ञानावरणीयोद्धवाः स्खलनाः निरस्यन्त सज्जनाः पाठका
हंमायिष्यन्ते—

इति प्रार्थयेते

हरगोविन्द-वेचरदासौ ।

पंन्यासजी-श्रीकेशर मुनिजी- गणिउपदेशात् जैनज्ञानचंडार

॥ अहम् ॥

श्रीविजयधर्मसूरिगुरुभ्यो नमः ।

वाचनाचार्यश्रीसाधुसुन्दरगणिविरचितः

श्रीशब्दरत्नाकरः ।

पोथी

पुस्तक

ध्यात्वाऽर्हतो गुरुन् प्राज्ञान् वाग्देवीमपि भक्तितः ।

शब्दरत्नाकरं कुर्वे शब्दभेदार्थसंग्रहम् ॥ १ ॥

अर्हद्देवनृतिर्यच्चो नैरेयाः साङ्गकाः समाः ।

अव्ययाश्च क्रमोऽत्रायं लक्ष्यतां सुखलब्धये ॥ २ ॥

भवेज्जिनेऽर्हन्नर्हन्तः सार्वः सर्वीय इत्यपि ।

तीर्थङ्करस्तीर्थकरः परमेष्ठी ठकारयुक् ॥ ३ ॥

वृषभर्षभौ नाभेये, शंभवे संभवोऽपि च ।

एकादशजिने श्रेयान् श्रेयांसो, द्वादशार्हति ॥ ४ ॥

वसुपूज्य-वासुपूज्यावेनन्तोऽनन्तजिद् मतः ।

विंशे जिने मुनिस्तद्वद् मुनिसुव्रत-सुव्रतौ ॥ ५ ॥

अरिष्टनेमौ नेमिश्च नेमी नन्तोऽपि कथ्यते ।

श्रीपार्श्वः पार्श्वनाथश्च वामेये, चरमेऽर्हति ॥ ६ ॥

महावीरः स वीरश्च, तुर्यार्हन्तस्य वप्तरि ।

दन्त्यादिः संवरः, कुन्थुबप्पे शूरश्च सूरयुक् ॥ ७ ॥

मरुदेवा मरुदेव्यप्याद्यार्हन्मातरि स्मृता ।

तालव्यमध्या त्रिशला, पञ्चमार्हदुपासके ॥ ८ ॥

त्र्युकारस्तुम्बुरुश्चक्रेश्वर्यामप्रतिचक्रिका ।

अजिताऽजितबलायां, सुतारा तु सुतारका ॥ ९ ॥

निमीश्वरोऽर्हद्विशेषे द्वीकारोऽथ कृतार्धके ।

तुर्यहल्, शूरदेवस्तु दन्त्यतालव्यसादिमः ॥ १० ॥

संवरो दन्त्यसादिः स्यात्, भद्रकृद् भद्र उच्यते ।

मोक्षे श्रेयः शिवं तालव्यादी, निःश्रेयसं पुनः ॥ ११ ॥

मध्यतालव्ययुक्, साधौ साधन्तः साधयन्तकः ।

रिष्यृषी यति-यतिनौ श्रमण-श्रवणौ तथा ॥ १२ ॥

मुनिस्त्रे तप-तपसी अदन्त-सान्तके स्मृते ।

प्रायश्चित्तं प्रायश्चित्तिः पापसंशोधके तपे ॥ १३ ॥

शिष्यः शिक्षु-शैक्षौ तालव्याद्याश्छात्रे च तद्भिदि ।

व्रतादाने परिव्रज्या प्रव्रज्याऽप्यभिधीयते ॥ १४ ॥

क्षपणे नम्र-नम्राटौ श्रमणः श्रवणोऽपि च ।

क्षेमे मद्रं भद्र-भन्द्रे प्रशस्तं शस्तमित्यपि ॥ १५ ॥

भावुकं भविकं भव्यं शिवं च श्रोवसीयसम् ।

श्रेयः स्वःश्रेयसं तालव्यादयः, कुशलं पुनः ॥ १६ ॥

मध्यतालव्यकं प्रोक्तं, सुभं तालव्य-दन्त्ययुक् ।

मङ्गल्यमपि माङ्गल्यं मङ्गलं च तथा स्मृतम् ॥ १७ ॥

इति वादीन्द्रश्रीसाधुकीर्त्युपाध्यायमिश्राणां शिष्यलेशेन वाच-

नाचार्यसाधुसुन्दरगणिना विरचितायां शब्दरत्नाकरनाम-

शब्दप्रभेदनाममालायामर्हत्काण्डः प्रथमः ॥ १ ॥

अथ द्वितीयः काण्डः ।

स्वर्गे स्वस्त्रिदिवोऽस्त्री द्युर्दीदिविर्दीदिविर्दिविः ।
 द्यो-दिवौ दिवमित्युक्तं त्रिविष्टप-त्रिपिष्टपे ॥ १ ॥
 तात्तातो विषस्तविशं विहेलिम-विशेलिमौ ।
 सुरे दिवोका दिवौकास्तौ विहङ्गेऽपि, दैवतः ॥ २ ॥
 देवताऽऽदित्याऽऽदितेयौ, सुधाऽभिनवदुग्धयोः ।
 पीयूषमपि पेयूषं, व्यन्तरा वानमन्तराः ॥ ३ ॥
 असंयुक्ततकारः स्याद् वेतालो व्यन्तरान्तरे ।
 मार्तण्डि-मार्ताण्डौ मार्तण्डोऽर्क एतश्च ऐतश्च ॥ ४ ॥
 तुविर्भुविश्च द्वौ सान्तौ तपनस्तापनो भगः ।
 भर्गो हरिर्हरिद्भानु-भानू पेरुश्च पारुवत् ॥ ५ ॥
 भासन्तो भासयन्तोऽगो नगवत् तरु-शैलयोः ।
 भुजगेऽप्यंशुराशुश्च महिरो मिहिरस्तथा ॥ ६ ॥
 मुहिरो मुदिरस्तद्वद् मुचिरः सहुरिस्तथा ।
 मुहुरिः सृणि-सरणी अव्यवी स्योन-स्यूनकौ ॥ ७ ॥
 प्रद्योतनो द्योतनश्च वृषाकपि-कपी अरुः ।
 अरूषो रुषज-रूषौ दिवि-द्युभ्यां परो मणिः ॥ ८ ॥
 सूरस्तालव्यदन्त्यादिस्तालव्यादिः शुचिर्वृकः ।
 कोद्रिंरिन्द्रोऽप्यरुः सान्तः किरणे द्युद्-द्युती रुचिः ॥ ९ ॥

रोची रुक् शुचियुक् शोचिर्भा-भासौ भाः प्रभा विभा ।
 त्विट्-त्विषी प्रश्नि-पृष्णी च धृष्णिर्भीश्वभीषुकौ ॥१०॥
 रोचिः शोचिरिसन्तौ द्वौ, मयूखो ह्याद्यवर्ग्यखः ।
 प्रकाशे द्योत उद्द्योतः, सान्तोऽदन्तो महो महः ॥११॥
 धाम नान्तमदन्तं च, ताविषं तविषं तथा ।
 बलेऽप्यथो विधौ राजा राजराजश्च चन्दिरः ॥ १२ ॥
 चन्द्र-चन्दौ चन्द्रमसाऽमा विकुस्र-विकस्रकौ ।
 विकस्रः सोल-सोमानौ यज्ञपेयरसेऽपि च ॥ १३ ॥
 लाञ्छने लक्ष्मणं लक्ष्म लक्षणं, चन्दिरातपे ।
 चन्द्रिका चन्द्रिमाऽपि स्यात्, मण्डले मण्डली मता ॥१४॥
 नक्षत्रे तारका तारा निरिकाराऽत्र तारका ।
 अश्वयुज्याश्चकिनी चाश्विनी स्युः कृत्यका बहौ ॥१५॥
 बहुलाश्च मृगशीर्षे मृगशार्गौ मृगाच्छिरः ।
 मृगशिराऽपि शीर्षस्थास्तारकास्तस्य त्विल्वलाः ॥१६॥
 इन्वका मित्रदेवाणामनुराधाऽनुराधिका ।
 तृतीयवर्गद्वितीययुग्ं ज्येष्ठा मूल आश्रयः ॥ १७ ॥
 तालव्यदन्त्ययोरप्यामषाढा ह्रस्वपूर्विका ।
 श्रविष्ठा च धनिष्ठापि त्रिकवर्गद्वितीययुक् ॥ १८ ॥
 तद्वत्प्रोष्ठपदा लग्नात्रिभागे तु द्दकाणवत् ।
 द्रिक-द्रेक्काण-दृक्काणाः, बुधे चान्द्रमसायनिः ॥ १९ ॥
 चान्द्रमसायनश्चापि गुरौ गीर्षति-गीःपती ।
 गीःपति-गीप्पती रेफ-विसर्ग-गजकुम्भ-षाः ॥ २० ॥

चतुर्ष्वेषु च वाग् वाग्मी प्रख्या आख्याः प्रचक्षसा ।
 सकारान्तास्त्रयोऽमी स्युः, शुक्रे काव्य-कवी भृगुः ॥ २१ ॥
 भार्गवेऽप्यर्कपुत्रे तु शनैश्चर-शनी शनैः ।
 अव्ययं, सौरि-सौरौ द्वौ दन्त्य-तालव्यपूर्वकौ ॥ २२ ॥
 राहौ स्वर्भाणु-स्वर्भानू तमास्तमस्तमोऽपि च ।
 द्वौ सान्तौ तृतीयोऽदन्तो, ध्रुव उत्तानपादकः ॥ २३ ॥
 औत्तानपादिः, कौम्भौ तु मैत्रावरुणि-वारुणी ।
 मैत्रावरुण आग्नेय अभिमारुत इत्यपि ॥ २४ ॥
 अगस्त्येऽगस्तिरेकोक्त्या शशि-भास्करोः पुनः ।
 पुष्पदन्तौ पुष्पवन्तावुपलिङ्गमुपद्रवे ॥ २५ ॥
 उपालिङ्गं रिष्टा-ऽरिष्टे माङ्गल्ये चाप्यनेहसि ।
 कालेऽतिथोऽतिथः कालविशेषे सुषमा तथा ॥ २६ ॥
 दुःषमा षोऽत्र मूर्धन्यः, कोष्ठा त्वष्टादश स्मृताः ।
 निमेषाष्टाग्रगो वर्णोऽत्र घट्यां नाडि-नाडिके ॥ २७ ॥
 नाडी-नाली-नालिकाश्च, दिने तु दिवसो दिवस् ।
 दिवा प्रतिदिवा नान्तौ द्युरस्त्र्यव्ययमप्यहः ॥ २८ ॥
 अह्न्यहे ड्यन्त-टाबन्तावहः सन्तोऽथ वासरः ।
 वाश्रश्च दन्त्य-तालव्यमध्यौ घस्रश्च हस्रयुक् ॥ २९ ॥
 दिवाव्ययं सप्तम्यर्थे, व्युष्टे कल्यं सकाल्यकम् ।
 उषः-प्रत्युषसी सान्तौ प्रत्यूषोऽपि प्रगेऽव्ययम् ॥ ३० ॥
 प्राह्णे पूर्वद्युरेतौ च गोस-गोसर्गकौ समौ ।
 मध्याह्णे तु दिवामध्यं मध्यं मध्यंदिनं तथा ॥ ३१ ॥

दिनावसाने सायोऽस्त्री सायं स्याद् मान्तमव्ययम् ।
 पितृप्रस्वां सन्धा सन्ध्या सन्धिश्चापि विभावरी ॥३२॥
 विभावरी निशा निट् च निशीथश्च निशीथिनी ।
 निशीथ्या वासुरा मध्यदन्त्य-तालव्ययुक्, तमिः ॥३३॥
 तमी तमा तामसी च वसतिर्वासतेय्यपि ।
 शार्वरी सर्वरी दन्त्यतालव्यादिरुषा उषः ॥ ३४ ॥
 उसास्त्रयोऽमी सान्ताः स्युरुषा दोषाऽप्यनव्यये ।
 अव्यये च तथाऽऽदन्तौ, रजनी रजनिः स्मृता ॥३५॥
 त्रियामा यामिनी यामा याम्या रात्री च रात्रियुक् ।
 नक्ता नक्तं तथा नक्तं मान्तमव्ययमप्यथो ॥ ३६ ॥
 ज्योत्स्नायुक्तक्षपायां तु ज्योत्स्नी ज्योत्स्नापि, दर्शनिट् ।
 तमिस्रा दन्तसंयोगा द्युः पक्षी निड्द्वयावृतः ॥ ३७ ॥
 ध्वान्ते तमं तमोऽदन्तौ, तमसं तमसस्तमः ।
 सान्तं, तमिस्रा तमिस्रं सदन्त्यौ, तिमिरं तथा ॥ ३८ ॥
 सन्तमसा-ऽवतमसे अन्धातमसमन्धतः ।
 तमसं चाऽन्धकारान्धे भूच्छायमनृलिङ्गकम् ॥ ३९ ॥
 तुल्याहर्निशि विषुशो विषुवद् विशुवं तथा ।
 विषुवं, बहुलः कृष्णपक्षे मध्य उकारवान् ॥ ४० ॥
 पूर्णिमायां पौर्णमासी, दर्शोऽमावास्यमावसी ।
 अमावस्याऽमाऽमावास्या, नष्टेन्दौ तु कुहुः कुहूः ॥४१॥
 चतुर्दशी विध्वदर्शो शिनीवाली सयुग्मभाक् ।
 मासे माः स्याद् वर्षकोशो वर्षाशकयुतस्तथा ॥ ४२ ॥

मार्गशीर्षे मार्ग-सहौ सहाः सान्तोऽथ माघके ।
 तपाः सान्तो ह्यस्त्रियां स्यात्, फल्गुनाले तु फाल्गुनः ॥ ४३ ॥
 फल्गुनश्च फाल्गुनिको, मघौ चैत्रः सचैत्रिकः ।
 शुके तु ज्येष्ठा-मूलयोज्येष्ठ-ज्यैष्ठौ त्रयोप्यऽमी ॥ ४४ ॥
 त्रिकवर्गद्वितीयाप्तषसंयोगाः, शुचौ पुनः ।
 अषाढ आषाढोऽपि स्यात्, नभसि श्रावणः स्मृतः ॥ ४५ ॥
 श्रावणिकोऽथ नभस्ये भाद्र-भाद्रपदौ समौ ।
 प्रौष्ठपदस्त्रिकवर्गद्वितीयाप्तो ह्यथाश्विने ॥ ४६ ॥
 अश्वयुज आश्वयुजो, बाहुले कार्तिकस्तथा ।
 कार्तिकिकः प्रशलतौ हेमन्तो नान्तहेमयुक् ॥ ४७ ॥
 शैष-शिशिरौ तालव्योपेतौ ग्रीष्मर्तुरूष्मकः ।
 ऊष्मायण ऊष्मा नान्त उष्ण उष्णागमोष्णकौ ॥ ४८ ॥
 प्रावृषि प्रावृषा वर्षा बहुले वरिषास्तथा ।
 घनात्यये तु शरदा शरच्चाब्दे तु वत्सरः ॥ ४९ ॥
 उद्धत्सर-संवत्सर-परिवत्सर-वत्सराः ।
 अनुसंवत्सरो विवत्सरो वत्सोऽपि वर्षवत् ॥ ५० ॥
 वरिषः शारदोपेता शरत् संवदनव्ययम् ।
 अव्ययं च, समा स्त्रीत्वे वा बहुले च तद्भिदि ॥ ५१ ॥
 इद्धत्सरेडावत्सरौ क्षये कल्पान्तकल्पकौ ।
 संवर्तः परिवर्तश्च सांष्टिक-सांमृष्टिके ॥ ५२ ॥
 तात्कालिकफले प्रोक्ते, आकाशे द्यो-दिवौ द्यु च ।
 क्लीबं सन्तं नभश्चापि नभसो नभसं तथा ॥ ५३ ॥

अन्तरिक्षमन्तरीक्षं मेघे घन-घनाघनौ ।

ऋञ्जसानो रिञ्जसान उभ्रोऽभ्रमब्धमित्यपि ॥ ५४ ॥

गडयित्नुर्गदयित्नुर्वारितो वाह-वाहनौ ।

पर्जन्योऽष्टमवर्ग्याप्तोऽब्दमालायां तु कालिका ॥ ५५ ॥

काली वृष्ट्यां वर्षणं स्याद्वर्षं, तद्विघ्नके लवात् ।

ग्रह-ग्राहौ, घनोपले तु करः करकस्त्रिषु ॥ ५६ ॥

आशायां दिग्-दिशे काष्ठा त्रिकवर्गद्वितीयभाक् ।

ककुभा ककुब्, याम्याशाऽपाच्यवाची दिगन्तरे ॥ ५७ ॥

विदिक् प्रदिक् चापदिशं प्राक्-प्राचीने समे मते ।

अपाचीनमपाक् प्रत्यक् प्रतीचीनमुदक् तथा ॥ ५८ ॥

उदीचीनमपाक् प्रत्यक् प्रागुदगव्ययान्यपि ।

इन्द्रे मघवा मघवान् मघवन् दल्मि-वल्मिकौ ॥ ५९ ॥

नान्तौ सुत्रामा सूत्रामा हर्यश्चो हरिमान् हरिः ।

बिडोजाः स्याद् बिडौजाश्च सन्तौ, वृत्रश्च वृत्रहा ॥ ६० ॥

पर्जन्यः पूर्ववन्नान्तो वृषा दन्त्यद्वयान्वितः ।

तालव्यद्वयवानाद्यतालव्यश्च तृतीयकः ॥ ६१ ॥

शुनाशीरः, स्मृतेन्द्राण्यां महेन्द्राणी सची शची ।

शचिर्वसंवौ जयन्तः जयदत्तो जयस्तथा ॥ ६२ ॥

इन्द्रपुत्र्यां ताविषी स्याद् वात्यायां च तविष्यपि ।

इन्द्रहस्तिन्यैरावण ऐरावतः, ऋजौ धनौ ॥ ६३ ॥

इन्द्रस्यर्जुरोहितं स्याद् रोहितं पारिभद्रके ।

मन्दार-मन्दरौ तद्वद् मन्दारुश्च, पंवौ शृणिः ॥ ६४ ॥
 सृणिश्च वह्नावप्येतौ, भिदिरं भिदुरं भिदुः ।
 भिदि-भेदी दिभिः शम्ब-सम्बौ शम्बः शतारकः ॥ ६५ ॥
 धारः शित-शतात्, वज्रोऽस्त्रियां वज्राशनिर्द्वयोः ।
 अशनिर्द्वयोराशनः स्वार्थे प्रज्ञाद्यणा, शरुः ॥ ६६ ॥
 स्वरु-श्वरु उदन्तौ द्वौ स्वरुः सान्तोऽथ षण्ठके ।
 व्याधाम नान्तं, व्याधामोऽदन्तः पुंसि च, दस्रयोः ॥ ६७ ॥
 अश्विनावाऽश्विनेयौ च, देवत्वष्टरि विश्वकृत् ।
 विश्वकर्मापि, स्वर्वधां वा स्त्री भूमन्यप्सरा मता ॥ ६८ ॥
 ऊर्वसी दीर्घ-ह्रस्वादिर्दन्त्य-तालव्यभाक् क्रमात् ।
 गन्धर्वो गायने दैवे गान्धर्वोऽपि च तद्भिदि ॥ ६९ ॥
 अव्ययाऽनव्ययौ हाहा हाहाः सान्तोऽप्यथो हहाः ।
 हुहुर्दिहस्वो हूहूश्च द्विदीर्घोऽव्ययमप्यथो ॥ ७० ॥
 हाहाहूहरित्यखण्डं नामैके, शमने यमः ।
 यमराजो यमराट् च, संयमनी व्यंकारयुक् ॥ ७१ ॥
 शङ्कावश्रपोऽन्तर्दन्त्योपि, हनुषो हनूषवत् ।
 रात्रिचरो रात्रिचरो, नृचक्षाः ख्याश्च चक्षसा ॥ ७२ ॥
 त्रयः सान्ता अन्यषण्ठाः, क्रव्यात् क्रव्यादसंयुतः ।

१ नपुंसकलिङ्गे नान्तो व्याधामशब्दः । २ स्त्रीलिङ्गोऽप्सरःशब्दो विकल्पेन भूम्नि- बहुवचने मत इत्यर्थः । ३ दीर्घो ह्रस्वश्चादिर्यस्य, तथा दन्त्यं तालव्यं च भजते सः, ऊर्वसी, ऊर्वसी, ऊर्वशी, ऊर्वशी, इति चत्वारः शब्दाः । ४ देवसंबन्धिनीत्यर्थः । ५ अकारत्रययोगवान् संयमनीशब्दो यमपुरीवाचकः । ६ अन्यश्चक्ष.शब्दः षण्ठो नपुंसको यत्र ते, इति सान्तविशेषणम् ।

जातुधानो यातुधानो जातु यातु च षण्ढकौ ॥७३॥
 कर्बुरः कर्बरो रक्षः राक्षसोऽप्याशराऽऽशिरौ ।
 तज्जनन्यां तु निकसा निकषा खषया सह ॥ ७४ ॥
 वरुणे यादःपतियुक् यादसांपतिरप्पतिः ।
 अपांपतिर्धनदे त्वैडविडैलविलौ समौ ॥ ७५ ॥
 कैलासौका मध्यदन्त्यो नराद् वाहण-वाहनौ ।
 तद्विमानं पुष्पकं स्याद् मूर्धन्यौष्ठ्यकयोगयुक् ॥७६॥
 वैस्वोकसारा तत्पुर्यामोकःशब्दे सलोपभाक् ।
 वित्ते ऋक्थं रिक्थमृक्तं रिक्तः सान्तं नपुंसके ॥ ७७ ॥
 सारोऽस्त्रियां निधाने तु शेवाधिर्नरै-षण्ढभाक् ।
 शङ्करे जोटी जोटीङ्गो गिरीशो गिरिशो हरः ॥ ७८ ॥
 हीर ईशान ईशश्च वामदेवश्च वामयुक् ।
 अहिर्बुध्नो बुध्नकाही महाकालः सकालकः ॥ ७९ ॥
 भर्गो भर्गो भर्ग्यः शर्व-सर्वो महेश्वरेश्वरौ ।
 भीम-भीष्मौ च, तच्चापे त्वजकावमजीजकम् ॥ ८० ॥
 अजगावमाजगवं भवेदजकवं तथा ।
 अजगवं, गणेष्वस्य पार्षद्याः पार्षदा अपि ॥ ८१ ॥
 पारिषद्याः पारिषदा, मृडान्यामीश्वरेश्वरी ।
 कैटभी कैटभा दुर्गा दुर्गमा वरदा वरा ॥८२॥
 अपर्णा चैकपर्णायुग् गौरी गौरा शिवी शिवा ।

१ राक्षसमातरि । २ धनदविमानम् । ३ वसूनामोकस्य सारो यत्र सा ।
 ४ पुंनपुंसक इत्यर्थः । ५ बुध्नकश्च अहिश्च । ६ महेशवाणे । ७ महेशस्य ।
 ८ ईश्वरा, ईश्वरी ।

द्वितीयः काण्डः ।

भद्रकाली महाकाली काली काला च कालिका ॥८३॥
 हिमा हैमवतीयुक्ता विकराला करालिका ।
 महारौद्री सरौद्रीका जयन्ती विजया जया ॥ ८४ ॥
 महाजया नन्दयन्ती नन्दिनी नन्दयाऽन्विता ।
 सुनन्दा कुला नकुली, भैरव्यां चर्ममुण्डिका ॥ ८५ ॥
 चामुण्डा चण्डमुण्डा च चर्च्चा चर्च्चिः सचर्चिका ।
 स्कन्दे गाङ्गायनिर्गाङ्गो गाङ्गेयो भीष्मकेऽप्यमी ॥ ८६ ॥
 भृङ्गिगणे भृङ्गिरितिर्भृङ्गिरीतिश्च, तण्डुके ।
 नन्दीश-नन्दिनौ नन्दिः, कर्मने क-कवी विधिः ॥८७॥
 विधा वेधाश्च द्वौ सान्तौ सर्वविद्-विदुषोरपि ।
 विरिञ्चन-विरिञ्ची च विरिञ्चः परमेष्ठियुक् ॥८८॥
 परमेष्ठस्त्रिकवर्गद्वितीयकलितावैमू ।
 नाभिभूर्नाभिजन्मा च विश्वसृट् विश्वसृक् तथा ॥८९॥
 दुहिणो दुधणस्तद्वद् दुधनोऽपि च शम्भुयुक् ।
 स्वयंभूरथ गोविन्दे नारायण-नरायणौ ॥ ९० ॥
 विष्वक्सेनो विश्वक्सेनो वृषाकपि-कपी विधुः ।
 वेधा मुकुन्द-कुन्दौ च वासुदेवश्च वासुयुक् ॥ ९१ ॥
 जलेशयो जलशयोऽधोक्षजोऽक्षज एकपात् ।
 त्रिपाद् द्विपद एतद्वद् वृषाक्षः सुवृषोऽपि च ॥ ९२ ॥
 कपिलो भद्रकपिलः सुभद्रो वासुभद्रकः ।

धन्वी सुधन्वा शतकः शतादाऽऽनन्द-वीरकौ ॥ ९३ ॥
 श्रीवत्साङ्गश्च श्रीवत्सस्तदरौ मेन्द-मैन्दकौ ।
 कालीयः कालियश्चास्य गदा कौमोदकी स्मृता ॥ ९४ ॥
 कौपोदकी कौवोदकी, कृष्णमातरि देवकी ।
 दैवकी, बलभद्रे तु भद्राङ्गो बलिना बलः ॥ ९५ ॥
 पद्मायामीरी आ या च कमला कमलीन्दिरा ।
 इन्दिः श्री-लक्ष्म्यौ किं व्यन्तौ, यैरौ शम्बर-सम्बरौ ॥ ९६ ॥
 शूर्पकश्चादितालव्यः, ऋष्याङ्गः कामनन्दने ।
 मूर्धन्याद्यान्तःस्थिकभागूषोषा बाणपुत्रिका ॥ ९७ ॥
 शम्ब-शाम्बौ जम्बुवत्याः पुत्रे, ताक्ष्ये सुपर्णकः ।
 सौपर्णेयो गरुडश्च गरुलो गरुटस्तथा ॥ ९८ ॥
 सुगते तु महाबोधि-बोधी बुद्ध-बुधौ मुनिः ।
 मुनीन्द्रः, सप्तमे बुद्धे शाक्यसिंहः सशाक्यकः ॥ ९९ ॥
 दैत्येऽसुर आसुरश्च सरस्वत्यां गिरा-गिरौ ।
 वाग्-वाचे वाणि-वाण्यौ च तालव्याद्या च शारदा ॥ १०० ॥
 व्याहारो वचो वचनं, कारके कर्म-कर्मणे ।
 ज्ञाताधर्मकथायां स्यात् तकारो दीर्घसंयुतः ॥ १०१ ॥
 द्वादशाङ्गे दृष्टिवादो दृष्टिपातोऽपि कथ्यते ।
 प्रत्याख्यानप्रवादे तु प्रत्याख्यातं च, ज्योतिषि ॥ १०२ ॥
 ज्योतिषं ज्यौतिषं, भाष्ये चूर्णि-चूर्ण्यौ समे मते ।

१ गोविन्दशत्रौ । २ गोविन्दस्य । ३ अनुक्रमं क्तिप्, इंश्च प्रत्ययोऽन्ते
 ययोस्तां । ४ इः कामस्तस्यारिर्यरिस्तस्मिन् । ५ ऋष्याङ्गविशेषणम् । ६ पष्ठा-
 ऋरूपस्य ग्रन्थविशेषस्य नाम ।

यङ्लुगन्ते चर्करीतं चर्करितं, कलिन्दिंका ॥१०३॥
 कडिन्दिंका सर्वविद्या, निघण्डुर्नामसंग्रहे ।
 निर्घण्डुश्च, जनश्रुतौ वदन्ती किंवदन्यपि ॥ १०४ ॥
 किंवदन्तिर्वदन्तिश्चोदन्ते वृत्तान्त-वार्त्तिके ।
 अभिधायां नामधेयं नामाख्याऽभिख्ययाऽऽह्वयः ॥१०५॥
 आह्वा, हूतौ तु हक्कार-कङ्कारौ, शपथे शपः ।
 शपनं, प्रियबाहुल्ये चटु चाटु, यथास्थिते ॥ १०६ ॥
 तथ्यं यथातथं सम्यक् समीचीनं च, रूक्षके ।
 निष्ठुरं तृतीयवर्गद्वितीययुगवर्णने ॥ १०७ ॥
 निर्णयपात्परो वादो, जुगुप्सा च जुगुप्सनम् ।
 गर्हणा गर्हणं गर्हो, रतशापे तु क्षारणा ॥ १०८ ॥
 आक्षारणा क्षारणं च क्षरणा, मङ्गलार्थने ।
 आशीराशषया चोभे उशत्यशुभवाचि तु ॥१०९॥
 रुशती रुषती सर्वे त्रिलिङ्गा वाच्यलिङ्गतः ।
 आज्ञायां स्याद् निर्ऱोङ्निभ्यो देशोऽथाङ्गीकृतौ पुनः ॥११०॥
 संध्या स्यात् संधया साकं संप्रत्याङ्भ्यः परः श्रवः ।
 वर्जे वर्जनं वृजनं, नृत्ये नृत्तं च नर्त्तनम् ॥१११॥
 नाट्यं नटनमङ्गविक्षेपेऽङ्गाद् हारि-हारकौ ।
 आतोद्ये वाद्यं वादित्रं तूरं तूर्यं च, वल्लकी ॥११२॥
 तन्त्रीस्तन्त्रिश्च गन्धर्वे त्र्युकारस्तुम्बुरुः स्मृतः ।

१ निर्वादः, परिवादः, अपवादश्चेत्यर्थः । २ निर्देशः, आदेशः, निदेशश्चे-
 त्यर्थः । ३ संश्रवः, प्रतिश्रवः, आश्रवश्चेत्यर्थः ।

मृदङ्गे मारुलीकश्च मारुलो, दुन्दुभौ पुनः ॥ ११३ ॥
 भेरिभेरी च भेरापि, कुहालायां तु काहला ।
 चण्डकोलाहला पत्रकाहला, सुप्तबोधके ॥ ११४ ॥
 द्रगडो द्रकटश्चापि, झलर्यां झर्झरी स्मृता ।
 झलरी, बीभत्सरसे विकृतं वैकृतं तथा ॥ ११५ ॥
 वर्धरे हासिका हास्यं हासश्च हसनं हसः ।
 त्रिकवर्गद्वितीयास्ता स्मिते वक्रोष्ठिका मता ॥ ११६ ॥
 शोचने शुक् शुकः शोकः, कोपे क्रोध-क्रुधा-क्रुधः ।
 रुषा-रोष-रुषश्चाप्युत्साहे तूद्याम उद्यमः ॥ ११७ ॥
 उद्योगोऽप्यभियोगश्च वीर्यं त्वतिशयान्विते ।
 वीर्यापि, साध्वसे भीतिर्भीर्भिया भयमप्यथो ॥ ११८ ॥
 भयङ्करे भीम-भीष्मे डमरं डामरं तथा ।
 उड्डामरमुड्डमरं, शान्ताबुपशमः शमः ॥ ११९ ॥
 शमथोऽप्यथ रोमाञ्चे पुलकः पुलसंयुतः ।
 बाष्पेऽश्वसू अस्त्रमश्रं, चित् तान्ता चेतना, मतौ ॥ १२० ॥
 धीर्धीदा प्रतिपत्तिश्च प्रतिपच्छेमुषी पुनः ।
 तालव्यादिर्मूर्धन्यान्ता, लज्जायां स्यादपत्रपा ॥ १२१ ॥
 त्रपा ह्री ह्रीकया ह्रीका व्रीडा व्रीडो, मनःखिदि ।
 सादाऽवसादौ, निद्रायां तन्द्रिस्तन्द्रीश्च तन्द्रया ॥ १२२ ॥
 तन्द्र्यमी चत्वारः शब्दाः स्युर्मोहाऽऽलस्ययोरपि ।
 औत्सुक्य उत्कण्ठौत्कण्ठ्ये, आकारस्य तु गूहने ॥ १२३ ॥

कुटारिका कटिकाऽवाद्, ह्लादे मोदः प्रमोदयुक् ।
मुदाऽऽमोदौ प्रमदश्च संमदोऽपि मदो मुदा ॥ १२४ ॥
हर्ष-प्रहर्ष-हरिषा आनन्दानन्दथू समौ ।
गर्वेऽभिमान-मानौ च विस्मयः स्मय इत्युभौ ॥ १२५ ॥
तद्विशेषेऽहंपूर्वा-पूर्विका-प्रथमिकाऽग्रिकाः ।
व्यायामे तु क्लम-क्लमी परिश्रम-श्रमावपि ॥ १२६ ॥
चिन्तायां चिन्तिया ध्यानं ध्याम नान्तं नपुंसके ।
प्रतिचिकीर्षारूपे तु ध्याने मर्ष आमर्षकः ॥ १२७ ॥
चित्तस्थैर्ये मनस्कारो भवेद् मनसिकारयुक् ।
संभ्रमे त्वरया तूर्णिस्त्वरिस्तर्के वितर्ककः ॥ १२८ ॥
संवेगावेगावूहेहे परामर्शो विमर्शनम् ।
मृत्यौ मृतिः सर्वगे मरि-मारी सरकोऽपि च ॥ १२९ ॥
नटे भारत-भरतौ तथा भरतपुत्रकः ।
स्त्रीवेषधारकनटे भ्रुकुंसः सभ्रुकुंसकः ॥ १३० ॥
भ्रुकुंसश्च भृकुंसोऽपि, केलीकिलो विदूषके ।
केलिकिलो वासन्तिक-वसन्तकौ च, हासिनि ॥ १३१ ॥
केलिकिलः कैलिकिलो, विलासिनि जने पुनः ।
हेलिहिलो हैलिहिलः, आर्ये मारिष-मार्षकौ ॥ १३२ ॥
चेटी-नीचा-सखीह्वाने हण्डे हञ्जे हलाव्ययाः ।

१ अवकटिकेत्यर्थः । २ गर्वविशेषे अहंपूर्वा, अहंपूर्विका, अहंप्रथमिका, अहमग्रिका चेत्यर्थः । ३ ऊह ईहा च । ४ चेत्याः, मीचायाः सख्याश्च ह्वाने यथाक्रमं हण्डे, हञ्जे हला चेति ।

अत्तिकाऽप्यन्तिका ज्येष्ठभगिन्यां, मातरि स्मृता ॥१३३॥
 अम्बिकाऽप्यंबिका, भट्टारक-भट्टौ तु पूज्यगात् ।
 नाम्नः प्रयोज्यौ प्रायेण नाट्योक्तौ नाट्यवाचकाः ॥१३४॥
 इति वादीन्द्रश्रीसाधुकीर्त्युपाध्यायमिश्रशिष्यलेशेन वाचनाचा-
 र्यसाधुसुन्दरगणिना विरचितायां शब्दरत्नाकरनामशब्दप्रभे-
 दनाममालायां देवकाण्डो द्वितीयः ॥ २ ॥

अथ तृतीयः सर्गः ।

पुंसि पूरुष-पुरुषौ पुलषो ना नरोऽपि च ।
 मनुष्यो मानुषो मर्त्यो मर्तोऽपि, बालिशः शिशौ ॥१॥
 बालः क्षीरात् कण्ठः पश्च स्तनयः संस्तनन्धयः ।
 कुमार-कुमरौ दह्र-दहरावथ शैशवे ॥ २ ॥
 बाल्यवद् बालिमा पाकं पाकिमा नो, वयस्यके ।
 युवा युवानस्तरुणस्तलुनश्चाथ यौवनम् ॥ ३ ॥
 यौवनिकापि तारुण्ये, स्थविरे तु जरन् जरी ।
 जरन्तश्च जीन-जीर्णावतिवृद्धे दशम्ययम् ॥ ४ ॥
 दशमीस्थोऽथ संस्तान्तः प्राज्ञो ज्ञः प्रज्ञकः कविः ।
 कवी स्त्री कविता काव्यो वैदुषो विदुषस्तथा ॥ ५ ॥
 विद्वांश्च शूरि-सूरी तु सूर्येऽपि, बुद्धयुग्ं बुधः ।
 प्रवीणे निष्ण-निष्णातौ नदीष्णः कृतकृत्यकः ॥६॥

कृती कृतार्थश्च विज्ञोऽभिज्ञो वैज्ञानिकोऽपि च ।
 विदग्धे छेक-च्छेकालौ छेकिलश्च, कलाविदि ॥ ७ ॥
 कलाज्ञश्च कलज्ञोऽपि, क्षुण्णः संस्कृतवाचकः ।
 तृतीयवर्गप्रान्त्याप्तो, वक्नुर्वग्नु-वचक्नुकौ ॥ ८ ॥
 वाग्मिनि स्यात्, वक्तरि तु वदावद-वदौ समौ ।
 अवाक्श्रुतावेडमूकानेडमूकावनेडकः ॥ ९ ॥
 कलमूकश्चान्ध-शठ-मूर्खवाच्यपि संमतः ।
 सतामनेडमूकश्चाऽस्फुटवाचि तु काहलः ॥ १० ॥
 लोहलोऽपि जड-कडौ, ज्ञायके विदुरस्तथा ।
 विन्दुस्त्रिक-तुर्यवर्गमध्यौ कदुर-कद्वरौ ॥ ११ ॥
 अत्यन्तकुत्सिते, क्षिण्णुर्णान्तो निराकरिण्णुके ।
 प्रियंवदे शक्नु-शक्लौ वदान्यश्च वदन्ययुक् ॥ १२ ॥
 दानशीलेऽप्यमू, मूर्खे बालिशो बाडिशो जडः ।
 जलो मुहेर-मुहिरावायोऽयःपूर्वशूलिकः ॥ १३ ॥
 भवेद् रामसिके, लोकप्रीणके तु पृण-प्रिणौ ।
 प्रीणश्च लोकपूर्वाः स्युः, परायत्ते परात्परौ ॥ १४ ॥
 वश-वन्तौ गृह्यकश्च गृह्या-ऽऽगृह्यकसंयुतः ।
 नायके नेत्र-नेतारावीडीश ईश्वरस्तथा ॥ १५ ॥

१ तृतीयवर्गस्य टकारः, चतुर्थवर्गस्य दकारश्च मध्ये ययोरेतादृशौ कदुर-
 कद्वरावित्यर्थः । २ वदान्य-वदन्यौ । ३ आयोऽयःशब्दौ पूर्वौ यस्य तादृशः
 शूलिकशब्द आयःशूलिक अयःशूलिकश्चेत्यर्थः । ४ लोकम्पृणः, लोकम्प्रिणः,
 लोकम्प्रीणश्चेत्यर्थः । ५ परवश, परवांश्चेत्यर्थः । ६ ईड्, तालव्यशान्तः ।

पति-पाती ऋज-रिजाविडीडौ डान्तिमावुभौ ।
 ह्रस्व-दीर्घादी^१ प्रभुयुग् विभुश्चाप्यथ वेतने ॥ १६ ॥
 भृति-भृत्ये भर्म भर्मण्या कर्मण्याऽथ भारिके ।
 भारवाड् भारवाहश्चाप्यथो वार्तावहे जने ॥ १७ ॥
 वैवधिको विवधिको वीवधिकोऽथ भारके ।
 भरो विवधो वीवधः स्यादथो भारयष्टिका ॥ १८ ॥
 विहङ्गिका विहङ्गिमा, विक्रान्ते शूर-सूरकौ ।
 कातरे भीरुको भीरुर्भीलुकस्त्रस्तु-त्रस्तकौ ॥ १९ ॥
 भृशाकुले समुत्पिञ्ज उत्पिञ्जल-कपिञ्जलौ ।
 अथो महेच्छेऽनुदार उदारोदात्तकावपि ॥ २० ॥
 दयालौ तु कृपालुः स्यात् कृपारुरनुकम्पने ।
 कारुण्यं करुणा हिंसे हिंसीरोऽपि, निवर्हणे ॥ २१ ॥
 विशारणं विशरणं निर्वासन-प्रवासने ।
 उद्वासनं, वधार्हे तु शैर्षच्छेदिकसंयुतः ॥ २२ ॥
 शीर्षच्छेद्यो, भृते प्रेत-परेतौ, तदहेऽर्पणे ।
 तदर्थं और्ध्वदैहिकमौर्ध्वदैहिकमित्यपि ॥ २३ ॥
 ऊर्ध्वदैहिकमप्यग्न्याधाने तु मृतदाहगे ।
 चिति-चित्या-चिताः प्रोक्ताः, ऋजौ तु प्राञ्जलोऽञ्जसः ॥ २४ ॥
 अनृजौ तु शठः शण्ठो, धूर्ते व्यंशक-व्यंसकौ ।
 शठ-शण्ठौ च षण्ठेऽपि, जालिके मायि-मायिकौ ॥ २५ ॥

१ ह्रस्वदीर्घादी ययोस्तौ ढकारान्तौ इड् ईड् चेत्यर्थः । २ अधिकरणे कृत् । ३ मृतदाहं गच्छतीति मृतदाहगस्तस्मिन्, अग्न्याधानविशेषणमिदम् ।

मायावी, दाण्डाजनिको दण्डाजनिक इत्यपि ।
 मायायां शठता-शाठ्ये, व्याजे लक्ष्यं तु लक्षयुक् ॥२६॥
 संख्यायामपि, पिशुने मत्सरो मत्सरी खलः ।
 प्रखलः खुल्लकः क्षुल्लः क्षुद्रकः क्षुद्रसंयुतः ॥ २७ ॥
 कौलीने वादिको जाते जातो जातात्परो मतः ।
 तस्करे चोरटश्चोर-चौरौ पाटच्चरान्वितः ॥ २८ ॥
 पटच्चरश्चौरकर्म चौर्यं चोरिका स्तेनवत् ।
 स्तेयं स्तेन्यं, हतधने लोप्त्रं लोत्रं च लोद्रकम् ॥२९॥
 मन्दे त्वलस आलस्यश्चतुरे दक्ष-दक्षिणौ ।
 उष्णकोष्णौ, दातरि तु स्यादुदारोऽनुदारयुक् ॥ ३० ॥
 बहुप्रदे स्थूललक्षः स्थूललक्ष्योऽपि यान्तिमः ।
 दानेहतिरंहितिश्च प्रादेशन-प्रदेशने ॥ ३१ ॥
 निर्वापणं निर्वपणं, याचके तु वनीपकः ।
 वनीयक-वनबकौ, प्रार्थनायां तु याचना ॥ ३२ ॥
 याञ्चैषणाऽध्येषणापि भवितरि भविष्णुयुक् ।
 भूष्णुर्भविष्यति भवी भाव्यथो स्यात् प्रसारिणि ॥३३॥
 विसारी च विसृमरो विसृत्वरयुतो मतः ।
 लज्जार्शीले तु लज्जालुर्लज्जूः स्यात्, क्षमिता क्षमी ॥३४॥
 क्षन्ता सहिष्णुः सहने, ईर्ष्यालुः कुहने स्मृतः ।
 ईर्ष्युश्च, क्रोधने क्रोधी, बुभुक्षायां तु रोचकः ॥३५॥

रुचिः क्षुधा-क्षुधौ, तृष्णक् तृषिते तृष्णकोऽपि च ।
 क्षुदसहे क्षुधारुः स्यात् क्षुधालुः, शीतकाऽसहे ॥ ३६ ॥
 शीतारुश्च सशीतालुः, पिपासायां तृषा-तृषौ ।
 तृष्णा-तृषौ च, लिप्सायां त्रयोऽन्त्या अपि, भक्षके ॥ ३७ ॥
 आशितश्चाशिरो, भक्ते कुरुः कूरं च दग्धिका ।
 भिस्साटा भिस्सटा भिस्सा, दधिसर्वरसाग्रके ॥ ३८ ॥
 दधिमण्डं मण्डमपि, भक्तमण्डे तु प्रौड्स्रवः ।
 निप्रात् स्रावश्च, श्राणायां विलेपी च विलेपिका ॥ ३९ ॥
 विलेपनी विलेप्याऽपि क्थिका क्थिकाऽपि च ।
 तरलं तरला, सूप्ते सूदोऽप्यथ तिलान्नके ॥ ४० ॥
 कृसर-त्रिसरौ पुंस्त्री, पिष्टके पूष-पूषकौ ।
 पूषिकायां पौलि-पौल्यौ पूलिका पोलिकापि च ॥ ४१ ॥
 पूषली चेषत्पके त्वभ्यूषाऽभ्योषाऽभ्युषास्त्रयः ।
 निष्ठानोऽस्त्री तेमने स्यात्, सठः पत्रफलादिके ॥ ४२ ॥
 शाकं साकं हरितके, करम्भो दधिसक्तुषु ।
 करम्भोऽपि, धार्तिके तु पूरः स्याद् घृत-पिष्टतः ॥ ४३ ॥
 घृतवरोऽवसेकिमे वटको वटसंयुतः ।
 स्नेहभृष्टतण्डुलेषु भरुजी भरुजापि च ॥ ४४ ॥

१ तृडादयस्त्रयः शब्दा लब्धुमिच्छायामपीत्यर्थः । २ प्रस्त्रवः, आस्त्रवश्च ।
 ३ निप्रशब्दाभ्यां परः स्रावशब्दः, निस्त्राव-प्रस्त्रावाविति यावत् । ४ दधि-
 प्रधानेषु सक्तुष्वित्यर्थः । ५ घृतपूरः, पिष्टपूर इत्यर्थः । ६ स्नेहैर्घृतादिभिः
 सह भृष्टेषु भर्जितेषु तण्डुलेषु ।

मर्मराले पर्पटश्चपटः, पृथुके चैः पुटः ।
 चिपिटश्चिपिटिका शर्करायामुपला सिता ॥ ४५ ॥
 सितोपला मधुधूलौ खण्डो वर्गद्वितीयखः ।
 फाणिते स्यात्तु मत्स्याण्डी मत्स्याण्डिश्च मत्स्यण्ड्यपि ॥ ४६ ॥
 मत्स्यण्डी खण्डतो योज्या शर्करा शर्करापि च ।
 शिखरण्यां रसाला स्याद् रसिता मार्जितायुता ॥ ४७ ॥
 मार्जिता, मुद्गादिरसे यूर्यषस्त्रिषु जुषयुक् ।
 दुग्धे गव्यं गोरसश्च रसोत्तमरसे समे ॥ ४८ ॥
 क्षीरस्य विकृतौ कूर्चिः कूचीका कूचिकान्विता ।
 कूर्चिकापि किलाटी स्यात् किलाटा च किलाटयुक् ॥ ४९ ॥
 द्रप्स-द्रप्स्ये दध्न्यघने, हविष्य-हविषी घृते ।
 रसायन-गोरसौ द्वौ घोले, तन्ने त्वरिष्टयुक् ॥ ५० ॥
 रिष्टमौदश्चितौदश्चित्के संस्कृत उदश्चिति ।
 पिच्छिले विजलं प्रोक्तं विजिलं विज्जलं विजम् ॥ ५१ ॥
 विजेविलं विजिपिलमारनाले तु काञ्चिकम् ।
 काञ्चिकं च सुवीराऽऽम्लं सौवीरं चाभितः पुतम् ॥ ५२ ॥
 कुल्माषाभिषुतं चैव कुल्माषं चार्धराद्धके ।
 माषादौ तु कुल्माषः स्यात् कुल्मासश्चाप्युपस्करे ॥ ५३ ॥
 दन्त्य-तालव्य-मूर्द्धन्यमध्यः स्याद् द्वेषवारकः ।
 तन्तिडीक-तन्तिडीके चुक्रे पक्षण्यापि स्मृते ॥ ५४ ॥

१ चिपुट इत्यर्थः । २ खण्डशर्करा, खण्डसर्करा । ३ अभिपुतम् ।

४ अर्धपके माषादावित्यस्य विशेषणमिदम् ।

राजिकायामासुरी स्यादसुरी च क्षुधा-क्षतात् ।
 परोऽभिजननः शब्दो योज्यते शब्दवेदिभिः ॥ ५५ ॥
 कुस्तुम्बुरुर्वाध्युकारस्तस्मिन् धान्यं च धान्यकम् ।
 धन्या धन्याकं धान्याकं धानेयक-धनीयके ॥ ५६ ॥
 धनकोऽथ कोलके स्याद् मरीचं मरिचं तथा ।
 ऊषणं ह्युषणं विश्वा शुण्ठी शुण्ठिश्च, पिप्पली ॥ ५७ ॥
 उषणा स्यादूषणापि, कृष्णा च कृष्णतण्डुला ।
 गजपिप्पल्यां वशिरो वसिरः, सर्वग्रन्थके ॥ ५८ ॥
 ग्रन्थकं शिरोऽनादन्तः, क्ली सान्तं चटकाशिरः ।
 व्योषे त्रेः कटु-कटुके, अजाजी जीर-जीरकौ ॥ ५९ ॥
 जीरणो जरणः कणः जीरकः कृष्णजीरके ।
 सुषवी दन्त्य-मूर्धन्य-तालव्यान्तर्गता पृथुः ॥ ६० ॥
 पृथ्वी उत्कुञ्चिका चोपकुञ्चिकाप्यथ हिङ्गुनि ।
 वाल्हीकं वाल्हिकं, जग्धौ खादनं खदनं घसिः ॥ ६१ ॥
 निघसोऽपि विष्वाणाऽवष्वाणौ जमन-जेमने ।
 ग्रासे गुडेरक-गुडौ गुडरोऽपि गडोलयुक् ॥ ६२ ॥
 गण्डोलः कवलोपेतः कवकः, सुहिते पुनः ।
 आघ्राता-ऽऽघ्राणकौ, भुक्तत्यक्ते फेला च फेलियुक् ॥ ६३ ॥
 मांसाशिनि शाप्यलः स्याच्छौष्कलः शाष्कलिस्तथा ।

१ क्षुधाक्षतशब्दाभ्यां परोऽभिजननशब्दः क्षुधाभिजननः क्षताभिजनन
 इति । २ बाधिग्रमिताः, चत्वार इत्यर्थः । ३ तित्कपिप्पली । ४ शुण्ठिमरीच-
 पिप्पलीनां युगपद्वाचकौ त्रिशब्दात्परौ कटु-कटुकशब्दा ।

मौष्कुलिर्मौष्कुलो, लिप्सौ लोलुषो लोलुभोऽपि च ॥६४॥
 लोलोऽपि गर्धनो गृध्नु-गृध्नौ चेहेह ईहने ।
 कामश्च कामना, धृष्टो धृष्णुः स्याद् धृष्णजा सह ॥६५॥
 शुभंयुः शुभसंयुक्ते शुभंयश्चाप्यहंकृति ।
 अहंयोऽहंयुसंयुक्तः, कामुके कामि-कामिनौ ॥६६॥
 कामनः कमनः कम्त्रः कम्तरः कमितापि च ।
 कामयिताऽभिक-भीकावन्तर्दुर्विपरो मनाः ॥ ६७ ॥
 विचेतस्यभिशस्ते तु स्यादक्षारित-क्षारितौ ।
 तिरस्कारे परीभावः परापर्यभितो भवः ॥ ६८ ॥
 न्यक्कारः सनिकारः स्यात्, जागरूके तु जागरी ।
 जागरिता, जागरणे जागर्या जागरस्तथा ॥ ६९ ॥
 जागरा जाग्रिया, शङ्की संशयालुर्भवेदयम् ।
 सांशयिको, दक्षिणार्हे दक्षिण्यो दक्षिणीयकः ॥ ७० ॥
 दण्डिते दाप्यतः प्रोक्तो दायितोऽपि तथोच्यते ।
 अर्च्ये प्रतीक्ष्यो नियोपि, पूजिते त्वपचायितः ॥ ७१ ॥
 अपचितोऽथार्हणायां पूजा पूज्याऽथ पीनके ।
 बहुलो बहलः स्थूर-स्थूलौ पीवा सपीवरः ॥ ७२ ॥
 मांसलांसलौ निर्दिग्धे, कृशे शात-शितौ स्मृतौ ।
 तीक्ष्णेऽप्येतौ, बृहत्कुक्षौ तुन्दी तुन्दिक-तुन्दिलौ ॥७३॥
 तुन्दिभोऽप्युदरिकश्चोदरिलोदरिणौ समौ ।

अनासिके विख-विखू विग्रोऽपि, नतनासिके ॥ ७४ ॥

अवाद् भ्रट-टीट-नाटा नाशायां तन्नतावपि ।

खरनासे खरणसः खरणाः, खुरसद्वगूनसि ॥ ७५ ॥

खुरणाः स्यात् खुरणसः, श्रोणे पङ्गुः सपङ्गुलः ।

स्यात् खल्वाटे तु खलति-खलतावल्पकायके ॥ ७६ ॥

पृश्नि-पृष्णी गडुले तु न्युब्ज-कुब्जौ, कुहस्तके ।

कुणि-कूणी, ह्रस्वकरपादे खर्वो निखर्वयुक् ॥ ७७ ॥

ह्रस्वशाखे वामनश्च वामा नान्तो, द्विनमके ।

वण्डो दन्त्योष्ठ्यवादिः स्यादल्पमेद्रेऽपि, खञ्जके ॥ ७८ ॥

खोड-खोरौ च खोटोऽपि, पोगण्डो विकलाङ्गके ।

अपोगण्डोऽप्यूर्ध्वजानावूर्ध्वज्ञोर्ध्वज्ञकौ समौ ॥ ७९ ॥

विलजानौ प्रजुः स्यात् प्रज्ञोऽपि, युतजानुके ।

संजु-संज्ञौ च सर्वत्र जञसंयोग उच्यते ॥ ८० ॥

वलियुक्ते वलिनः स्याद् वलिभः, शस्तकेशके ।

केशवः केशिकः केशी, तुण्डिलो वृद्धनामिके ॥ ८१ ॥

तुण्डिभस्तुन्दिलोऽभ्यान्ताऽभ्यमितौ ग्लान-ग्लास्नुकौ ।

व्याधिते, कच्छुरे तु स्यात्पामनः पामरस्तथा ॥ ८२ ॥

सातिसारेऽतिसारक्यतीसारकी, कफान्विते ।

श्लेष्मणः श्लेष्मलः, क्लिन्ननेत्रे तद्वति पिष्टयुक् ॥ ८३ ॥

चिह्नश्चुहोऽपि, मूर्ते तु मूर्च्छालो मूर्च्छितोऽपि च ।

पित्ते पलाग्निः पललज्वरोऽथ खेटयुक् खटः ॥ ८४ ॥
 वलासो दन्त्य-तालव्यप्रान्तकः कथितो बुधैः ।
 कफे, व्याधौ रोग-रुजौ रुजाऽप्यामय आमकः ॥ ८५ ॥
 अमः, क्षये राजयक्ष्मा यक्ष्मा जक्ष्मापि नान्तकः ।
 जक्ष्म-यक्ष्मावदन्तौ द्वौ, क्षवे क्षुत् क्षुतमप्यथ ॥ ८६ ॥
 क्षवथौ काशः कासोऽपि, खसे पामा तु पामया ।
 कच्छूः कच्छुः स्त्रियां सर्वे, खज्वा कण्डूयनं मतम् ॥ ८७ ॥
 कण्डूः कण्डूति-कण्डूये, व्रणे रुषो रुषा सह ।
 ईर्मोऽस्त्रियामीर्म नान्तं, गण्डे विस्फोट-स्फोटकौ ॥ ८८ ॥
 पिटकः पिटका तद्वत्पिटकं च, किलासके ।
 सिध्म-सिध्मे, कुष्ठभेदे दद्रुर्दद्रूश्च दद्रुयुक् ॥ ८९ ॥
 दद्रुर्दद्रूश्च, कोठके मण्डलकं च मण्डलम् ।
 हल्लासे हिक्का हेक्कापि, पीनसे स्यादपीनसः ॥ ९० ॥
 आपीनसः प्रतिश्यायः प्रतिश्या, श्रयथौ पुनः ।
 शोफ-शोथौ, छर्दने तु च्छर्दिश्छर्दी प्रच्छर्दिका ॥ ९१ ॥
 वमनं वमि-वमथू, कुरण्डस्त्वण्डवर्धने ।
 कूरण्डोऽपि, प्रमेहे तु मेहोऽपि च, चिकित्सके ॥ ९२ ॥
 आयुर्वेद्यायुर्वेदिको भिषग्-भिषज-भिण्णजाः ।
 जायौ भेषज-भैषज्ये उपचारश्चिकित्सने ॥ ९३ ॥
 उपचर्यापि, सत्कृत्यालंकृतस्वकनीदये ।
 कूकुदः कूपदश्चाऽऽपदापदे विपदा विपद् ॥ ९४ ॥
 विपत्तौ, कृच्छ्रवञ्च्ये तु समौ दूडाम-दूडमौ ।

समर्धुकस्तु वरदे स्यात् समर्धक इत्यपि ॥ ९५ ॥

सदस्ये तु पारिषद्य-पार्षद्यावथ संसदि ।

परिषत्-पर्षदौ तुल्ये समज्या च समाजयुक् ॥ ९६ ॥

आस्थानमास्था, दैवज्ञे नैमित्तिको निमित्तवित् ।

नैमित्तोऽपि च, मौहूर्तो मौहूर्तिकेऽथ लेखके ॥ ९७ ॥

लिपिकरो लिविकरोऽक्षरन्यासे लिपिलिङ्गिः ।

मषी-मस्यौ मलिनाऽप्सु, कितवे त्रितयं स्मृतम् ॥ ९८ ॥

धातो धूर्तोऽक्षधूर्तश्च, दुरोदर-दरोदरे ।

द्यूतेऽथाऽक्षे पाशकः स्यात् प्रासकः शारितः फलम् ॥ ९९ ॥

फलकोऽष्टापदे शारिः शारः खेलनिकोच्यते ।

व्यालग्राह्यहितुण्डिक आहितुण्डिक इत्यपि ॥ १०० ॥

मनोजवस्ताततुल्ये मनोजवसकोऽपि च ।

क्षेमंकरो रिष्टतात्परिष्टताती तथाऽऽस्तिके ॥ १०१ ॥

श्राद्ध-श्रद्धालू च, सहे प्रभविष्णुः प्रभूष्णयुक् ।

शक्त-शक्लावसामर्थ्यजीवके चानवस्थिते ॥ १०२ ॥

चत्वारोऽमी पराः कर्णात् टिरिटिरि-ष्टिरेष्टिरा ।

चुरुचुरु-श्चुरुचुरा, शिथिलः शिथिरः श्लथे ॥ १०३ ॥

स्थित ऊर्ध्वदमश्चोर्ध्वो निर्वकारो वकारवान् ।

ऊर्ध्वदमस्तद्भवे तु ऊर्द्धाद् दमिक दामिकौ ॥ १०४ ॥

ऊर्ध्वदमिकोऽप्यध्वगे तु स्यादध्वन्योऽध्वनीनवत् ।

गन्तु-गान्तू पथिकश्च पान्थः, शम्बल-सम्बले ॥ १०५ ॥

पाथेये, जङ्घाकरे तु जङ्घाकरिक जाङ्घिकौ ।
 त्वरिते जवी च जवनः सहायेऽभ्यनुतश्चरः ॥ १०६ ॥
 अनुगाम्यनुगश्चापि सेवायां स्यादुपासना ।
 उपास्त्युपेता चोपास्या परेश्रैषणमेषणा ॥ १०७ ॥
 पत्तौ पदाति-पादातौ पादातिक-पदातिकौ ।
 पदकः पदगः पद्गः पादात्रिक-पदाजिकौ ॥ १०८ ॥
 प्रष्ठे सरोऽग्रेऽग्र-पुरः-परतो गम-गामि-गाः ।
 पुरस्तः, आवेशिके तु स्तः प्राघूर्णक-प्राघुणौ ॥ १०९ ॥
 अतिथ्योऽतिथिरातिथ्य आङ्परौ गान्तु-गन्तुकौ ।
 आवेशिक आतिथेय्यातिथेयातिथ्यनिःस्वनाः ॥ ११० ॥
 ग्रामे भवे तु ग्रामीण-ग्रामीणौ ग्राम्य इत्यपि ।
 ग्रामेयकश्च, लोके तु जनो जनपदस्तथा ॥ १११ ॥
 देवलोके देवविशा देवविद् वाऽभिजातके ।
 जात्याभिजौ कुलीनश्च कुल्य-कौलेयकौ समौ ॥ ११२ ॥
 महाकुलीनसहितौ माहाकुल-महाकुलौ ।
 गोत्रोऽन्वयोऽन्ववायश्च संतानः संततिस्तथा ॥ ११३ ॥
 स्त्रियां महेला महिला मेहला च महेलिका ।
 वाभिर्वामा जोषा योषा स्याद् योषिदपि योषिता ॥ ११४ ॥
 स्याद् मत्तकासिनी मत्तगामिन्यां मत्तकाशिनी ।
 स्यलङ्कारे कुट्टुमितं द्युकारं, कन्यका कनी ॥ ११५ ॥
 कुमार्यां, मध्यमवयःस्त्रियां स्यात् तरुणी तथा ।
 तलुनी, युवतिश्चोक्ता युवत्याद्यवयःस्त्रियाम् ॥ ११६ ॥

सुवासिनी स्ववासिनी वधूटी वध्वटीति च ।

चिरिण्टी स्याच्चिरण्टी च चरिण्टी सचरण्टिका ॥११७॥

पत्न्यां सधर्मिणी सहधर्मिणीगृहिणीगृहाः ।

कलत्रं कडत्रं दारः पुंसि वा भूमिनि दारया ॥ ११८ ॥

जनिर्जनी कुटुम्बिन्यां स्यात् पुरन्धिः पुरन्ध्यपि ।

स्नुषायां तु वधूयुक्ता वधूटी च जनिर्जनी ॥ ११९ ॥

कुलस्त्रियां तु कुलतो वालिका पालिकाऽपि च ।

कान्तायां प्रेयसी प्रेष्ठा षट्कार-ठकारभाक् ॥ १२० ॥

प्रिया, कान्ते प्रियः प्रेयान् प्रेष्ठष्ट-ठद्वयान्वितः ।

वरो वरयितोद्वाहे विवाहे यम-यामकौ ॥ १२१ ॥

उपात्, जायापत्योस्तु जम्पती दम्पती स्मृतौ ।

द्वित्वे, जस्यती दस्यती प्रायो वेदे प्रयोजितौ ॥ १२२ ॥

जित्वरीवाचकौ पूर्वावेकत्वादाबुदाहतौ ।

हरणे तु सुदायः स्याद् दायो युतक-यौतकौ ॥ १२३ ॥

यौतुकः, परमेहस्था त्वायत्ता शिल्पजीविनी ।

सैरन्ध्री चापि सैरन्ध्यथावरोधनप्रोष्यिका ॥ १२४ ॥

असिक्रिका स्यादसिक्री, दूत्यां दूतिरपि स्मृता ।

प्राज्ञी प्रज्ञा प्रजानत्यामाचार्यानी नृयोगके ॥ १२५ ॥

आचार्या, मातुलानी च मातुल्यपि तथा मता ।

उपाध्यायान्नुपाध्यायी, क्षत्रियाणी स्वतो भवेत् ॥१२६॥

क्षत्रिया स्यादुपाध्याय्युपाध्यायाऽऽर्याणिका पुनः ।
 आर्या पुनर्भर्वा दिधिषूर्दिधीषुरपि तद्धवे ॥ १२७ ॥
 दिधिषूर्दिधिषूर्विप्रे त्वग्रतो दिधिषुर्मतः ।
 दिधिषूरप्यसत्यां तु वर्षणी धर्षणीति च ॥ १२८ ॥
 पांशुला पांसुलाऽथ स्यात् पतिः पत्नी च जीवतः ।
 पतिवल्यां, निर्वीरा च वीरा पति-सुतोऽञ्जिता ॥ १२९ ॥
 भिक्षुकी भिक्षुणी मुण्डा श्रमणा श्रवणाऽपि च ।
 गणिकायां वेश्या वेष्या पण्याङ्गना पणाङ्गना ॥ १३० ॥
 कुट्टन्यां शम्भली दन्त्य-तालव्यादिर्मता बुधैः ।
 कुम्भदास्यां पोटा वोटाऽवस्त्रनार्या तु नमिका ॥ १३१ ॥
 नग्ना कोटवी कोटवी, ऋतुमत्यां तु पुष्पिता ।
 पुष्पवती चाविरवी निष्पुष्पायां तु निष्कला ॥ १३२ ॥
 निष्कल्पपि च स्त्रीधर्मे आर्तवं ऋतुसंयुतम् ।
 रजः सान्तं रजोऽदन्तो ना गुणेऽप्यथ मैथुने ॥ १३३ ॥
 सुरतं स्याद् रति-रते पशोर्धर्म-क्रिये स्मृते ।
 जभनं यभनं, गर्भवत्यां गुर्वी च गुर्विणी ॥ १३४ ॥
 प्रसूतायां विजाताख्या प्रजाताप्यथ भ्रूणके ।
 वृधसानो वर्धसानो गरभो गर्भ इत्यपि ॥ १३५ ॥
 दोहदं दौहदं श्रद्धा, पुत्र्यां तु स्यात् स्तनन्धर्या ।
 स्तनन्धया सूनुः सुतापत्ये, पुत्रेऽपि तोककम् ॥ १३६ ॥
 तुगपत्ये, भ्रातृपुत्रे भ्रातृव्यो भ्रात्रीयोऽपि च ।
 पुत्रपुत्रे पौत्रस्तस्य युवापत्ये पुनः स्मृतः ॥ १३७ ॥

पौत्रायण-एवं पुनर्भूनानान्द्रो दुहितृवत् ।
 पौनर्भव-पौनर्भवायणौ, नानान्द्र इत्यपि ॥ १३८ ॥
 नानान्द्रायणो, दौहित्रो दोहित्रायणकस्तथा ।
 पैत्र्यां नप्ता भवेद् नप्त्री स्यात् पितृष्वसुरात्मजे ॥ १३९ ॥
 पितृष्वसेयवत्पैतृष्वस्त्रीयो, जननीस्वसुः ।
 पुत्रे तु मातृष्वस्त्रीयस्तद्वन्मातृष्वसेयकः ॥ १४० ॥
 दास्याः सुते तु दासेय-दासेरौ च, नटीसुते ।
 नाटेय-नाटेरौ, पुत्रे बन्धक्या बान्धकेयवत् ॥ १४१ ॥
 बान्धकिनेयश्च, कौलटेरः स्यात् कौलटेयवत् ।
 भिक्षुसत्याः सुते कौलटेय-कौलटिनेयकौ ॥ १४२ ॥
 स्वजाते त्वौरसौरस्यौ, भवेद् गोलश्च गोलकः ।
 मृते पत्यौ जारजोऽथ भ्रातरि स्यात्सहोदरः ॥ १४३ ॥
 समानोदर्य-सोदर्य-सोदराः, ज्येष्ठभ्रातरि ।
 अग्रजोऽग्रियाऽग्रिमकौ स्यात् कनीयांश्च कन्यसः ॥ १४४ ॥
 यविष्ठोऽपि यवीयांश्च कनिष्ठे सोदरे समाः ।
 ज्येष्ठ-कनिष्ठ-यविष्ठास्त्रिकवर्गद्वितीयकाः ॥ १४५ ॥
 स्यालस्तालव्य-दन्त्यादिः पत्न्या भ्रातरि कथ्यते ।
 देवृ-देवर-देवानः स्युः पत्युरनुजे, स्वसा ॥ १४६ ॥
 जानिर्यानिः कुलस्त्री च भग्नी स्याद् भगिन्यन्विता ।
 पत्युः स्वसरि ननन्दा ननान्दा नन्दनीत्यपि ॥ १४७ ॥
 पत्नीकनिष्ठभगिन्यां श्याली शाली च, खेलने ।
 परिहासः परीहासः कुर्दनं कूर्दनं समौ ॥ १४८ ॥

किलः केलिश्च जनके बप्पो वप्रश्च तातयुक् ।
 ततो जनयिता तद्वज्जनित्रोऽपि च, मातरि ॥१४९॥
 अम्बाऽप्यम्बा जनयित्री जनित्री जननीयुता ।
 जानी, पित्रोः स्मृतौ माता-पितरौ, मातरात्परौ ॥१५०॥
 पितरः पितृशब्दश्च, ज्ञातौ स्वः स्वजनस्तथा ।
 बान्धवो बन्धुरात्मीये स्व-स्वकीये, नपुंसके ॥ १५१ ॥
 पण्डु-पाण्डौ शण्ठ-शण्ढौ तृतीयाप्रकृतिस्तथा ।
 तृतीयप्रकृतिर्देहे कलेवरं कडेवरम् ॥ १५२ ॥
 तनूः स्यात्तनु-तनुषी घनस्तद्वच्च भूघनः ।
 गात्रं गान्त्रं मूर्तिमच्च मूर्तिः स्यात्, कुणपे शवः ॥१५३॥
 शवः सान्तं भवेत् षण्ढे, मूर्ध्नि मस्तक-मस्तिके ।
 शिरः सान्तं स्मृतं क्लीबे शिरोऽदन्तो मतो नरि ॥१५४॥
 चिकुरश्चिहुरः केशे ललाटस्याऽलके पुनः ।
 भ्रमरंकः स्याद् भ्रमरालको वेणिः प्रवेणियुक् ॥ १५५ ॥
 केशन्यासे काकपक्षे शिखण्डक-शिखाण्डिकौ ।
 वक्रस्त्रिषु च्छन्दस्यपि, दान्ते षण्ढे भषद् भसद् ॥१५६॥
 आमाशयस्थाने च, जघनेऽपि तुण्डि-तुण्डिकौ ।
 घनं घनोत्तमं भाले त्वलीकमलिकं तथा ॥ १५७ ॥
 कर्णे श्रवणं श्रुतिवत् श्रवः श्रोत्रं च श्रौत्रकम् ।
 नेत्रेऽक्ष्यऽक्ष्णं दृशि-दृशे दृग् लोचन-विलोचने ॥१५८॥
 कनीनिकायां तारा स्यात् तारकाऽप्यर्धवीक्षणे ।
 काक्षः कटाक्षो नेत्रस्य मीले मेष-मिषौ नितः ॥१५९॥

कालभेदेऽपि भ्रूविकारे भ्र-भ्रु-भ्रू-भृतः कुटिः ।
 भ्रूमध्ये कूर्च-कूपे कूर्पे नक्त्रे नस्नया नसा ॥ १६० ॥
 नासा नस्या नासिका च नाशिका घ्राणमाघ्रया ।
 घ्रा, दन्तवस्त्रे ओष्ठः स्यात् त्रिकवर्गद्वितीयवान् ॥ १६१ ॥
 ओष्ठप्रान्ते सृक् नान्तं क्लीबं सृक्मदन्तकम् ।
 सृक्कणी सृक्कणिङ्यन्तेदन्ते सृक्कि नपुंसके ॥ १६२ ॥
 इदन्तमेकैर्ध्वद्वन्द्वं कयुग्ममपरैः स्मृतम् ।
 सृक्कशब्देऽथ हन्वग्रसन्धौ स्याच्चिबुकं चिबुः ॥ १६३ ॥
 दंष्ट्रिकायां दाढिका स्याद् द्राढिका खादने पुनः ।
 रदनो रदयुग्दंश-दशनौ मल्ल-मल्लकौ ॥ १६४ ॥
 जिह्वायां रसना दन्त्य-तालव्यान्तर्गता रसा ।
 रसमातृका रस्ना च रसिका रसनं तथा ॥ १६५ ॥
 गले कण्ठः कण्ठी कण्ठं शब्द-समीपयोरपि ।
 अंसे तु स्कन्धः स्कधश्च सान्तं क्लीबमुरोसयोः ॥ १६६ ॥
 सन्धौ तु जत्रु षण्ठे स्यात् तकार-रेफयोगवत् ।
 प्रवेष्टो दोर्दोषा बाहुर्बाहा बाहो भुजो भुजा ॥ १६७ ॥
 भुजामध्ये कपोनिः स्यात् कफोणी च कफोणियुक् ।
 कफणिः कफणी तद्वत्कूर्परः कूर्परोऽपि च ॥ १६८ ॥
 प्रकोष्ठे वर्गद्वितीयः स्यात् कलाचिः कलाचिका ।
 हस्ते करः करिहस्तमूले तु मणिबन्धवत् ॥ १६९ ॥
 मणिः स्यात्करशाखायामङ्गुरी चाङ्गुरिस्तथा ।
 अङ्गुलोऽङ्गुलिरङ्गुल्यां तर्जन्यां तु प्रदेशिनी ॥ १७० ॥

प्रदेशिनी प्रदेशिका, ज्येष्ठाङ्गुल्यां तु मध्यमा ।
 मध्या, ज्येष्ठा-कनिष्ठे द्वे ट्वर्गद्वितीयान्विते ॥ १७१ ॥
 पुनर्नव-पुनर्भवौ करजे नखरस्त्रिषु ।
 नखोऽस्त्री तर्जन्यायत्तेऽङ्गुष्ठे त्वथ प्रदेशवत् ॥ १७२ ॥
 प्रादेशोऽप्यायताङ्गुलौ हस्ते स्यात् प्रतलस्तलः ।
 तालिका-तालौ चपेटश्चर्पटश्चपटोऽपि च ॥ १७३ ॥
 तद्द्वये योजिते सिंहतलः संहतलस्तथा ।
 तताङ्गुष्ठमध्याङ्गुलिमाने तालस्तलोऽपि च ॥ १७४ ॥
 वितस्ति-खड्गमुष्टयोश्च, कुब्जिताङ्गुलिके करे ।
 प्रसृतः प्रसृतिश्चापि गण्डूषे चलुकश्चलुः ॥ १७५ ॥
 चुलुको, निष्कनिष्ठे स्याद् हस्त आर्तिररत्नयुक् ।
 तिर्यक्प्रसारितबाहोर्व्यायामो व्याम-व्यामनी ॥ १७६ ॥
 वियामः, पृष्ठवंशे तु रीढको रीढयुग्मतः ।
 पृष्ठं वर्गद्वितीयाप्तमुत्सङ्गेऽङ्गो नपुंसके ॥ १७७ ॥
 सान्तमङ्गोऽप्यदन्तो नाऽथोरोजोरसिजौ स्तने ।
 कुच-कूचौ, जठरे तु स्यात् पिचण्डः पिचिण्डयुक् ॥ १७८ ॥
 तुन्दं तुन्दिः कुक्ष-कुक्षी, यन्नि कालेय-कालके ।
 कालखण्डं कालखञ्जं, गुल्मे प्लीहा प्लीहा तथा ॥ १७९ ॥
 नान्तौ, प्लीहा चाबन्तोऽपि, मध्ये मध्यम इत्यपि ।
 विलम्बावलम्बौ सर्वे पुंस्त्रीबाः, रसनापदे ॥ १८० ॥
 कटीरं च कटि-कटी-कटाः श्रोणी च श्रोणियुक् ।
 वलित्रयसमाहारे त्रिवलिस्त्रिवली तथा ॥ १८१ ॥

त्रिकपार्श्वगर्तयोस्तु कुकुन्दरे कुकुन्दुरे ।

युतौ स्फिचौ स्फिजौ चान्तौ जान्तौ, स्यात्स्मरमन्दिरे ॥१८२॥

योनिर्योनी च, पुंश्चिहे शेषः शेषश्च सान्तगे ।

शेष-शेफौ च शेषश्च त्रयोऽदन्ता बुधैः स्मृताः ॥१८३॥

लाङ्गूलं शङ्कु लङ्गूलं, मुष्क आण्डाण्डकौ नरि ।

अण्डं पेलं पेलकोऽप्यथोरुरुरश्च सक्थनि ॥ १८४ ॥

जङ्घायां तु टङ्क-टङ्गौ खनित्रेऽपि च तौ मतौ ।

पादग्रन्थौ कुल्फ-गुल्फौ घुटिकौ घुण्ट-घुण्टकौ ॥१८५॥

घुटः सर्वेऽपि पुंस्त्रिणाः, चरणे चलनः क्रमः ।

क्रमणः पाद-पदौ पात् पत्-पदे अंहिरङ्घ्रियुक् ॥१८६॥

तिलके कालकस्तद्वत् तिलकालक इत्यपि ।

जडुलो जटुलो, मांसे पलं पललमामिषम् ॥१८७॥

अमिषं चार्द्रमांसे तु भवेदर्पशमर्पिशम् ।

मुख्यमांसे बुक्का नान्तं त्रिषु बुक्कस्त्रिषु स्मृतः ॥१८८॥

बुक्काग्रमांसाग्रमांसे वृक्कः स्यात्पुंस्त्रियोर्वसा ।

मेदः सान्तं मेदोऽदन्तो मस्तिष्को मस्तुलङ्गकः ॥१८९॥

मस्तकस्नेहे गोदोऽस्त्री करोटं शिरसोऽस्थनि ।

करोटीवत् करोटिश्च भकालं च भगालयुक् ॥१९०॥

पृष्ठहृद् कशेरुका कशारुकाऽस्थिसंभवे ।

मज्जा नन्तो ह्ययोर्मज्जाऽऽबन्तः स्त्री रेत्र-रेतसी ॥१९१॥

बल-बल्ये च वीर्ये द्वे लोम रोम तनूरुहे ।

तनूरुहं, चर्म चर्म त्वक् त्वचं चोचमित्यपि ॥१९२॥

असृग्धरा सृग्धरा च कषिते लेख्यचर्मणि ।

कडित्रं सकटित्रं च, स्नायौ वसस्त्रया स्नसा ॥१९३॥

स्नात्रा नान्तो, धमन्यां तु धमनिर्नाडि-नाडकौ ।

नाडी शिरा शिरा नेत्रमले दूषी सदूषिका ॥ १९४ ॥

दूषीका काणुकं काणूकमाणूकवदाणुकम् ।

घ्राणमले शिङ्घ्राणक-शिङ्घ्राणौ, लालिका पुनः ॥१९५॥

सृणीका सृणिका गूथो विड्-विषौ शान्त-षान्तगौ ।

वर्चस्क-वर्चसी तुल्ये विष्ठा वर्गद्वितीयभाक् ॥१९६॥

नेपथ्ये वेष-वेशौ द्वावुत्सादनमुद्वर्तने ।

उच्छादनं चापि समालभने चर्चिक्यं मतम् ॥१९७॥

चर्चाऽपि, मण्डने प्रति-परितः कर्म कथ्यते ॥

माष्टौ मार्जो मृजा मार्जा मार्जना, स्नान आप्लावः ॥१९८॥

आप्लावोऽपि च, गात्रानुलेपन्यां वर्तिरुच्यते ।

वर्ती तथा जोङ्गके स्यादगर्वगुरु वंशकम् ॥ १९९ ॥

वंशिका वंशिकं कृमिजग्धं कृमिजमित्यपि ।

प्रवरं प्रकरं तुल्ये गोशीर्षे हरिचन्दनम् ॥ २०० ॥

हरिश्च, रक्तचन्दने पत्रगं च पतङ्गकम् ।

पत्राङ्गं, सौमनसे तु जातिर्जाती फलं तथा ॥ २०१ ॥

जातीफलं जातिफलं तद्वत्कोशफलं मतम् ।

जातीकोशं जातीकोषं, कर्पूरे स्यात् सिताभ्रकः ॥२०२॥

सिताभश्चापि, कस्तूर्या नाभिवद् मृगनाभिजा ।

मृगनाभिर्मृगमदो मृगः स्याद् मद इत्यपि ॥ २०३ ॥

कुङ्कुमे वरवाह्मीकं वरं वाह्मीक-वाह्निके ।

कश्मीरजन्म काश्मीरं कश्मीरजमपि स्मृतम् ॥ २०४ ॥

संकोचपिशुनं तद्वत्संकोचं पिशुनं समे ।

वर्णं वर्ण्यं, देवसुमे लवङ्गं लवसंयुतम् ॥ २०५ ॥

कोशफले कक्कोलकं कक्कोलं कोलकं तथा ।

कोलं कोरं च, कालानुसार्यं यापक-जापके ॥ २०६ ॥

कालीयकं कालेयकं कालियं चाऽग्निवल्लभे ।

रालोऽक्षयरालः, श्रीवासे धूपः स्याद् वृक-वृक्षतः ॥ २०७ ॥

श्रीवेष्टः श्रीपिष्टकश्च, कोटीरे मुकुटोऽस्त्रियाम् ।

मुकुटोऽपि किरीटं स्यात् तिरीटं पुष्पदाम तु ॥ २०८ ॥

नान्तः क्लीत्रोराबन्तोऽस्मिन् मुण्डमालाभिधे स्मृतम् ।

ललामवल्ललामाऽश्व-प्रधान-ध्वज-लक्ष्मसु ॥ २०९ ॥

पुण्ड्र-वालधि-शृङ्गेषु भूषा-प्रभावयोरपि ।

माल्यं माला, तिलके तमालपत्रं तमालवत् ॥ २१० ॥

शीर्षस्रज्यवतंसः स्याद् वसन्तोत्तंसकौ समौ ।

त्रयोऽमी कर्णपूरेऽपि पत्रावल्यां तु पत्रतः ॥ २११ ॥

भङ्गि-लेखा-लताङ्गुल्यो वल्लरी मञ्जरीति च ।

वल्लिश्चोत्क्षिप्तकायां तु कर्णान्दूश्च कर्णान्दुयुक् ॥ २१२ ॥

कण्ठभूषायां ग्रैवेयं ग्रैवं ग्रैवेयकं तथा ।

मुक्तास्रज्याहारो हारः स्त्रीत्रोर्यष्ट्यां सरिः सरः ॥ २१३ ॥

सारिकाऽप्येकावल्यां तु कण्ठी कण्ठिकया सह ।

कटिके तु पारिहार्यःपरिहार्यश्च कङ्कगम् ॥ २१४ ॥
 कङ्कणिश्चोर्मिकायां त्वङ्गुलीयकाङ्गुरीयके ।
 मेखलायां सारसनं दन्त्य-तालव्यमध्यगा ॥ २१५ ॥
 रसना, काञ्चिः काञ्ची च किङ्किणिः क्षुद्रघण्टिका ।
 किङ्कणी कङ्कणीका च कङ्कणी किङ्किणीत्यपि ॥ २१६ ॥
 समे मञ्जीर-मन्दारे नूपुरे पादतः परे ।
 शीली च नालिका पादाङ्गुलीये पादतः परे ॥ २१७ ॥
 पालिका कीलिका, वस्त्रे वसनं वस्त्र-वाससी ।
 सिनो निवसनं सन्नं कर्पटं पटमित्यपि ॥ २१८ ॥
 पटः पट्याच्छादनं च छादः सिक्-सिचयौ तथा ।
 वस्त्राञ्चले वर्ति-वस्ती दुकूलमतसीपटे ॥ २१९ ॥
 दुगूलं, कम्बले रल्लो रल्लकोऽथ निवीतके ।
 प्रावृतं निवृतं, स्थूलशाटे तालव्य-दन्त्यवान् ॥ २२० ॥
 वरासिः, परिधानस्य ग्रन्थौ नीवी च नीवियुक् ।
 चण्डातके चलनकश्चलनश्चलनिका पुनः ॥ २२१ ॥
 चोलश्चोली कञ्चुलिका कञ्चूलः कञ्चुकोऽपि च ।
 कूर्पासकश्च कूर्पासः कुर्पासः सकूर्पासकः ॥ २२२ ॥
 शाटके तु शाटः शाटी, परिधानापराञ्चले ।
 कच्छाकच्छाटी च कच्छाटिका, कौपीनके पुनः ॥ २२३ ॥
 कक्षापटः कक्षापुटः, कर्पटे नक्तको मतः ।
 लक्तकः, प्रच्छदपटे उत्तरच्छद उच्यते ॥ २२४ ॥
 निचोलको निचुलको निचोलं च निचोत्यपि ।

निचुलोऽवसत्थिकायां स्मृता पर्यस्तिकायुता ॥२२५॥
 पर्यस्तिश्चापि पर्यङ्कः पल्यङ्कोऽपि, कुथे पुनः ।
 वर्णपरिस्तोम-वर्णौ परिस्तोमवदास्तरः ॥ २२६ ॥
 आस्तरणं प्रवेणीयुक् प्रवेणिः प्रतिसीरिका ।
 जवनी जवनिकापि यवनी यमनीति च ॥ २२७ ॥
 दूष्ये स्थूलं स्थुडमपि, पटकुट्यां तु केणिका ।
 केणिः, पल्लवादिक्वृता शय्या संस्तर-प्रस्तरौ ॥ २२८ ॥
 स्वस्तरोऽपि च, तल्पे तु शयनं शयनीयवत् ।
 शय्यापि च खट्वायां तु मञ्चवद् मञ्चकः स्मृतः ॥२२९॥
 पर्यङ्कोऽपि च पल्यङ्कः, पतद्ग्राह-पतद्ग्रहौ ।
 प्रतिग्रह-प्रतिग्राहौ पालेऽथो दर्पणे मतः ॥ २३० ॥
 मकुरो मुकुरस्तद्वद् मङ्कुरोऽप्यात्मदर्शवत् ।
 आदर्शो, वस्त्रासने त्वासन्दा-सन्धौ च सन्दवत् ॥२३१॥
 सन्दी भोजन आच्छादे एकोक्त्या चोभयोरपि ।
 कशिपुर्दन्त्य-तालव्यमध्यः स्याच्छयनासने ॥ २३२ ॥
 एकोक्तयोशीरमौशीरं पलङ्कशा पलङ्कषा ।
 राक्षा रक्षा च लाक्षापि तद्रसे याववधतः ॥ २३३ ॥
 यावको लक्तकालक्तौ, दीपस्तु कज्जलध्वजे ।
 प्रदीपो दीपवृक्षश्च तालवृन्ते तु बीजनम् ॥ २३४ ॥
 व्यजनं मृगचर्मोते धवित्रं च धुवित्रवत् ।
 केशमार्जे कङ्कतिका कङ्कतः काक-कङ्कते ॥ २३५ ॥
 कङ्कती, बालक्रीडने गिरिको गिरिवट्टुडः ।

गिरिगुडो गिरियको गिरीयकोऽथ गिन्दुकः ॥ २३६ ॥
 गेन्दुकोऽपि कन्दुके द्वौ, पार्थिवे नृपतिर्नृपः ।
 भूप-भूपति-भूपालास्तथा मूर्ध्नाभिषिक्तयुक् ॥ २३७ ॥
 मूर्ध्नावसिक्तो राजा राट् राज्ये महिन-माहिने ।
 वसुदेवा वासुदेवा अर्धचक्रिषु संमताः ॥ २३८ ॥
 तज्ज्येष्ठभ्रातृषु बला बलदेवाः, पृथौ नृपे ।
 वेनिर्वैन्यो, भरते तु स्यात् सर्वदमनस्तथा ॥ २३९ ॥
 सर्वदमः, सीतापतौ रामः स्याद् रामचन्द्रवत् ।
 रामभद्रोऽपि, सौमित्रौ लक्ष्मणो लक्षणान्वितः ॥ २४० ॥
 कैकेयी कैकयी चास्याः पुत्रे तु भरतो मतः ।
 भरथोऽप्यथ जानक्यां शीता तालव्य-दन्त्ययुक् ॥ २४१ ॥
 इन्द्रसुते वालिर्वाली, मारुतो हनुमानिति ।
 हनूमान्, भीमशत्रौ किर्मीरः कर्मीर-किर्मिरौ ॥ २४२ ॥
 हिडिम्बो डीकारयुक्तोऽर्जुने फल्गुन-फाल्गुनौ ।
 बीभत्सो बीभत्सुरपि, पाण्डुसूनुषु पाण्डवाः ॥ २४३ ॥
 पाण्डवायनाश्चाऽर्जुनधनौ गाण्डीव-गाण्डिवौ ।
 धनुर्मात्रेऽप्यमू, हाले वाहनः सात-सालतः ॥ २४४ ॥
 सालोऽपि, परिवारे तु परेर्बर्हश्च बर्हणम् ।
 आतपत्रे प्रतपत्रं छत्रं छत्रश्च छत्र्यपि ॥ २४५ ॥
 रोमगुच्छे चामरं स्याच्चमरश्चामरस्तथा ।
 चामरापि, भृङ्गारे लालूराण्डूः, सचिवे पुनः ॥ २४६ ॥
 अमात्य आमात्यो मन्त्री मन्त्रिश्च, द्वारपालके ।

प्रतीहारः प्रतिहारो द्वाःस्थो द्वाःस्थितदर्शकः ॥ २४७ ॥
 द्वाःस्थितो दर्शकस्तद्वत् द्वाःस्थितादर्श्यऽपि स्मृतः ।
 सूदाध्यक्षे पुरोगुः स्यात् तथा पौरोगवोऽपि च ॥ २४८ ॥
 सूपकारे सूप-सूदौ स्यादन्तःपुरके पुनः ।
 आन्तर्वेशिमकयुगान्तर्वेशिकोऽन्तःपुरे समौ ॥ २४९ ॥
 अवरोधनावरोधौ भवेत्कञ्चुकिके पुनः ।
 कञ्चुकी सौविदिहश्च सौविदः, स्थपतिस्तथा ॥ २५० ॥
 स्थापत्यः स्थापतीकश्च, रिपौ शत्रुः सशात्रवः ।
 अभिमातिरभियातिरारातिश्चाऽप्यरातियुक् ॥ २५१ ॥
 ऋष्व-ऋष्वौ घातुकेऽपि द्विषन् द्वेषी च द्विड्युतः ।
 परेः पन्थक-पन्थिनौ, सख्यौ सूर्येऽपि चोच्यते ॥ २५२ ॥
 मित्रशब्दो द्वितकारः, सख्ये सौहार्द-सौहृदे ।
 मैत्र्यं मैत्री, हेरिके तु चरश्चारोऽवसर्प्यवत् ॥ २५३ ॥
 अपसर्पः, सान्त्वजे तु शाम तालव्य-दन्त्ययुक् ।
 प्रावृते लञ्चया लञ्च उपदोषप्रदानवत् ॥ २५४ ॥
 शौर्ये शौण्डीर्य-शौण्डीरे नय-न्यायौ समञ्जसे ।
 भागधेयो भागधेयी भागोऽपि कारवत् करः ॥ २५५ ॥
 राजदेयेऽनीकिन्यां तु सेना सैन्यं चमूश्चमुः ।
 सैन्यपृष्ठे प्रति-परेर्ग्रहः, केतौ तु केतनम् ॥ २५६ ॥
 वैजयन्ती वैजयन्तो जयन्ती च ध्वजो ध्वजिः ।
 ध्वाजिश्च ध्वजपस्तद्वत्पताकाऽपि पटाकया ॥ २५७ ॥
 ध्वज कूर्चक उच्चूडोच्चूलौ द्वौ चूड-चूलकौ ।

अवात्परौ क्रीडार्थे तु रथे पुष्परथो मतः ॥ २५८ ॥
 मूर्द्धन्यान्तस्थायोगाप्तो, भवेत् कर्णरिथे पुनः ।
 डयनं हयनं चाप्यनसि स्याच्छकटस्तथा ॥ २५९ ॥
 शकटी शकटं तद्वच्छकटिर्वहसाऽन्वितः ।
 वाहसो वृषभेऽप्येतौ, प्रधौ नेमी च नेमिवत् ॥ २६० ॥
 अक्षाग्रकीले त्वण्यानी अस्त्रि-सीम्नोरपि स्मृतौ ।
 पिण्डिकायां नाभिर्नाभी, कूबरं स्याद् युगन्धरे ॥ २६१ ॥
 कुबरं चाधःस्थदारावनुकर्षा नरि नान्तगः ।
 अनुकर्षोऽस्त्यदन्तोऽपि धूर्वावद् धूर्धुराऽपि च ॥ २६२ ॥
 यानमुखेऽथ दोलायां प्रेङ्खः प्रेङ्खा, विनीतकम् ।
 वैनीतकं, परम्परावाहने शिबिकादिके ॥ २६३ ॥
 याने तु वह्यं वाह्यं च वहनं वाहनं तथा ।
 सारथौ वर्ग्यद्वादश ऋकाराकारयुक् त्विह ॥ २६४ ॥
 सव्येतः पृष्ठ-ष्ठातारौ दक्षिणात् स्थश्च संस्थवत् ।
 रथवति त्रयोऽप्येते रथिको रथिरो रथी ॥ २६५ ॥
 अश्ववारे सादिः सादी रथिकेऽप्यमू यन्तरि ।
 निषादी सनिषादिश्च, भटे योद्धा सयोधकः ॥ २६६ ॥
 तथा भण्डीर-भाण्डीरौ वनेऽपि कथितावमू ।
 सेनासमवेते सैन्यः सैनिकोऽपि च, योद्धृषु ॥ २६७ ॥
 सहस्रेण साहस्रिणः साहस्रः, प्रतिमुक्तवत् ।
 स्यादामुक्तो पिनद्धश्च पिनद्धे, कवचे पुनः ॥ २६८ ॥
 मांढिर्मांढा दशनं च दंशस्त्वक्त्रं तनुत्रवत् ।

कञ्चुके वारबाणः स्याद् बाणवारो धियाङ्गवत् ॥२६९॥

अधियाङ्गमधिकाङ्गं सारसने त्रयं स्मृतम् ।

शिरस्त्राणे तु शीर्षिण्यं शीर्षिकं, शस्त्रजीवनि ॥२७०॥

आयुधीयश्चायुधिको भवेत् परश्वधायुधे ।

पारश्वधिकवत् पारश्वधः, प्रहरणेऽस्त्रवत् ॥२७१॥

शस्त्रं, चापे धन्व धन्वं पुंक्लीबो धनुवद्धनुः ।

धनूः स्त्रियां त्रिणतावत् तृणता धनुषोऽग्रके ॥२७२॥

अटन्यटनिरर्त्यार्त्ती पीडायामपि स्यात्तलम् ।

तला चाऽपि गोधायां स्याद् वेध्ये लक्ष्यं सलक्षकम् ॥२७३॥

बाणे पृषत्कस्तात्कान्तः सायकः सायवत्सरः ।

शरः शरुः स्वरुर्भल्लो भल्लिश्चापि कडम्बयुक् ॥२७४॥

कलम्ब इव कादम्बो भेर-भेलावमू तथा ।

भेकेऽपि, कर्तरिः पुङ्खे कर्तरी, शरधौ पुनः ॥२७५॥

तूणी तूणा तूणं तूणस्तूणीरश्च निषङ्गवत् ।

उपासङ्गोऽपि खड्गे तु ऋष्टि-रिष्टी नरस्त्रियोः ॥२७६॥

करवालः करपालः करालिकस्तथोदितः ।

चन्द्रहासश्चन्द्रभासो धारान्तोगो धरोऽपि च ॥२७७॥

प्रत्याकारे कोश-कोषावावरणे फरं स्फरम् ।

स्फरः स्फरकः फरकः फलकं फलमित्यपि ॥२७८॥

खेटकः खेटकं खेटं, कृपाणिका छुरी क्षुरी ।

क्षुरिका साऽऽयता पत्रात्पालः स्यात्पालिकाऽपि च ॥२७९॥

एकधारासौ स्यादीली इली च करवालिका ।

करपालिकाऽपि तरवालिकाऽपि च, कुन्तके ॥२८०॥
 प्रासस्तालव्य-दन्त्यान्तो, मुद्गरे द्रुघणो घनः ।
 द्रुघनः, कुठारे पर्शुः परशुश्च परस्वधः ॥ २८१ ॥
 पश्वधः परश्वधश्च स्वधितिः, परितो घके ।
 पलिघो दन्त्य-तालव्यौ शर्वली शर्वला युधि ॥२८२॥
 लोहदण्डे पट्टिशः स्याद् दन्त्य-तालव्यप्रान्तगः ।
 अभ्यासभुवि खडूरः खलूरश्च खलूरिका ॥ २८३ ॥
 प्रस्थाने त्वभिनिर्माणं प्रयाणं खलु हेतवे ।
 तृणकाष्ठादेः, प्रसृतौ प्रसरणा प्रसारणी ॥ २८४ ॥
 प्रसारश्च प्रसरणं, वैरिणः प्रति गच्छति ।
 अभ्यमित्र्योऽभिमित्रियोऽभ्यमित्रिणो, बलान्विते ॥२८५॥
 उरस्वान् स्यादुरसिलोऽप्यतिबले ऊर्जस्वलः ।
 ऊर्जस्वप्यूर्जस्वांश्च जिष्णौ जेता च जैत्रवत् ॥२८६॥
 जित्वरो, वैतालिके तु सौखशायनिको मतः ।
 सौख्यशयिकश्चाक्रिके घाण्टिको घाटिकोऽपि च ॥२८७॥
 मागधो मगधो मङ्गे वैश्यात् क्षत्र्यां भवेऽपि च ।
 छन्दोजातावुष्णिहोष्णिग् बले शुष्मं तु शुष्मणा ॥२८८॥
 ऊर्ज ऊर्जो गूर्जः सान्तं क्लीबं च सहसा सहः ।
 संग्रामे युद्धं युत् संयत् पुंस्त्रियोश्च संयद्वरः ॥ २८९ ॥
 संयतं राटी रालिर्ना समितिः समितः समित् ।
 संमः स्फोट-स्फेट-फेटाः प्रध्मश्च प्रध्नं तथा ॥२९०॥
 समुदायः समुदयः सांपरायकमित्यपि ।

सांपरायः संपरायकमग्रगमने मतम् ॥२९१॥

नासीरस्त्रिषु, धाटौ तु धाट्यवस्कन्द इत्यपि ।

अभ्यवस्कन्दः, सौप्तिके त्ववापात् स्कन्द उच्यते ॥२९२॥

पलायने तु संदावः समुत्प्रेभ्यश्च द्राववत् ।

द्रववद् विद्रवो, भग्ने पराजित-जितौ समौ ॥२९३॥

भूतः परापर्यभितो, गुप्तौ तु चार-चारकौ ।

बन्धां ग्रहश्च ग्रहकः प्रोपतो ग्रह इष्यते ॥ २९४ ॥

संन्यासिके तापसः स्यात् तपस्व्यपि च सूरतः ।

सूरथोऽपि च दाने द्वौ शान्त-श्रान्तौ जितेन्द्रिये ॥२९५॥

शुद्धकर्माऽवापाद् दानं महादाने प्रवारणम् ।

वरणं, विप्रे ब्रह्मा स्याद् ब्रह्माणो जाति-जन्म-जाः ॥२९६॥

द्व्यग्राभ्यां, बटौ माणवो माणवकस्तथैव च ।

मौञ्जीबन्धे तूपापाद् नाय-नयावानय इत्यपि ॥२९७॥

अग्नीन्धने स्यादाग्नीध्राग्नीध्र्यौ स्यातां जटाजटिः ।

सटायां, तपस्विपीठे वृषी वृसी, कमण्डलौ ॥ २९८ ॥

कुण्डं कुण्डी कुण्डिका च, यजमाने तु याजकः ।

यष्टाऽथ सोमपे सोमा सोमात्पीती पीथी च नान्तगौ ॥२९९॥

सर्ववेदः-सर्ववेदौ सान्ताऽदन्तौ तु याजके ।

सर्वस्वदक्षणेष्टेश्च, हुतौ होम नपुंसकम् ॥ ३०० ॥

नान्तं, होमो नरेऽदन्तो होत्रं, भूमिः परिष्कृता ।

वेदिर्वेदी च, निर्मन्थदारुणि त्वरणिर्द्वयोः ॥ ३०१ ॥

अरणी समिधि त्वेध एधः सान्तं तथेन्धनम् ।

नान्तादन्ते तु इध्मेध्मे रक्षाभस्मानि क्षारवत् ॥३०२॥
 स्रुवे स्रुग्, मखवधे तु शंसनं शमनं समे ।
 शृतोष्णक्षीरगे दध्नि आमीक्षाऽमिक्षया सह ॥३०३॥
 दधिषाज्य-दीधीषाज्यौ दधियुक्तघृते मतौ ।
 मृषावादिन्यपि चाग्निहोत्रिण्यग्न्याहितो भवेत् ॥ ३०४ ॥
 आहिताग्निर्दर्विर्दर्वी घृतलेखनिकोच्यते ।
 आचमने तूपस्पर्श उपसंस्पर्शनं तथा ॥ ३०५ ॥
 उपसंस्पर्शः, पाठे तु निपाठ-निपठौ समौ ।
 स्वाध्याये जपो जाप उपवास उपोषितम् ॥३०६॥
 अपवस्त्रमुपवस्त्रमौपवस्त्रोपवस्त्रके ।
 वृत्ते चरित्रं चारित्रमाचार-चरणे अपि ॥३०७॥
 चरितं, प्राचेतसे तु वाल्मीकिर्वल्मीकयुक् ।
 वाल्मीक-वाल्मिकौ तद्वत् कविरादिकविस्तथा ॥३०८॥
 मैत्रावरुणिः समैत्रावरुणो, बादरायणे ।
 वेदव्यासश्च व्यासः, स्याद् रामः परशुरामवत् ॥३०९॥
 जामदग्न्यो, याज्ञवल्क्यो योगेशः सयोगीशकः ।
 वशिष्ठो दन्त-तालव्यमध्यो, वर्गद्वितीययुक् ॥ ३१० ॥
 गोनर्दीयमुनौ तुल्यौ पतञ्जलि-पतञ्जलौ ।
 वररुचौ कात्यायन-कात्यौ, कक्षीवति स्मृतः ॥३११॥
 स्फोटायनः स्फौटायनः, पालकाव्ये करेणुभूः ।
 कारेणवो मुनिभेदे स्यादत्त्रिरत्रिणा समम् ॥३१२॥
 अपिशलिरापिशलिः कशात् कृत्स्नः सकृत्सकः ।

मृकण्डुवद् मृकण्डश्च, हारीतो हारितोऽपि च ॥३१३॥
 पक्षिभेदेऽपि, कुमारः कुमारिलसमन्वितः ।
 नास्तिके लौकायतिको लोकायतिक इत्यपि ॥३१४॥
 बाहुसंभवे राजन्यो राजा च क्षत्र-क्षत्रियौ ।
 आर्ये विड्-वैश्यौ वेतने वृत्तिर्वार्तापि जीविका ॥३१५॥
 ऋते तूज्छं शिलञ्चोज्छं शिलोज्छं शिलवत्तथा ।
 कृषौ प्रमृतमनृतं वाणिज्यं वणिक्कर्मणि ॥३१६॥
 वणिज्या वणिज्यं क्रयविक्रयिके तु वाणिजः ।
 वणिक् प्रापणिकः प्रोक्त आङ्पराः पणिकस्तथा ॥३१७॥
 पणिकः पतिकश्चैव पदिकः, क्रायके पुनः ।
 क्रायिको विक्रायके च क्रयिको विक्रयी तथा ॥३१८॥
 मूल्ये वक्रयाऽवक्रयौ मूलद्रव्ये तु नीविंवत् ।
 नीवी स्यात्तु विनिमयो नैमेयो निमयोऽपि च ॥३१९॥
 वैमेयोऽपि परदाने व्यवहारे पणं पणः ।
 न्यासार्पणे प्रतिदानं परिदानं, सत्यापने ॥३२०॥
 सत्यङ्कारः सत्याकृतिः, संख्येये तु गणेयवत् ।
 गण्यं, पोते प्रवहणं वहनं वहितं तथा ॥३२१॥
 वहित्रं वाहित्थमपि, पोतवाहे नियामकः ।
 निर्यामोऽपि च बेडायां स्तरणिस्तरणी तरिः ॥३२२॥
 तरी स्तरी च काष्ठाम्बुवाहिन्यां द्रुणिवद् द्रुणीः ।
 द्रोणिद्रोणी च नौदण्डे क्षेपणिः क्षेपणीयुता ॥३२३॥
 काष्ठकुदालेऽभिरभ्री, प्लवे स्यादुडुवो डुवः ।

उडूप उडुपस्तरपण्ये तु तर आतरः ॥३२४॥
 आतार आतारुरपि, वृद्ध्याजीवे तु वार्धुषिः ।
 वार्धुषिक ऋणे धारोऽस्युद्धारे प्रतिभूः पुनः ॥३२५॥
 लग्नको लग्नः, षोडशमात्रैः करिष-कार्षकौ ।
 तुला विंशत्या तु भारो भरश्च शकटीनवत् ॥३२६॥
 शाकटोऽपि शलाटश्च शरारोऽपि तुरीयके ।
 प्रस्थभागे कुटपः स्यात् कुडवः कुलवोऽपि च ॥३२७॥
 द्रोणैः षोडशभिः खारी खारी मानभिदि स्मृता ।
 काकनी काकिणी, क्रोशद्वये गव्यूतिरुच्यते ॥३२८॥
 गव्यागव्यूते, गोमति गवीश्वर-गवेश्वरौ ।
 गोम्याभीरे तु गोपाल-गोपौ स्यातां, कुटुम्बिनि ॥३२९॥
 कार्षकः कर्षकस्तद्वत् कृषकः कृषिकोऽपि, च ।
 क्षेत्राजीवो भवेत् क्षेत्री सीरे हालो हलं हलः ॥३३०॥
 लाङ्गलदण्डे ईषेशे, प्रोक्ता लाङ्गलपद्धतौ ।
 शीता तालव्य-दन्त्यादिर्नदीभेदेऽपि लाङ्गले ॥ ३३१ ॥
 निरीषे तु कुट-कूटौ कुटकं, कुशिके पुनः ।
 कृशिकश्च फलं फालः कुदालश्च कुदालवत् ॥३३२॥
 गोदारणे प्रवयणे तोत्रं प्रतोद-तोदने ।
 आबन्धे तु योत्र-योक्त्रे कोटीशो लोष्ठभेदने ॥३३३॥
 कोटिशः खलवाल्यां तु मेधिर्मेथिश्च शूद्रके ।
 पद्य-पज्जौ क्षत्र-वैश्याजातौ माहेष्यवद् मतः ॥३३४॥
 महिष्योऽपि शिल्पिनि तु स्युः कारु-कारि-कारयः ।

ध्वजो ध्वजी कल्पपाले मद्ये कपिश-कापिशे ॥३३५॥
 कापिशायनं माध्वीकं माद्वीकं च परिश्रुता ।
 परिसुद्धं दन्त्य-तालव्यमध्यातालव्य-दन्त्यभृत् ॥३३६॥
 सुरा, मदिरा मद्वरी मदना मद्य-बीजके ।
 नमहूर्नमहुर्मद्यसन्धाने, भिष-वासवौ ॥३३७॥
 पानपात्रे तु, तर्षणा ऽनुतर्षौ मद्यपाशने ।
 उपदंशश्चावदंशः स्यात् तेजसावर्तनीमुखा ॥३३८॥
 सूषा मूषी शाणे शाणा शाणिर्निकषवत्कषः ।
 कृपाण्यां कर्तरिः प्रोक्ता कर्तरी चापि, सेवनी ॥३३९॥
 सूत्रिः सूत्री सूचि-सूत्रे द्वे पिप्पलक-पिप्पले ।
 कर्तनसाधने तर्कुस्तर्कुट्यप्रपि च सीवनम् ॥ ३४० ॥
 सेवनं च स्यूतौ, स्यूते तु प्रसेवश्च प्रसेवकः ।
 स्योनं स्यात्तन्तुवाये तु तन्त्रवायः कुविन्दवत् ॥३४१॥
 कुपिन्दोऽपि सूत्रवेष्टे त्रसरस्तसरोऽपि च ।
 वानदण्डे वेम वेमा तन्तौ स्यात् सूत्रतन्तुवत् ॥३४२॥
 सूत्रः सूत्रं सूत्र्यपि स्यादुपानहि तु पादुका ।
 पादूः पन्नद्धापि पादाज्जङ्गुर्वीथी रथी तथा ॥३४३॥
 पीठी त्राणं रक्षणं च पदात् त्वरायतापि च ।
 वरत्रायां नध्री वध्री वाद्धी वद्धापि वद्धवत् ॥३४४॥
 पिण्याके खलिः खलोऽस्त्री स्यात्तक्षिण्यां तु वासिवत् ।
 वासी तूलिका त्वीषी केषिका कान्दविके पुनः ॥३४५॥
 भक्ष्यकारो भक्ष्यकार आदितालव्य-दन्त्यभृत् ।

श्वेदनिका श्वेदनश्च कन्दौ स्याद् नापिते क्षुरी ॥३४६॥
 क्षौरिको भण्डिवाही च भाण्डिकस्तस्य भाण्डके ।
 क्षुरः खुरो, मायाकारे प्रातिहारिक उच्यते ॥३४७॥
 प्रतिहारो, मायायां तु शाम्बरी साम्बरी तथा ।
 इन्द्रजाले तु कुहुकं कुहकं तद्वदाहतम् ॥ ३४८ ॥
 विनोदे स्यात् कुतुकं कौतुकं च कुतूहलम् ।
 कौतूहलं, पापंद्धौ तु मृगव्यं मृगया मृगः ॥ ३४९ ॥
 आच्छेदनं चद्वितीयथद्वितीयकसंयुतम् ।
 आखेटक आखेटश्च, रज्जौ तन्त्री च तन्त्रिवत् ॥३५०॥
 वटारक-वटारौ द्वौ वटस्त्रिषु तु दोरवत् ।
 दवरश्च तन्तुगुणे, दाशो दासश्च धीवरे ॥ ३५१ ॥
 दाशी दासी धीवरी स्याच्छिलाजतु च चेष्ट्यपि ।
 मत्स्यबन्धने बडिशं बलिशं च, वधास्पदे ॥३५२॥
 शूना तालव्य-दन्त्यादिः, पामरः प्रामरोऽपि च ।
 क्षुल्लकः खुल्लकस्तद्वद्, निषादे तु श्वपाकवत् ॥ ३५३ ॥
 पाकश्चण्डाल-चाण्डालौ बुक्कसः पुक्कसस्तथा ।
 पुत्कसोऽन्तावसायी चान्तेवास्यपि पुलिन्दवत् ॥३५४॥
 पुलिन्द्रोऽपि, शबरे तु पत्रशबर उच्यते ।
 वरटो वारटोऽप्युक्त इडीडौ म्लेच्छजातिके ॥ ३५५ ॥
 इति श्रीवादीन्द्रश्रीसाधुकीर्त्युपाध्यायमिश्राणां शिष्यलेशेन वाच-
 नाचार्यश्रीसाधुसुन्दरगणिना विरचितायां शब्दरत्नाकरनाम-
 शब्दप्रभेदनाममालायां मानवकाण्डस्तृतीयः ।

अथ चतुर्थः काण्डः ।

धात्र्यां भू-भूमि-भूम्यः स्युः पृथ्वी पृथिवी पृथा ।
धरित्री धरयित्री वसुधा सुधा वसुन्धरा ॥ १ ॥
विश्वा विश्वम्भरा क्षोणिः क्षोणी तद्वद् महिर्मही ।
जगतिर्जगत्युर्वरोर्विरूवीं गमा क्षमा क्षमा ॥ २ ॥
अवन्यवनिर्धरणी धरणिर्धारया धरा ।
केलिश्च केलिनी ख्याता महास्थल्यम्बरस्थली ॥ ३ ॥
दीर्घादय ईडेलेराश्च त्विडीडौ डान्तगौ मतौ ।
अदन्ताविड ईडश्च देवभिद्यपि तौ स्मृतौ ॥ ४ ॥
इडेले सर्ग-नाडी-गो-बुध-स्त्री-वाक्ष्वपीरिते ।
द्यावाभूम्योस्तु रोदस्यौ रोदसी रोदसी तथा ॥ ५ ॥
आद्यो ड्यन्त इदन्तोऽन्यस्तृतीयः सान्तषण्डगः ।
द्यावापृथिव्यौ च दिवस्पृथिव्यौ च तथोदिते ॥ ६ ॥
दिवःपृथिव्यौ च, क्षारभूम्यामुषरमूषरम् ।
इरिणवदीरिणं, भूः कृत्रिमोच्चा स्थला स्थलम् ॥ ७ ॥
मृद् मृत्तिकाऽपि, सा शस्ता मृत्सा मृत्साऽपि, खानिका ।
लवणस्य रुमा नान्ता रुमाऽऽबन्तापि कथ्यते ॥ ८ ॥
वशिरो वसिरश्वाऽपि सामुद्रलवणे मतौ ।
सैन्धवे दन्त-तालव्यादिमं सीतशिवं स्मृतम् ॥ ९ ॥
माणिमन्थं माणिबन्धं रौमके, वसुकं वसु ।

वस्तकं स्याद्, विड-विटौ पाक्ये, टङ्कस्तु टङ्कणे ॥१०॥

टङ्कनः पाचनकश्च पाचनस्तुग्धिका पुनः ।

खर्जिः स्यात् खर्जिका देशे, विशयी विषयी तंथा ॥११॥

विषयः पुंस्त्रियोर्नीवृर्दुपोपातस्तु वर्तनम् ।

जाङ्गलो निर्जले देशे जाङ्गलो जडभूयसि ॥ १२ ॥

नडकीयो नडुलश्च नडांश्च, बहुशर्करे ।

शर्करा शर्करिलोऽपि शर्करावांश्च शर्करः ॥ १३ ॥

सिकता-वालुकाप्राये स्याद् सिकतिल-सैकतौ ।

सिकतावान्, साखायः शाखिनेडाहाल-डाहलाः ॥१४॥

डहालाश्चेदयश्चैद्याः, साल्वाः सल्वा अपि स्मृताः ।

वाह्लिका-वाह्लि-वाह्लीकाः, पाञ्चालाः स्युः पञ्चालवत् ॥१५॥

कुङ्कणः कौङ्कणोऽप्युक्तो, द्रविडो द्रमिडोऽपि च ।

ग्रामे तु वसथः सं-न्यु-प-प्रति-परितः परः ॥ १६ ॥

पल्लि-पल्ल्यौ गृह-गृहसमूह-स्थानकेष्वपि ।

सीम-सिमौ क्षेत्र-सीम-गोचर-भू-हयेष्वपि ॥ १७ ॥

भर्यादा घट आघाटः स्थविः स्थिविश्च सीमया ।

सीमः सीमा त्रिषु नान्तो मालं ग्रामान्तराटविः ॥१८॥

मालकोऽपि भवेत्क्षेत्रे वप्रो वप्यश्च संमतः ।

शाकक्षेत्रे स्तृतं शाकं शाकटं शाकशाकिनम् ॥ १९ ॥

अणुक्षेत्रे चाणवीनमणव्यमपि, भङ्गवत् ।

भाङ्गीनं च भङ्गाक्षेत्रे, उमाक्षेत्रे तथोम्यवत् ॥ २० ॥

औमीनं च, यवक्षेत्रे यव्यं यवक्यं यावकम् ।
 माषाक्षेत्रे तु माषीणं माष्यं च, तृतीयाकृते ॥ २१ ॥
 शम्बाकृतं सम्बाकृतं, वापादौ द्रौण-द्रौणिके ।
 द्रोणस्य, खलधाने तु खलस्त्रिषु च, रेणुके ॥ २२ ॥
 धूलि-धूल्यौ पांशु-पांसू रजो ना सान्तर्षण् रजः ।
 दलौ लोष्टो लेष्टुर्लोष्टुर्नाकौ कुलक-कूलकौ ॥ २३ ॥
 नगरे नगरी द्रङ्ग-द्राङ्गौ पत्तन-पट्टने ।
 पुरस्त्रिषु पूः पुरिश्च, कन्याकुब्जं तु गाधिपूः ॥ २४ ॥
 कन्यकुब्जं, शिवपुर्यां कासिस्तालव्य-दन्त्यभृत् ।
 वराणसी वाराणसी वाणारसी वराणसिः ॥ २५ ॥
 कासी काश्यथाऽयोध्यायां कोसलोत्तरकोशला ।
 कर्णपुर्यां चम्पा चण्या, मथुरा मधुरान्विता ॥ २६ ॥
 मधूपद्मे, गजाह्वये हस्तिनी हस्तिनायुतात् ।
 हास्तिनात् पुरं स्तम्बपूः, लिप्तं स्यात्ताम-दामतः ॥ २७ ॥
 तामलिप्ती, विदर्भायां कुडिनी कुण्डिनात् पुरम् ।
 द्वारकाऽनिकाररेफा, सालस्तालव्य-दन्त्यभृत् ॥ २८ ॥
 वरणे प्राकारः पारक् जान्तः क्षौमे तु अट्टवत् ।
 अट्टालकयुतोट्टालो, वृत्तौ वाटी च वाटिका ॥ २९ ॥
 वाटो वाटं वाटिरिव प्राचीनं च प्रचीरवत् ।
 मार्गे तालव्य-दन्त्यादिः सरणिः सरणी पथः ॥ ३० ॥
 पन्थाः पन्थान-पथी वर्त्मनिर्वर्त्म वर्तनिः ।
 वर्तनी पदवी तद्वत् पदविः, सत्पथे पुनः ॥ ३१ ॥

स्वतितः पन्थाः, अपथमपन्था गूढवर्त्मनि ।

भूमध्ये तु ह्युकारास्ता दन्त-तालव्यपूर्वगा ॥ ३२ ॥

शुरुङ्गा सन्धिला सन्धिः, स्थाने तु पदमास्पदम् ।

पितृ-प्रेताद्वन-गृहे, धिष्ण्ये सदन-सादने ॥ ३३ ॥

गृहं गेहं धाम धामं मन्दिरं मन्दिरा कुटिः ।

कुटः कुट्योकः सान्तं षण् पुंस्योकोऽदन्त उच्यते ॥ ३४ ॥

सत्रं सार्त्रं वस्त्यं पस्त्यं निवासा-ऽऽवास-वासकाः ।

आवसथो वसितश्चोदवसितं न्याड्युग्लयः ॥ ३५ ॥

निकार्य-निकायौ स्यातां स्यादागारमगारवत् ।

चतुःशाले त्रातुःशाली जवनं यवनं समः ॥ ३६ ॥

यमनं चोपकार्यावदुपकार्योपकारिका ।

प्रसादतः प्रसादोऽपि देव-भूपगृहे समौ ॥ ३७ ॥

मठस्त्रिष्वावसथ्यश्चावसथः स्तूप-तूपकौ ।

आयतनविशेषेऽथो मृतचैत्ये तु चैत्रवत् ॥ ३८ ॥

चित्यं च, हविर्गेहे तु होत्रं होत्रीयवत्स्मृता ।

आथर्वणे शान्तिगृहं शान्तीगृहं, तृणालये ॥ ३९ ॥

कुटी कुटि-कुडी तुल्ये, सूतका सूतिका परम् ।

गृहं त्वरिष्टे, कारूणां कर्मशालाऽनुवासनम् ॥ ४० ॥

अन्वासनमावेशनं, भिल्लसद्धानि पक्कणः ।

द्विककारोऽस्त्रियां, हट्टेऽट्टोऽस्त्रियां विपणिः स्त्रियाम् ॥ ४१ ॥

विपणी चाऽऽपणो, वेश्याश्रये वेशः सवेषकः ।

भित्तौ स्याद्वित्तिका कुड्य-कुट्ये अत्र तृतीयकौ ॥ ४२ ॥

तृतीयतुर्यवर्गस्थो, कुड्येऽन्तर्निहितास्थानि ।

एडुकैडूके औडूपं, वितर्दौ वेदि-वेदिके ॥ ४३ ॥

प्राङ्गणा-ऽङ्गणे त्वजिरेऽङ्गनं स्याद्वलजे पुनः ।

द्वाःस्त्री द्वारं च बारोपि, परिघेऽर्गलमर्गला ॥ ४४ ॥

अर्गलो तथा वर्गल्यर्गलिका, द्वारयन्त्रके ।

ताडकं तालकं चास्योद्घाटयन्त्रे तु तालिका ॥ ४५ ॥

प्रतिताल्यपि, कपाट्यां कपाटं च कपाटकः ।

कवाटः कवाटी तुल्यौ कुवाटोऽरर-ऽररी ॥ ४६ ॥

अररी, स्तम्भाद्यधःस्थदारौ प्रोक्ते शिली-शिले ।

गोपानसिर्गोपानसी वक्रे वलभिच्छादने ॥ ४७ ॥

दारौ, देहल्यामुम्बरोदुम्बरोऽम्बुरकास्त्रयः ।

बहिर्द्वारप्रकोष्ठे तु प्रघाण-प्रघणौ समौ ॥ ४८ ॥

प्रघानः प्रघनोऽलिन्दे आलिन्दः, पटलस्त्रिषु ।

पटं छदिः छादिः सान्ते ल्कीत्वालेऽथेन्द्रकोशके ॥ ४९ ॥

तमङ्गस्तवङ्गश्छदिराधारे वलभीभवे ।

वलभिवर्डभी तद्वद्वडभिश्च्यूडया समम् ॥ ५० ॥

चूला मूलापि, गवाक्षे जालं जालकमित्यपि ।

कुसूलस्तालव्यदन्यमध्यः स्यादन्नकोष्ठके ॥ ५१ ॥

अधिरोहिण्यां निःश्रेणिः निर्विसर्गाऽविसर्गयुक् ।

निःश्रेणी, कोणोऽश्रिरस्रः पालिः पाली च पुत्रितः ॥ ५२ ॥

का-ल्यौ पञ्चाली पाञ्चाली विच्छन्दका-विच्छर्दकाः ।

नन्धावर्तप्रभृतिषु, समुद्रे संपुटः पुटः ॥ ५३ ॥

मञ्जूषायां तु मञ्जूषा पेटा-पटिक-पेटकाः ।

पेडा, व्यवहारिकायां तु वर्धनीवदवर्धनी ॥ ५४ ॥

बहुकरो बहुकरी बहुकरा तयेरिते ।

धूल्यादौ तु समः कार-करावकरः स्मृतम् ॥ ५५ ॥

खण्डनभाण्डे तु भवेदुदूखलमुलूखलम् ।

उरूखलं, किलिञ्जे तु कटः कटी कटं तथा ॥ ५६ ॥

मुसले मुषलोऽयोग्रमयोनिर्वेशनिर्मिते ।

भाण्डे तु कण्डोलकः स्यात्कण्डोलः पिटकः पिटम् ॥ ५७ ॥

तितउः चालनी स्त्रीषण्, सूर्प तालव्यदन्त्ययुक् ।

प्रस्फोटनेऽन्तिकायां त्वश्मन्तमश्मन्तकान्वितम् ॥ ५८ ॥

अखन्तकमखन्तं च चुष्टि-चुल्ल्याबुदः परे ।

हानं धानं ध्मानं च, पिठरस्त्रिषुचोखया ॥ ५९ ॥

उखः स्थालं स्थालिः स्थाली कुण्डकुण्डी च कुण्डिवत् ।

कुण्डी कुम्भिः कुम्भी घटे घटी कुटोऽस्त्रियां कुडः ॥ ६० ॥

कलसः कलशः कुम्भस्त्रिष्वङ्गारकपात्रिका ।

हसन्तिका हसन्ती च हसनी चाम्बरीषवत् ॥ ६१ ॥

अम्बारीषं, पिष्टपाकभृत्पृचीषमृजीषवत् ।

द्व्यां खजा खजाका च खजका खजिकापिच ॥ ६२ ॥

दारुहस्तके तु तर्द्रूस्तर्दूरपि गलन्तिका ।

आडूरातूर्भवेदालुः कर्करीका च कर्करी ॥ ६३ ॥

करकोऽस्त्री लोहकर्णवत्पात्रे कटहः स्मृतः ।

कटाहः कर्परस्तद्वत् खर्परस्त्रितयं त्रिषु ॥ ६४ ॥

अलिञ्जरे तु मणिको मणिर्गर्गर्या मन्थानिः ।

मन्थनी कलशी तद्वत् कलशिः, क्षुब्धके मथः ॥ ६५ ॥

मथिर्मन्थान-मन्थकौ मथापो मन्थ एव च ।

मन्था विशाख-वैशाखौ खजकी खजका खजा ॥ ६६ ॥

खजश्च खजको, मन्थविष्कम्भे कुटरस्तथा ।

कुटकः, शालाजिरे तु दन्त्यतालव्यपूर्वगः ॥ ६७ ॥

सरावो ना दृतिस्तत्र खल्लं खल्लश्च भाण्डभित् ।

ध्रुवका ध्रुवकाऽमत्रे पात्रं पात्री च पात्रकाः ॥ ६८ ॥

तद्विशालं स्थालं स्थाली, शैले तु धर-भूधरौ ।

भूध्रोऽद्रिश्च शद्रि-सद्री शिखी स्याच्छैखरोपि च ॥ ६९ ॥

क्रौञ्चे क्रुड् तथा कौञ्जोपि, विन्ध्ये मेकल-मेखलौ ।

उज्जयन्ते रैवतको रैवतश्चक्रवालवत् ॥ ७० ॥

चक्रवाडो लोकालोकाचले, मेरूः सुमेरूवत् ।

स्वर्णाद्रावथ कन्दर्या कन्दरा कन्दरं दरिः ॥ ७१ ॥

कन्दरोपि दरो, दर्याः प्रस्थे प्रष्ठोपि सानुयुक् ।

स्नुर्ना तालव्यमूर्धन्यमध्यौ पाषाणयुग् दृषत् ॥ ७२ ॥

शिलाशिल्यौ ग्रावाकरे खनी खानी खनिस्तथा ।

निधितडागयोरप्येतौ द्वौ, धातौ तु गैरिकम् ॥ ७३ ॥

गवेरुकं च कस्सटी खटिनी च खटीयुता ।

कठिन्यां ताम्र ऊदम्बमुदुम्बरमुडुम्बरम् ॥ ७४ ॥

औदुम्बरं वरिष्ठं स्यात् त्रिकवर्गद्वितीययुक् ।

वंगे त्रपु त्रपुस्तपुर्द्वे सान्ते त्रीणि षण्ठके ॥ ७५ ॥

तारे श्वेतं सितं रूप्यं रूपं भीरु सुभीरुकम् ।
 कनके स्वर्णं सुवर्णं स्याद् महारजतान्वितम् ॥ ७६ ॥
 रजतं हेम हेमोऽस्त्री रुक्मं रुग्मं च रुक्मलम् ।
 शातकुम्भं शातकौम्भं हिरण्यं हिरणं तथा ॥ ७७ ॥
 वराटशुक्रयोरप्येतौ स्यातां भर्म-भर्मणी ।
 शृङ्गी शृङ्गिरलङ्कारसुवर्णेऽथाऽऽरकूटके ॥ ७८ ॥
 आरोऽस्त्री रिरी रीरी च कांस्यं स्याद् वङ्ग-शुल्वजे ।
 कंसं च पञ्चलोहे तु सौराष्ट्रं च सौराष्ट्रकम् ॥ ७९ ॥
 पारतः पारदः सूते चलश्च चपलोऽभ्रके ।
 अभ्रं गिरिजामलं स्याद् गिरिजं चामलं तथा ॥ ८० ॥
 शिखिग्रीवे तुच्छाञ्जनतुच्छे पुष्पाञ्जने पुनः ।
 पौष्पकं पुष्पकं पुष्पं पुष्पकेतुवदाढकी ॥ ८१ ॥
 तूबरी तुबरी प्रोक्ता मृत्तालकं मृतालकम् ।
 मृत्तिका मृत्स्रया मृत्सा, गन्धाश्मनि सुगन्धकः ॥ ८२ ॥
 सौगन्धिकः सुगन्धश्च गन्धिको गन्धकोऽपि च ।
 गोदन्ते हरितालं स्यात् तालमालमलं तथा ॥ ८३ ॥
 मनोगुप्तायां नेपाली नैपाली च मनःशिला ।
 शिला सिन्दूरे शृङ्गारे भवेच्छृङ्गारभूषणम् ॥ ८४ ॥
 हंसपादे हिङ्गुलोऽस्त्री हिङ्गुलुः स्यादथाश्मजे ।
 गिरिजं गैरेयं शैलं शैलेयं च शिलाजतु ॥ ८५ ॥
 बोले गोपरसो गोपो रसो गन्धरसान्वितः ।
 रत्ने मणिश्च माणिक्यं वैडूर्यं वालवायजे ॥ ८६ ॥

वैडूर्यमपीन्द्रनीले महानीलं तथाङ्परौ ।

पनिकः पदिकश्चापीन्द्रकीलेऽपि वज्रके ॥ ८७ ॥

हीरश्च हीरको, राजपट्टे प्रोक्तो विराटजः ।

वैराटोऽपि चन्द्रकान्ते चान्द्रोऽपि, स्फटिके मतम् ॥ ८८ ॥

स्फाटिकं च, शुक्तिजे तु मुक्ता मुक्ताफलान्विता ।

मौक्तिकं च मकुतिकं भवेद् मुकुतिकं तथा ॥ ८९ ॥

वणिग्द्रव्येऽपि, पानीये जीवनीयं च जीवनम् ।

नीरं नारं मीरं वा स्त्री-क्लीबयोर्वारि वार्दरे ॥ ९० ॥

उदकोदे दक-दगे कबन्धं बन्ध-मन्धके ।

कमन्धमापः स्त्री भूम्नि आपः सन्त स्र्युत्सूत्सकौ ॥ ९१ ॥

शम्बरं दन्त-तालव्यादिमं स्याच्छवरः शिवम् ।

कृपीटं कृषीटमलं कमलं च शरं सरः ॥ ९२ ॥

सन्तं सारं दुमलं च दुमलं भुवनं वनम् ।

जलं जडं च सलिरं सरिलं सलिरं तथा ॥ ९३ ॥

सरिरं, त्रिपकारं च पिप्पलं, स्यादगाधके ।

अस्थाघमस्ताघा-ऽस्तागे गम्भीरं च गभीरवत् ॥ ९४ ॥

निम्ने चलागाधयोश्च, धूमिका धूमरी हिमे ।

धूममहिष्यथाऽवश्याऽवश्यायौ, वारिधौ पुनः ॥ ९५ ॥

वार्द्धिर्वारिनिधिरुत्सोत्सू अपांपतिरप्पतिः ।

यादसांपतिश्च यादःपतिश्चाप्यकूपारवत् ॥ ९६ ॥

अकूवारः पारापारः पारावारोऽपि कथ्यते ।

अवारपारस्तरङ्गे भङ्गो भङ्गं महत्पथम् ॥ ९७ ॥

लहरी लहरिः, फेने डिण्डीरः सहिण्डीरकः ।
 पिण्डीर-दिण्डीरौ तट्यां तटं तटः प्रतीरवत् ॥९८॥
 तीरं रोधोऽदन्तः पुंसि रोधः सान्तं नपुंसके ।
 जलोज्झितेऽस्मिन् पुलिनं पुरिनं सैकतं तथा ॥९९॥
 सिकता, नद्यां ह्रदिनी ह्रादिनी च धुनी धुनिः ।
 आपगाऽथाप्यपगा श्रोतो दन्त्य-तालव्यगादिमम् ॥१००॥
 स्रोतस्विनी स्रोतस्वती स्रोतोवहा स्रवन्तिका ।
 द्रवन्त्योषधिभेदेऽप्यमू भवेतां च, गोदया ॥१०१॥
 गोदावरी, सूर्यात्मजा तापिस्तापी शतद्रुयुक् ।
 शुतुद्रिः शुतुद्ररपि शितद्रुः सरयूयुता ॥१०२॥
 सरयुः कोसलानद्यां, नदीभेदे तु चन्द्रिका ।
 चन्द्रभागा चन्द्रभागी भागी चान्द्राच्च भागया ॥१०३॥
 वासिष्ठ्यां गोमती तद्वत् गोतमी स्याद् विपाड्युता ।
 विपाशोक्ता, वैतरणी वैतरणिरवन्तिगा ॥ १०४ ॥
 सिप्रा सृप्रापि, स्वतोऽम्भःसरणे श्रोत उच्यते ।
 दन्त्य-तालव्ययुग्ं देहसिरास्वपि प्रवाहके ॥ १०५ ॥
 वेणिर्वेणीवक्रं वक्रं पुटभेदेऽम्बुनिर्गमे ।
 परिवाह-परीवाहौ नाल-नादौ प्रनालिका ॥ १०६ ॥
 प्रणालः प्रणालं तोयमार्गे सरणिः सारणी ।
 कुल्यायां, सिकतायां तु वालुका वालिकापि च ॥१०७॥
 बिन्दौ पृषतिः पृषतः पृषत्, पङ्के तु कर्दमः ।
 दमोऽपि, दीर्घिकायां तु वापिर्वापी च कूपके ॥१०८॥

क्षुद्रे चुरिश्चुरी चुण्ढिश्चुण्ढी च घटीयन्त्रके ।
 उद्धाटकमुद्धाटनमुद्धातनमपि स्मृतम् ॥ १०९ ॥
 कासारे तु तडागः स्यात् तडाकश्च तटाकवत् ।
 सरः-सरस्यौ स्थानकेऽलवालं चालवालयुक् ॥ ११० ॥
 आवालोऽस्त्री, उत्स उत्सुः स्रवः प्रस्रवणं झरः ।
 झरी झरा निर्झरश्च, बह्नावभिस्तु पुं-स्त्रियोः ॥ १११ ॥
 दमुना दमूना सन्ता वञ्चतिश्चाङ्कतिस्तथा ।
 शुष्मा बहिर्बर्हिः शुष्मा नान्तः शुष्मोऽस्त्यदन्तकः ॥ ११२ ॥
 आश्रयाश आशयाश विश्वप्सा नान्तगो मतः ।
 विश्वप्सोऽपि, नान्तो दान्तः शन्त्रतोऽपि तनूनपात् ॥ ११३ ॥
 वासिर्घसुरिर्हवनो हविश्च द्वौ वनात्परौ ।
 दवो दावो, हेतौ कीला कीलो ज्वालो पि ज्वालया ॥ ११४ ॥
 अर्चिरर्ची सन्तेदन्तावूष्मा नान्तः सहोष्मया ।
 बाष्पे, तडिति शम्पा स्यात् सम्पा शम्बा च विद्युता ॥ ११५ ॥
 विद्युत् सौदामिनी सौदामनी सौदाम्निकान्विता ।
 सौदाम्नी च सुदाम्नी वा चपला चवला चला ॥ ११६ ॥
 आकालिकी चाकालिका, वायौ मरुत-मारुतौ ।
 मरुत् समीर-समरौ सृमरोऽप्यनलाऽनिलौ ॥ ११७ ॥
 जगत्प्राणो-जगत्प्राणौ गन्धाद् वाहि-वाह-वहाः ।
 वातिर्वातो भवेत् सारो दन्त्य-तालव्यपूर्वगः ॥ ११८ ॥
 शबलवर्णेऽपि सरट्-सरडौ टान्त-डान्तगौ ।
 लघट् च लघिटिः प्रविः पवनः पवमानवत् ॥ ११९ ॥

वातूलो वातूलो वातसमूहेऽथासहेऽपि च ।
 वातविकारस्याऽरण्ये षण्डं शण्डं वनं वनी ॥ १२० ॥
 सत्रं तालव्य-दन्त्यादि द्वो दावोऽटव्यटविः ।
 चुरुम्बः सतुरुम्बश्चरामेऽपोपात्परं वनम् ॥ १२१ ॥
 राज्ञामन्तःपुरोद्याने प्रमदा-प्रमदाद् वनम् ।
 वृक्षे द्रुमो विद्रुमो द्रुः कुठिः कुण्ठोऽंघ्रिपोऽङ्घ्रिपः ॥ १२२ ॥
 शालस्तालव्य-दन्त्यादिः शिखी शाख्यगमोऽगवत् ।
 पारिन्दश्चापि पालिन्दो गाथकेऽपि दलान्विते ॥ १२३ ॥
 पर्णलः पर्णिलो वृक्षे स्थाने वृक्षैर्वृतान्तरे ।
 निकुञ्ज-कुञ्जौ जरुट-जरुडौ च, वनस्पतौ ॥ १२४ ॥
 फलाप्तवृक्षे फलवान् फलिनश्च फली तथा ।
 फलपाकावसानायामौषध्यौषधिरोषधी ॥ १२५ ॥
 क्षुपो ह्रस्वशिफाशाखे क्षुपको, व्रततिर्लता ।
 प्रततिर्व्रतती तद्वद् वल्लि-वल्ल्यौ च वेल्लिवत् ॥ १२६ ॥
 प्ररोहे रोहेऽप्यङ्कूराङ्कुरौ शाखा शिखा लता ।
 स्कन्धशाखा शाला साला जटा जटिः शिफा शिफः ॥ १२७ ॥
 मूले वृक्षस्य बुध्नः स्याद् ब्रध्नोऽंहिरङ्घ्रिसंयुतः ।
 मज्जा नान्तो ना मज्जाबन्ता सारेऽथ वल्लिका ॥ १२८ ॥
 त्वचस्त्वचा त्वक् च चोचं शल्कं वल्कं च वल्कलम् ।
 शकलं वल्के शल्के त्वर्धेऽपि शल्कं शकलेऽपि ॥ १२९ ॥
 कोटरे निष्कुटः प्रोक्तो निष्कहो, वल्लरौ पुनः ।
 वल्लरी मञ्जरी मज्जा मञ्जरिश्चापि, पर्णके ॥ १३० ॥

पत्रं पात्रं पतत्रं च छादनं छदनं छदः ।

सन्तं छदोऽस्त्री चादन्तः, नवेऽस्मिन् किसलं स्मृतम् ॥ १३१ ॥

किसलयं द्वयं दन्त्यं, पुष्पे सुमनसः स्त्रियाम् ।

भूम्नि सुमना ऐक्येऽपि प्रसूनं सून-सूनके ॥ १३२ ॥

प्रसूतकं प्रसूतं च प्रफुल्लं फुल्लवत् सुमम् ।

कुसुमं, कलिकायां तु कलिः स्यात्कोर-कोरकौ ॥ १३३ ॥

कुड्मले कुड्मलं तद्वत् कुप्मलं कुमलं तथा ।

मुकुलं मकुरं प्रोक्तं मुकुरं, बकुलद्रुमे ॥ १३४ ॥

कुलालदण्डे कोरको दर्पणेऽपि च कोशवत् ।

कोषो द्वौ च कषे दिव्ये रैवये योनिशिम्बयोः ॥ १३५ ॥

जातीकोशे सिपिधानेऽण्डकोऽपि स्तबके पुनः ।

गुत्सो गुच्छो गुलम्बुश्च गुलुच्छुः सगुलुच्छकः ॥ १३६ ॥

गुच्छको गुञ्छको गुञ्छो गुलुञ्छोऽस्त्री, रसे पुनः ।

पौष्पे मकरन्दः ख्यातो मकलन्दो मकरन्दवत् ॥ १३७ ॥

प्रबुद्धे प्रफुल्ल-फुल्ले संफुल्लोत्फुल्लके स्फुटम् ।

स्फटितं सव्याकोशं च व्याकोषं स्यात् फले पुनः ॥ १३८ ॥

शस्यं तालव्य-दन्त्यादि वानावाने तु शुष्कके ।

ग्रन्थौ पकः षण्ढं सन्तं पसश्च बीजकोशिका ॥ १३९ ॥

शिम्बा सिम्बायुता शिम्बिः शमी शिमिश्च पिप्पली ।

पिप्पलः पिप्परी बोधिः स्याद् बोधिद्रुम इत्यपि ॥ १४० ॥

स्यादश्वत्थे च, प्लक्षे तु पर्कटी नन्त-ड्यन्तगः ।

जटी नन्तो जटी ड्यन्तो भवेज्जटिरिदन्तकः ॥ १४१ ॥

न्यग्रोधे तु वटो वट्या वटं जन्तुफले पुनः ।
 उदुम्बरोडुम्बरौ द्वौ मलयूर्जघनेफला ॥१४२॥
 मलयुः, सहकारेऽम्र आम्रोऽपि शिशुके स्मृतः ।
 दन्त्य-तालव्यादिः शालाञ्जनोऽक्षीव आक्षीववत् ॥१४३॥
 पुन्नागे केशरो दन्त्य-तालव्यमध्यः केशवः ।
 बकुले केशरस्तद्वत् केसरः सिंहकेसरः ॥१४४॥
 मालूरे बिल्वो बिल्वी च, पर्णगुच्छे कुरण्टकः ।
 कुरुण्टक-कुरण्डकौ किंकरातवदीरितः ॥ १४५ ॥
 किंकिराटः, पलाशे तु दन्त्य-तालव्यमध्यगः ।
 किंसुकस्तृणराजे तु तलस्तालश्च तद्भिदि ॥१४६॥
 तालि-ताडी, देवताडे देवताडी खरागरी ।
 खरागर्यौ समे प्रोक्ते अगरीवद् गिरागरी ॥१४७॥
 मोचायां तु रम्भा रम्भः कदलिः कदलोऽपि च ।
 कन्दलस्त्रिषु वारणवुषा बुषा बुसान्विता ॥१४८॥
 हयमारे करवीरः कणवीरस्तथा मतः ।
 प्रतिहासः प्रतीहासः स्याद् गिरिमल्लिका कुटः ॥१४९॥
 कौटजः कुटजः कोटी, तत्फले खिन्द्र-भद्रतः ।
 यवं कलिङ्गं कलिङ्गा, वेतसे वेतसी रथः ॥१५०॥
 रथाभ्रपुष्पोऽभ्रपुष्पः, कौलौ तु बदरी भवेत् ।
 बदरिस्तथा कर्कन्धुः कर्कन्धूः कर्कुन्धुवत् ॥१५१॥
 कर्कुन्धूर्धुट्टा घोण्टा च गोपघोण्टातने भवा ।
 नीपे कदम्ब-कलम्बौ शालस्तालव्य-दन्त्यवान् ॥१५२॥

सर्जे फेनिले त्वरिष्ठो रिष्ठोऽपि पिचुमन्दवत् ।
 पिचुमर्दोऽपि निम्बेऽथ कर्पासे पिचुतूलयुक् ॥ १५३ ॥
 पिचुस्तूलः पिचव्यश्च, कृतमाले त्वारग्वधः ।
 आर्ग्वधारगवधौ च शम्पाकश्च सम्पाकवत् ॥ १५४ ॥
 वृषे वृषक-वृषभावाटरूषोऽटरूषकः ।
 अटरूषोऽटरूषक आटरूषो अटाद् रूषः ॥ १५५ ॥
 वाशको वाशिका वासा वाशा स्त्रीत्रोः करञ्जवत् ।
 करजोऽपि नक्तमाले रक्तमालस्तथेमकौ ॥ १५६ ॥
 काकाचिकः काकचिकस्तद्विशेषे तु पूतिकः ।
 पूतीकोऽपि महावृक्षे स्नुक् स्नुट् स्नुहिः स्नुही स्नुहा ॥ १५७ ॥
 गुडो गुडा गुडी वज्रो वज्रा वज्री सिहुण्डवत् ।
 सीहुण्डो पराजितायामास्फोटा स्फोटया समम् ॥ १५८ ॥
 पारिभद्रे तु मन्दारुर्मन्दारो मन्दरोऽपि च ।
 मधुद्रुमे मधूकः स्याद् मधुकश्च मधूलकः ॥ १५९ ॥
 मध्वष्ठीलो मधुष्ठीलो मधुश्चापि, पलङ्कषे ।
 गुग्गुलो गुग्गुलुः कुम्भं कुम्भोलूश्च कुम्भोलुवत् ॥ १६० ॥
 उलूखलं च खलकं कुम्भोलूखलकं तथा ।
 चारे प्रियालः पियालो राजादन-राजातनौ ॥ १६१ ॥
 सन्नकट्टः सन्नकोट्टुर्धनुष्यटो धनुष्यटौ ।
 धनुरुदन्तः क्षीरिण्यां क्षीरिका च राजादनः ॥ १६२ ॥
 राजातनो राजन्यां च फलाध्यक्षोऽप्यध्यक्षवत् ।
 रथद्रुमे स्यात्तिनिशं तिलिशो नेमि-नेमिनौ ॥ १६३ ॥

नेमी ड्यतोऽपि नारङ्गे नार्यङ्गस्तापसद्रुमे ।

इङ्गदी गुदमेङ्गदः स्याच्छीपण्यां तु काश्मरी ॥१६४॥

कश्मरीवत् काश्मर्या च काश्मीर्यपि च संमता ।

कम्भारी गम्भारी तुल्ये अम्लीकायां मताम्बिका ॥१६५॥

अम्बिका चाम्बिकाऽम्बलीका तिन्तिडी तिन्तिली तथा ।

तिन्तिडीका तिन्तिडिका, दाडिमः शुकवल्लभे ॥१६६॥

दाडिम्बो दालिमोऽपि स्याच्छेलुः श्लेष्मान्तके शलुः ।

लकुचे लिकुचोऽप्युक्तो डहुश्चाडहुरित्यपि ॥ १६७ ॥

बीजके त्वासनः प्रोक्तोऽसनोऽशनवदाशनः ।

पाटला पाटलिः स्त्रीत्रोबर्हुत्वके भवेद् भुजः ॥१६८॥

भूर्जो भुर्जः कर्णिकारे परिव्याधश्च व्याधवत् ।

जलवेतसभेदे स्यादिज्जलो हिज्जलोऽपि च ॥ १६९ ॥

निचुलो निचुरो धात्र्यामामलकी त्रिलिङ्गिका ।

कायस्थावद् वयःस्था च स्याद् भूम्यामलकी पुनः ॥१७०॥

ताली तामलक्यमली झाटा चाज्झटयान्विता ।

विनुन्नको नद्ययाप्तो बिभीतक-बिभेदकौ ॥ १७१ ॥

अक्षमया हरीतकी त्रिलिङ्गा स्याद् वयःस्थया ।

कायस्थैतत्फलत्रय्यां त्रिफली त्रिफला फलम् ॥ १७२ ॥

तृफला, गन्धवृक्षे तु वरणो वरुणस्तथा ।

भवेत् तमाले तापिच्छस्तापिञ्छो बिन्दुसंयुतः ॥१७३॥

सिन्दुवारे तु निर्गुण्डी निर्गुण्डा च निगुण्ठ्यपि ।

सुरस इन्द्रसुरिसोऽप्यथातिक्तके लता ॥ १७४ ॥

माधवीलता माधव्यथोडूपुष्पे जपा जवा ।

मालत्यां तु जातिर्जाती सुमनाऽऽबन्त-सन्तगा ॥ १७५ ॥

विचकिले मल्लिका च मल्लिः स्याच्छतभीरुका ।

शीतभीरुर्वनजेऽस्मिन्नास्फोता स्फोटया समम् ॥ १७६ ॥

शिवमल्ल्यां बक-बुकौ वसूको वसुको वसुः ।

वृक्षरुहायां तु वन्दा वन्दाका च जयन्त्यपि ॥ १७७ ॥

जीवन्ती सुषिणे करमर्दः स्यात् करमन्दवत् ।

कृष्णपाकफलः कृष्णपाकः कृष्णफलात् परः ॥ १७८ ॥

पाकः पाककृष्णफलः पाकादिफलकृष्णवत् ।

प्रियङ्गौ फलिनीयुक्ता फला जम्बीरपादपे ॥ १७९ ॥

जाम्बीरोऽपि च जम्भीरो जम्भीलो जम्भ-जम्भलौ ।

बीजपूरे पूरकः स्यात् सुपूरकश्च केसरी ॥ १८० ॥

केसराम्लोऽम्लकेसरो मातुलिङ्गश्च लिङ्गवत् ।

मातुलुङ्गोऽपि, ग्रन्थिले करीर-क्रकरो समौ ॥ १८१ ॥

करर एरण्डे मण्ड आरण्डः स्यादमण्डवत् ।

उरुबूकश्चोरुबुको व्यडम्बक-व्यडम्बनौ ॥ १८२ ॥

कपिकच्छां तु कण्डूरा कण्डुराण्डाध्यवेः परा ।

शूकशिम्बा शूकशिम्बी विजयायां तु मातुली ॥ १८३ ॥

मातुलानी भृङ्गी भङ्गा धूर्ते धुस्तूर-धूस्तुरौ ।

धूस्तूर-धुस्तुरौ धुस्तुर्धूर्तूरो धुत्तुरो रवौ ॥ १८४ ॥

अर्कोऽर्कपर्णो वसुको वसुरा स्फोटयान्विता ।

आस्फोताऽथ दधिफले कपिच्छः स्यात्कपिच्छवत् ॥ १८५ ॥

लाङ्गली नन्तो ड्यन्तो नालिकेरी नालिकेरवत् ।
 नालिकेलो नालीकेरो नालिकेरिश्च पर्णकः ॥ १८६ ॥
 चीर्णात्कर्जूर-खर्जूरौ वर्षपाकी कपीतनः ।
 पीतनकोऽम्नातकश्चाम्रातकः क्रकचच्छदे ॥ १८७ ॥
 केतकः केतकी कोविदारे कुदालवत् स्मृतः ।
 कुदारो, गजप्रियायां शल्लकी सल्लकीति च ॥ १८८ ॥
 सिल्लकी ह्लादिनी ह्लादा तन्निर्यासे तु कुन्दुरुः ।
 त्र्युकारः, कुन्दः पालक्यां पालङ्गीति च वंशके ॥ १८९ ॥
 त्वचिसारः त्वक्सारोऽपि शिंशपाऽगरुशिंशपा ।
 अगरुवंशलोचना भवेद् वांशीव वंशजा ॥ १९० ॥
 तुकाक्षीरी त्वक्षीरी च त्वक्षीरं रोचना च गोः ।
 गोपित्तरोचना, पूगे गूवाकः स्याद् गुवाकवत् ॥ १९१ ॥
 तद्भेदे चिक्कणं चिक्कं ताम्बूली कथिता बुधैः ।
 ताम्बूलवल्ल्यां क्रमुकपर्णचूर्णकसंयुजि ॥ १९२ ॥
 तम्बुलं च सताम्बूलं तुम्ब्यां तुम्बः सतुम्बकः ।
 तुम्बी तुम्बिरलाबूवदालाबूरप्यलाबु च ॥ १९३ ॥
 लाबुका गुञ्जायां काकचिञ्चिका काकणिन्दिका ।
 काकनन्तिका, गोस्तन्यां मृद्दीका स्याद् मृदीकषा ॥ १९४ ॥
 रसा द्राक्षा ध्राक्षा कण्ठ्यां त्रिकण्ट-त्रिककण्टकौ ।
 गोक्षुरो गोक्षुरु-क्षुरौ गोखुरो गिरिकर्णिका ॥ १९५ ॥
 आस्फोता स्यादास्फोटा च वीरणीमूल आदृतम् ।
 उशीरमुषिरमुशिग् जान्तो लघुलयं लघु ॥ १९६ ॥

लयमृणाला-मृणाले अवदाहेष्टकापथम् ।

इष्टकापथावदाहौ बालके बाल इष्यते ॥ १९७ ॥

हीवेरं हिरिवैरं च दद्रुमे तु प्रपुन्नटः ।

प्रपुन्नाटश्च प्रातुन्नाटकः पद्माट इत्यपि ॥ १९८ ॥

प्रपुन्नाडः प्रपुनाड उरणा-क्षोरणाख्यकौ ।

शिरीषे भण्डी भण्डीरो भण्डिरो भण्डिलोऽपि च ॥ १९९ ॥

जम्बूवृक्षे जम्बुरपि तत्फले जम्बु-जाम्बवे ।

जम्बूः स्त्री स्यादरलौ त्वरेटुः श्योनावशोणकौ ॥ २०० ॥

स्योनाकः कुटन्नटवद् नटोऽथ चिरजीवकः ।

जीवको मधुरकश्च मधुरः कूर्चशीर्षिके ॥ २०१ ॥

कपीतनो गर्दभाण्डे कपीतः पीतनस्तथा ।

नागकेसरे केसरो नागः स्याद् मदनद्रुमे ॥ २०२ ॥

पिण्डी पिण्डीतकः कटहलद्रौ पनसः स्मृतः ।

फनसः पणसो भल्लातके रुष्वोऽप्यरुक्करः ॥ २०३ ॥

पिच्छिलायां शाल्मलिः स्याच्छल्मलिः शाल्मलोऽपि च ।

प्लीहशत्रौ रोहितको सरोहितक-रोहितौ ॥ २०४ ॥

रोही खदिरे गायत्री नन्तो ड्यतश्च कथ्यते ।

पुण्डरीके तु पुण्डर्यं प्रपुण्डरीकमित्यपि ॥ २०५ ॥

कतके कतोऽपि केशहन्त्र्या शमिः शमीति च ।

हस्त्रा शमीरुः शमीरस्तूते तूदं तुदं तथा ॥ २०६ ॥

मधुयष्ट्यां यष्टिमधु यष्टीमधुकमादृतम् ।

यष्टिर्मधुकं त्वक्पत्रे गुडत्वक् त्वक् त्वचं तथा ॥ २०७ ॥

वराङ्गकं वराङ्गं च स्यादेलायां तु निष्कटिः ।
 निष्कटा स्थूलैलायां तु कथिता त्रिपुटा पुटा ॥२०८॥
 कर्कटशृङ्गां शृङ्गी च कृष्णाभेष्ट्यां कटं वरा ।
 कटुकी कटुकश्चापि अशोका रोहिणीयुता ॥ २०९ ॥
 अशोकरोहिणी दारुहरिद्रायां कालेयकः ।
 कालीयको गालवे तु रोध्र-लोध्रौ च सावरः ॥२१०॥
 तालव्य-दन्त्यपूर्वः स्यात्, तद्भेदे ड्यन्त-नान्तगः ।
 पट्टी फणिज्जके तु स्याद् मरुबक-मरुबकौ ॥ २११ ॥
 रक्ताम्राते कुरुबकः सौकारानुकारकः ।
 महासहायामम्लातो म्लातको म्लान इत्यपि ॥२१२॥
 अमिलातकेऽपि दुरालभायां तु यवासकः ।
 यवास-यवाषौ यासो धन्वयासोऽपि संमतः ॥ २१३ ॥
 धन्वयवासको धन्वयासो रोदनी बोधनी ।
 मोरटायां मूर्वा मूर्वी स्रवा स्रुवाऽपामार्गके ॥२१४॥
 खराद् मञ्जरि-मञ्जरीं भाम्यां हिञ्जी च फञ्जिका ।
 ब्राह्मणी ब्राह्मणाद्या स्याद् यष्टिकाथ किरातकः ॥२१५॥
 किरातो हैमे कुष्ठे तु वर्ग्यद्वादशसंयुते ।
 वानीरं वानीरजं च व्याप्यमाप्यं च तद्भिदि ॥२१६॥
 शतरुषा शतारुश्च सन्तोऽथो कत्पले पुनः ।
 काफलं कट्फलस्तद्वत् केटरः कैटर्यं तथा ॥२१७॥

अजमोदायां तु मयूरो भवेद् हस्तमयूरकः ।
 यवानिका यवानी च यमानिका यमान्यपि ॥२१८॥
 झिण्ड्यां सैरेयश्च सैरीयकः सहचरान्वितः ।
 सहाचरो नीलझीण्ड्यां वाणो वाणाथ पीतिका ॥२१९॥
 कुरुबकः कुरुण्टकः सहाचरः सहाचरः ।
 सहचरी शतपुष्पा सितच्छत्राऽतिच्छत्रका ॥२२०॥
 मिशिर्मिशी मिसि-मिस्यौ मधुरा तु मधूरिका ।
 सालेयो दन्त्यतालव्यो मिशी मिशिर्मिसी मिसिः ॥२२१॥
 मिश्रेया कोकिलाक्षे तु क्षुर इक्षुर इत्यपि ।
 शङ्खिन्यां तु चोरपुष्पी चौर्यथो खरकाष्ठिका ॥२२२॥
 काष्ठिकापि बलायां स्याद् नागबलायां तु द्वे पुनः ।
 गङ्गेष्ठिका गङ्गेरुका महाबलायां संगता ॥२२३॥
 सहदेवी देवसहा हिङ्गुपत्र्यां तु कारवी ।
 करवी कवरी तद्वत् कवरी बाष्पिकायुता ॥ २२४ ॥
 बाष्पीका पृथु-पृथ्व्यौ च स्याद् मयूरशिखोऽप्यसौ ।
 मयूरो लोचतः ख्यातो मस्तको मर्कटोऽपिच ॥ २२५ ॥
 श्यामलतायां गोपे च गोपी गोपालिका तथा ।
 गोपवल्ली शारिवावद् भवेदुत्पलशारिवा ॥ २२६ ॥
 चोराख्यगन्धद्रव्ये तु गणवद् गणहासकः ।
 शुपिरायां नटी-नल्यौ ग्रन्थिपणेऽशुकं मतम् ॥ २२७ ॥
 शुकवर्हं बर्हिःपुष्पं पुष्पं स्पृकौषधौ पुनः ।
 कोटीवर्षा कोटिवर्षा कोटिर्माला मरुद्युता ॥२२८॥

मरुन्मालाऽप्यथ वृद्धदारके इक्षुगन्धया ।
 इक्षुगन्धा छागलात्री छगली तद्वदाव्यपि ॥२२९॥
 दन्त्यां मकूलक-मुकूलौ रक्ताङ्गके पुनः ।
 स्यात्कम्पिल्लश्च काम्पिल्लः काम्पिल्योऽपि कम्पीलवत् २३०
 रोचनी रेचनी बलभद्रिका त्रायमाणिका ।
 त्रायन्ता, रास्नायां रस्या रसना रसनं रसा ॥२३१॥
 मांसिगन्धद्रव्ये मिषी मिसिश्च जटिला जटा ।
 जनातिगन्धद्रव्येषु स्याज्जनी जननी जनिः ॥२३२॥
 जतूका जतोः का-कार्यौ जतुकृच्चातिविषा पुनः ।
 विषी विषा प्रत्युपाभ्यां त्रिवृति त्रिवृता स्मृता ॥२३३॥
 त्रिपुटी त्रिपुटा प्रोक्ता रोचनी रेचनीयुता ।
 शतवीर्यायां तु शतावरी चेन्दीवरी वरी ॥२३४॥
 सहदेव्यां सहदेवः सहदेविश्च कथ्यते ।
 मञ्जिष्ठा वर्गद्वितीययुग्ं भण्डीरी च भण्डिरी ॥२३५॥
 भाण्डीरी भण्डी विकसा विकषा कालमेश्यपि ।
 कालमेषी चविकायां चविकं चवनं तथा ॥२३६॥
 चव्यं चव्याऽप्यथ तण्डुलायां तु तण्डुलः ।
 तन्तुलोऽपि विडङ्गं च विलङ्गं गन्धमूलिका ॥२३७॥
 शटी षटी च कर्चूरः कर्चूरोऽप्यथ क्षीरिणी ।
 हिमावती हिमवती स्थिरायां शालपर्णिका ॥२३८॥
 दन्त्य-तालव्याद्याथाखुपर्ण्या चित्रोपचित्रया ।
 ऐलवालुके वेल्लेयं वालुकं हरिवालुकम् ॥२३९॥

नवमालिका ससला सातला कैवत्तीपरे ।

मुस्तके वानेयं वन्यं प्लवं च परिपेलवम् ॥२४०॥

दशपूरं दशपुरं, कटंभरौषधौ मता ।

भद्रबला राजबला महाबला प्रसारणी ॥२४१॥

सरणी सरणा वापि सारणी कटली पुनः ।

ज्योतिष्का ज्योतिष्मती च तर्कार्या वैजयन्तिका ॥२४२॥

जया जयन्ती पानीयकण्टके तु शृगाटकम् ।

संङ्घाटिका त्रिकोणश्च त्रिकोणे प्रोपमे पुनः ॥२४३॥

बाताममपि बादामं पद्मेब्जोऽदन्त-सन्तषण् ।

जलात् पङ्कात् सरसोऽपि परे जन्म-ज-रुट्-रुहाः ॥२४४॥

सरसीरुहं सरसिरुहं विसप्रसूतवत् ।

विसप्रसूनमपि स्यात्कैरविण्यां कुमुद्वती ॥२४५॥

कुमुदिन्यथोत्पले तु कुवेलं कुवलं कुवम् ।

कुवल्यं कैरवे तु कुमुदं कुमुदुत्पले ॥२४६॥

नीले त्विन्दीवरं चन्दीवारमिन्दीकरं तथा ।

सौगन्धिके तु कल्हारं हकाराक्रान्तलान्वितम् ॥२४७॥

पद्मनाले तु मृणालं मृणाली च विशं विसम् ।

विसण्डकं च पद्मादिवृन्ते नाली तु नालया ॥२४८॥

नालं किञ्जल्के तालव्य-दन्यमध्यं तु केसरम् ।

नवपत्रे संवर्तिका संवर्तिर्जलनीलिका ॥२४९॥

शेवालं शैवलं शैवालं शेपालं च शीवलम् ।

शैवलं पाटलशाला वाशुराशु च ब्रीहिवत् ॥ २५० ॥

आशुव्रीहिः कलमस्तु कडमश्च कलामकः ।
 मङ्गल्यके मङ्गल्याऽपि मसूरो मसुरस्तथा ॥ २५१ ॥
 मसूरा मसुराऽप्येते वेश्यायामपि वार्द्धयः ।
 कलाये सतीनकः स्यात् सातीनश्च मतीनवत् ॥ २५२ ॥
 सतीलक-सातीलकौ त्रिकटोऽङ्कट इत्यपि ।
 चणके हरिमन्थः स्याद् हरिमन्थज इत्यपि ॥ २५३ ॥
 मुद्रे हरिः सहरितस्तुम्बरस्तु वनोद्भवे ।
 राजमुद्रे मकुष्ठः स्याद् मयुष्ठोऽपि स-ठान्तिमौ ॥ २५४ ॥
 मुकुष्ठक-मयष्ठकौ वर्गाद्याप्तौ स-ठान्तिमः ।
 मुकुष्ठः स्याद्, धान्यभेदे कुल्माषश्च कुल्मासवत् ॥ २५५ ॥
 जघन्यव्रीहौ श्यामाकः श्यामकः पीततण्डुला ।
 कङ्गु-क्वङ्गू कङ्गुनी च कङ्कुश्च, कोरदूषके ॥ २५६ ॥
 कोद्रवः कुद्रवोऽप्युक्तः, युगन्धर्या तु योनलः ।
 जोन्नाला यवनालश्च, जूर्णा जूर्णिः शणः सणः ॥ २५७ ॥
 भङ्गायाम्, गवेधुकायां गवीधुका गवेधुवत् ।
 गवेधुश्च, तिलात्पिञ्जपेजौ षण्ढतिले ह्युभौ ॥ २५८ ॥
 कदम्बके सरिषपः सर्षपः, सस्यशीर्षके ।
 कविशं कणिशोऽफलकाण्डे पल-पलालकौ ॥ २५९ ॥
 कडङ्गरे वुसवुषौ, मेघनादे स्मृतावुभौ ।
 तण्डुलीयस्तण्डुलेरस्तण्डुलीशाकभिद्यहो ॥ २६० ॥
 मारिषं मारुषम्, बिम्ब्यां स्यात्तुण्डी तुण्डिकेरिका ।
 तुण्डिका तुण्डिकेरी च, मधुस्रवायां तु जीवनी ॥ २६१ ॥

जीवन्ती जीवनीया च जीवा स्यात्, क्षारपत्रके ।
 शाकवीरो वीरशाको वास्थूकमपि वास्तुकम् ॥२६२॥
 चङ्गेर्या स्यादम्ललोना लोणिका चाऽम्ललोणिका ।
 अम्बोष्ठिकायुताऽम्बुष्ठा टोलावदम्लटोलकः ॥२६३॥
 खरपुष्पायां कबरी बर्बरा बर्बरी तथा ।
 वृन्ताके वार्ता वार्ताकी वार्ताकं च वार्ताकुवत् ॥२६४॥
 वार्ताङ्गो वातिङ्गणश्च तथैव दुष्प्रधर्षिणी ।
 दुष्प्रधर्षणी च, शतपर्णायां तु कलम्बिका ॥ २६५ ॥
 कलम्बूश्च, पालघ्ने तु छत्रा-छत्रा-ऽतिछत्रवत् ।
 अतिछत्रस्तिक्तके तु पटोलः पटुवत् स्मृतः ॥ २६६ ॥
 पुष्करमूले पौष्करं पुष्करं मूलमित्यपि ।
 भृङ्गराजे भृङ्गरोऽपि भृङ्गरजो नादन्तगः ॥ २६७ ॥
 भृङ्गरजश्च सान्तोऽपि षर्वूजे चाऽपि मूर्धजे ।
 दशाङ्गुलमितिख्यातं कारवेष्टे सुशव्यपि ॥ २६८ ॥
 सुषवी सुशवी कर्कारौ कूष्माण्डो विदां मतः ।
 कुष्माण्डोऽपि च कूष्माण्डी, पटोल्यां तु कोशातकी ॥२६९॥
 कोषातकी च, कर्कट्यां स्यादीर्वारुरिर्वारुवत् ।
 ऊर्वारुरुर्वारुरपि एर्वारुश्चिर्भिटी तथा ॥ २७० ॥
 चिर्भिटं चिर्भिटस्तद्वत् वालुङ्कः स्याद् वालुक्यपि ।
 त्रपुषी त्रपुसी त्रपुषं त्रिपुषं च, 'त्रैऽर्शसः ॥ २७१ ॥
 शूरणो दन्त्यतालव्यादिमः, बालतृणे पुनः ।
 शस्यं स्यादन्त्यमूर्धन्यमध्यम, बर्हिषि दम्भवत् ॥२७२॥

दर्भः कुशः कुसो मुञ्जे शरस्तालव्यदन्यभाक् ।
 दूर्वायां हरितालीवद्धरिता, धमने नडः ॥ २७३ ॥
 नलो नटः, कुरुविन्दे मुस्ता त्रिषु च मुस्तकः ।
 इक्षौ गण्डीरी गण्डकी, पुण्ड्रैक्षौ पुण्ड्र-पौण्ड्रकौ ॥ २७४ ॥
 कासस्तालव्यदन्यान्त ईषीका स्यादिषीकया ।
 यवासं यवसंघातेऽर्जुने तु द्वे तृण-त्रिणे ॥ २७५ ॥
 मालातृणं भ्रूस्तृणं च, विषे तु गर-सङ्गरौ ।
 गरलोऽथ हालाहले हालहलो हलाहलः ॥ २७६ ॥
 पर्यन्तवने लोकण्युकणी, कीटे कृमिः क्रिमिः ।
 लाक्षायामपि तद्भेदे नीलाङ्गुश्च नीलङ्गुवत् ॥ २७७ ॥
 गण्डूपदे किञ्चुलकः किञ्चुलुकोऽपि संमतः ।
 जलसर्पिण्यां जलूका जलौका च जलौकसः ॥ २७८ ॥
 स्त्रियां वा भूमि च जलालोका प्रोक्ता जलौकसः ।
 पुंस्यदन्तो जलायुकाऽस्रपाऽऽबन्ता विजन्तकः ॥ २७९ ॥
 अम्बुमात्रजशङ्खे तु शम्बुः शम्बूश्च शम्बुकः ।
 शम्बूकश्च सशाम्बूकः, कपर्दे तु हिरण्यवत् ॥ २८० ॥
 हिरणः कथितः प्राज्ञैर्दीर्घकोशा पुनः स्मृता ।
 दीर्घकोषा च दुर्नामाऽऽबन्तो नान्तो दुर्नाम्यपि ॥ २८१ ॥
 पिपीलिके पीलकोऽपि, क्षुद्रजन्तौ तु धान्यजे ।
 कणाटीनः कटाटीनः स्याद् युकाण्डे तु लिक्षया ॥ २८२ ॥
 रिक्षोदंशे कोलकणो मत्कुणोत्कुणकावपि ।
 इन्द्रगोपे त्विन्द्ररजोऽग्निकोऽथ तन्तुवायके ॥ २८३ ॥

तन्त्रवाय ऊर्णनाभ उर्णनाभिश्च मर्कटः ।

मर्कटको जालिकश्च जालकारकवत् कृमिः ॥ २८४ ॥

क्रिमिर्वृश्चिकेऽलि-राल्य-लालिद्रोणो द्रुणो द्रुतः ।

अमरेऽलि-रली मधुकृत मधुकरः शिलीमुखः ॥ २८५ ॥

शिलामुखः, मक्षिकायां भिम्भरा भिम्भराल्यऽपि ।

मधुरस्त्री मधूलं च, माक्षिके वरूटी पुनः ॥ २८६ ॥

वरटाऽपि च, गन्धोल्यां वर्षकर्यां तु चीरिका ।

चीरी चरुका चिरुका झीरुका झिल्लीकायुता ॥ २८७ ॥

झिल्लो झिल्लिका झिलिका विलेपनमले तथा ।

आतपस्य रुच्यपि च, श्वापदे व्याड-व्यालकौ ॥ २८८ ॥

द्विपे मतङ्ग-मातङ्गौ गजो गजौ मतंगजः ।

करी करिर्दन्ताबलो दन्ती पेचकिपेचिलौ ॥ २८९ ॥

हस्तिन्यां धेनुका धेनुर्वाशिता वासिता द्वयम् ।

नार्यामपि कणेरुश्च गणेरुरपि तद् द्वयम् ॥ २९० ॥

वेश्यायां कर्णिकारेऽपि करेणुः स्त्रीत्रिभीभयोः ।

विंशतिवर्षेभे विक्कः, पिक्कोऽपि त्रिंशदब्दके ॥ २९१ ॥

कलभः कडभश्च द्वौ उद्धान्तोपात्तकौ समौ ।

निर्मदे राजवाह्ये त्वौपवाह्यश्चोपवाह्यवत् ॥ २९२ ॥

हस्तिदन्ते विषाणं स्याद्विषाण्यपि विषाणकः ।

तन्मूले तु करीरीवत्करीरिर्नेत्रगोलके ॥ २९३ ॥

ईपिका स्याद्विषीकेवेभगण्डे करटः कटः ।

गजपश्चिमभागे त्वपरावदऽवरोदिता ॥ २९४ ॥

शृङ्खलस्त्रिषु हिञ्जीरे निगडो निगलोऽन्दुकः ।
 अन्दूर्गजबन्धभूमौ वारिर्वारी च तोत्रके ॥ २९५ ॥
 वेणुकं वैणुकम्, दन्त्यतालव्यादिः शृणिर्मतः ।
 अङ्कुशे, तदग्रेऽपष्ठं काङ् द्वादशाऽक्षरान्तिमम् ॥ २९६ ॥
 वीते वातं यतं चोक्ते, वरत्रायां सया पया ।
 कक्ष्या गृहप्रकोष्ठे च काञ्चीसादृश्ययोरपि ॥ २९७ ॥
 अश्वे तुरगस्तुरङ्गस्तुरङ्गमश्व वाज्यपि ।
 वाजिर्वीतिः पीतिः पीती नान्तोऽश्वायां तु वामिवत् ॥ २९८ ॥
 वामी-वनायुजा-वानायुजा-वाल्हीका-वाल्हिकाः ।
 पुच्छे लङ्गुलं लाङ्गुलं गतिभेदे तु धौरितम् ॥ २९९ ॥
 धौरितकं धोरणं च धौर्यं स्यान्मुखयन्त्रणे ।
 खलीनं खलिन-कवी कविका कवियं कविः ॥ ३०० ॥
 सन्नाहेऽस्य प्रक्षरं प्रखरोऽस्त्री रश्मि-रस्मिके ।
 रुक् च वल्गा वल्गो वागाऽश्वतरे वेगतः सरः ॥ ३०१ ॥
 वेसरो वेसरादश्वायां जाते, मुकयस्तथा ।
 मुकुयो द्वौ मृगभेदे, गर्दभ्यश्चतरात्मजे ॥ ३०२ ॥
 अप्युष्ट्रे तु मय-मयू क्रमेलश्च क्रमेलकः ।
 दाशेरकः सदाशेरः, उक्षिण शक्कर-शाक्करौ ॥ ३०३ ॥
 शाङ्करश्च वृषा नान्तो वृषोऽपि वृषभर्षभौ ।
 शण्डे षण्डोऽपीडुरः स्यादित्तरः, विद्धनासिके ॥ ३०४ ॥
 नस्योतो नस्तितो नस्तोतः स-ठौ प्रैष्ठ-पष्ठतः ।

वाङ्, दमयो जितहलवोद्वोरेकेधुरावहे ॥३०५॥

एकधुरीणैकधुरौ, धूर्वहे तु धुरन्धरः ।

धूरीणधुर्यधौरेया धौरेयकोऽथ पृष्ठयके ॥३०६॥

स्थौरी स्थूरी स्थूली, षोडः षोडन् षोडत इत्यपि ।

षड्दन्ते, सकूटे तु कुकुदे ककुदं ककुत् ॥ ३०७ ॥

स्त्रीराट्चिह्ने शैलाग्रे श्रेष्ठेऽपि द्वयमन्तिमम् ।

नैचिकं नैचिकी शीर्षे कूणिकायां तु कूणिवत् ॥३०८॥

शृङ्गं शृगः शृङ्गिः शृङ्गी विषाणोक्ता विषाण्यपि ।

विषाणं विषाणो गव्यां गौर्द्वयोरनुडुह्यहो ॥ ३०९ ॥

अनुड्वाही तम्पा तम्बा माहेयी सह माहया ।

स्रवद्गर्भा लवतोका एतोका चोत्तमा च गौः ॥३१०॥

नैचिकी निचिकी नीचिकी नीचीक्यऽप्यऽकोपना ।

सूरता सुरता सूरथा सुरथाऽथ गोकुले ॥ ३११ ॥

गोधनं धनं कीलस्तु पुंस्त्रियोः पुष्पलान्वितः ।

पुष्पलकः शिवकश्च शिवोऽपि ध्रुवको ध्रुवः ॥३१२॥

बन्धने संदानोद्दाने दामा-दाम-दामो-दितम् ।

संदितं संदानितेऽजे छगलः छागवत् छगः ॥३१३॥

स्तम्भ-स्तुम्भौ, युवाजे तु वर्करो वर्करी तथा ।

वर्करम्, मेषे तु हुडुहुडोऽप्युरण ऊरणः ॥ ३१४ ॥

वडूटो वरुटस्तद्वद् वरूडो वरूडोऽपि च ।

भरूडो भरूडोऽप्युक्तो भरूटोऽस्थ्याशे कुक्करः ॥३१५॥

कुक्करः श्वानः स्वानश्च शुनकः श्वा शुनः शुनिः ।

शुनखो भषणो भषकोऽपीन्द्रमहकान्वितः ॥३१६॥

इन्द्रमहकामुकश्च श्वाने, द्वौ मृगयापटौ ।

विश्वकट्टुर्विश्वकट्टूः, शुनकी शुनका शुनी ॥३१७॥

श्वानकर्णे शुनस्कर्णः श्वकर्णोऽपि निगद्यते ।

सैरिभे मह-महिषौ लुलायश्च लुलायुयुक् ॥ ३१८ ॥

सिंहे पारिन्द्र-पारीन्द्रौ कण्ठीरव-कण्ठेरवौ ।

केशरी दन्त्यतालव्यः, व्याघ्रे द्वीपीव द्वीपिनः ॥३१९॥

चित्रकश्चित्रकायोऽपि, शरभेऽष्टापदोऽष्टपात् ।

गण्डके खड्गी खड्गीरः खड्गो बाघीणसोऽपि च ॥३२०॥

दन्त्यतालव्यान्तः, कोले शूकरः सूकरः किरिः ।

किरः, ऋक्षे तु भल्लूको भाल्लूको भल्लुकस्तथा ॥३२१॥

भाल्लूकोऽपि च भाल्लूकरच्छोभल्लोऽप्यच्छभल्लवत् ।

गोमायौ फेरु-फेरण्डौ फेरवो भूरिमायवत् ॥३२२॥

भूरिमायुर्जम्बुकश्च जम्बूकोऽपि शृगालवत् ।

शृगालोऽपि शिवाऽऽबन्तः खिङ्गिरः खिङ्गीरा स्त्रियाम् ३२३

भूमन्युभौ तु शिवाभेदे खट्वाङ्गे वारि-वालुके ।

भिक्षुभङ्गेऽपि, कीशे तु प्लवगः सप्लवङ्गमः ॥३२४॥

प्लवङ्गः प्रवगोपेतः प्रवङ्गोऽथ मृगे भवेत् ।

मर्कटः कर्मटस्तद्वत् कुरङ्गश्च कुरङ्गमः ॥३०५॥

वातायुश्च सवातायुर्दन्त्यतालव्यपूर्वगः ।

शारङ्गः शबलवर्णे चातकेऽपि ससार्गकः ॥३२६॥

मृगभेदे कृष्णसारकालसारौ सदन्त्यकौ ।

सतालव्यौ च, पृषत् पृषतो बिलशायिनि ॥३२७॥
 कन्दली नन्तो ड्यन्तश्च कदली त्रिषु कन्दला ।
 हस्तायामऽश्याममृगे ऋश्य-रिश्यौ च सम्मतौ ॥३२८॥
 ऋष्य-रिष्यौ मृगभेदे, वाताभिमुखगामिनि ।
 मृगे वातप्रमीः पुंस्त्रीदन्तो डीबन्तकोऽप्ययम् ॥३२९॥
 अमि पुंसि वातप्रमीं शसि वातप्रमीनिति ।
 डौ वातप्रमीति रूपं ग्रामणीवच्च शोषकम् ॥३३०॥
 स्त्रियामीदन्तं लक्ष्मीवद् डीबन्तं तु नदीसमम् ।
 श्वाविधि शललः शल्यः शल्यकः पुंस्त्रियोर्मतः ॥३३१॥
 तच्छलाकायां तु शलं शललस्त्रिषु गोधिका ।
 अवलत्तिका लत्तिका गोधा, सर्पसुते पुनः ॥३३२॥
 गोधेर-गोधारौ, पल्यां गृहोली गृहगोलिका ।
 गृहोलिका मुसली मूर्द्धन्यतालव्यदन्यभाक् ॥३३३॥
 अञ्जन्यामञ्जनाधिका हालिनी च हलाहलः ।
 कृकलासे कृकुलासः सरटः सरडस्तथा ॥३३४॥
 सरण्डश्च प्रतिसूर्यः प्रतिसूर्यशयानकः ।
 शयानकः, आखौ तु स्याद् मूषिका मूषिकोऽपि च ३३५
 उन्दरो-न्दुरो-न्दुरवः कुन्दुर्मूषी तु मूषिका ।
 मूषा च, गन्धमूष्यां तु छुछुन्दरी छुछुन्दुरी ॥३३६॥
 ओतौ बिडालो बिलालो दरुटो दरुडान्वितः ।
 हीको ह्रीको हीकुर्हीकुर्लज्जालौ नकुलोऽपि च ॥३३७॥
 मार्जालीयश्च मार्जारोऽहौ भुजङ्गो भुजङ्गमः ।

भुजंगः सर्प-सूर्पौ च सरीसृपश्च गूढपाद् ॥ ३३८ ॥
 गूढपदो व्याल-व्याडावुरङ्गश्चोरगस्तथा ।
 अजगरे शयथुश्च शयालुः स्यात् शयातु षण् ॥ ३३९ ॥
 शयुर्जलसर्पे तु स्यादलीगर्दोऽलगर्दयुक् ।
 अलगर्दोऽलीगर्दोऽपि राजिलाऽहौ तु दुण्डुभः ॥ ३४० ॥
 दण्डुभो दन्दुभो दोडो दोलोऽपि च, तिलित्सिके ।
 गोनासो गोनसोऽप्युक्तो घोणसः, मातुलोरगे ॥ ३४१ ॥
 मालुधानोऽहिदंष्ट्रायामाश्यां-शीर्भोगके फटः ।
 स्फटौ द्वौ पुंस्त्रियोः प्रोक्तौ फणस्त्रिषु च दर्विवत् ॥ ३४२ ॥
 दर्वी च कञ्चुके निर्ल्वयनी निर्ल्वयनीयुता ।
 पक्षिणी पत्त्री पतत्री नकारान्ताविदन्तकौ ॥ ३४३ ॥
 पतन् पित्सन् पतङ्गश्च पतगो विहगो मतः ।
 विहङ्गमो विहङ्गोऽपि नगौकाश्च नगौकवत् ॥ ३४४ ॥
 सशकुन्तः शकुन्तिश्च शकुनिः शकुनः स्मृतः ।
 वकीरो विकिरश्चापि विष्कीरश्च सृपाटिका ॥ ३४५ ॥
 स्मृपाटी चञ्चुश्चञ्चूवत् त्रोटिस्त्रोटी, तनूरूहे ।
 पिच्छं पिच्छं पतत्रं च पत्रं पक्षो नरि स्मृतः ॥ ३४६ ॥
 पक्ष नान्तं पक्षः सान्तं द्वे षण्ठे च, नभोगतौ ।
 प्रडीनो-ड्डीन-संडीन-डयनान्यथ चाण्डके ॥ ३४७ ॥
 पीशीकोशः पेशी-कोशौ, नीडं त्रिषु कुलायके ।
 केकिनि मोर-मयूरौ मयूको मरुकस्तथा ॥ ३४८ ॥
 बर्ही च बर्हिणः शिखाबलः शिखी, पिके पुनः ।

घोषयित्नुः पोषयित्नुः कोकिलः कौकिलान्वितः ॥३४९॥

मौकुलिर्मौकुलः काके, वनकाके तु द्रोणवत् ।

द्रोणकाकः, निशाटे तु कौशिकः कुशिकेऽपि च ॥३५०॥

कुक्कटः कुर्कुटस्ताम्रचूडेऽङ्गो वक्र-चक्रतः ।

हंसे, कृष्णचञ्चुपादे धार्तराष्ट्र इति स्मृतः ॥ ३५१ ॥

धृतराष्ट्रो भवेद्, हंस्यां वारला वरला तथा ।

वारटा वरटा तद्वत् वरटी, खञ्जनः पुनः ॥ ३५२ ॥

खञ्जरीटः, सारसे तु लक्ष्मणो लक्षणोऽपि च ।

सारस्यां लक्ष्मणा लक्ष्मणी च लक्षणया सह ॥ ३५३ ॥

क्रौञ्चे क्रुङ् शत्रि-शक्री च क्रौञ्च्यां क्रुङ् क्रुचया समं ।

चाषे चासः किकिदीविः किकीदीवि-किकीदिवौ ॥३५४॥

किकिः किकीः किकिदिविः दैविः, शकुनिभिद्यथ ।

वर्तको वर्तवत् प्रोक्तो वर्तका वर्तिका स्त्रियाम् ॥३५५॥

कटुकाणे टिट्ठिभः स्यात् टीटिभश्चटके पुनः ।

कुलिङ्कः कलम्बिकः चटका क्षिपकादिषु ॥ ३५६ ॥

स्त्रियां तयोः स्त्र्यपत्येऽपि चाटकेरो नरे तुकि ।

जलरङ्गौ जलरञ्जः कालात्कण्टक-कण्ठगौ ॥ ३५७ ॥

दात्यूहश्च सदात्योहः, कहे बक-बुकौ समौ ।

बकोटोऽपि, बलाकायां कण्टिका-कण्ठिके विसात् ॥३५८॥

१ वक्र-चक्राभ्यां परोऽङ्कशब्दः, वक्राङ्कः, चक्राङ्क इति ।

२ कालगच्छात् परो कण्टक कण्ठगच्छादौ, कालकण्टकः, कालकण्ठग इति ।

३ विमगच्छान् कण्टिका-कण्ठिकाशब्दौ योज्यां, विसकण्टिका, विसक-
ण्ठिकेति ।

चिल्ले आतापिरातापी आतायी नान्तकावुभौ ।
 कामायौ तु गृध्र-गृत्सौ दाक्षाय्यश्च दक्षाय्यवत् ॥३५९॥
 रामाश्रिते जटायुर्नोदन्तकः सान्तिमोऽपि च ।
 कीरे तालव्यदन्त्यादिः सुकोऽथ शारिका मता ॥३६०॥
 गोकिराटिका गोराटी स्यात् चर्मचटका पुनः ।
 जतुका च जतूका च, परोष्ठ्यां वल्गुली स्मृता ॥३६१॥
 वल्गुलिका, कर्करटौ करेटुः कर्कराटुकः ।
 करटुः कर्करेटोऽथाटिराडिश्च शरातिवत् ॥ ३६२ ॥
 आतिः शरारिः शलालिः कृकण-क्रकरावुभौ ।
 कपिञ्जले, भास-भाषौ शकुम्भे, स्तलोचने ॥ ३६३ ॥
 पारापतः पारावतः पारपतः कपोतवत् ।
 कपोटः, गुन्द्राले जीवञ्जीवः स्याद् जीवजीववत् ॥३६४॥
 व्याघ्राटे तु भरद्वाजो भारद्वाजश्च, तित्तिरः ।
 तित्तिरिः खरकोणे द्वौ, मरुले कारण्ड इष्यते ॥३६५॥
 कारण्डवः, मीने मच्छो मत्सो मत्स्यो विसारिणा ।
 वेसारिणो विसारश्च शक्नीव शकली मता ॥ ३६६ ॥
 शम्बरो दन्त्यतालव्यो वादालश्च वदालवत् ।
 सहस्रदंष्ट्रे शिशुके चुलूपीव दुलूप्यपि ॥ ३६७ ॥
 शफरे शफरी प्रोष्ठः प्रोष्ठी ठान्तौ चिलीचिमिः ।
 चिलिचीमश्चिलिचिमः, नलमीनेऽथ मत्स्यभिन् ॥३६८॥
 शालः सालश्च, नक्रे तु कुम्भी कुम्भीर इत्यपि ।

शङ्खमुखः शङ्कुमुखः, ग्राहे तु तन्तु-तन्तुणौ ॥३६९॥
 तन्तुनागश्च नागोऽपि, कर्कटे तु कुलीरवत् ।
 कुटीरश्च चन्द्राश्रयराशावऽपि च, कच्छपी ॥३७०॥
 दुलिर्दुली दुडिर्भेके प्लवगः सप्लवंगमः ।
 प्लवः सालूश्च सालूरो दन्त्यतालव्यपूर्वकः ॥ ३७१ ॥
 शालस्तथैव भेक्यां तु वर्षाभूरिति कथ्यते ।
 वर्षाभ्व्युद्भिदि चोद्भिज्जमुद्भिदं चोद्भिजं तथा ॥३७२॥
 इति श्रीवादीन्द्रश्रीसाधुकीर्त्युपाध्यायमिश्राणां शिष्यलेशेन वाच-
 नाचार्यसाधुसुन्दरगणिना विरचितायां शब्दरत्नाकर-
 नामशब्दप्रभेदनाममालायां तिर्यक्काण्डश्चतुर्थः ॥

अहम्

अथ पञ्चमः काण्डः ।

नैरयिके नारकको नारकीयश्च नारकः ।
 प्रेतः परेतः आजूः स्त्र्यूदन्ता रेफान्तिमाऽपि च ॥१॥
 आजूराजूरावाजूर इत्येवं रूपसंगतिः
 निर्वतनकर्मकृतौ भद्राख्ये करणे तथा ॥ २ ॥
 निरये दुर्गतिः स्त्रीत्रोर्नरको नारकान्वितः ।
 पातालेऽधोऽव्ययं चाधः, भुवनं विवरे सुषिः ॥ ३ ॥

१ रेफान्तस्य 'आजूर' इति शब्दस्य प्रथमाविभक्तौ रूपाणीति ।

२ अत्र व्यन्तो वर्षाभ्वी शब्दो भेकीवाचकः ।

तालव्यदन्यः शुषिरम्, गर्ते गर्ता दरस्त्रिषु ।

स्वभ्रं तालव्यदन्याद्यमवटोऽवटिरित्युभौ ॥ ४ ॥

इति श्रीवादीन्द्रश्रीसाधुकीर्त्युपाध्यायमिश्राणां शिष्यलेशेन वाच-
नाचार्यसाधुसुन्दरगणिना विरचितायां शब्दरत्नाकर-
नामशब्दप्रभेदमालायां नारककाण्डः पञ्चमः ।

अहम्

अथ षष्ठः काण्डः ।

लोके विष्टपं पिष्टपं जगती, जगत्प्राणिनि ।

जन्यु-जन्तू, उद्भवे षण् जन्म जन्मोऽस्त्रियां जनिः॥१॥

जनुः सान्तं षण् जननम्, जीविते जीवस्त्रिष्वचि ।

जीवातुरस्त्रियां प्राणाः पुंभूम्नि जीविताध्वनि ॥ २ ॥

आयुः सान्तं च षण् आयुरुदन्तः पुंसि चोच्यते ।

हृद् हृदयं चित्तं चेतो मनो मानसमित्यपि ॥ ३ ॥

स्वान्तमास्वनितौऽऽस्वान्ते, निर्वृतौ सुख-सौख्यके ।

सर्म-सर्मे नान्ताऽदन्ते दन्ततालव्याद्ये मते ॥ ४ ॥

शान्तं तालव्यदन्याद्यं भद्रं भन्द्रमसौख्यके ।

तृप्रं दृप्रं बाधा बाध आबाधा चाऽमनस्यवत् ॥ ५ ॥

अमानस्यमामनस्यम्, चर्चा चर्चो विचारणा ।

स्वभावे निसर्ग-सर्गौ, पश्चात्तापोऽनुतापवत् ॥ ६ ॥

१ अच्-प्रत्यये कृते सतीत्यर्थः । २ पुंसि बहुवचने चेत्यर्थः । ३ आस्व-
नित-आस्वान्तशब्दौ स्वान्तपर्यायावित्यर्थः ।

विप्रतिसारो विप्रतीसारोऽथ सुकृते वृषः ।
 वृषभो धर्मधरीमा नान्तो धर्मोऽथ दिष्टके ॥ ७ ॥
 भागो भाग्यं भागधेयम्, शुभकर्मण्यपोऽतसा ।
 सान्ते षण्ठे, पापं पाप्मा किल्बिषं कलुषं समे ॥ ८ ॥
 कल्मषमभिप्राये तु छन्दो ना छन्दसा षणा ।
 चतुरश्चातुरको द्वौ नेत्रगोचर ईरितौ ॥ ९ ॥
 चाटुकरे चक्र-गण्डावपि, स्पर्शः स्पर्शवत् ।
 शिशिरे शीतलः शीतः सुसीमश्च सुषीमवत् ॥ १० ॥
 ईषदुष्णे कवोष्णः स्यात् कदुष्णः कोष्ण इत्यपि ।
 खरे जरठो जठरः करटः कर्कटोऽपि च ॥ ११ ॥
 कक्खडः खक्खटस्तद्वत्, कोमले मृदुलो मृदुः ।
 सोमालः सुकुमारश्च, मधुलो मधुराऽन्वितः ॥ १२ ॥
 गुल्ये, दन्तशठेऽम्लोऽम्लवः, कखाये तुबरस्तथा ।
 तूबरः कुबरोऽपि स्यादाद्यौ द्वौ तौबरोऽपि च ॥ १३ ॥
 त्रयोऽश्मश्रुनरे शृङ्गहीनपशावऽपि स्मृतः ।
 आमोदिनि मुखं शुभाद् वासनः, धवले सितः ॥ १४ ॥
 शितिः श्वेतः श्येतः श्येनः शुभ्रिः शुभ्रश्च पाण्डरः ।
 पाण्डुर-पाण्डू गोराप्तो गौरः पीतेऽरुणेऽप्यऽमू ॥ १५ ॥
 शुक्रः शुक्लः, कपोताभे कापोतः स्यात्कपोतवत् ।
 कपोतोऽप्यथ हारिद्रे कथितौ पीत-पीतकौ ॥ १६ ॥

१ छन्द शब्देन नपुंसकेन सहेतिच्छन्दः ।

२ मुखशुभशब्दाद् वामनशब्दयोगे मुखशुभवासन इति ।

पीतनीले तु पालाशः पलाशो हरितो हरिः ।
 लोहितो रोहितो रक्ते, पीतरक्ते तु पिङ्गलः ॥ १७ ॥
 पिङ्गः कपिलः कविलः, कृष्णे तु स्याम-श्यामलौ ।
 श्यामालश्च शिति-शिनी, रक्तश्यामे तु धूमलः ॥ १८ ॥
 धूम्रोऽथ कर्बुरश्चित्रः चित्रलोऽपि कल्माषवत् ।
 कल्मासश्च, भवेत् शब्दो निस्वानो निःस्वनः स्वनः ॥ १९ ॥
 स्वनः स्वानो ध्वनिध्वानो निक्काणो निक्कणः कणः
 काणश्च घोष-निर्घोषौ निर्हादो ह्राद इत्यपि ॥ २० ॥
 निनादो निनदो नाद आरावो राव आरवः ।
 रवो विरावः संरावः, क्ष्वेडा क्ष्वेडित-क्ष्वेलिते ॥ २१ ॥
 भटानां सिंहनादेऽथ शिञ्जितं भूषणध्वनौ ।
 सिञ्जाश्चशब्दे हेषा स्याद् हेषा, गर्जस्तु गर्जया ॥ २२ ॥
 हस्तिशब्दे, विस्फारश्च विस्फोरोऽपि धनूरवो ।
 मेघशब्दे गर्जितं स्यात् गर्जिवद् ना, खरारवे ॥ २३ ॥
 रेषण-रेषे, तन्त्र्यास्तु प्रकाणः प्रकणो रवे ।
 गम्भीरध्वनिते मन्द्र-मद्रौ, सूक्ष्मकलध्वनौ ॥ २४ ॥
 काकली काकलिर्वृन्दे कदम्बं च कदम्बकम् ।
 समुदायः समुदयः पेटं स्यात् पेटकं त्रिषु ॥ २५ ॥
 चक्रवालं चडवाडं चक्रं च चय-संचयौ ।
 शण्ड-षण्डौ, केदाराणां गणे कैदारकं मतम् ॥ २६ ॥
 कैदारिकं कैदार्यं च, केशानां कैश्य-कैशिके ।
 अश्वीयमाश्वमश्वानाम्, वातूलो वात्यया सह ॥ २७ ॥

वातानाम् , खलानां खल्या खलिनी, रथकट्यया ।
 रथ्या रथानाम् , यौवतं यौवनं युवतीगणे ॥ २८ ॥
 वंशादिदलनिर्मितभाण्डराशाविदं द्वयम् ।
 स्यात् पिटक्या पिटाक्या च हल्या हालं हलोत्करौ ॥ २९ ॥
 पङ्क्तौ वीथी वीथिरालिरावलिरावली मता ।
 राजि-राज्यौ रेखा लेखा समाने पुंस्त्रियोः स्मृता ॥ ३० ॥
 श्रेणिः श्रेणी च युग्मे तु युगवद्युगलं यमम् ।
 यमलं यामलं द्वन्द्वं दन्द्वं द्वैतं द्विती द्वयम् ॥ ३१ ॥
 द्वितयम् , प्रचुरे भूयो भूयिष्ठं पुरुहं पुरु ।
 बहुलं बहु बहूलम् , लेशे त्रुटि-तुटी समौ ॥ ३२ ॥
 अत्यल्पे त्वल्पीयोऽल्पिष्ठमुच्चे तूत्तुङ्ग-तुङ्गकौ ।
 उदग्रमनुदग्रं च, खर्वे न्यग् नीचवद्, गुरौ ॥ ३३ ॥
 पृथुलं पृथु विपुलं पुलं वद्रं च वडूवत् ।
 वरिष्ठं वर्गद्वितीयाप्तमारोहे समुच्छ्रयः ॥ ३४ ॥
 उच्छ्रायश्च, प्रपञ्चे तु विस्तारो विस्तरोऽपि च ।
 शब्दे विस्तर एवैकः, समस्ते निखिला-ऽखिले ॥ ३५ ॥
 समं सिमं च निःशेषाऽ-शेषे सकल-शल्लके ।
 अन्यूनाऽनूने, अपूर्णे उनमूनम् , समार्द्धके ॥ ३६ ॥
 शकलं शक्लं खण्डं च खण्डलं चाऽपि, भागके ।
 अंसस्तालव्यदन्त्यान्तः, भागेऽर्थेऽष्टम आष्टमः ॥ ३७ ॥
 षष्ठः पाष्ठः, मानभागे षष्ठः षाष्ठश्च षष्ठकः ।

म्लानं मलीमसे प्रोक्तं मलिनं कश्मलं तथा ॥३८॥
 कष्मलम्, मेध्ये पावनं पवित्रं च पविस्तथा ।
 पूतं च, प्रकृष्टे मुख्यं प्रमुखं मुखमित्यपि ॥३९॥
 प्रधानमजहल्लिङ्गं वाच्यलिङ्गमपि स्मृतम् ।
 वरं वरेण्यं प्रवरमग्न्यमग्रीयमग्रियम् ॥४०॥
 अग्रिममनुत्तमं चोत्तमं चाऽनवरा-ऽर्ध्यवत् ।
 परं परार्ध्यं ग्रामण्य-ऽग्रण्यग्रे प्रष्ठमन्तर्गम् ॥४१॥
 सत्तमे श्रेयसा श्रेष्ठं स्याद् टवर्गद्वितीययुक् ।
 उपसर्जनमाविष्टलिङ्गं स्यादप्रधानके ॥ ४२ ॥
 निकृष्टे त्वपकृष्टं स्यादधमं चाऽवमं समे ।
 याप्यं याव्यं रेप-रेफौ रेपो रेफश्च सान्तिमे ॥४३॥
 अर्वाऽर्वाणोऽसेचनकमासेचनकमित्यऽपि ।
 दैर्शनाद् दृगतर्पेऽर्थे, शोभने मञ्जु-मञ्जुलौ ॥४४॥
 रम्यं रमणीयं सौम्यं सोमं बन्धूर-बन्धुरे ।
 नम्रेऽपि कमनीयं स्यात् काम्यं कम्प्रं मनोरमम् ॥४५॥
 रामाऽभिरामे चाऽसारे शक्यं शिक्क्यं च, रिक्तके ।
 शून्यं शुन्यं च, प्रत्यग्रे नवीना-ऽभिनवे नवम् ॥४६॥
 नव्यवद् नूतनं नूतनम्, जीर्णं जरति जर्णवत् ।
 प्रणं प्रीणं पुराणं च प्रतनं च पुरातनम् ॥४७॥
 प्रत्नं चिरत्नं च चिरन्तनम्, परुद्धवे मतम् ।

१ ठकारान्तमित्यर्थः ।

२ एतदन्ता निकृष्टपर्याया ।

३ दृष्टेऽप्यर्थे येन न तृप्यति दृग् सोऽर्थो दृगतर्पः, तस्मिन्नित्यभिप्रेतम् ।

परुत्तनं परुन्तमं परुत्नं च, परारिजे ॥४८॥

परात्नं परारिन्तनं परारितनमित्यपि ।

पार्श्वे तालव्यदन्त्यान्तमभ्यासं सन्निधानवत् ॥४९॥

सन्निधिरन्तिकतमे नेदीयो नेदिष्ठं स-ठम् ।

अतिदूरे दवीयः स-ठं दविष्ठमनश्चरे ॥५०॥

सनातनं सदातनं शाश्वतिकं च शाश्वतम् ।

अतिस्थिरे स्थेयं स्थास्तु स-ठं स्थेष्ठं च, जङ्गमे ॥५१॥

चरं चराचरं तद्वच्चरिण्युवदिहाऽस्थिरे ।

परिप्लवं पारिप्लवं चञ्चलं च चलाचलम् ॥५२॥

चलं चपलं चटुलं कमनं कम्प्रमप्यथ ।

अधोमुखेऽवनतं स्यादानतम्, कुटिले पुनः ॥५३॥

वक्रं वङ्कं च वङ्क्रिश्चानुगे चान्वगन्वक्षवत् ।

असहाये चैकाक्येक एककोऽनन्यवृत्तिके ॥५४॥

एकात्सर्गा-ऽयन-ताना-ऽग्राण्ययनगतं तथा ।

एकाग्रम्, पूर्वे त्वाद्या-ऽऽदी आदिमं प्रग्रमग्रवत् ॥५५॥

चरमेऽन्त्यमन्तिमा-ऽन्तावन्तमं पश्चिमान्वितम् ।

अपश्चिमं स्वरूपे नञ् पाश्चात्यं पश्च-पश्चिमात् ॥५६॥

१ एकशब्दात् सर्गा-ऽयन-ताना-ऽग्रा-ऽयनगतशब्दाः संबन्धनीयाः, एक-सर्गः, एकायनः, एकतानः, एकाग्रः, एकायनगत इति ।

२ स्वरूपार्थद्योतको नञ्, न तु निषेधद्योतीति ज्ञेयम् ।

३ पश्च-पश्चिमशब्दाभ्यामर्धाऽनुपूर्व्य-भिमुखशब्दा योज्याः, पश्चार्धम्, पश्चा-नुपूर्वो, पश्चाभिमुखम्; पश्चिमार्धमित्यादि ।

अर्द्धा-नुपूर्व्य-भिमुखाः शब्दा योज्याः, दिवोऽचि^१ च ।
 पृषोदरादित्वाद् दिवो द्युश्चाऽऽदेशः, यदुच्यते ॥ ५७ ॥
^२दिवः स्थाने दिवोऽचि स्याद् दिव् च दीर्घे पुनः परे ।
 उकारोकारयोरुच्च पश्चातोऽर्धादिके तलुक् ॥ ५८ ॥
 मध्यजाते मध्यमीयं मध्यमं माध्यमं तथा ।
 मध्यन्दिनं माध्यन्दिनं मध्येऽभ्यन्तरमन्तरम् ॥ ५९ ॥
 अन्तरालम्, समं तुल्ये समानं सदृशं सदृक् ।
 सदृक्षमनुहारे तूपांन्मान-मिति-मा-मताः ॥ ६० ॥
 औपम्यमुपमामुक्तेऽनुपमं स्यादनोपमम् ।
 कथ्यते त्वर्चा प्रतिमा प्रतिमानमयोमयी ॥ ६१ ॥
 शूर्मिः शूर्मी च तालव्यदन्त्यादी शूर्म इत्यपि ।
 वामे वि-प्रतितो लोममपष्ठूरमपष्ठुरम् ॥ ६२ ॥
 प्रसव्यमपसव्यं चोच्छृङ्खले तु निरर्गलम् ।
 अनर्गले भिन्ने त्वन्यदन्यतरदपीतरत् ॥ ६३ ॥
 मिश्रे करम्बः कबरम्, तूर्णे त्वरित-सत्त्वरे ।

१ दिव्शब्दस्य अचि सर्वस्मिन् स्वरे परे पृषोदरादिसामर्थ्याददन्तो दिवः, उदन्तो द्युश्चादेशः स्यात् । एतदेव चाऽग्रेतनेन गणरत्नमहोदधिस्थेन समास-गणाध्यायान्तर्गामिनैकोनसार्धशतसख्येन श्लोकेन प्रमाणयति ।

२ दिव्शब्दस्थाने स्वरे परे दिव आदेशः स्यात्, तस्यैव दीर्घे च स्वरे परे दिव् दिवश्चादेशौ स्याताम्, उकारोकारयो परयोर्दिवो वस्य उकारोऽपि स्यात्,—दिवार्धाशः, दिवोऽवरः, दिवेश्वरः, द्यूहा, दिवूहा, दिवोहेत्यादि ।

३ पश्चात्—शब्दस्य अर्धादिशब्दत्रये परे तो लुक् स्यात्, पश्चार्धम्,—पश्चा-नुपूर्वी, पश्चाभिमुखमिति । ४ उपशब्दाद् मादिशब्दत्रययोग, उपमानम्, उपमिति, उपमेति । ५ वि-प्रतिभ्यां परं लोमम्, विलोममित्यादि ।

संपातपाटवे झम्पा झम्पोऽजस्रे तु संततम् ॥ ६४ ॥
 सततं चानवरता-ऽविरते स्यादनारतम् ।
 सङ्कुले त्वाकुलं कीर्णं समाङ्भ्यां कीर्णमित्यपि ॥ ६५ ॥
 भरिते प्राणं पूर्णं च पूर्तं पूरितं छादितम् ।
 छन्नम्, त्यक्ते विधुतवद्धूतम्, विन्नं विचारिते ॥ ६६ ॥
 वित्तं च, पिहिते छन्नं छादितं संवृताऽऽवृते ।
 अपवारित-संवीते पिधाने व्यवधानवत् ॥ ६७ ॥
 व्यवधाऽन्तर्द्धिरन्तर्द्धा, नाऽऽदृते मैत-मानिते ।
 अवादवज्ञायां हेलाऽवहेलमवहेलया ॥ ६८ ॥
 असुक्षणमसुर्क्षणमसूर्क्षणमसूक्षणम् ।
 कम्पिते तु धुतं धूतं प्रेङ्खोलितं च प्रेङ्खितम् ॥ ६९ ॥
 अन्दोलने भवेद् दोला प्रेङ्खा प्रेङ्खोलनं समे ।
 दोलके मता दोलेरिते निष्ठ्यूतमात्तैठम् ॥ ७० ॥
 नुन्न-नुत्ते, मुषिते तु मूषितम्, गुणिते पुनः ।
 आहताऽ-नाहते मृषार्थके ताडितकेऽपि च ॥ ७१ ॥
 तेजिते निशातं शातं निशितं शितमित्यपि ।
 वृते तु वृत्त-वावृत्ते, ह्रीतं ह्रीणं च लज्जिते ॥ ७२ ॥
 दग्धे तु प्रुष्टं प्लुष्टं च, तष्टं त्वष्टं तनूकृते ।
 छिद्रिते वेधितं विद्धम्, विलीने विद्रुतं द्रुतम् ॥ ७३ ॥
 तन्तुसन्तते स्यूतो-ते ऊतं स्यूतं च स्योनवत् ।

१ संकीर्णम्, आर्कीर्णमिति ।

२ अवमनम्, अवमानितं च । ३ ठकारग्रहितमित्यर्थः ।

स्फोटने स्फुटनं तद्वद् भिदा, गीर्णो गिरिर्भवेत् ॥७४॥
 उद्यमे तु गूरणं स्याद् गुरणं च संगीर्णके ।
 श्रुतं संप्रत्याङ्म्यः परमैर्यु-र्यु-ररीतः कृतम् ॥ ७५ ॥
 खण्डिते छेदितं छिन्नं छितं छातं दिताऽन्वितम् ।
 प्राप्ते तु भावितं भूतम्, भ्रष्टे पतित-पत्रके ॥७६॥
 अतिक्रान्ते तीताऽतीते, गवेषिते तु मार्गितम् ।
 मृगितवदन्विष्टं स्याद्, अन्वेषितमीप्सिते ॥७७॥
 क्लिप्ते कृन्नं सार्द्रमार्द्रं तिमितं स्तिमितं तथा ।
 दूते सन्तापितं तप्तं धूपायितं च धूपितम् ॥७८॥
 शीने स्नानमन्तर्गते विस्मृतं प्रस्मृतं समे ।
 विदिते बुधितं बुद्धम्, स्यन्ने स्नुतं स्नुतं स्मृतम् ॥७९॥
 रक्षिते तु त्राणं त्रातं गुप्तं गोपायितं तथा ।
 वशक्रिया संवननं संवदनम्, स्थितौ पुनः ॥८०॥
 आस्याऽऽसना, पर्यटनेऽटाट्याऽटाटाऽप्यटाट्यया ।
 वैपरीत्ये विपर्यासो विपर्यायोऽप्यनुक्रमे ॥८१॥
 क्रमः परिपाटि-परीपाटी स्यादानुपूर्व्यवत् ।
 आनुपूर्वी, भवेदिष्टे निकामं च प्रकामवत् ॥८२॥
 कामाप्यर्थे तु गाढमुद्राढं भर-निर्भरौ ।
 जृम्भणं त्रिषु जृम्भा स्यात्, परिष्वङ्गेऽङ्कपालिवत् ॥८३॥
 अङ्कपाली परिरम्भः परीरम्भोऽप्यथोत्सवे ।

१ संश्रुतमित्यादि । २ उरिभूतम्, ऊरिभूतम्, उररीभूतमिति ।

३ कथितमित्यर्थः ।

महो महश्च सान्तं षण्, मेलके सङ्ग-सङ्गमौ ॥८४॥
 सांगमोऽथो अनौद्धत्ये प्रश्रयः प्रशरोऽपि च ।
 आरम्भे क्रमः प्रोपाभ्यामुपोद्धात उद्धातवत् ॥८५॥
 उत्क्रमे व्युत्क्रमः प्रोक्तोऽक्रमोऽथ विप्रलम्भने ।
 विप्रलम्भः, विप्रयोगो वियोगो विरहे स्मृतः ॥८६॥
 सामान्ये तु जातिर्जातिम्, स्पर्धायां तु समैः परौ ।
 हर्ष-घर्षौ च संक्राम-संक्रमौ दुर्गसञ्चरे ॥८७॥
 जलतरणेऽपि, परिणामे विकृति-विक्रिये ।
 विकारः, घूर्णने घूर्णिभ्रान्तिभ्रमि-भ्रमावपि ॥८८॥
 लवने लवा-भिलावौ, निष्पावे पवनं पवः ।
 श्रूतकृते णीवनं ष्ट्यूत-निष्ठेव-ष्ठेवनानि च ॥८९॥
 स्याद् निवृत्तावुपरमो व्युपाव्याङ्भ्यो रतिः परा ।
 विधूनने विधुवनम्, ग्रहणे ग्राहवद् ग्रहः ॥९०॥
 वेधे व्यधः, क्षये क्षिया, स्फरण-स्फुरणे समे ।
 देवतार्थ्ये वर-वृती अथाऽव्ययगणस्मृतिः ॥९१॥
 स्वः स्वर्गे सुखमार्तण्डपरलोकेष्वपि, शनैः ।
 शनैश्चरेऽप्यथोर्ध्वे तु उपरिष्ठादुपर्यपि ॥९२॥
 अँधरदेशोऽधोऽधस्ताद्, वर्जने त्वन्तरेणवत् ।
 अन्तराऽन्तर्द्धा मध्येऽपि हिरुक् कान्तं पृथक् पुनः ॥९३॥
 कान्तं जान्तं च मौने तु तूष्णीकं तूष्णीमित्यपि ।

१ प्रक्रमः, उपक्रम इति । २ सहर्षः, संवर्ष इति ।

३ विरतिः, उपरति, आरतिः, व्यारतिरिति । ४ अधस्तनभागे ।

५ ककारान्तम् । ६ जकारान्तम् ।

जोषं जोष्यं च सौख्येऽपि आनन्दे द्वयमिष्यते ॥९४॥
 उपजोषं च समुपजोषम्, सर्वासु दिक्ष्विह ।
 समन्ततः समन्ताच्च, पुरस्तात् पुरतः पुरः ॥ ९५ ॥
 पूर्वदेशेऽस्मिन् तु काले साम्प्रतं सम्प्रति स्मृतम् ।
 शीघ्रे झटिति झगिति द्राक् प्राक् कान्ते समे मते ॥९६॥
 सर्वकाले शश्वत् सश्वत् पुनरर्थेऽपि, सर्वदा ।
 सदा सदं सनत् सनात् सना नित्यं च नित्यदा ॥९७॥
 वारवारेण च वारंवारमसकृदर्थके ।
 पुनःपुनः पुनर्मुहुमुहुर्मुहुरपि स्मृतम् ॥९८॥
 सायं मान्तं दिनान्ते स्याद्दिने सान्तमुदन्तकम् ।
 द्युराकाशेऽपि च दिवा, तत्क्षणे सपदीति च ॥९९॥
 पदन्तं स्यादेकपदे, दीर्घकाले चिराच्चिरम् ।
 चिरेण चिररात्राय चिरायाऽपि चिरस्य च ॥१००॥
 रात्रौ मान्तं नक्तमुषा दोषा स्यात् पक्षणी निशि ।
 उभयेद्युरुभयद्युर्निशान्ते तु उषा उषः ॥१०१॥
 अभ्यर्णोऽपि हिरुक् कान्तमल्पे किञ्चिच्च किञ्चन ।
 मनाक् कान्तम्, वितर्के किं किमूत किमुताऽपि च ॥१०२॥
 नुवै नु नुकं किंस्वित् स्विदाऽऽहोस्विदुताहो च ।
 आ हौ, हेतौ यद् यतो येन यदि तेन च तत् ततः ॥१०३॥
 चैव, संबोधने पाट् प्याट् हंहो आहो अहो अपि ।
 है हौ व्यस्तौ समस्तौ च स्मरणाऽऽह्वानयोरपि ॥१०४॥
 हो हौ व्यस्तौ समस्तौ च ह्वानेऽपि, अररे अरै ।

भोभो भो भो अयि ह्ये ए ऐ च द्वौ स्मृतौ ॥१०५॥
 आह्वानेऽपि, ऊ ओ हूतावपि देवहविर्हुतौ ।
 श्रौषट् वोषट् वषट् वट् वाट् वड्, मध्ये त्वन्तराऽन्तरे १०६
 अन्तेरणाऽन्तरभावे, अ ना नो नहिकं नहि ।
 नोहि नवा नवै नोचेत् नचेत् मा मास्म वारणे ॥१०७॥
 आशङ्केऽथाऽभ्युपगमे ओं अमाऽऽमां द्वे अन्तिमे ।
 अवधारणेऽप्युपमाने इव एव च वा इव ॥१०८॥
 वत्, पक्षान्तरे चेत्, चाऽवधृतौ वा वैव मेव च ।
 द्वौ द्वावित्यर्थे मिथुनं मिथो मिथुश्च सान्तिमे ॥१०९॥
 आनुपूर्व्ये अनुषगाऽनुषद्, संशयप्रश्नयोः ।
 किम् कीम्, विनियोगाचारातिक्रमयोस्तु हा हवत् ॥११०॥
 प्रैषानुमानप्रतीक्षासमाप्तिषु वावदिति ।
 त्वावन् वावद् वियोगे च पादपूर्तौ वेद् वाद्-वदौ ॥१११॥
 दान्ताः, प्रश्ने वितर्के च प्रशंसायामिमौ मतौ ।
 कूपत् सूपत्, विशेषे स्यात् न्वै तुवै तु च कुत्सने ११२
 विनाशे चान्तकादऽऽङ्क, स्यातामद्भुतखेदयोः ।
 अहहा अहह उभौ, वर्जने च निषेधने ॥११३॥
 नकिर् नकिस् माकिर् माकिस्, सत्ये हिंसाप्रशंसयोः ।
 प्याट् पाट्, कोपे च पीडायां मत् आस् च रहसि त्विमौ ११४
 मिथो मिथस् कुत्सायां, पुक् पुत् द्वौ पादपूरणे ।
 हहि प्रश्ने रोपे, उम् ऊम् द्वौ विस्मयविषादयोः ॥११५॥
 हा है विस्मये ही हे है स्मरणे आ च आस् तथा ।

तुमर्थे क्रन्तुं क्रान्तुं च क्षन्तुं क्षान्तुं सेमे मते ॥११६॥
 गन्तुं गान्तुं दीर्घादीनि गतौ कौ पन्थिके क्रमात् ।
 अभिनय-व्याहरणे ईम् कीम् शीम् सीम् निरूपितम् ११७
 अव्यक्ते ईम् शीम्, मर्षे पादपूर्तौ च, सीमिति ।
 भार्यायां क्षम् गम् ऊम्, त्रीण्यूर्यादावङ्गीकृतौ भृशे ११८ ॥
 विस्तारेऽनुकरणे च प्रशंसायामुर्युरी ।
 उरुरी उरी चत्वारि, हिंसायां कथिता अमी ॥११९॥
 अंशकला ध्वंसकला संसकला समःकला ।
 ससकला समकलाऽपि मसमसा च मस्ससा ॥१२०॥
 गुलुगुधा गुलुगुला पार्दाली च वार्दाल्यपि ।
 विचारे आक्ली च विक्ली च तद्विद्धुराऽऽकुलीकृतौ ॥१२१॥
 ताली विताली आताली क्रियासंपादने फली ।
 फल्यू च साक्षादादौ स्यात् सामर्थ्योत्साहयोरमी ॥१२२॥
 असहने प्रसहने विसहने त्रयी त्रियम् ।
 एदन्ताऽथ च वैरूप्येऽन्ये संतापे बधे क्रमात् ॥१२३॥
 प्रकम्पने विकम्पने एदन्तौ रोहशोभयोः ।
 प्राजरुहा बीजरुहा जरणे कथिताविमौ ॥ १२४ ॥
 प्राजर्या वीयर्जा तुल्यौ चित्ता चित्ता च चेतने ।
 इत्यूर्यादौ कतिचिद्व्ययाः कृञ्संबुजः स्मृताः ॥१२५॥
 अदस् स्पर्शे स्थाने युक्तौ विभक्तिप्रतिरूपकम् ।
 षष्ठीतृतीयार्थे तव ते मम मे च क्रमाद् मतौ ॥१२६॥

अधोऽर्थे त्वध अदन्तं हैमादर्शेषु दृश्यते ।

अथ सान्तमथ अथो एष्वर्थेषु त्रयोऽप्यमी ॥१२७॥

कथिताः संशया-ऽऽरम्भ-साकल्येषु समुच्चये ।

अनन्तरार्थे च तथा प्रतिज्ञाप्रश्नयोरपि ॥ १२८ ॥

अन्वादेशोऽधिकारार्थे मङ्गले शं च सं सुखे ॥१२९॥

इति श्रीवादीन्द्रश्रीसाधुकीर्त्युपाध्यायमिश्राणां शिष्यलेशेन वाच-
नाचार्यसाधुसुन्दरगणिना विरचितायां शब्दरत्नाकर-
नामशब्दप्रभेदनाममालायां सामान्यः काण्डः षष्ठः ।

अथ शब्दरत्नाकरस्थशब्दानामकारादिक्रमेण सूचीपत्रम् ।

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
अ	६	१०७	अग	४	१२३
अंविका	२	१३४	अगम	४	१२३
अंश	६	३७	अगरी	४	१४७
अंशु	२	६	अगरु	३	१९९
अंशुक	४	२२७	अगरुवंशलोचना	४	१९०
अंस	६	३७	अगरुशिशपा	४	१९०
अंसल	३	७३	अगस्ति	२	२५
अंहति	३	३१	अगार	४	३६
अंहिति	३	३१	अगुरु	३	१९९
अंहि	४	१२८	अग्नि	४	१११
अंहि	३	१८६	अग्निमारुत	२	२४
अंहिप	४	१२२	अग्न्याहित	३	३०४
अकूपार	४	९६	अग्र	६	४०
अकूवार	४	९७	अग्र	६	५५
अकोपना	४	३११	अग्रज	३	१४४
अक्रम	६	८६	अग्रज	३	२९६
अक्षज	२	९२	अग्रजन्मन्	३	२९६
अक्षभा	३	१७२	अग्रजाति	३	२९६
अक्षारित	३	६८	अग्रणी	६	४१
अक्षि	३	१५८	अग्रदिधिपु	३	१२८
अक्षीव	४	१४३	अग्रदिधिपू	३	१२८
अक्ष्ण	३	१५८	अग्रसर	३	१०९
अक्ष्यराल	३	२०७	अग्रिम	६	४१
अखन्त	४	५९	अग्रिमक	३	१४४
अखन्तक	४	५९	अग्रिय	३	१४४
अखिल	६	३५	अग्रिय	६	४०
अग	२	६	अग्रीय	६	४०

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
अग्रेसर	३	१०९	अञ्जति	४	११२
अङ्क	३	१७७	अञ्जस	३	२४
अङ्क	३	१७८	अटानि	३	२७३
अङ्कट	४	२५३	अटनी	३	२७३
अङ्कति	४	११२	अटरुप	४	१५५
अङ्कपालि	६	८३	अटरुपक	४	१५५
अङ्कपाली	६	८४	अटवि	४	१२१
अङ्कस्	३	१७७	अटवी	४	१२१
अङ्कुर	४	१७२	अटाटा	६	८१
अङ्कुर	४	१२७	अट व्यथा	६	८१
अङ्गण	४	४४	अटाट्या	६	८१
अङ्गन	४	४४	अट्ट	४	२९
अङ्गहारक	२	११२	अट्ट	४	४१
अङ्गहारिन्	२	११२	अट्टाल	४	२९
अङ्गारकपात्रिका	४	६१	अट्टालक	४	२९
अङ्गुरि	३	१७०	अणव्य	४	२०
अङ्गुरी	३	१७०	अण्ड	३	१८४
अङ्गुरीयक	३	२१५	अण्डक	३	१८४
अङ्गुल	३	१७०	अण्डक	४	१३६
अङ्गुलि	३	१७०	अण्या	३	२६१
अङ्गुलीयक	३	२१५	अतिच्छत्र	४	२६६
अङ्गि	३	१८६	अतिच्छत्र	४	२६६
अङ्गि	४	१२८	अतिच्छत्रका	४	२२०
अङ्गिप	४	१२२	अतिथ	२	२६
अच्छभल्ल	४	३२२	अतिथस्	२	२६
अजकव	२	८१	अतिथि	३	११०
अजकाव	२	८०	अनिथ्य	३	११०
अजगव	२	८१	अतिपथिन्	४	३२
अजगाव	२	८१	अतिविषा	४	२३३
अजाजी	३	५९	अतिमारकिन्	३	८३
अजिता	३	९	अतीत	६	७७
अजाजक	२	८०	अतीमारकिन्	३	८३
अज्जटा	४	१७१	अत्तिका	३	१३३

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
अत्रि	३	३१२	अनुचर	३	१०६
अत्रिन्	४	३१२	अनुतर्प	३	३३८
अथ	६	१२७	अनुताप	६	६
अथस्	६	१२७	अनुत्तम	६	४१
अथो	६	१२७	अनुदग्र	६	३३
अदस्	६	१२६	अनुदार	३	३०
अद्रि	४	६९	अनुपम	६	६१
अध	६	१२७	अनुराधा	२	१७
अधम	६	४३	अनुराधिका	२	१७
अधस्	६	९३	अनुवासन	४	४०
अधस्तात्	६	९३	अनुपद्	६	११०
अधिकाङ्ग	३	२७०	अनुसंवत्सर	२	५०
अधियाङ्ग	३	२७०	अनृत	३	३१६
अधोऽक्षज	२	९२	अनेडक	३	९
अध्यक्ष	४	१६३	अनेडमूक	३	९
अध्यण्डा	४	१८३	अनोपम	६	६१
अध्येपणा	३	३३	अन्त	६	५६
अध्वनीन	३	१०५	अन्तकाद्	६	११३
अध्वन्य	३	१०५	अन्तम	६	५६
अनडुही	४	३०९	अन्तरू	६	१०७
अनट्टाही	४	३१०	अन्तर	६	५९
अनन्त	१	५	अन्तरा	६	९३
अनन्तजित्	१	५	अन्तरा	६	१०६
अनल	४	११७	अन्तराल	६	६०
अनवर	६	४१	अन्तरिक्ष	२	५४
अनवरत	६	६५	अन्तरीक्ष	२	५४
अनारत	६	६५	अन्तरे	६	१०७
अनाहत	६	७१	अन्तरेण	६	९३
अनिल	४	११७	अन्तरेण	६	१०७
अनुकर्ष	३	२६२	अन्तर्धा	६	६८
अनुकर्षन्	३	२६२	अन्तर्धा	६	९३
अनुग	३	१०७	अन्तर्धि	६	६८
अनुगामिन्	३	१०७	अन्तर्मनस्	३	६७

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
अन्तावसायिन्	३	३५४	अपवन	४	१२१
अन्तिम	६	५६	अपवस्त्र	३	३०७
अन्तेवासिन्	३	३५४	अपवाद	२	१०८
अन्त्य	६	५६	अपवारित	६	६७
अन्दुक	४	२९५	अपश्चिम	६	५६
अन्दू	४	२९५	अपष्टुर	६	६२
अन्ध	२	३९	अपष्टूर	६	६२
अन्धकार	२	३९	अपस्	६	८
अन्धतमस	२	३९	अपसर्प	३	२५४
अन्धातमस	२	३९	अपसव्य	६	६३
अन्य	६	६३	अपस्कन्द	३	२९२
अन्यतर	६	६५	अपांपति	२	७५
अन्यून	६	३६	अपांपति	४	९६
अन्वच्	६	५४	अपाच्	२	५९
अन्वय	३	११३	अपाच्	२	५८
अन्ववाय	३	११३	अपाची	२	५७
अन्वासन	४	४१	अपाचीन	२	५८
अन्विष्ट	६	७७	अपिशलि	३	३१३
अन्वेपित	६	७७	अपीनस	३	९०
अपकृष्ट	६	४३	अपोगण्ड	३	७९
अपगा	४	१००	असस्	६	८
अपचायित	३	७१	अप्पति	२	७५
अपचित	३	७२	अप्पति	४	९६
अपत्य	३	१३७	अप्रतिचक्रिका	१	९
अपत्रपा	२	१२१	अप्सरस्	२	६८
अपथ	४	३२	अवज	४	२४४
अपथिन्	४	३२	अवजस्	४	२४४
अपदान	३	२९६	अवघ	२	५४
अपदिश	२	५८	अव्वा	३	१५०
अपनय	३	२९७	अभिक	३	६७
अपनाय	३	२९७	अभित्या	२	१०५
अपर्णा	०	८३	अभिचर	३	१०६
अपरा	४	२९४	अभिज	३	११२

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
अभिज्ञ	३	७	अमण्ड	४	१८२
अभिनव	६	४६	अमन्	२	१२
अभिनव	६	४६	अमनस्य	६	५
अभिनिर्माण	३	२८४	अमल	४	८०
अभिभव	३	६८	अमली	४	१७१
अभिभूत	३	२९४	अमा	२	४१
अभिमाति	३	२५१	अमा	६	१०८
अभिमान	२	१२५	अमात्य	३	२४७
अभिमित्रीय	३	२८५	अमानस्य	६	६
अभियाति	३	२५१	अमावसी	२	४१
अभियोग	२	११८	अमावस्या	२	४१
अभिराम	६	४६	अमावासी	२	४१
अभिलाव	६	८९	अमावास्या	२	४१
अभिषुत	३	५२	अमिक्षा	३	३०३
अभीशु	२	१०	अमिष	३	१८८
अभीषुक	२	१०	अम्रातक	४	१८७
अभ्यन्तर	६	५९	अम्बरस्थली	४	३
अभ्यमित	३	८२	अम्ब्रष्टा	४	२६३
अभ्यमित्र	३	२८५	अम्बरीष	४	६१
अभ्यमित्रीण	३	२८५	अम्बा	३	१५०
अभ्यवस्कन्द	३	२९२	अम्बारीष	४	६२
अभ्यान्त	३	८२	अम्बिका	२	१३४
अभ्यास	६	४९	अम्बिलका	४	१६६
अभ्युषा	३	४२	अम्बलीका	४	१६६
अभ्यूषा	३	४२	अम्बुरक	४	४८
अभ्योषा	३	२४	अम्बोष्टिका	४	२६३
अभ्र	२	५४	अम्र	४	१४३
अभ्र	४	८०	अम्रातक	४	१८७
अभ्रपुष्प	४	१५१	अम्ल	६	१३
अभ्रि	३	३२४	अम्लकेसर	४	१८१
अभ्री	३	३२४	अम्लदोलक	४	२६३
अम	३	८६	अम्ललोणिका	४	२६३
			अम्ललोना	४	२६३

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
अम्लातक	४	२१२	अर्पिश	४	१८८
अम्लिका	४	१६५	अर्वन्	६	४४
अम्लव	६	१३	अर्वाण	६	४४
अय शूलिक	३	१३	अर्हन्	१	३
अयि	६	१०५	अर्हन्त	१	३
अयोग्र	४	५७	अल	४	८३
अरणि	३	३०१	अलक्त	३	२३४
अरणी	३	३०२	अलगर्द	४	३४०
अरत्न	३	१७६	अलगर्ध	४	३४०
अरर	४	४६	अलवाल	४	११०
अररी	४	४६	अलस	३	३०
अररे	६	१०५	अलाबु	४	१९३
अराति	३	२५१	अलावू	४	१९३
अरिष्ट	२	२६	अलि	४	२८५
अरिष्ट	३	५०	अलिक	३	१५७
अरिष्टतातिन्	३	१०१	अलीक	३	१५७
अरुकर	४	२०३	अलीगर्द	४	३४०
अरुम्	२	८	अलीगर्ध	४	३४०
अरुस्	२	९	अल्पिष्ट	६	३३
अरेदु	४	२००	अवकटिका	२	१२४
अरै	६	१०५	अवकर	४	५५
अर्क	२	४	अवक्रय	३	३१९
अर्कपर्ण	४	१८५	अवग्रह	२	५६
अर्गल	४	४४	अवग्राह	२	५६
अर्गल	४	४५	अवचूड	३	२५८
अर्गला	४	४४	अवचूलक	२	२५८
अर्गलिका	४	४५	अवट	५	४
अर्चा	६	६१	अवटि	५	४
अर्चि	४	११५	अवटीट	३	७५
अर्चिम	४	११५	अवतस	३	२११
अर्ति	३	२७३	अवतमस	२	३९
अर्ध	६	४१	अवतोका	४	३१०
अर्पण	३	१८८	अवदश	३	३१८

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
अवदान	३	२९६	अशन	४	१६८
अवदाह	४	१९७	अशनि	२	६६
अवनत	६	५३	अशेष	६	३६
अवनाट	३	७५	अशोका	४	२०९
अवनि	४	३	अशोकरोहिणी	४	२१०
अवनी	४	३	अश्मन्त	४	५८
अवन्तिगा	४	१०४	अश्मन्तक	४	५८
अवभ्रट	३	७५	अश्र	२	१२०
अवम	६	४३	अश्रप	२	७२
अवमत	६	६८	अश्रि	४	५२
अवमानित	६	६८	अश्रु	२	१२०
अवरा	४	२९४	अश्वयुज	२	४७
अवरोध	३	२५०	अश्विन	२	६८
अवरोधन	३	२५०	अश्विनी	२	१५
अवरोधनप्रेषिका	३	१२४	अश्वीय	६	२७
अवर्धनी	४	५४	अषाढ	२	४५
अवलग्न	३	१८०	अषाढा	२	१८
अवलत्तिका	४	३३२	अष्टपाद्	४	३२०
अवश्या	४	९५	अष्टम	६	३७
अवश्याय	४	९५	अष्टापद	४	३३०
अवष्वाण	३	६२	असन	४	१६८
अवसर्प्य	३	२५३	असिक्त्रिका	३	१२५
अवसाद्	२	१२२	असिक्त्री	३	१२५
अवस्कन्द	३	२९२	असुक्षण	६	६९
अवहेल	६	६८	असुर	२	१००
अवहेला	६	६८	असुरी	३	५५
अवाची	२	५७	असुर्क्षण	६	६९
अवारपार	४	९७	असृग्धरा	३	१९३
अवि	३	१३२	असेचनक	६	४४
अविरत	६	६५	अस्ताग	४	९४
अवी	३	१३२	अस्ताघ	४	९४
अव्याण्डा	४	१८३	अस्थाघ	४	९४
अव्यविन्	२	७	अस्त्र	३	२७१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
अस्र	२	१२०	आगन्तु	३	११०
अस्र	४	५२	आगन्तुक	३	११०
अस्रपा	४	२७९	आगार	४	३६
अस्रु	२	१२०	आगृह्यक	३	५१
अहंपूर्वा	२	१२६	आग्निध्र	३	२९८
अहंपूर्विका	२	१२६	आग्नेय	२	२४
अहंप्रथमिका	२	१२६	आघाट	४	१८
अहंय	३	६६	आघ्रा	३	१६१
अहंयु	३	६६	आघ्राणक	३	६३
अहमग्रिका	२	१२६	आघ्रात	३	६३
अहस्	२	२८	आचार	३	३०७
अहस्	२	२९	आचार्या	३	१२६
अहह	६	११३	आचार्यानी	३	१२५
अहहा	६	११३	आच्छादन	३	२१९
अहा	२	२९	आच्छोदन	३	३५०
अहितुण्डिक	३	२९	आजगव	२	८१
अहो	६	१०४	आजू	५	१
अहो	२	२९	आजूर	५	१
			आटरुप	४	१५५
			आटरुप	४	१५५
			आटि	४	३६२
			आडि	४	३६२
			आडू	४	६३
			आडहु	४	१६७
			आढकी	४	८१
			आणवीन	४	२०
			आणुक	३	१९५
			आणूक	३	१९५
			आण्ड	३	१८४
			आण्डक	३	१८४
			आण्डू	३	२४६
			आतर	३	३२४
			आतापि	४	३५९

आ.

आ	६	१०३
आ	६	११६
आकालिका	४	११७
आकालिको	४	११७
आकीर्ण	६	६५
आकुल	६	६५
आक्षारण	२	१०९
आक्षात्र	४	१४३
आग्नेट	३	३५०
आग्नेटक	३	३५०
आग्नयस्	२	२१
आग्न्या	२	१०५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
आतापिन्	४	३५९	आपदा	३	९४
आतायिन्	४	३५९	आपदिक	३	३१८
आतार	३	३२५	आपदिक	४	८७
आतारु	३	३२५	आपनिक	३	३१८
आति	४	३६३	आपनिक	४	८७
आतिथेया	३	११०	आपस्	४	९१
आतिथेयी	३	११०	आपिशलि	३	३१३
आतिथ्य	३	११०	आपीनस	३	९१
आत्मदर्श	३	२३१	आप्य	४	२१६
आत्री	४	२२९	आप्लव	३	१९८
आथोदन	३	३५०	आप्लाव	३	१९९
आदर्श	३	२३१	आमक	३	८५
आदि	६	५५	आमनस्य	६	६
आदिकवि	३	३०८	आमय	३	८५
आदितेय	२	३	आमर्षक	२	१२७
आदित्य	२	३	आमलकी	४	१७०
आदिम	६	५५	आमात्य	३	२४७
आदृत	४	२०७	आमाम्	६	१०८
आदेश	२	११०	आमिक्षा	३	३०३
आद्य	६	५५	आमिष	३	१८७
आनत	६	५३	आमुक्त	३	२६८
आनन्द	२	१२५	आमोद	२	१२४
आनन्दथु	२	१२५	आम्बिलका	४	१७०
आनुपूर्वा	६	८२	आम्र	४	१४३
आनुपूर्व	६	८२	आय शूलिक	६	१३
आनुषद्	६	११०	आयत्ता	३	१२४
आन्तर्वैश्विक	३	२४९	आयु	६	३
आप्	४	९१	आयुधिक	३	२७१
आपगा	४	१००	आयुधीय	३	२७१
आपण	४	४२	आयुर्वेदिक	३	९३
आपणिक	३	३१७	आयुर्वेद्य	३	९३
आपतिक	३	३१८	आयुप्	६	३
आपद्	३	९४	आर	४	७९

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
आरगवध	४	१५४	आवेशन	४	४१
आरण्ड	४	१८२	आवेशिक	३	११०
आररी	४	४६	आशन	२	६६
आरव	६	२१	आशन	४	१६८
आराति	३	२५१	आशयास	४	११३
आराव	६	२१	आशर	२	७४
आर्गवध	४	१५४	आशित	३	३८
आर्तव	३	१३३	आशिर	२	७४
आर्ति	३	१७६	आशिर	३	३८
आर्त्नी	३	२७३	आशिप्	२	१०९
आर्द्र	६	७८	आशिषा	२	१०९
आर्या	३	१२७	आशी	४	३४२
आर्याणिका	३	१२७	आशु	२	६
आल	४	८३	आशुव्रीहि	४	२५१
आलय	४	३५	आश्रय	२	१७
आलवाल	४	११०	आश्रयास	४	११३
आलस्य	३	३०	आश्रव	२	१११
आलि	६	३०	आश्रुत	६	७५
आलिन्द	४	४९	आश्व	६	२७
आली	४	२८५	आश्वयुज	२	४७
आलु	४	६३	आश्वकिनी	२	१५
आलू	४	६३	आश्विनेय	२	६८
आलू	३	२४६	आपाढ	२	४५
आवलि	६	३०	आष्टम	६	३७
आवली	६	३०	आस्	६	११६
आवसथ	४	३५	आस्	६	११४
आवमथ	४	३८	आसन	४	१६८
आवमथ्य	४	३८	आसना	६	८१
आवाल	४	१११	आसन्दा	३	२३१
आवाम	४	३५	आसन्दी	३	२३१
आविष्टलिप्त	६	४२	आसुर	२	१००
आवृत्त	६	६७	आसुरी	२	५५
आवेग	१	३२९	आसेचनक	६	४४

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
आस्तर	३	२२६	इङ्	३	३५५
आस्तरण	३	२२७	इङ्	४	४
आस्था	३	९७	इडा	४	५
आस्थान	३	९७	इडावत्सर	२	५२
आस्पद	४	३३	इङ्गवत्सर	२	५२
आस्फोटा	४	१५८	इङ्गुर	४	३०४
आस्फोटा	४	१९६	इतर	६	६३
आस्फोता	४	१८५	इत्वर	४	३०४
आस्फोता	४	१७६	इध्म	३	३०२
आस्फोता	४	१९६	इध्मन्	३	३०२
आस्या	६	८१	इन्दि	२	९६
आस्रव	३	३९	इन्दिरा	२	९६
आस्वनित	६	४	इन्दीकिर	४	२४७
आस्वान्त	६	४	इन्दीवर	४	२४७
आहत	६	७१	इन्दीवरी	४	२३४
आहत	३	३४८	इन्दीवार	४	२४७
आहार	३	२१३	इन्द्र	२	९
आहिताग्नि	३	३०५	इन्द्रमहक	४	३१६
आहितुण्डिक	३	१००	इन्द्रमहकामुक	४	३१७
आहो	६	१०४	इन्द्रयव	४	१५०
आहोस्वित्	६	१०३	इन्द्ररजस्	४	२८३
आह्व	२	१०६	इन्द्रसुरिस	४	१७४
आह्वय	२	१०५	इन्धन	३	३०२
इ.			इन्वका	२	१७
			इरिण	४	७
इक्षगन्धा	४	२२९	इर्वारु	४	२७०
इक्षगन्वा	४	२२९	इला	४	५
इक्षुर	४	२२२	इली	३	२८०
इङ्गुद	४	१६४	इल्वला	२	१६
इङ्गुदी	४	१६४	इव	६	१०८
इज्जल	४	१६९	इपीका	४	२९४
इङ्	४	४	इपीका	४	२७५
इङ्	३	१६	इष्टकापथ	४	१९७

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
इष्टकापथा	४	१९७	उकणी	४	२७७
इहा	३	६५	उख	४	६०
			उखा	४	५९
			उच्चूड	३	२५८
			उच्चूल	३	२५८
			उच्छादन	३	१९७
			उच्छाय	६	३५
			उच्छ	३	३१६
			उडुम्बर	४	७४
			उडुम्बर	४	१४२
			उडुप	३	३२४
			उडुव	३	२२४
			उडूप	३	३२४
			उडुमर	२	११९
			उडुमर	२	११९
			उडुान	४	३४७
			उत	६	७४
			उताहो	६	१०३
			उत्कण्ठ	२	१२३
			उत्कुञ्जिकां	३	६१
			उत्कुणक	४	२८३
			उत्तंसक	३	२११
			उत्तमरस	३	४८
			उत्तरकोशला	४	२६
			उत्तरच्छद	३	२२४
			उत्तानपादक	२	२३
			उत्तुङ्ग	६	३३
			उत्पल	४	२४६
			उत्पलशारिवा	४	२२६
			उत्पिञ्जल	३	२०
			उत्फुल्ल	४	१३८
			उत्स	४	१११
			उत्स	४	९६

श०.	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
उत्सक	४	९१	उद्योग	२	११८
उत्सादन	३	१९७	उद्वत्सर	२	५०
उत्सु	४	१११	उद्वान्त	४	२९२
उत्सु	४	९६	उद्वसन	३	२२
उद	४	९१	उद्वह	३	११२
उदक	४	९१	उद्वहान	४	५९
उदग्र	६	३३	उन	६	३६
उदच्	२	५८	उन्दर	४	३३६
उदच्	२	५९	उन्दुर	४	३३६
उदरिक्	३	७४	उन्दुरु	४	३३६
उदरिन्	३	७४	उपकारिका	४	३७
उदरिल	३	७४	उपकार्या	४	३७
उदवासित	४	३५	उपकुञ्जिका	३	६१
उदात्तक	१	२०	उपक्रम	६	८५
उदार	३	२०	उपग्रह	३	२९४
उदार	३	३०	उपचर्या	३	९५
उदीचीन	२	५१	उपचार	३	९३
उदुम्ब	४	७४	उपचित्रा	४	२३९
उदुम्बर	४	४८	उपजोष	६	९५
उदुम्बर	४	७४	उपदंश	३	३३८
उद्धाटक	४	१ ९	उपदा	३	२५४
उद्धाटन	४	१०९	उपनय	३	२९७
उद्धातन	४	१०९	उपनाय	३	२९७
उद्धान	४	३१३	उपप्रदान	३	२५४
उद्दित	४	३१३	उपमा	६	६०
उद्द्योत	२	५१	उपमान	६	६०
उद्द्राव	३	२९३	उपमिति	६	६०
उद्धात	६	८५	उपयम	३	१२१
उद्धान	४	५९	उपयामक	३	१२१
उद्भिद्	४	३७२	उपरति	६	९०
उद्भिज्ज	४	३७२	उपरम	६	९०
उद्यम	२	११७	उपरि	६	९२
उद्याम	२	२१७	उपरिष्ठात्	६	९२

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
उपला	३	४५	उम्	६	११५
उपलिङ्ग	२	२५	उमा	४	२०
उपवन	४	१२१	उम्बर	४	४८
उपवर्तन	४	१२	उम्य	४	२०
उपवसथ	४	१६	उरकृत	६	७५
उपवस्त्र	३	३०७	उरग	४	३३९
उपवस्त्रक	३	३०७	उरङ्ग	४	३३६
उपवास	३	३०६	उरण	४	३१४
उपवाह्य	४	२९२	उरणा	४	१९९
उपविषा	४	२३३	उररीकृत	६	७५
उपविषी	४	२३३	उरसिज	३	१७८
उपशम	२	११९	उरसिल	३	२८६
उपसंस्पर्श	३	३०६	उरस्वत्	३	२८६
उपसंस्पर्शन	३	३०५	उरिकृत	६	७५
उपसर्जन	६	४२	उरु	३	१८४
उपस्पर्श	३	३०५	उरुबुक	४	१८२
उपात्तक	४	२९२	उरुबूक	४	१८२
उपाध्याया	३	१२७	उरुखल	४	५६
उपाध्यायानी	३	१२६	उरोज	३	१७८
उपाध्यायी	३	१२६	उर्जस्	३	२८९
उपाध्यायी	३	१२७	उर्णनाभि	४	२८४
उपालिङ्ग	२	२६	उर्वरा	४	२
उपावर्तन	४	१२	उर्वसी	२	६९
उपासङ्ग	३	२७६	उलूखल	४	५६
उपासना	३	१०७	उलूखल	४	१६१
उपास्ति	३	१०७	उशती	२	१०९
उपास्या	३	१०७	उशिज		
उपेता	३	१०७	उशीर	४	१९६
उपोपित	३	३०६	उपण	३	५७
उपोन्नात	६	८५	उपणा	३	५८
उभयशु	६	१०१	उपर	४	७
उभयेशु	६	१०१	उपम्	२	३०
उभ	२	५६	उपम्	६	१०१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
उषस्	२	३४	ऊर्ध्वन्दम	३	१०४
उषस्	२	३५	ऊर्ध्वन्दमिक	३	१०५
उषा	२	३४	ऊर्वाह	४	२७०
उषिर	४	१९६	ऊर्वि	४	२
उष्ण	२	४८	ऊर्वी	४	२
उष्ण	३	३०	ऊपण	३	५७
उष्णक	३	३०	ऊपर	४	७
उष्णक	२	४८	ऊह	२	१२९
उष्णागम	२	४८	—•—		
उष्णिह्	३	२८८	ऊ.		
उष्णिहा	३	२८८	ऊज	३	१६
उष्मा	४	११५	ऊर्जाप	४	६२
उसस्	२	३५	ऊतु	३	३५२
—			ऊश्य	४	३२९
ऊ.			ऊष्टि	३	२७६
ऊरण	४	३१४	ऊण्य	४	३२९
ऊरिकृत	६	७५	ऊण्याङ्ग	२	९७
ऊरु	३	१८४	ऊव	३	२५२
ऊरु	३	१८४	ऊवनू	३	२५२
ऊर्ज	३	२८९	—•—		
ऊर्जस्	३	२८९	ए.		
ऊर्जस्वत्	३	२८६	ए	२	१०५
ऊर्जस्वल	३	२८६	एक	६	५४
ऊर्जस्विन्	३	२८६	एकक	६	५४
ऊर्ध्व	३	१०४	एकतान	६	५५
ऊर्ध्व	३	१०४	एकधुर	४	३०६
ऊर्ध्वज्ञ	३	७५	एकधुराणि	४	३०६
ऊर्ध्वज्ञक	३	७९	एकपर्णा	२	८३
ऊर्ध्वदम	३	१०४	एकपाद्	२	९२
ऊर्ध्वदमिक	३	१०४	एकसर्ग	६	५५
ऊर्ध्वदामिक	३	१०४	एकाकिन्	६	५५
ऊर्ध्वदेहिक	३	२४	एकाग्र	६	५५
ऊर्ध्वदैहिक	३	२४	एकाग्र	६	५५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
एकायतन	६	५५	औपम्य	६	६१
एकायनगत	६	५५	औपवस्त्र	३	३०७
एडमूक	३	९	औपवाह्य	४	२९२
एडविल	२	७५	औमान	४	२१
एडुक	४	४३	औरस	३	१४३
एडूक	४	४३	औरस्य	३	१४३
एतोका	४	३१०	और्ध्वदेहिक	३	२३
एध	४	३०२	औशीर	३	२३३
एधस्	४	३०२	औपधी	४	१२५
एर्वारु	४	२७०			
एलविल	२	७५			
एव	६	१९८			
एपणा	३	३३			
— —					
ऐ.					
ऐ	६	१०५	क	२	८७
ऐरावण	२	६३	कंस	४	७९
ऐरावत	२	६३	ककुद्	४	३०७
— —			ककुद	४	३०७
ओ.			ककुम्	२	५६
ओ	६	१०६	ककुभा	२	५६
ओक	४	३४	ककोल	३	२०६
ओकस्	४	३४	ककोलक	३	२०६
ओम्	६	१०८	कक्षन्	४	२९७
ओपधी	४	१२५	कक्षापट	३	२२४
ओष्ट	३	१६१	कक्षापुट	३	२२४
—०—			कक्कण	३	२१४
औ.			कक्कणि	३	२१५
औपम्य	२	१२३	कक्कणी	३	२१६
औत्तानपात्रि	२	२४	कक्कणीका	३	२१६
औदयित	३	५१	कक्कन	३	२३५
औदयित्	३	५१	कक्कता	३	२३५
नीदुम्बर	४	७५	कक्कतिका	३	२३५
			कक्कती	३	२३६
			कक्कार	२	१०६
			ककु	४	२५६
			ककु	४	२५६
			ककुनी	४	२५६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
कच्छपी	४	३७०	कडित्र	३	१९३
कच्छा	३	२२३	कडिन्दिका	२	१०४
कच्छाटिका	३	२२३	कडेवर	३	१५२
कच्छाटी	३	२२३	कण	३	६०
कच्छु	३	८७	कणवीर	४	१४९
कच्छू	३	८७	कणाटीन	४	२८२
कञ्चुक	३	२२२	कणिश	४	२५३
कञ्चुकिन्	३	२५०	कणेरु	४	२९०
कञ्चुलिका	३	२२२	कण्ठ	३	१६६
कञ्चूल	३	२२२	कण्ठिका	३	२१४
कट	३	१८१	कण्ठी	३	१६६
कट	४	५६	कण्ठी	३	२१४
कट	४	२९४	कण्ठीरव	४	३१९
कटंवरा	४	२०९	कण्ठेरव	३	३१९
कटली	४	२४२	कण्डुरा	४	१८३
कटह	४	६४	कण्डू	३	८८
कटाक्ष	३	१५९	कण्डूति	३	८८
कटाटीन	४	२८२	कण्डूयन	३	८७
कटाह	४	६४	कण्डूया	३	८८
कटि	३	१८१	कण्डूरा	४	१८२
कटित्र	३	१९३	कण्डोल	४	५७
कटी	३	१८१	कण्डोलक	४	५७
कटी	४	५६	कत	४	२०६
कटीर	३	१८१	कदम्ब	४	१५२
कटुक	४	२०९	कदम्ब	६	२५
कटुकी	४	२०९	कदम्बक	६	२५
कटुर	३	११	कदल	४	१४८
कट्फल	४	२१७	कदलि	४	१४८
कड	३	११	कदली	४	३२८
कडत्र	३	११८	कटुष्ण	६	११
कडभ	४	२९२	कद्वर	३	११
कडम	४	२५१	कनिष्ठ	३	१४५
कडम्ब	३	२७४	कनिष्ठा	३	१७१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
कनी	३	११५	कफोणी	३	१६८
कनीयस्	३	१४४	कवन्ध	४	९१
कन्दर	४	७१	कवर	६	६४
कन्दर	४	७२	कवरी	४	२६४
कन्दरा	४	७१	कवरी	४	२२४
कन्दल	४	१४८	कमन	३	६७
कन्दला	४	३२८	कमन	६	५३
कन्दलिनू	४	३२८	कमनीय	६	४५
कन्दली	४	३२८	कमन्ध	४	९१
कन्यका	३	११५	कमर	३	६७
कन्यकुब्ज	४	२५	कमल	४	९२
कन्यस	३	१४४	कमला	२	९६
कन्याकुब्ज	४	२४	कमली	२	९६
कपाट	४	४६	कमितृ	३	६७
कपाटक	४	४६	कम्पिल	४	२३०
कपि	२	८	कम्पिल	४	२३०
कपि	२	९१	कम्प्र	६	५३
कपिच्छ	४	१८५	कम्भारी	४	१६५
कपिच्छ	४	१८५	कम्प्र	३	६७
कपिञ्जल	३	२१	कम्प्र	६	४५
कपिल	२	३६३	कर	२	५६
कपिल	६	१८	कर	३	१६९
कपिश	३	३३५	कर	३	२५५
कर्पात	४	२०२	करक	२	५६
कर्पातन	४	२०२	करक	४	६४
कर्पातन	४	१८७	करज	४	१५६
कर्पाट	४	३६४	करब्ज	४	१५६
कर्पाट	६	१६	करट	६	११
कर्पोणि	३	१६८	करट	६	२९४
कर्पोत	४	३६४	करटु	४	३६६
कर्पोत	६	१६	करपाल	३	२७७
कर्फणि	३	१६८	करपालिका	३	२८०
कर्फणी	३	१६८	करमन्द	४	१७८
कर्फोणि	३	१६८	करमट	४	१७८

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
करम्ब	३	४३	कर्कुन्धू	४	१५२
करम्ब	६	६४	कर्चुर	४	२३८
करम्भ	३	४३	कर्चूर	४	२३८
करर	४	१८२	कर्णचुरुचुरा	३	१०३
करवाल	३	२७७	कर्णचुरुचुरु	३	१०३
करवालिंका	३	२८०	कर्णटिरिटिरी	३	१०३
करवी	४	२६४	कर्णष्टिरोष्टिरा	३	१०३
करवीर	४	१४९	कर्णान्दु	३	२१२
करालिक	३	२७७	कर्णान्दू	३	२१२
करालिका	२	८४	कर्तरि	३	२७५
करि	३	१६९	कर्तरि	३	३३९
करि	४	२८९	कर्तरी	३	२७५
करिन्	४	२८९	कर्तरी	३	३३९
करिष	३	३२६	कर्दम	४	१०८
करीर	४	१८१	कर्पट	३	२१८
करीरि	४	२९३	कर्पर	४	६४
करीरी	४	२९३	कर्बर	२	७४
करुणा	३	२१	कर्बुर	२	७४
करेडु	४	३६२	कर्बुर	३	१९
करेणु	४	२९१	कर्मट	४	३२५
करेणुम्	३	३१२	कर्मण्या	३	१७
करोद	३	१९०	कर्मन्	२	१०१
करोटि	३	१९०	कर्मशाला	४	४०
करोटी	३	१९०	कर्मीर	३	२४२
कर्कट	६	११	कर्पक	३	३३०
कर्कन्धु	४	१५१	कलञ्ज	३	८
कर्कन्धू	४	१५१	कलत्र	३	११८
कर्कराटुक	४	३६२	कलभ	४	२९२
कर्करी	४	६३	कलम	४	२५१
कर्करीका	४	६३	कलमूक	३	१०
कर्करेट	४	२६२	कलम्ब	४	१५२
कर्कुट	४	३५१	कलम्बिक	४	३५६
कर्कुन्धु	४	१५१			

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
कलत्रिका	४	२६५	कविका	४	३००
कलग्धू	४	२६६	कविता	३	५
कलग्न	४	६१	कविय	४	३००
कलशि	४	६५	कविल	६	१८
कलशी	४	६५	कविश	४	२५९
कलस	४	६१	कवी	३	५
कलाचि	३	१६९	कवी	४	३००
कलाचिका	३	१६९	कवोष्ण	६	११
कलाज्ञ	३	८	कशकृत्सक	३	३१३
कलामक	४	२५१	कशकृत्स्न	३	३१३
कालि	४	१३३	कशारुका	३	१९१
कलिङ्ग	४	१५०	कशिपु	३	२३२
कलिङ्गा	४	१५०	कशेरुका	३	१९१
कलिन्दिका	२	१०३	कश्मरी	४	१६५
कलुष	६	८	कश्मीरज	३	२०४
कलेवर	३	१५२	कश्मीरजन्मन्	३	२०४
कल्पक	२	५२	कप	३	३३९
कल्पान्त	२	५२	कप्मल	६	३९
कल्मष	६	९	कसिपु	३	२३२
कल्माष	६	१९	कस्सटी	४	७४
कल्मास	६	१९	कांस्य	४	७९
कल्प	२	३०	काक	३	२३५
कल्हार	४	२४७	काकचिक	४	१५७
कवक	३	६३	काकचिञ्चिका	४	१९४
कवरी	४	२२४	काकणिन्दिका	४	१९४
कवल	३	६३	काकनान्तिका	४	१९४
कवाद	४	४६	काकनी	३	३२८
कवाटी	४	४६	काकलि	६	२५
कवि	२	२१	काकली	६	२५
कवि	२	८७	काकाचिक	४	१५७
कवि	३	५	काकिणी	३	३२८
कवि	४	३००	काक्ष	३	१५९
कवि	३	३०८	कात्रि	३	२१६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
काञ्चिक	३	५२	कर्मण	२	१०१
काञ्ची	३	२१६	कार्षक	३	३२६
काञ्जिक	३	५२	कार्षक	३	३३०
काणुक	३	१९५	कालक	३	१८७
काणूक	३	१९५	कालकण्टक	४	३५७
कादम्ब	३	२७५	कालकण्ठग	४	३५७
कापष्ठ	४	२९६	कालका	३	१७९
कापिश	३	३३५	कालखण्ड	३	१७९
कापिशायन	३	३३६	कालखञ्ज	३	१७९
कापोत	६	१६	कालमेशी	४	२३६
काफल	४	२५७	कालमेषी	४	२३६
काम	३	६५	कालशार	४	३२७
कामन	३	६७	कालसार	४	३२७
कामना	३	६५	काला	२	८३
कामयितृ	३	६७	कालिका	२	५५
कामि	३	६६	कालिका	२	८३
कामिन्	३	६६	कालिय	२	९४
काम्पिल्य	४	२३०	कालिय	३	२०७
काम्पिल्ल	४	२३०	काली	२	८३
काम्य	६	४५	काली	२	५६
कायस्था	४	१७०	कालीय	२	९४
कायस्था	४	१७२	कालीयक	३	२०७
कार	३	२५५	कालीयक	४	२१०
कारण्ड	४	३६५	कालेय	३	१७९
कारण्डव	४	३६६	कालेयक	३	२०७
कारवी	४	२२४	कालेयक	४	२१०
कारि	३	३३५	काल्यक	२	३०
कारिन्	३	३३५	कान्य	२	२१
कारु	३	३३५	कान्य	३	५
कारुण्य	३	२१	काश	४	२७५
कारेणव	३	३१२	काश	३	८७
कार्तिक	२	४७	काशि	४	२५
कार्तिकिक	२	४७	काशी	४	२६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
काश्मरी	४	१६४	किम्	६	११०
काश्मयी	४	१६५	किमुत	६	१०२
काश्मीर	३	२०४	किमूत	६	१०२
काश्मीरी	४	१६५	किर	४	३२१
काष्टा	२	५७	किरात	४	२१६
काष्टा	२	२७	किरातक	४	२१५
काष्ठिका	४	२२३	किरि	४	३२१
कास	३	८७	किरीट	३	२०८
कास	४	२७५	किर्मिर	३	२४२
कासि	४	२५	किर्मीर	३	२४२
कासी	४	२६	किल	३	१४९
काहल	३	१०	किलाट	३	४९
काहला	२	११४	किलाटा	३	४९
किंवदन्ति	२	३०५	किलाटी	३	४९
किंवदन्ती	२	१०४	किल्विप	६	८
किंशुक	४	१४६	किसल	४	१३१
किसुक	४	१४६	किसलय	१	१३२
किस्वित्	६	१०३	कीम्	६	११०
किकि	४	३५५	कीम्	६	११७
किकिदिवि	४	३५५	कीर्ण	६	६५
किकिदीवि	४	३५४	कील	४	११४
किकी	४	३५५	कील	४	३१२
किकीदिवि	४	३५४	कीला	४	११४
किकीदिवी	४	३५४	कुकुन्दर	३	१८२
किङ्कणी	३	२१६	कुकुन्दुर	३	१८२
किङ्करान	४	१४५	कुक्कट	४	३५१
किङ्किणि	३	२१६	कुक्कर	४	३१५
किङ्किणी	३	२१६	कुक्ष	३	१७९
किङ्किराट	४	१४६	कुक्षि	३	१७९
किन्नन	६	१०२	कुच	३	१७८
किञ्चन	६	१०२	कुङ्कण	४	१६
विष्णुलक्ष	४	२७८	कुञ्ज	४	१२४
विष्णुलक्ष	४	२७८	कुट	३	३३२

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
कुट	४	३४	कुदाल	३	३३२
कुट	४	६०	कुहाल	३	३३२
कुट	४	१४९	कुहाल	४	१८८
कुटक	३	३३२	कुद्रव	४	२५७
कुटक	४	६७	कुन्द	२	९१
कुटज	४	१५०	कुन्द	४	१८९
कुटज	४	१५०	कुन्दु	४	३३६
कुटप	३	३२७	कुन्दुरु	४	१८९
कुटर	४	६७	कुपद	३	९४
कुटारिका	२	१२४	कुपिन्द	३	३४२
कुटि	४	३४	कुबर	३	२६२
कुटि	४	४०	कुबर	६	१३
कुटी	४	३४	कुञ्ज	३	७७
कुटी	४	४०	कुभोलु	४	१६०
कुट्टमित	३	११५	कुमर	३	२
कुठि	४	१२२	कुल	४	१३४
कुव्य	४	४२	कुमार	३	२
कुडिनी	४	२८	कुमार	३	३१४
कुडी	४	४०	कुमारिल	३	३१४
कुड्मल	४	१३४	कुमुद्	४	२४६
कुञ्ज	४	४२	कुमुद	४	२४६
कुणि	३	७७	कुमुदिनी	४	२४६
कुण्ठ	४	१२२	कुमुद्वती	४	२४५
कुण्ड	३	२९९	कुम्भ	४	६१
कुण्डकुण्डी	४	६०	कुम्भ	४	१६०
कुण्डि	४	६०	कुम्भि	४	६०
कुण्डिका	३	२९९	कुम्भी	४	६०
कुण्डिनपुर	४	२८	कुम्भी	४	३६९
कुण्डी	३	२९९	कुम्भीर	४	३६९
कुण्डी	४	६०	कुम्भोलु	४	१६०
कुतुक	३	३४९	कुम्भोलू	४	१६०
कुतूहल	३	३४९	कुम्भोलूखलक	४	१६१
कुदार	४	१८८	कुरङ्ग	४	३२५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
काश्मरी	४	१६४	किम्	६	११०
काश्मयो	४	१६५	किमुत	६	१०२
काश्मीर	३	२०४	किमूत	६	१०२
काश्मीरी	४	१६५	किर	४	३२१
काष्ठा	२	५७	किरात	४	२१६
काष्ठा	२	२७	किरातक	४	२१५
काष्ठिका	४	२२३	किरि	४	३२१
कास	३	८७	किरीट	३	२०८
कास	४	२७५	किर्मिर	३	२४२
कासि	४	२५	किर्मिर	३	२४२
कासी	४	२६	किल	३	१४९
काहल	३	१०	किलाट	३	४९
काहला	२	११४	किलाटा	३	४९
किंवदन्ति	२	३०५	किलाटी	३	४९
किंवदन्ती	२	१०४	किलिवष	६	८
किंशुक	४	१४६	किसल	४	१३१
किंसुक	४	१४६	किसलय	१	१३२
किंस्वित्	६	१०३	कीम्	६	११०
किकि	४	३५५	कीम्	६	११७
किकिदिवि	४	३५५	कीर्ण	६	६५
किकिदीवि	४	३५४	कील	४	११४
किकी	४	३५५	कील	४	३१२
किकीदिवि	४	३५४	कीला	४	११४
किकीदिवी	४	३५४	कुकुन्दर	३	१८२
किङ्कणी	३	२१६	कुकुन्दुर	३	१८२
किङ्करात	४	१४५	कुक्कट	४	३५१
किङ्किणि	३	२१६	कुक्कर	४	३१५
किङ्किणी	३	२१६	कुक्ष	३	१७९
किङ्किराट	४	१४६	कुक्षि	३	१७९
किञ्चन	६	१०२	कुच	३	१७८
किञ्चित्	६	१०२	कुङ्कण	४	१६
विञ्जुलक	४	२७८	कुञ्ज	४	१२४
विञ्जुलुक	४	२७८	कुट	३	३३२

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
कुट	४	३४	कुदाल	३	३३२
कुट	४	६०	कुहाल	३	३३२
कुट	४	१४९	कुहाल	४	१८८
कुटक	३	३३२	कुद्रव	४	२५७
कुटक	४	६७	कुन्द	२	९१
कुटज	४	१५०	कुन्द	४	१८९
कुटज	४	१५०	कुन्दु	४	३३६
कुटप	३	३२७	कुन्दुरु	४	१८९
कुटर	४	६७	कुपद	३	९४
कुटारिका	२	१२४	कुपिन्द	३	३४२
कुटि	४	३४	कुबर	३	२६२
कुटि	४	४०	कुबर	६	१३
कुटी	४	३४	कुञ्ज	३	७७
कुटी	४	४०	कुभोलु	४	१६०
कुट्टुमित	३	११५	कुमर	३	२
कुठि	४	१२२	कुल	४	१३४
कुम्य	४	४२	कुमार	३	२
कुडिनी	४	२८	कुमार	३	३१४
कुडी	४	४०	कुमारिल	३	३१४
कुड्मल	४	१३४	कुमुद्	४	२४६
कुड्य	४	४२	कुमुद	४	२४६
कुणि	३	७७	कुमुदिनी	४	२४६
कुण्ठ	४	१२२	कुमुद्रती	४	२४५
कुण्ड	३	२९९	कुम्भ	४	६१
कुण्डकुण्डी	४	६०	कुम्भ	४	१६०
कुण्डि	४	६०	कुम्भि	४	६०
कुण्डिका	३	२९९	कुम्भी	४	६०
कुण्डिनपुर	४	२८	कुम्भी	४	३६९
कुण्डी	३	२९९	कुम्भीर	४	३६९
कुण्डी	४	६०	कुम्भोलु	४	१६०
कुतुक	३	३४९	कुम्भोलू	४	१६०
कुतूहल	३	३४९	कुम्भोलूखलक	४	१६१
कुदार	४	१८८	कुरङ्ग	४	३२५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
कुरङ्गम	४	३२५	कुम्माण्ड	४	२६९
कुरण्टक	४	१४५	कुस	४	२७३
कुरण्ड	३	९२	कुसुम	४	१३३
कुरण्डक	४	१४५	कुसूल	४	५१
कुरवक	४	२१२	कुस्तुम्बु	३	५६
कुरु	३	३८	कुहक	३	३४८
कुरुण्टक	४	१४५	कुहु	२	४१
कुरुण्टक	४	२२०	कुहुक	३	३४८
कुरुवक	४	२१२	कुहू	२	४१
कुरुवक	४	२२०	कुकुद	३	९४
कुर्कर	४	३१६	कूच	३	१७८
कुर्पर	३	१६८	कूचिका	३	४९
कुर्पास	३	२२२	कूचीका	३	४९
कुर्पासक	३	२२२	कूट	३	३३२
कुलक	४	२३	कूणि	३	७७
कुलपालिका	३	१२०	कूणि	४	३०८
कुलवालिका	३	१२०	कूप	३	१६०
कुलखी	३	१४७	कूपत्	६	११३
कुला	२	५५	कूवर	३	२६१
कुलिङ्गक	४	३५६	कूर	३	३८२
कुलीन	३	११२	कूरणद	३	९२
कुलीर	४	३७०	कूर्च	३	१६०
कुल्फ	३	१८५	कूर्चक	३	२५८
कुल्माप	३	५३	कूर्चि	३	४८
कुल्माप	४	२५५	कूर्चिका	३	४९
कुल्मापाभिपुत	३	५३	कूर्दन	३	१४८
कुल्मास	३	५३	कूर्प	३	१६०
कुल्मास	४	२५५	कूर्पार	३	१६८
कुल्य	३	११२	कूर्पास	३	२२२
कुश	४	२७३	कूर्पासक	३	२२२
कुगल	१	१६	कूलक	४	२३
कुगल	४	५१	कूम्माण्ड	४	२६९
कुम्भल	४	१३४	कूम्माण्डी	४	२६९

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
कुकण	४	३६३	केतन	३	२५६
कुकुलास	४	३३४	केलि	२	१४९
कृतकृत्यक	३	६	केलि	४	३
कृतार्थ	३	७	केलिकिल	२	१३१
कृतिन्	३	७	केलिकिल	२	१३२
कृत्यका	२	१५	केलिनी	४	३
कृन्न	६	७८	केलाकिल	२	१३१
कृपाणिका	३	२७९	केशर	४	१४४
कृपारु	३	२१	केशर	४	२४९
कृपालु	३	२१	केशरिन्	४	३१९
कृपीट	४	९२	केशव	३	८१
कृमि	४	२७७	केशव	४	१४४
कृमि	४	२८४	केशिक	३	८१
कृमिज	३	२००	केशिन्	३	८१
कृमिजग्ध	३	२००	केशिका	३	३४५
कृशिक	३	३३२	केसर	४	१४४
कृषक	३	३३०	केसर	४	२०२
कृषिक	३	३३०	केसर	४	२४९
कृषीट	४	९२	केसरिन्	४	१८०
कृष्णतण्डुला	३	५८	केसरिन्	४	३१९
कृष्णपाक	४	१७८	कैकयी	३	२४५
कृष्णपाकफल	४	१७८	कैकेयी	३	२४१
कृष्णफलपाक	४	१७९	कैटभा	२	८२
कृष्णशार	४	३२७	कैटभी	२	८२
कृष्णसार	४	३२७	कैट्य	४	२१७
कृष्णा	३	५८	कैदारक	६	२६
कृसर	३	४१	कैदारिक	६	२७
केटर	४	२१७	कैदार्य	६	२७
केणि	३	२२८	कैलासौकस्	२	७६
केणिका	३	२२८	कैलिकिल	२	१३२
केतक	४	१८८	कैशिक	६	२७
केतकी	४	१८८	कैश्य	६	२७

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
कोकिल	४	३४९	कौटज	४	१५०
कोटवी	३	१३२	कौतुक	३	३४९
कोटि	४	२२८	कौतूहल	३	३४९
कोटिवर्षा	४	२२८	कौपोदकी	२	९५
कोटिश	३	३३४	कौमोदकी	२	९४
कोटी	४	१५०	कौलटेय	३	१४२
कोटीवर्षा	४	२२८	कौलटेर	३	१४२
कोटीश	३	३३३	कौलटिनेयक	३	१४२
कोट्टवी	३	१३२	कौलीन	३	२८
कोण	४	५२	कौलेयक	३	११२
कोद्रव	४	२५७	कौवेदकी	२	९५
कोद्रि	२	९	कौशिक	५	३५
कोर	३	२०६	ककर	४	११८
कोर	४	१३३	ककर	४	३६३
कोरक	४	१३३	कन्तुम्	६	११६
कोरक	४	१३५	कम	३	१८६
कोल	३	२०६	कम	६	८२
कोलक	३	२०६	कमण	३	१८६
कोलकण	४	२८३	कमेल	४	३०३
कोश	३	२७८	कमेलक	४	३०३
कोश	४	३४८	कयिक	३	३१८
कोश	४	१३५	कन्यात्	२	७३
कोशफल	३	२०२	कन्याद	२	७३
कोशातकी	४	२६९	कान्तुम्	६	११६
कोष	३	२७८	कायिक	३	३१८
कोष	४	१३५	क्रिमि	४	२७७
कोपातकी	४	२७०	क्रिमि	४	२८५
कोष्ण	६	११	कुचा	४	३५४
कोमला	४	२६	कुञ्च्	४	७०
कौकिल	४	३४९	कुञ्च्	४	३५४
कौवण	४	१६	कुघ्	२	११७
कौत्र	४	७०	कुघा	२	११७
			क्रोध	२	११७

श०	का०	श्लो०		का०	श्लो०
क्रोधिन्	३	३५	क्षुधारु	३	३६
क्रम	२	१२६	क्षुधालु	३	३६
क्रमि	२	१२६	क्षुप	४	१२६
कड्डु	४	२५६	क्षुपक	४	१२६
क्षण	६	२०	क्षुर	३	३४७
कथिका	३	४०	क्षुर	४	१९५
काण	६	२०	क्षुर	४	२२२
काथिका	३	४०	क्षुरिका	३	२७९
क्षताभिजनन	३	५५	क्षुरिन्	३	४४६
क्षत्र	३	३१५	क्षुरी	३	२७९
क्षत्रिय	३	३१५	क्षुल	३	२७
क्षत्रिया	३	१२७	क्षुलक	३	३५३
क्षत्रियाणी	३	३२६	क्षेत्रिन्	३	३२०
क्षन्तुम्	६	११६	क्षेपणि	३	३२३
क्षन्तु	३	३५	क्षेपणी	३	३२३
क्षम्	६	११८	क्षोणि	४	२
क्षमा	४	२	क्षोणी	४	२
क्षमिन्	३	३४	क्षोरणा	४	१९९
क्षमिन्	३	३४	क्षौरिक	३	३४७
क्षरणा	२	१०९	क्षमा	४	२
क्षान्तुम्	६	११६	क्षवेडा	६	२१
क्षार	३	३०२	क्षवेडित	६	२१
क्षारण	२	१०९	क्ष्वेलित	६	२१
क्षारणा	२	१०८			
क्षारित	३	६८			
क्षिया	६	९१			
क्षीरप	३	२			
क्षीरिका	४	१६२	खक्खट	६	१२
क्षीरिणी	४	१६२	खज	४	६७
क्षुण्ण	३	८	खजक	४	६७
क्षत्	३	८६	खजका	४	६२
क्षुत	३	८६	खजका	४	६६
क्षुद्रघण्टिका	३	२१६	खजकी	४	६६
			खजा	४	६२

 ख,

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
खजा	४	६६	खलक	४	१६१
खजाका	४	६२	खलंत	३	७६
खजिका	४	६२	खलति	३	७६
खजन	४	३५२	खलि	३	३४५
खजरीट	४	३५३	खालिन	४	३००
खट	३	८४	खलिनी	६	२८
खटिनी	४	७४	खलीन	४	३००
खटी	४	७४	खलूर	३	२८३
खडूर	३	२८३	खलूरिका	३	२८३
खड्ग	४	३२०	खल्या	६	२८
खड्गिन्	४	३२०	खल	४	६८
खड्गीर	४	३२०	खपा	२	७४
खण्ड	३	४६	खादन	३	६१
खण्डल	६	३७	खानी	४	७३
खण्डशर्करा	३	४७	खारी	३	३२८
खण्डसर्करा	३	४७	खिङ्गिर	४	३२३
खदन	३	६१	खिङ्गिरा	४	३२३
खनि	४	७३	खुर	३	३४७
खनी	४	७३	खुरणस्	३	७६
खरकाष्टिका	४	२२२	खुरणस	३	७६
खरणस्	३	७५	खुलक	३	२७
खरणस	३	७५	खुलक	३	३५३
खरमञ्जरी	४	२१५	खेट	३	८४
खरमञ्जरी	४	२१५	खेट	३	२७९
खरा	४	१४७	खेटक	३	२७९
खरागरी	४	१४७	खोट	३	७९
खर्जि	४	११	खोड	३	७९
खर्जिका	४	११	खोर	३	७९
खर्पर	४	६४	ख्यस्	२	७२
खर्व	३	७७			
खल	३	२७			
खल	३	३४५	गङ्गेरुका	४	२२३
खल	४	२२	गङ्गेष्टिका	४	२२३

ग.

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
गज	४	२८९	गरुल	२	९८
गडयित्तु	२	५५	गर्गरी	४	६५
गडोल	३	६२२	गर्ज	४	३८९
गण	४	२२७	गर्ज	६	२२
गणहासक	४	२२७	गर्जा	६	२२
गणेश	३	३२१	गर्जि	६	२३
गणेश	४	२९०	गर्जित	६	२३
गण्ड	६	१०	गर्ता	५	४
गण्डकी	४	२७४	गर्धन	३	६५
गण्डीरी	४	२७४	गर्भ	३	१३५
गण्डोल	३	६३	गर्ह	२	१०८
गण्य	३	३२१	गर्हण	२	१०८
गदयित्तु	२	५५	गर्हणा	२	१०८
गन्तु	३	१०५	गलन्तिका	४	६३
गन्तुम्	६	११७	गवीधुका	४	२५८
गन्धक	४	८३	गवाश्वर	३	३२९
गन्धमूलिका	४	२३७	गवेडु	४	२५८
गन्धरस	४	८६	गवेधु	४	२५८
गन्धर्व	२	६९	गवेरुक	४	७४
गन्धवह	४	११८	गवेश्वर	३	३२९
गन्धवाह	४	११८	गव्य	३	४८
गन्धवाहिन्	४	११८	गव्या	३	३२९
गन्धिक	४	८३	गव्यूत	३	३२९
गभीर	४	९४	गव्यूति	३	३२८
गम्	६	११८	गाङ्ग	२	८६
गम्भारी	४	१६५	गाङ्गायनि	२	८६
गम्भीर	४	९४	गाङ्गेय	२	८६
गर	४	२७६	गाढ	६	८३
गरभ	३	१३५	गाण्डव	३	२४४
गरुल	४	२७६	गाण्डीव	३	२४४
गरी	४	१४७	गात्र	३	१५३
गरुट	२	९८	गाधिपुर	४	२४
गरुड	२	९८	गान्तु	३	१०५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
गान्तुम्	६	११७	गुड	४	१५८
गान्त्र	३	१५३	गुडत्वच्	४	२०७
गान्धर्व	२	६९	गुडा	४	१५८
गायत्रिन्	४	२०५	गुडी	४	१५८
गायत्री	४	२०५	गुडेर	३	६२
गिन्दुक	३	२३६	गुडेरक	३	६२
गिरू	२	१००	गुत्स	४	१३६
गिरा	२	१००	गुद	४	१६४
गिरागरी	४	१४७	गुस	६	८०
गिरि	३	२३६	गुरण	६	७५
गिरि	६	७४	गुर्विणी	३	१३४
गिरिक	३	२३६	गुर्वी	३	१३४
गिरिकर्णिका	४	१९५	गुलुगुधा	६	१२१
गिरिगुड	३	२३६	गुलुगुला	६	१२१
गिरिज	४	८०	गुलुच्छक	४	१३६
गिरिज	४	८५	गुलुच्छु	४	१३७
गिरिजामल	४	८०	गुलुञ्छ	४	१३७
गिरिमल्लिका	४	१४९	गुलुम्बु	४	१३६
गिरियक	३	२३६	गुल्फ	३	१८५
गिरिश	२	७८	गुवाक	४	१९१
गिरीयक	३	२३६	गूढपद	४	३३८
गिरीश	२	७८	गूढपाद्	४	३३८
गी पति	२	२०	गूथ	३	१९६
गीर्ण	६	७४	गूरण	६	७५
गीर्यति	२	२०	गूर्जस्	३	२८९
गुग्गुल	४	१६०	गूवाक	४	१९१
गुग्गुलु	४	१६०	गृत्स	४	३५९
गुच्छ	४	१३६	गृध्न	३	६५
गुच्छक	४	१३७	गृध्नु	३	६५
गुञ्छ	४	१३७	गृध्र	४	३५९
गुञ्छक	४	१३६	गृह	४	३४
गुड	३	६२	गृहगोलिका	४	३३३
गुड	३	२३६	गृहा	३	११८

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
ज्यौतिष	२	१०३	तण्डुला	४	२३७
<hr/>			तण्डुली	४	२६०
झ.			तण्डुलीय	४	२६०
झगिति	६	९६	तण्डुलेर	४	२६०
झटिति	६	९६	तत्	३	१०३
झम्प	६	६४	तत	३	१४९
झम्पा	६	६४	ततस्	३	१०३
झर	४	१११	तथ्य	२	१०७
झरा	४	१११	तनु	३	१५३
झरी	४	१११	तनुत्र	३	२६९
झर्झरी	२	११५	तनुप्	३	१५३
झाटा	४	१७१	तनुरुह	३	१९२
झिलिका	४	२८८	तनू	३	१५३
झिल्ल	४	२८८	तनूनपात्	४	११३
झिल्लिका	४	२८८	तनूनपाद्	४	११३
झिल्लीका	४	२८७	तनूरुह	३	१९२
झीरुका	४	२८७	तन्तिडीक	३	५४
<hr/>			तन्तु	४	३६९
ट.			तन्तुण	४	३६९
टक्क	४	१०	तन्तुनाग	४	३७०
टक्कन	४	११	तन्तुल	४	२३७
<hr/>			तन्त्रवाय	४	२८४
त.			तन्त्रि	२	११३
तट	४	९८	तन्त्रि	३	३५०
तटाक	४	११०	तन्त्री	२	३१३
तडाक	४	११०	तन्त्री	३	३५०
तडाग	४	११०	तन्द्रा	२	३२२
तण्डुल	४	२३७	तन्दि	२	३२२
			तन्द्री	२	१२२
			तन्द्री	२	१२३
			तप	१	१३
			तपन्	२	५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
तपस्	१	१३	तर्कार्या	४	२४२
तपस्	२	४३	तर्कु	३	३४०
तपस्विन्	३	२९५	तर्कुटी	३	३४०
तपुस्	४	७५	तर्दू	४	६३
तप्त	६	७८	तर्द्रू	४	६३
तम	२	२३	तर्ष	३	३७
तम	२	३८	तर्पणा	३	३३८
तमङ्ग	४	५०	तल	३	१७३
तमस्	२	२३	तल	३	१७४
तमस्	२	३८	तल	३	२७३
तमस	२	३८	तल	४	१४६
तमा		२३४	तला	३	२७३
तमाल	३	२१०	तलुन	३	३
तमालपत्र	३	२१०	तलुनी	३	११६
तमास्	२	२३	तव	६	१२६
तमि	२	३३	तवङ्ग	४	५०
तमिस्त्र	२	३८	तविश	२	२
तमिस्रा	२	३७	तविष	२	२
तमिस्रा	२	३८	तविष	२	१२
तमी	२	३४	तविपी	२	६३
तम्पा	४	३१०	तष्ट	६	७३
तम्बा	४	३१०	तसर	३	३४२
तम्बूल	४	१९३	ताडक	४	४५
तर	३	३२४	ताडि	४	१४७
तरणी	३	३२२	तात	३	१४९
तरल	३	४०	तापन	२	५
तरला	३	४०	तापस	३	२९५
तरत्रालिका	३	२८०	तापि	४	१०२
तरि	३	३२२	तापिच्छ	४	१७३
तरी	३	३२३	तापिञ्छ	४	१७३
तरुण	३	३	तापी	४	१०२
तरुणी	३	११६	नामलकी	४	१७१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
तामलिप्त	४	२७	तिमिर	२	६८
तामलिप्ती	४	२८	तिरीट	३	२०८
तामसी	२	३४	तिलकालक	३	१८
ताम्बूल	४	१९३	तिलपिञ्ज	४	२५८
ताम्बूली	४	१९२	तिलपेज	४	२५८
ताम्र	४	७४	तिलिश	४	१६३
तारका	२	१५	तीत	६	७७
तारका	३	१५९	तीर	४	९९
तारा	२	१५	तीर्थकर	१	३
तारा	३	१५९	तीर्थङ्कर	१	३
ताल	३	१७३	तु	६	११२
ताल	३	१७४	तुक्	३	१३७
ताल	४	८३	तुकाक्षीरी	४	१९१
ताल	४	१४६	तुग्धिका	४	११
तालक	४	४५	तुङ्गक	६	३३
तालि	४	१४७	तुटि	६	३२
तालिका	३	१७३	तुण्डक	३	१५७
तालिका	४	४५	तुण्डि	३	१५७
ताली	४	१७१	तुण्डिका	४	२६१
ताली	६	१२२	तुण्डिकेरिका	४	२६१
ताविष	२	२	तुण्डिकेरी	४	२६१
ताविष	२	१२	तुण्डिभ	३	८२
ताविषी	२	६३	तुण्डिल	३	८१
तितउ	४	५८	तुण्डी	४	२६१
तित्तिर	४	३६५	तुद	४	२०६
तित्तिरि	४	३६५	तुन्द	३	१७९
तिनिश	४	१६३	तुन्दि	३	१७९
तिन्तिडिका	४	१६६	तुन्दिक	३	७३
तिन्तिर्डा	४	१६६	तुन्दिन्	३	७३
तिन्तिडीक	३	५४	तुन्दिभ	३	७४
तिन्तिडीका	४	१६६	तुन्दिल	३	७३
तिमित	६	७८	तुन्दिल	३	८२

श०	का०	श्लो०	अ०	का०	श्लो०
तुंबर	६	१३	तूष्णीम्	६	९४
तुंबरी	४	८२	तृण	४	२७५
तुम्ब	४	१९३	तृणता	३	२७२
तुम्बक	४	१९३	तृतीयप्रकृति	३	१५२
तुम्बर	४	२५४	तृतीयाप्रकृति	३	१५२
तुम्बि	४	१९३	तृष	६	५
तुम्बी	४	१९३	तृफला	४	१७३
तुम्बुरु	१	९	तृप्	३	३७
तुम्बुरु	२	११३	तृपा	३	३७
तुरग	४	२९८	तृष्णक्	३	३६
तुरङ्ग	४	२९८	तृष्णजू	३	३६
तुरङ्गम्	४	२९८	तृष्णा	३	३७
तुरुम्ब	४	१२१	ते	६	१२६
तुर्यहल	१	१०	तेजसावर्तनीमुखा	३	३३८
तुला	३	३२६	तेन	६	१०३
तुविस्	२	५	तोकक	३	१२६
तुवै	६	११२	तोत्र	३	३३३
तूच्छ	३	३१६	तोदन	३	३३३
तूण	३	२७६	तौबर	६	१३
तूणा	३	२७६	त्रपा	२	१२२
तूणी	३	२७६	त्रपु	४	७५
तूणीह	३	२७६	त्रपुप्	४	७५
तूद्	४	२०६	त्रपुप्	४	२७१
तूवक	४	३८	त्रपुपी	४	२७१
तूवर	६	१३	त्रपुंसी	४	२७१
तुंबरी	४	८२	त्रसर	३	३४२
तूर	२	११२	त्रस्तक	३	१९
तृणि	२	१२८	त्रस्तु	३	१९
तूर्य	२	११२	त्राण	६	८०
तुल	४	१५४	घ्रात	६	८०
तुलिका	३	३४५	त्रायन्ता	४	२३१
तुंगीक	६	९४	त्रायमाणिका	४	२३१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
त्रिककण्टक	४	१९५	त्वच्	३	१९२
त्रिकट	४	२५३	त्वच्	४	१२९
त्रिकटु	३	५१	त्वच्	४	२०७
त्रिकटुक	३	५९	त्वच	३	१९२
त्रिकण्ट	४	१९५	त्वच	४	१२९
त्रिकोण	४	२४३	त्वच	४	२०७
त्रिण	४	२७५	त्वचा	४	१२९
त्रिणता	३	२७२	त्वचिसार	४	१९०
त्रिदिव	२	१	त्वरा	२	१२८
त्रिपाद्	२	९२	त्वरि	२	१२८
त्रिपिष्टप	२	१	त्वरित	६	६४
त्रिपुटा	४	२०८	त्वष्ट	६	७३
त्रिपुटा	४	२३४	त्वावन्	६	१११
त्रिपुटी	४	२३४	त्विप्	२	१०
त्रिपुप	४	२७१	त्विषि	३	१०
त्रिफला	४	१७२			
त्रिफली	४	१७२			
त्रियामा	२	३६			
त्रिवलि	३	१८१	दश	३	१६४
त्रिवली	३	१८१	दश	३	२६९
त्रिविष्टप	२	१	दक	४	९१
त्रिवृता	४	२३३	दक्ष	३	३०
त्रिवृति	४	२३३	दक्षाय्य	४	३५९
त्रिशला	१	८	दक्षिण	३	३०
त्रिसर	३	४१	दक्षिणसंस्थ	३	२६५
त्रुटि	६	३२	दक्षिणस्थ	३	२६५
त्रोटि	४	३४६	दक्षिणीयक	३	७०
त्रोटी	४	३४६	दक्षिण्य	३	७०
त्वक्क्षीर	४	१९१	दग	४	९१
त्वक्क्षीरी	४	१९१	दग्धिका	३	३८
त्वक्त्र	३	२६९	दण्डाजनिक	३	२६
त्वक्सार	४	१९०	दण्डुभ	३	३४१

द.

श्री०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
दद्रु	३	८९	दव	४	१२१
दद्रू	३	९०	दवर	३	३५१
दधिमण्ड	३	३९	दविष्ट	६	५०
दधिषाज्य	३	३०४	दवीयस्	६	५०
दन्तावल	४	२८९	दशन	३	१६४
दन्तिन्	४	२८९	दशन	३	२६९
दन्दुभ	४	३४१	दशपुर	४	२४१
दन्द्र	६	३१	दशपूर	४	२४१
दभ्र	४	२७२	दशमिन	३	४
दम	४	१०८	दशमीस्थ	३	५
दमय	४	३०५	दशाङ्गुल	४	२६८
दमुनस्	४	११२	दस्यती	३	१२२
दमूनस्	४	११२	दहर	३	२
दम्पति	३	१२२	दह	३	२
दर	४	७२	दाक्षाय्य	४	३५९
दर	४	९०	दाडिम	४	१६६
दर	५	४	दाडिम्ब	४	१६६
दरि	४	७१	दाढिका	३	१६४
दरुट	४	३३७	दाण्डाजनिक	३	२६
दरुड	४	३३७	दात्यूह	४	३५८
दरोदर	३	९९	दात्योह	४	३५८
ददू	३	९०	दाप्यत	३	७१
ददु	३	८९	दाम	४	३१३
दद्रू	३	८९	दामन्	४	३१३
दर्भ	४	२७३	दामलित	४	२७
दर्वि	३	३०५	दामा	४	३१३
दर्वि	४	३४२	दाय	३	१२३
दर्वा	३	३०५	दायित	३	७१
दर्वा	४	३४३	दार	३	११८
दर्शक	३	२४८	दारा	३	११८
दर्शनिश्	२	३७	दालिम	४	१६७
द्रीम	२	५९	दाव	४	१२१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
दाश	३	३५१	दिवोकस्	२	२
दाशी	३	३५२	दिवौकस्	२	१
दाशेर	४	३०३	दिश्	२	५७
दाशेरक	४	३०३	दिशा	२	५७
दास	३	३५१	दीदिवि	२	१
दासी	३	३५२	दीधीषाज्य	३	३०४
दासेय	३	१४१	दीप	३	२३४
दासेर	३	१४१	दीपवृक्ष	३	२३४
दिण्डीर	४	९८	दीर्घकोशा	४	२८१
दित	६	७६	दीर्घकोपा	४	२८१
दिदिति	२	१	दु.पमा	२	२०
दिधिषु	३	१२८	दुकूल	३	२१९
दिधिषू	३	१२७	दुगूल	३	२२०
दिधीषु	३	१२७	दुडि	४	३७१
दिधीषू	३	१२७	दुमल	४	९३
दिभि	२	६५	दुरोदर	३	९९
दिव्	२	१	दुर्गति	५	३
दिव्	२	५३	दुर्गा	२	८२
दिव्	६	५८	दुर्गमा	२	८२
दिव	२	१	दुर्नामा	४	२८१
दिव	२	२८	दुर्नामन्	४	२८१
दिव	६	५७	दुर्नाम्नी	४	२८१
दिव.पृथिवी	४	७	दुर्मनस्	३	६७
दिवन्	२	२८	दुलि	४	३७१
दिवस्	६	५८	दुली	४	३७१
दिवस	२	२८	दुलूपी	४	३६७
दिवस्पृथिवी	४	६	दुष्प्रधर्षणी	४	१६५
दिवा	२	३०	दुष्प्रधर्षिणी	४	१६५
दिवा	६	९९	दुहितृ	३	१३८
दिवामध्य	२	३१	दूडभ	३	९५
दिवि	२	१	दूडाभ	३	९५
दिविमाणि	२	८	दूति	३	१२५

श०	का०	श्लो०	अ०	का०	श्लो०
शूषिका	३	१९४	दोषा	२	३५
दूषी	३	१९४	दोषा	३	१६७
दूषीका	३	१९५	दोषा	६	१०१
दृकाण	२	१९	दोहद	३	१३६
दृकाण	२	१९	दौहित्र	३	१३९
दृति	४	६८	दौहित्रायणक	३	१३९
दृप्र	६	५	दौहद	३	१३६
दृगतर्प	६	४४	द्यावापृथिवी	४	६
दृग्	३	१५८	द्यु	२	१
दृगद्	४	७२	द्यु	२	२
दृशा	३	१५८	द्यु	२	३७
दृशि	३	१५८	द्यु	२	३५
दृपद्	४	७२	द्यु	६	९९
दृष्टिपात	२	१०२	द्युति	२	९
दृष्टिवाद	२	१०२	द्युद्	२	८
देवकी	२	९५	द्युमणि	२	३७
देवता	२	३	द्युस्	२	९९
देवताडी	४	१४७	द्युस्	६	१
देवन्	३	१४६	द्यो	२	५३
देवर	३	१४६	द्यो	२	११
देवविद्	३	११२	द्योत	२	८
देवविशा	३	११२	द्योतन	२	११५
देवसहा	४	२२४	द्रगड	२	११५
देवृ	३	१४६	द्रकट	४	२४
देवकी	३	९५	द्रङ्ग	४	५०
देवत	२	२	द्रप्स	३	१६
देवि	४	३५५	द्रमिड	४	२९३
दोड	४	३४१	द्रव	३	१०१
दोर	३	३५१	द्रवन्ती	४	१६
दोल	४	३४१	द्रविड	४	९६
दोला	६	७०	द्राक्	६	९६
दोप्	३	१६७	द्राक्षा	४	१९५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
ज्यौतिष	२	१०३	तण्डुला	४	२३७
<hr/>			तण्डुली	४	२६०
झ.			तण्डुलीय	४	२६०
झगिति	६	९६	तण्डुलेर	४	२६०
झटिति	६	९६	तत्	३	१०३
झम्प	६	६४	तत	३	१४९
झम्पा	६	६४	ततस्	६	१०३
झर	४	१११	तथ्य	३	१०७
झरा	४	१११	तनु	३	१५३
झरी	४	१११	तनुत्र	३	२६९
झर्झरी	२	११३	तनुष्	३	१५३
झाटा	४	१७१	तनुरुह	३	१९२
झालिका	४	२८८	तनू	३	१५३
झिल	४	२८८	तनूनपात्	४	११३
झालिका	४	२८८	तनूनपाद्	४	११३
झिलीका	४	२८७	तनूरुह	३	१९२
झीरुका	४	२८७	तन्तिडीक	३	५४
<hr/>			तन्तु	४	३६९
ट.			तन्तुण	४	३६९
टक्क	४	१०	तन्तुनाग	४	३७०
टक्कन	४	११	तन्तुल	४	२३७
<hr/>			तन्त्रवाय	४	२८४
त.			तन्त्रि	२	११३
तट	४	९८	तन्त्रि	३	३५०
तटाक	४	११०	तन्त्री	२	११३
तडाक	४	११०	तन्त्री	३	३५०
तडाग	४	११०	तन्द्रा	२	१२२
तण्डुल	४	२३७	तन्दि	२	३२२
			तन्द्नी	२	१२२
			तन्द्नी	२	१२३
			तप	१	१३
			तपन	२	५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
तपस्	१	१३	तर्कार्या	४	२४२
तपस्	२	४३	तर्कु	३	३४०
तपस्विन्	३	२९५	तर्कुटी	३	३४०
तपुस्	४	७५	तर्दू	४	६३
तप्त	६	७८	तर्द्रू	४	६३
तप्त	२	२३	तर्प	३	३७
तप्त	२	३८	तर्पणा	३	३३८
तप्तङ्ग	४	५०	तल	३	१७३
तप्तस्	२	२३	तल	३	१७४
तप्तस्	२	३८	तल	३	२७३
तप्तस	२	३८	तल	४	१४६
तप्ता		२३४	तला	३	२७३
तप्ताल	३	२१०	तलुन	३	३
तप्तालपत्र	३	२१०	तलुनी	३	११६
तप्तास्	२	२३	तव	६	१२६
तप्ति	२	३३	तवङ्ग	४	५०
तप्तिस्र	२	३८	तविश	२	२
तप्तिस्रा	२	३७	तविष	२	२
तप्तिस्रा	२	३८	तविष	२	१२
तप्ती	२	३४	तविषी	२	६३
तप्त्वा	४	३१०	तष्ट	६	७३
तप्त्वा	४	३१०	तसर	३	३४२
तप्त्वल	४	१९३	ताडक	४	४५
तर	३	३२४	ताडि	४	१४७
तरणी	३	३२२	तात	३	१४९
तरल	३	४०	तापन	२	५
तरला	३	४०	तापस	३	२९५
तरवालिका	३	२८०	तापि	४	१०२
तरि	३	३२२	तापिच्छ	४	१७३
तरी	३	३२३	तापिञ्छ	४	१७३
तरुण	३	३	तापी	४	१०२
तरुणी	३	११६	तामलकी	४	१७१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
तामलिप्त	४	२७	तिमिर	२	६८
तामलिप्ती	४	२८	तिरीट	३	२०८
तामसी	२	३४	तिलकालक	३	१८
ताम्बूल	४	१९३	तिलपिञ्ज	४	२५८
ताम्बूली	४	१९२	तिलपेज	४	२५८
ताम्र	४	७४	तिलिश	४	१६३
तारका	२	१५	तीत	६	७७
तारका	३	१५९	तीर	४	९९
तारा	२	१५	तीर्थकर	१	३
तारा	३	१५९	तीर्थङ्कर	१	३
ताल	३	१७३	तु	६	११२
ताल	३	१७४	तुक्	३	१३७
ताल	४	८३	तुकाक्षीरी	४	१९१
ताल	४	१४६	तुग्धिका	४	११
तालक	४	४५	तुङ्गक	६	३३
तालि	४	१४७	तुटि	६	३२
तालिका	३	१७३	तुण्डक	३	१५७
तालिका	४	४५	तुण्डि	३	१५७
ताली	४	१७१	तुण्डिका	४	२६१
ताली	६	१२२	तुण्डिकेरिका	४	२६१
ताविष	२	२	तुण्डिकेरी	४	२६१
ताविष	२	१२	तुण्डिभ	३	८२
ताविषी	२	६३	तुण्डिल	३	८१
तितत	४	५८	तुण्डी	४	२६१
तित्तिर	४	३६५	तुद	४	२०६
तित्तिरि	४	३६५	तुन्द	३	१७९
तिनिश	४	१६३	तुन्दि	३	१७९
तिन्तिडिका	४	१६६	तुन्दिक	३	७३
तिन्तिडा	४	१६६	तुन्दिन्	३	७३
तिन्तिडीक	३	५४	तुन्दिभ	३	७४
तिन्तिडीका	४	१६६	तुन्दिल	३	७३
तिमित	६	७८	तुन्दिल	३	८२

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
तुवर	६	१३	तूष्णीम्	६	९४
तुवरी	४	८२	तृण	४	२७५
तुम्ब	४	१९३	तृणता	३	२७२
तुम्बक	४	१९३	तृतीयप्रकृति	३	१५२
तुम्बर	४	२५४	तृतीयाप्रकृति	३	१५२
तुम्बि	४	१९३	तृप्र	६	५
तुम्बी	४	१९३	तृफला	४	१७३
तुम्बुरु	१	९	तृष्	३	३७
तुम्बुरु	२	११३	तृपा	३	३७
तुरग	४	२९८	तृष्णक्	३	३६
तुरङ्ग	४	२९८	तृष्णज्	३	३६
तुरङ्गम	४	२९८	तृष्णा	३	३७
तुरुम्ब	४	१२१	ते	६	१२६
तुर्यहल	१	१०	तेजसावर्तनीमुखा	३	३३८
तुला	३	३२६	तेन	६	१०३
तुविस्	२	५	तोकक	३	१३६
तुवै	६	११२	तोत्र	३	३३३
तूब्छ	३	३१६	तोदन	३	३३३
तूण	३	२७६	तौबर	६	१३
तूणः	३	२७६	त्रपा	२	१२२
तूणी	३	२७६	त्रपु	४	७५
तूणीर	३	२७६	त्रपुष्	४	७५
तूद	४	२०६	त्रपुष्	४	२७१
तूत्रक	४	३८	त्रपुपी	४	२७१
तूवर	६	१३	त्रपुसी	४	२७१
तूवरी	४	८२	त्रसर	३	३४२
तूर	२	११२	त्रस्तक	३	१९
तूर्णि	२	१२८	त्रस्तु	३	१९
तूर्य	२	११२	त्राण	६	८०
तूल	४	१५४	त्रात	६	८०
तूलिका	३	३४५	त्रायन्ता	४	२३१
तूणीक	६	९४	त्रायमाणिका	४	२३१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
त्रिककण्टक	४	१९५	त्वच्	३	१९२
त्रिकट	४	२५३	त्वच्	४	१२९
त्रिकटु	३	५१	त्वच्	४	२०७
त्रिकटुक	३	५९	त्वच	३	१९२
त्रिकण्ट	४	१९५	त्वच	४	१२९
त्रिकोण	४	२४३	त्वच	४	२०७
त्रिण	४	२७५	त्वचा	४	१२९
त्रिणता	३	२७२	त्वचिसार	४	१९०
त्रिदिव	२	१	त्वरा	२	१२८
त्रिपाद्	२	९२	त्वरि	२	१२८
त्रिपिष्टप	२	१	त्वरित	६	६४
त्रिपुटा	४	२०८	त्वष्ट	६	७३
त्रिपुटा	४	२३४	त्वावन्	६	१११
त्रिपुटी	४	२३४	त्विष्	२	१०
त्रिपुष	४	२७१	त्विषि	२	१०
त्रिफला	४	१७२			
त्रिफली	४	१७२			
त्रियामा	२	३६			
त्रिवलि	३	१८१	दंश	३	१६४
त्रिवली	३	१८१	दंश	३	२६९
त्रिविष्टप	२	१	दक	४	९१
त्रिवृता	४	२३३	दक्ष	३	३०
त्रिवृति	४	२३३	दक्षाय्य	४	३५९
त्रिशला	१	८	दक्षिण	३	३०
त्रिसर	३	४१	दक्षिणसंस्थ	३	२६५
त्रुटि	६	३२	दक्षिणस्थ	३	२६५
त्रोटि	४	३४६	दक्षिणीयक	३	७०
त्रोटी	४	३४६	दक्षिण्य	३	७०
त्वक्क्षीर	४	१९१	दग	४	९१
त्वक्क्षीरी	४	१९१	दग्धिका	३	३८
त्वक्त्र	३	२६९	दण्डाजनिक	३	२६
त्वक्सार	४	१९०	दण्डुभ	३	३४१

द.

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
दद्रु	३	८९	दव	४	१२१
दद्रू	३	९०	दवर	३	३५१
दधिमण्ड	३	३९	दविष्ट	६	५०
दधिषाज्य	३	३०४	दवीयस्	६	५०
दन्तावल	४	२८९	दशन	३	१६४
दन्तिन्	४	२८९	दशन	३	२६९
दन्दुभ	४	३४१	दशपुर	४	२४१
दन्द्र	६	३१	दशपूर	४	२४१
दभ्र	४	२७२	दशमिन	३	४
दम	४	१०८	दशमीस्थ	३	५
दमय	४	३०५	दशाङ्गुल	४	२६८
दमुनस्	४	११२	दस्यती	३	१२२
दमूनस्	४	११२	दहर	३	२
दम्पति	३	१२२	दह	३	२
दर	४	७२	दाक्षाय्य	४	३५९
दर	४	९०	दाडिम	४	१६६
दर	५	४	दाडिम्ब	४	१६६
दरि	४	७१	दाढिका	३	१६४
दरुट	४	३३७	दाण्डाजनिक	३	२६
वरुड	४	३३७	दात्यूह	४	३५८
दरोदर	३	९९	दात्योह	४	३५८
दर्दू	३	९०	दाप्यत	३	७१
दद्रु	३	८९	दाम	४	३१३
दर्द्रू	३	८९	दामन्	४	३१३
दर्भ	४	२७३	दामलिप्त	४	२७
दर्वि	३	३०५	दामा	४	३१३
दर्वि	४	३४२	दाय	३	१२३
दर्वी	३	३०५	दायित	३	७१
दर्वी	४	३४३	दार	३	११८
दर्शक	३	२४८	दारा	३	११८
दर्शनिश्	२	३७	दालिम	४	१६७
दृलिम्	२	५९	दाव	४	१२१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
दाश	३	३५१	दिवोकस्	२	२
दाशी	३	३५२	दिवौकस्	२	१
दाशेर	४	३०३	दिश्	२	५७
दाशेरक	४	३०३	दिशा	२	५७
दास	३	३५१	दीदिवि	२	१
दासी	३	३५२	दीधीषाज्य	३	३०४
दासेय	३	१४१	दीप	३	२३४
दासेर	३	१४१	दीपवृक्ष	३	२३४
दिण्डीर	४	९८	दीर्घकोशा	४	२८१
दित	६	७६	दीर्घकोषा	४	२८१
दिदिति	२	१	दुःषमा	२	२०
दिधिषु	३	१२८	दुकूल	३	२१९
दिधिषू	३	१२७	दुगूल	३	२२०
दिधीषु	३	१२७	दुडि	४	३७१
दिधीषू	३	१२७	दुमल	४	९३
दिभि	२	६५	दुरादर	३	९९
दिब्	२	१	दुर्गति	५	३
दिब्	२	५३	दुर्गा	२	८२
दिब्	६	५८	दुर्गमा	२	८२
दिव	२	१	दुर्नामा	४	२८१
दिव	२	२८	दुर्नामन्	४	२८१
दिव	६	५७	दुर्नाम्नी	४	२८१
दिवःपृथिवी	४	७	दुर्मनस्	३	६७
दिवन्	२	२८	दुलि	४	३७१
दिवस्	६	५८	दुली	४	३७१
दिवस	२	२८	दुलूपी	४	३६७
दिवस्पृथिवी	४	६	दुष्प्रधर्पणी	४	१६५
दिवा	२	३०	दुष्प्रधर्पिणी	४	१६५
दिवा	६	९९	दुहितृ	३	१३८
दिवामध्य	२	३१	दूढभ	३	९५
दिवि	२	१	दूढाभ	३	९५
दिविमाणि	२	८	दूति	३	१२५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
दूषिका	३	१९४	दोषा	२	३५
दूषी	३	१९४	दोषा	३	१६७
दूषीका	३	१९५	दोषा	६	१०१
दृकाण	२	१९	दोहद	३	१३६
दृकाण	२	१९	दौहित्र	३	१३९
दृति	४	६८	दौहित्रायणक	३	१३९
दृप्र	६	५	दौहद	३	१३६
दृगतर्प	६	४४	द्यावापृथिवी	४	६
दृग्	३	१५८	द्यु	२	१
दृगद्	४	७२	द्यु	२	२
दृशा	३	१५८	द्यु	२	३७
दृशि	३	१५८	द्यु	२	३५
दृपद्	४	७२	द्यु	६	९९
दृष्टिपात	२	१०२	द्युति	२	९
दृष्टिवाद	२	१०२	द्युद्	२	९
देवकी	२	९५	द्युमणि	२	८
देवता	२	३	द्युस्	२	३७
देवताढी	४	१४७	द्युस्	६	९९
देवन्	३	१४६	द्यो	२	१
देवर	३	१४६	द्यो	२	५३
देवविद्	३	११२	द्योत	२	११
देवविशा	३	११२	द्योतन	२	८
देवसहा	४	२२४	द्रगड	२	११५
देवृ	३	१४६	द्रकट	२	११५
देवकी	३	९५	द्रङ्ग	४	२४
देवत	२	२	द्रप्स	३	५०
देवि	४	३५५	द्रमिड	४	१६
दोड	४	३४१	द्रव	३	२९३
दोर	३	३५१	द्रवन्ती	४	१०१
दोल	४	३४१	द्रविड	४	१६
दोला	६	७०	द्राक्	६	९६
दोप्	३	१६७	द्राक्षा	४	१९५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
द्राज्ञ	४	२४	द्विज	३	२९६
द्राढिका	६	१६४	द्विजन्मन्	३	२९६
द्रिक	२	१९	द्विजाति	३	२९६
द्रु	४	१२२	द्वितय	६	३२
द्रुघण	२	९०	द्विपद	२	९२
द्रुघण	३	२८१	द्विष्	३	२५२
द्रुघन	२	९०	द्विषत्	३	२५२
द्रुघन	३	२८१	द्वीपिन्	४	३१९
द्रुण	४	२८५	द्वीपिन	४	३९
द्रुणि	३	३२३	द्वेषवारक	३	५४
द्रुणी	३	३२३	द्वेषिन्	३	२५२
द्रुत	४	२८५	द्वैत	६	३१
द्रुत	६	७३	द्वैती	६	३१
द्रुम	४	१२२	—: ❀:—		
द्रुमल	४	९३	ध.		
द्रुहिग	२	९०	धतूर	४	१८४
द्रेक्काण	२	१९	धत्तूर	४	१८४
द्रोण	४	२८५	धन	४	३१२
द्रोण	४	३५०	धनक	३	५७
द्रोणकाक	४	३५०	धनिष्ठा	२	१८
द्रोणि	३	३२३	धनयिक	३	५६
द्रोणी	३	३२३	धनु	४	१६२
द्रौण	४	२२	धनु	३	२७२
द्रौणिक	४	२२	धनुष्	३	२७२
द्वन्द्व	६	३१	धनुष्पट	४	१६२
द्वय	६	३१	धनुष्यट	४	१६२
द्वा स्थ	३	२४७	धनू	३	२७२
द्वा.स्थित	३	२४८	धन्या	३	६५
द्वा.स्थितदर्शक	३	२४७	धन्याक	३	५६
द्वा.स्थितदर्शिन्	३	२४७	धन्व	३	२७२
द्वास्	४	४४	धन्वन्	३	२७२
द्वास्	४	४४	धन्वयवासक	४	२१४
द्वास्का	४	२८	धन्वयास	४	२१३

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
धन्वयास	४	२१४	धुरन्धर	४	३०६
धन्विन्	२	९३	धुरा	३	२६२
धमनि	३	१९४	धुरीण	४	३०६
धर	४	६९	धुर्य	४	३०६
धराणि	४	३	धुवका	४	६८
धरणी	४	३	धुवित्र	३	२३५
धरयित्री	४	१	धुस्तुर	४	१८४
धरा	४	३	धुस्तुर	४	१८४
धरित्री	४	१	धुस्तूर	४	१८४
धर्म	६	७	धूत	६	६९
धर्मधरीमन्	६	७	धूपायित	६	७८
धर्मणी	३	१२८	धूपित	६	७८
धवित्र	३	२३५	धूममहिषी	४	९५
धाटी	३	२९२	धूमरी	४	९५
धानेयक	३	५६	धूमल	६	१८
धान्य	३	५६	धूमिका	४	९५
धान्यक	३	५६	धूम्र	६	१९
धाम	४	३४	धूरीण	४	३०६
धामन्	२	१२	धूर्त	३	९९
धामन्	४	३४	धूर्वी	३	२६२
धार	३	३२५	धूलि	४	२३
धारा	४	३	धूली	४	२३
धार्त	३	९९	धूस्तुर	४	१८४
धार्तराष्ट्र	४	३५१	धूस्तूर	४	१८४
धियाङ्ग	३	२६९	धृतराष्ट्र	४	३५२
धी	२	१२१	धृष्ट	३	६५
धीढा	२	१२१	धृष्णज्	३	६५
धीवरी	३	३५२	धृष्टिण	२	१०
धुत	६	६६	धृष्णु	३	६५
धुत	६	६९	धेनु	४	२९०
धुनि	४	१००	धेनुका	४	२९०
धुनी	४	१००	धोरण	४	३००
धुर	३	२६२	धौरित	४	२९९

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
धौरितक	४	३००	नखर	३	१७२
धौरेय	४	३०६	नग	२	६
धौरेयक	४	३०६	नगरी	४	२४
धौर्य	४	३००	नगौक	४	३४४
ध्मान	४	५९	नगौकस्	४	३४४
ध्यान	२	१२७	नम	१	१५
ध्यामन्	२	१२७	नमहु	३	३३७
ध्राक्षा	४	१९५	नमहू	३	३३७
ध्रुव	४	३१२	नमा	३	१३२
ध्रुवक	४	३१२	नमाट	१	१५
ध्रुवका	४	६८	नमिका	३	१३१
ध्वसकला	६	१२०	नचेत्	६	१०७
ध्वज	३	२५८	नट	४	२०१
ध्वज	३	२६७	नट	४	२७४
ध्वज	३	३३५	नटन	२	११२
ध्वजप	३	२५७	नटी	४	२२७
ध्वजि	३	२५७	नड	४	२७३
ध्वजिन्	३	३३५	नडकीय	४	१३
ध्वनि	६	२०	नडुत्	४	१३
ध्वजि	३	२५७	नडुल	४	१३
ध्वान	६	२०	नदीण	३	६
न.			नध्री	३	३४४
			ननन्द	३	१४७
नकिर्	६	११४	ननान्द	३	३४७
नकिस्	६	११४	नन्दनी	३	१४७
नकुल	४	३३७	नन्दयन्ती	२	८५
नकुली	२	८५	नन्दया	२	८५
नक्त	२	३६	नन्दि	२	८७
नक्तक	३	३२४	नन्दिन्	२	८७
नक्तम्	२	३६	नन्दिनी	२	८५
नक्तम्	६	१०१	नन्दीश	२	८७
नक्ता	२	३६	नप्त	३	१३९
नख	३	१७२	नपत्री	३	१३९

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
नभस्	२	५३	नाडिका	२	२७
नय	३	२५५	नाडी	२	२८
नर	३	१	नाडी	३	१९४
नरक	५	३	नाद	४	१०६
नरवाहन	२	७६	नाद	६	२१
नरवाहन	२	७६	नानान्द्र	३	१३८
नरायण	२	९०	नानान्द्रायण	३	१३९
नर्तन	२	१११	नाभि	३	२०३
नल	४	२७४	नाभि	३	२६१
नली	४	२२७	नाभिजन्मन्	२	८९
नव	६	४६	नाभिभू	२	८९
नवमालिक	४	२४०	नाभी	३	२६१
नवा	६	१०७	नामन्	२	१०५
नवीन	६	४६	नामधेय	२	१०५
नवै	६	१०७	नार	४	९०
नव्य	६	४७	नारक	५	१
नसा	३	१६०	नारकक	५	१
नस्तित	४	३०५	नारकीय	५	१
मस्तोत	४	३०५	नारायण	२	९०
नस्ना	३	१६०	नार्यङ्ग	४	१६४
नस्या	३	१६१	नाल	४	१०६
नस्योत	४	३०५	नाल	४	२४९
नहि	६	१०७	नालकेर	४	१८६
नहिकिम्	६	१०७	नाला	४	२४८
ना	६	१०७	नालिका	२	२८
नाग	४	२०२	नालिकेर	४	१८६
नाग	४	२७०	नालिकेरि	४	१८६
नाटेय	३	१४१	नालिकेरी	४	१८६
नाटेर	३	१४१	नालिकेल	४	१८६
नाक्य	२	११२	नाली	२	२८
नाडक	३	१९४	नाली	४	२४८
नाडि	२	२७	नाशिका	३	१६१
नाडि	३	१९४	नासा	३	१६१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
नासिका	३	१६१	निचोली	३	२२५
नासीर	३	२९२	नित्यदा	६	९७
निःश्रेणि	४	५२	नित्यम्	६	९७
नि श्रेणी	४	५२	निदेश	२	११०
निःशेष	६	३६	निनद	६	२१
निःश्रेयस	१	११	निनाद	६	२१
नि.स्वन	३	११०	निपठ	३	३०६
निःस्वन	६	२०	निपाठ	३	३०६
निकष	३	३३९	निमय	३	३१९
निकषा	२	७४	निमित्तविद्	३	९७
निकसा	२	७४	निमेष	२	२७
निकाम	६	८२	निमीश्वर	१	१०
निकाय	४	३६	नियामक	३	३२२
निकाय्य	४	३६	निरगल	६	६३
निकार	३	७९	निर्गुण्ठी	४	१७४
निकुञ्ज	४	१२४	निर्गुण्डा	४	१७४
निकुद	४	१३०	निर्गुण्डी	४	१७४
निकण	६	२०	निर्घुण्डु	२	१०४
निक्राण	६	२०	निर्घोष	६	२०
निखर्व	३	७७	निर्क्षर	४	१११
निखपा	२	७४	निर्देश	२	११०
निखिल	६	३५	निर्भर	६	८३
निगड	४	२९५	निर्य	३	७१
निगल	४	२९५	निर्यम	३	३२२
निघण्डु	२	१०४	निलयनी	४	३४३
निघस	३	६२	निल्वयनी	४	३४३
निचिकी	४	३११	निर्वपण	३	३२
निचुर	४	१७०	निर्वाद	२	१०८
निचुल	३	२२५	निर्वापण	३	३२
निचुल	४	१७०	निर्वासन	३	२२
निचुलक	३	२२५	निर्वोरा	३	१२९
निचोल	३	२२५	निर्हाद	६	२०
निचोलक	३	२२५	निलय	४	३५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
निवसथ	४	१६	नीचीकी	४	३११
निवसन	३	२१८	नीड	४	३४८
निवास	४	३५	नीर	४	९०
निवृत	३	२२०	नीलङ्गु	४	२७७
निश्	२	३३	नीलाङ्गु	४	२७७
निशा	२	३३	नीवि	३	२२१
निशात	६	७२	नीवि	३	३१९
निशि	६	१०१	नीवी	३	२२१
निशित	६	७२	नीवी	३	३१९
निशीथ	२	३३	नीवृत्	४	१२
निशीथिनी	२	३३	नु	६	१०३
निशीथ्या	२	३३	नुकम्	६	१०३
निश्रेणि	४	५२	नुत्त	६	७१
निश्रेणी	४	५२	नुन्न	६	७१
निपङ्ग	३	२७६	नुवै	६	१०३
निपादि	३	२६६	नूतन	६	४७
निपादिन्	३	२६६	नूल	६	४७
निष्कटा	४	२०८	नृ	३	१
निष्कटि	४	२०८	नृचक्षस्	२	७२
निष्कला	३	१३२	नृत्त	२	१११
निष्कली	३	१३३	नृप	३	२३७
निष्ठान	२	४२	नृपति	३	२३७
निष्ठुर	२	१०७	नेतृ	३	१५
निष्ठेव	६	८९	नेत्र	३	१५
निष्ठ्यूत	६	७०	नेदिष्ठ	६	५०
निष्ण	३	६	नेपाली	४	८४
निष्णात	३	६	नेमि	१	६
निसर्ग	६	६	नेमि	३	२६०
निस्कह	४	१३०	नेमि	४	१६३
निस्त्राव	३	३६	नेमिन्	१	६
निस्वान	६	५९	नेमिन्	४	१६३
नीच	६	३३	नेमी	३	२६०
नीचिका	४	३११	नेमी	४	१६४

श०	का०	श्लो०
नैचिक	४	३०८
नैचिकी	४	३०८
नैचिकी	४	३११
नैपाली	३	८४
नैमित्त	३	९७
नैमित्तिक	३	९७
नैमेय	३	३१९
नो	६	१०७
नोज्ञेत्	६	१०७
नोहि	६	१०७
न्यच्	६	३३
न्यक्कार	३	६९
न्याय	३	२५५
न्युब्ज	३	७७
न्यै	६	११२

प.

पक	४	१३९
पक्कण	४	४१
पक्ष	४	३४६
पक्षन्	४	३४७
पक्षस्	४	३४७
पक्षिणी	४	३४३
पक्षिणी	६	१०१
पक्षी	२	३७
पङ्कज	४	२४४
पङ्कजन्मन्	४	२४४
पङ्करुह्	४	२४४
पङ्करुह	४	२४४
पङ्गु	३	७६
पङ्गुल	३	७६
पञ्ज	३	३३४
पञ्चाल	४	१५

श०	का०	श्लो
पञ्चाली	४	५३
पट	३	२१८
पट	३	२१९
पट	४	४९
पटच्चर	३	२९
पटल	४	४९
पटाक	३	२५७
पटी	३	२१९
पटु	४	२६६
पटोल	४	२६६
पट्टन	४	२४
पट्टिन्	४	२११
पट्टिश	३	२८३
पट्टी	४	२११
पण	३	३२०
पणस	४	२०३
पणाङ्गना	३	१३०
पण्डु	३	१५२
पण्याङ्गना	३	१३०
पत्	३	१८६
पतरा	४	३४४
पतङ्ग	४	३४४
पतङ्गक	३	२०१
पतञ्जल	३	३११
पतञ्जलि	३	३११
पतन्	४	३४४
पतत्र	४	१३१
पतत्र	४	३४६
पतद्ग्रह	३	२३०
पतद्ग्राह	३	२३०
पताका	३	२५७
पति	३	१६
पतित	६	७६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
पत्तन	४	२४	पदातिक	३	१०८
पत्त्रि	४	३४३	पदायता	३	३४४
पत्त्रिन्	४	३४३	पद्म	३	१०८
पत्र	४	३४६	पद्माट	४	१९८
पत्रक	६	७६	पद्य	३	३३४
पत्रकाहला	२	११४	पनस	४	२०३
पत्रग	३	२०१	पन्थान	४	३१
पत्रपाल	३	२७९	पन्नद्धा	३	३४३
पत्रपालिका	३	२७९	पया	४	२९७
पत्रभङ्गि	३	२१२	पर	६	४१
पत्रमञ्जरी	३	२१०	परगेहस्था	३	१२४
पत्रलता	३	२१२	परमेष्ठ	२	८९
पत्रलेखा	३	२१२	परमोष्ठिन्	१	३
पत्रवल्लरी	३	२१२	परमेष्ठिन्	२	८८
पत्रवहिलि	३	२१२	परवत्	३	१४
पत्रशवर	३	३५५	परवश	३	१४
पत्राङ्गुली	३	२१२	परशु	३	२८१
पथ	४	३०	परशुराम	३	३०९
पथि	४	३१	परश्वध	३	२८२
पथिक	३	१०५	परस्वध	३	२८१
पथिन्	४	३१	पराजित	३	२९३
पद्	३	१८६	परात्त	६	४९
पद	३	१८६	पराभव	३	६८
पद	४	३३	पराभूत	३	२९४
पदक	३	१०८	परामर्श	२	१२९
पदग	३	१८८	परारित्तन	६	४९
पदत्तरा	३	३४४	परारिन्तन	६	४९
पदन्त	६	१००	परार्थ	६	४१
पदवि	४	३१	परिकर्मन्	३	१९८
पद्वी	४	३१	परिग्रह	३	२५६
पदा	३	१८६	परिदान	३	३२०
पदाजिक	३	१०८	परिपन्थक	३	२५२
पदाति	३	१०८	परिपन्थिन्	३	२५२

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
परिपाटि	६	८२	पर्णक	४	१८६
परिपाटी	६	८२	पर्णल	४	१२४
परिपेलव	४	२४०	पर्णिल	४	१२४
परिबर्ह	३	२४५	पर्पट	३	४५
परिबर्हण	३	२४५	पर्यङ्क	३	२२६
परिभव	३	६८	पर्यङ्क	३	२३०
परिभूत	३	२६४	पर्यन्य	३	५५
परिरम्भ	६	८४	पर्यस्ति	३	२२६
परिवत्सर	२	५०	पर्यस्तिका	३	२२५
परिवसय	४	१६	पर्येषण	३	३०७
परिवाद	२	१०८	पर्येषणा	३	१०७
परिवाह	४	१०६	पशु	३	२८२
परिव्याध	४	१६९	पश्वध	३	२८२
परिव्रज्या	१	१४	पर्वद्	३	९६
परिश्रम	२	१२६	पल	३	१८७
परिश्रुत्	३	३३६	पल	३	२५९
परिश्रुद्	३	३३६	पलङ्कशा	३	२३३
परिषद्	३	९६	पलङ्कषा	३	२३३
परिस्तोम	३	२२६	पलल	३	३८७
परिस्तुत्	३	३३६	पललज्वर	३	८४
परिस्तुद्	३	३३६	पलाग्नि	३	८४
परिहार्य	३	२१४	पालालक	३	२५९
परिहास	३	१४८	पालाश	३	१७
परीभाव	३	६८	पालिघ	३	२८२
परीरम्भ	६	८४	पल्यङ्क	३	२२६
परीवाह	४	१०६	पल्यङ्क	३	२३०
परीहास	३	१४८	पल्लि	४	१७
परुत्तन	६	४८	पल्ली	४	१७
परुत्न	६	४८	पव	६	८९
परुन्तन	६	४८	पवन	४	११९
परेत	३	२३	पवन	६	८९
परेत	५	१	पवमान	४	११९

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
पवि	४	११९	पाटला	४	१६८
पवि	६	३९	पाटलि	४	१६८
पवित्र	६	३९	पाण्ड	३	१५२
पशुक्रिया	३	१३४	पाण्डर	६	१५
पशुधर्म	३	१३४	पाण्डव	३	२४३
पश्चात्ताप	६	६	पाण्डवायन	३	२४४
पश्चानुपूर्विन्	६	५७	पाण्डु	३	१५२
पश्चाभिमुख	६	५७	पाण्डु	६	१५
पश्चार्ध	६	५७	पाण्डुर	६	१५
पश्चिम	६	५६	पाति	३	१६
पश्चिमानुपूर्विन्	३	५७	पात्र	४	१३१
पश्चिमाभिमुख	६	५७	पात्र	४	६८
पश्चिमार्ध	६	५७	पात्रक	४	६८
पसस्	४	१३९	पात्री	४	६८
पस्य	४	३५	पाद्	३	१८६
पांशु	४	२३	पाद	३	१८६
पांशुला	३	१२९	पादकीलिका	३	२१७
पांसु	४	२३	पादजङ्घु	३	३४३
पांसुला	३	१२९	पादनालिका	३	२१७
पाक	३	३	पादपालिका	३	२१८
पाक	३	३५४	पादपीठ	३	३४४
पाककृष्णफल	४	१७९	पादरक्षण	३	३४४
पाकाढिफलकृष्ण	४	१७९	पादरथी	३	३४३
पाकिमन्	३	३	पादवीथी	३	३४३
पाचन	४	११	पादशीली	३	२१७
पाचनक	४	११	पादाजिक	३	१०८
पाञ्चाल	४	१५	पादात	३	१०८
पाञ्चाली	४	५३	पादात्विक	३	१०८
पाट्	६	१०४	पादातिक	३	१०८
पाट्	६	११४	पादुका	३	३४३
पाटच्चर	३	२८	पाटू	३	३४३
पाटलशाला	४	२५०	पान्थ	३	१०५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
पाप	६	८	पालाश	६	१७
पाप्मन्	६	८	पालि	४	५२
पामन्	३	८७	पालिन्द	४	१२३
पामन	३	८२	पाली	४	५२
पामर	३	८२	पावन	६	३९
पामर	३	३५३	पाशक	३	९९
पामा	३	८७	पाशाण	४	७२
पारजू	४	२९	पाश्चात्य	६	५६
पारुत	४	८०	पाषाण	४	७२
पारद	४	८०	पिकक	४	२९१
पारपत	४	३६४	पिङ्ग	६	१८
पारश्वध	३	२७१	पिङ्गल	६	१७
पारश्वधिक	३	२७१	पिचण्ड	३	१७८
पारापत	४	३६४	पिचव्य	४	१५४
पारापार	४	९७	पिचिण्ड	३	१७६
पारावत	४	३६४	पिचु	४	१५४
पारावार	४	९७	पिचुतूल	४	१५३
पारिन्द	४	१२३	पिचुमन्द	४	१५३
पारिन्द्र	४	३१९	पिचुमर्द	४	१५३
पारिल्लव	६	५२	पिच्छ	४	३४६
पारिषद	२	८२	पिच्छ	४	३४६
पारिषद्य	२	८२	पिट	४	५७
पारिषद्य	३	९६	पिटक	३	८९
पारिहार्य	३	२१४	पिटक	४	५७
पारीन्द्र	४	३१९	पिटका	३	८९
पारु	२	५	पिटक्या	६	२९
पार्दाली	६	१२१	पिटाक्या	६	२९
पार्श्वनाथ	१	६	पिठर	४	५९
पार्षद	२	८१	पिण्डी	४	२०३
पार्षद्य	२	८१	पिण्डीतक	४	२०३
पार्षद्य	३	९६	पिण्डीर	४	९८
पालङ्का	४	१८९	पितृगृह	४	३३

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
पितृवन	४	३३	पुक्कस	३	३५४
पितृष्वसेय	३	१४०	पुट	४	५३
पित्सत्	४	३४४	पुटा	४	२०८
पिनद्ध	३	२६८	पुण्डर्य	४	२०५
पिप्परी	४	१४०	पुण्डू	४	२७४
पिप्पल	३	३४०	पुत्	६	११५
पिप्पल	४	९४	पुत्कस	३	३५४
पिप्पल	४	१४०	पुत्रिका	४	५२
पिप्पलक	३	३४०	पुत्रिली	४	५२
पिप्पला	३	३४०	पुनःपुनर्	६	९८
पिप्पली	३	५७	पुनर्	६	९८
पिप्पली	४	१४०	पुनर्नव	३	१७२
पियल	४	१६१	पुनर्भव	३	१७२
पिल्ल	३	८३	पुनर्भू	३	१३८
पिशुन	३	२०५	पुर	४	२४
पिष्टप	६	१	पुर	४	२४
पिष्टपाकभृत्	४	६२	पुरःसर	३	१०९
पिष्टपूष्ट	३	४३	पुरतस्	६	९५
पीत	६	१६	पुरान्धि	३	११९
पीतिक	६	१६	पुरन्धी	३	११९
पीततण्डुला	४	२५६	पुरस्	६	९५
पीतन	४	२०२	पुरस्तात्	६	९५
पीतनक	४	१८७	पुराण	६	४७
पीति	४	२९८	पुरातन	६	४७
पीतिका	४	२१९	पुरि	४	२४
पीतिन्	४	२९८	पुरिन्	४	९९
पीयूष	३	३	पुरु	६	३३
पीलक	४	२८२	पुरुष	३	१
पीवन्	३	७२	पुरुह	६	३२
पीवर	३	७२	पुरोग	३	१०९
पीशिकोश	४	३४८	पुरोगम	३	१०९
पुक्	६	११५	पुरोगामिन्	३	१०९

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
पुरोगु	३	२४८	पूरित	६	६६
पुल	२	१२०	पूरुप	३	१
पुल	६	३४	पूर्ण	६	६६
पुलक	२	१२०	पूरुत	६	६६
पुलष	३	१	पूर्वेद्युस्	२	३१
पुलित	४	९९	पूलिका	३	४१
पुलिन्द्र	३	३५४	पृचीष	४	६२
पुलिन्द्र	३	३५५	पृथक्	६	९३
पुष्कर	४	२६७	पृथज्	६	९३
पुष्प	४	८१	पृथवी	४	१
पुष्प	४	२२८	पृथा	४	१
पुष्पक	२	७६	पृथिवी	४	१
पुष्पक	४	८१	पृथु	३	६०
पुष्पकेतु	४	८१	पृथु	४	२२५
पुष्पदन्त	२	२५	पृथु	६	३४
पुष्पदामन्	३	२०८	पृथुल	६	३४
पुष्पदामा	३	२०९	पृथ्वी	३	६१
पुष्परथ	३	२५८	पृथ्वी	४	२२५
पुष्पल	६	३१२	पृषत्	४	१०८
पुष्पलक	६	३१२	पृषत्	४	३२७
पुष्पवती	३	१३२	पृषत	४	१०८
पुष्पवन्त	२	२५	पृषत	४	३२७
पुष्पिता	३	१३२	पृषति	४	१०८
पूजा	३	७२	पृषत्क	३	२७४
पूज्या	३	७२	पृष्ठ	३	१७७
धूत	६	३९	पृष्णि	२	१०
पूतिक	४	१५७	पृष्णि	३	७७
पूतीक	४	१५७	पृस्नि	३	७७
धूप	३	४१	पेचकि	४	२८९
धूपक	३	४१	पेचिल	४	२८९
धूपली	३	४२	पेट	६	२५
धूरक	४	१८०	पेटक	४	५४

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
पेटक	६	२५	प्रखर	४	३०१
पेटिक	४	५४	प्रखल	३	२७
पेटा	४	५४	प्रख्यस्	२	२१
पेडा	४	५४	प्रगे	२	३०
पेयूप	२	३	प्रग्र	६	५५
पेरु	२	५	प्रग्रह	३	२९४
पेल	३	१८४	प्रघण	४	४८
पेलक	३	१८४	प्रघन	४	४९
पेशी	४	३४८	प्रघाण	४	४८
पैतृत्वस्त्रीय	३	१४०	प्रघान	४	४९
पोगण्ड	३	७९	प्रक्षित	६	६९
पोटा	३	१३१	प्रङ्गोलित	६	६९
पोलिका	३	४१	प्रचक्षस्	२	२१
पोषयित्तु	४	३४९	प्रचरि	४	३०
पौण्ड्रक	४	२७४	प्रच्छर्दिका	३	९१
पौत्र	३	१३७	प्रजाता	३	१२५
पौत्रायण	३	१३८	प्रज्ञ	३	८०
पौनर्भव	३	१३८	प्रज्ञक	३	५
पौनर्भवायण	३	१३८	प्रज्ञा	३	१२५
पौरोगव	३	२४८	प्रज्ञु	३	७०
पौर्णमासी	२	४१	प्रङ्गनि	४	३४७
पौलि	३	४१	प्रण	६	४७
पौली	३	४१	प्रणाल	४	१०७
पौष्कर	४	२६७	प्रतति	४	१२६
पौष्पक	४	८१	प्रतन	६	४७
प्याट्	६	११४	प्रतपग्र	३	२४५
प्रकर	३	२००	प्रतल	३	१७३
प्रकाम	६	८२	प्रतिकर्मन्	३	१९८
प्रक्रम	६	८५	प्रतिग्रह	३	२३०
प्रक्षण	६	२४	प्रतिग्रह	३	२५६
प्रक्षाण	६	२४	प्रतिग्राह	३	२३०
प्रक्षर	४	३०१	प्रतिताली	४	४६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
प्रतिदान	३	३२०	प्रत्यूष	२	३०
प्रतिदिवन्	२	२८	प्रदिश	२	५८
प्रतिपत्	२	१२१	प्रदीप	३	२३४
प्रतिपत्ति	२	१२१	प्रदेश	३	१७२
प्रतिभू	३	३२५	प्रदेशन	३	३१
प्रतिमा	६	६१	प्रदेशनी	३	१७१
प्रतिमान	६	६१	प्रदेशिका	३	१७१
प्रतिमुक्त	३	२६८	प्रदेशिनी	३	१७०
प्रतिलोम	६	६२	प्रद्योतन	२	८
प्रतिवसथ	४	१६	प्रद्राव	३	२९३
प्रतिविषा	४	२३३	प्रधन	३	२९०
प्रतिश्या	३	९१	प्रधान	६	४०
प्रतिश्याय	३	९१	प्रधम	३	२९०
प्रतिश्रव	२	१११	प्रनालिका	४	११६
प्रतिश्रुत्	६	७५	प्रपुण्डरीक	४	२०५
प्रतिसीरिका	३	२२७	प्रपुनाड	४	१९९
प्रतिसूर्य	४	३३५	प्रपुनट	४	१९८
प्रतिसूर्यशयानक	४	३३५	प्रपुनाट	४	१९८
प्रतिहार	३	२४७	प्रपुनाड	४	१९९
प्रतिहार	३	३४८	प्रफुल्ल	४	१३३
प्रतिहास	४	१४९	प्रफुल्ल	४	१३८
प्रतक्षिप	३	७१	प्रभविष्णु	३	१०२
प्रतीचीन	२	५८	प्रभा	२	१०
प्रतीर	४	९८	प्रभु	३	१६
प्रतीहार	३	२४७	प्रभूष्णु	३	१०२
प्रतहास	४	१४९	प्रमद	२	१२४
प्रतोद	३	३३३	प्रमदवन	४	१२२
प्रत्न	६	४८	प्रमदावन	४	१२२
प्रत्यच्	२	५९	प्रमुख	६	३९
प्रत्यब्न्व्	२	५८	प्रमृत	३	३१६
प्रत्याख्यात	२	१०२	प्रमोद	२	१२४
प्रत्युपस्	२	३०	प्रयाण	३	२८४

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
प्रवग	४	३२५	प्रसेव	३	३४१
प्रवङ्ग	४	३२५	प्रसेवक	३	३४१
प्रवर	३	२००	प्रस्तर	३	२२८
प्रवर	६	४०	प्रस्मृत	६	७९
प्रवहण	३	३२१	प्रस्त्रव	३	३९
प्रवारण	३	२९६	प्रस्त्रवण	४	१११
प्रवात्मन	३	२२	प्रस्त्राव	३	३९
प्रवेणि	३	१५५	प्रहर्ष	२	१२५
प्रवेणि	३	२२७	प्राक्	६	९६
प्रवेणी	३	२२७	प्राकार	४	२९
प्रवेष्ट	३	१६७	प्राग्घुण	३	१०९
प्रवृज्या	१	१४	प्राघूर्गक	३	१०९
प्रशर	६	८५	प्राङ्गण	४	४४
प्रशस्त	१	१५	प्राच्	२	५८
प्रश्नि	२	१०	प्राच्	२	५९
प्रश्रय	६	८५	प्राचीन	२	५८
प्रष्ट	४	७२	प्राचीन	४	३०
प्रष्ट	६	४१	प्राजरुहा	६	१२४
प्रष्टवाट्	४	३०५	प्राजर्या	६	१२५
प्रसरण	३	२८५	प्राज्ञ	३	५
प्रसरणा	३	२८४	प्राज्ञी	३	१२५
प्रसव्य	६	६३	प्राञ्जल	३	२४
प्रसाद	४	३७	प्राण	६	२
प्रसादन	४	३७	प्राण	६	६६
प्रसार	३	२८५	प्रातिहारिक	३	३४७
प्रसारणी	३	२८४	प्रातुन्नाटक	४	१९८
प्रसारणी	४	२४१	प्रादेश	३	१७३
प्रसूत	४	१३३	प्रादेशन	३	३१
प्रसूतक	४	१३३	प्रापणिक	३	३१७
प्रसून	४	१३३	प्रामर	३	३५३
प्रसृत	३	१७५	पायश्चित्त	१	१३
प्रसृति	३	१७५	प्रायश्चित्ति	१	१३

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
प्रावृत्त	३	२२०	पुवग	४	३०४
प्रावृषा	२	४९	पुवङ्ग	४	३२५
प्राश	३	२८१	पुवङ्गम	४	३२४
प्रास	३	२८१	पुवङ्गम	४	३७१
प्रासक	३	९९	पुहन्	३	१७९
प्रिय	३	१२१	पुहन्	३	१७९
प्रिया	३	१२१	पुहा	३	१८०
प्रियाल	४	१६१	प्लुट	६	७३
प्रीण	६	४७			
मुष्ट	६	७३			
प्रेङ्ग	३	२६३	फजिका	४	१५
प्रेङ्गा	३	२६३	फट	४	३४२
प्रेङ्गा	६	७०	फण	४	३४२
प्रेङ्गित	६	६९	फनस	४	२०३
प्रेङ्गोलन	६	७०	फर	३	२७८
प्रेत	३	२३	फरक	३	२७८
प्रेत	५	१	फल	३	२०१
प्रेतगृह	४	३३	फल	३	२७८
प्रेतवन	४	३३	फल	३	३३
प्रेयस्	३	१२१	फल	४	१७२
प्रेयसी	३	१२०	फलक	३	७८
प्रेष्ट	३	१२१	फलवत्	४	१२५
प्रेष्टा	३	१२०	फला	४	१७९
प्रेष्ठ	३	१२१	फलाध्यक्ष	४	१६३
प्रेष्टा	३	१२०	फलिन्	४	१२५
प्रोष्ठ	४	३६८	फलिन	४	२५
प्रोष्ठपद	२	४६	फलिनी	४	७९
प्रोष्ठपदा	२	१९	फली	६	१२२
प्रोष्टी	४	३६८	फलगुन	२	४४
पुव	४	२४०	फलयू	६	१२२
पुव	४	३७१	फाल	३	३३२
पुवग	४	३७१	फालगुन	२	४३

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
फाल्गुन	३	२४३	बलदेव	३	२३९
फाल्गुनिक	२	४४	बलभद्रिका	४	२३१
फुल्ल	४	१३३	बलिन्	२	९५
फुल्ल	४	१३८	बलिश	३	३५२
फेरण्ड	४	३२२	बल्य	३	१९२
फेरव	४	३२२	बहल	३	७२
फेरु	४	३२२	बहिरू	४	११२
फेला	३	६३	बहु	६	३२
फेलि	३	६३	बहुकर	४	५५
—:०:—			बहुकरा	४	५५
व.			बहुकरी	४	५५
वक	४	१७७	बहुल	२	४०
वक	४	३५८	बहुल	३	३२
वकोट	४	३५८	बहुल	६	३२
वडिश	३	२५२	बहुला	२	१६
वदरि	४	१५१	बहूल	६	३२
वदरी	४	१५१	वाडिश	३	१३
बन्ध	४	९१	वाणपुत्रिका	२	९७
बन्धु	३	१५१	वाणवार	३	२६९
बन्धुर	६	४५	वाताम	४	२४४
वर्कर	४	३१४	वादाम	४	२४४
वर्करी	४	३१४	वाध	६	५
वर्नरा	४	२६४	वाधा	६	५
वर्नरी	४	२६४	वान्धकेय	३	१४१
वर्हिःपुण्य	४	२२८	वान्धकिनेय	३	१४२
वर्हिःशुष्मन्	४	११२	वान्धव	३	१५१
वर्हिण	४	३४९	वार	४	४४
वर्हिन्	४	३४९	वारवाण	३	२६९
वल	२	९५	त्राल	३	२
यल	३	१९०	बालिमन्	३	३
यल	३	२३९	बालिश	३	१
			बालिश	३	१३

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
बाल्म	३	३	बोधनी	४	२१४
बाष्पिका	४	२२४	बोधि	२	९९
बाष्पीका	४	२२५	बोधि	४	१४०
बाह	३	१६७	बोधिद्रुम	४	१४०
बाहा	३	१६७	ब्रह्मन्	३	२९६
बाहु	३	१६७	ब्राह्मण	३	२९६
बिडाल	४	३३७	ब्राह्मणयष्टिका	४	२१५
बिडोजस्	२	६०	ब्राह्मणी	४	२१५
बिडौजस्	२	६०	—:—		
चिन्दु	४	१७३	भ.		
बिभीतक	४	१७१	भकाल	३	१९०
बिभेदक	४	१७१	भक्ष्यकर	३	३४६
बिल्व	४	१४५	भक्ष्यकर	३	३४६
बिल्वी	४	१४५	भग	०	५
विसकण्ठिका	४	३५८	भगाल	३	१०
विसकण्ठिका	४	३५८	भगिनी	३	१४७
बीजक	३	३३७	भङ्ग	४	२०
बीजकोशिका	४	१३९	भङ्ग	४	९७
बीजरुहा	६	१२४	भङ्गा	४	१८९
बीभत्स	३	२४३	भट्ट	२	१३४
बीभत्सु	३	२४३	भट्टारक	२	१३४
बुरु	४	१७७	भण्डर	४	१९९
बुरु	४	३५८	भण्डरी	४	२३५
बुध	२	९९	भण्डल	४	१९९
बुध	३	६	भण्डिवाहिन्	३	३४७
बुधित	६	७९	भण्डी	४	१९९
बुद्ध	२	९९	भण्डी	४	२३६
बुद्ध	३	६	भण्डीर	३	२६७
बुद्ध	६	७९	भण्डीर	४	१९९
बुध्न	४	१२८	भण्डीरी	४	३५
बुषा	४	१४८	भद्र	१	११
बुसा	४	१४८			

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो
भद्र	१	१५	भल्ल	३	२७४
भद्र	६	५	भल्लि	३	२७४
भद्रकपिल	२	९३	भल्लुक	४	३२१
भद्रकाली	२	८३	भल्लूक	४	३२१
भद्रकृत्	१	११	भविक	१	१६
भद्रवला	४	२४१	भविन्	३	३३
भद्रयव	४	१५०	भविष्णु	३	३३
भद्राङ्ग	२	९५	भव्य	१	१६
भन्द्र	१	१५	भपक	४	३१६
भन्द्र	६	५	भषण	४	३१६
भय	२	११८	भषद्	३	१५६
भर	३	१८	भसद्	३	१५६
भर	३	२२६	भा	२	१०
भर	६	८३	भाग	३	२५५
भरत	२	१३०	भाग	६	८
भरत	३	२४१	भागधेय	३	२५५
भरतपुत्रक	२	१३०	भागधेय	६	८
भरथ	३	२४१	भागधेयी	३	२५५
भरद्वाज	४	३६५	भाग्य	६	८
भरजा	३	४४	भाङ्गीन	४	२०
भरजी	३	४४	भाण्डिक	३	३४७
भरुड	४	३१५	भाण्डिभिद्	४	६८
भरुट	४	३१५	भाण्डीर	३	२६७
भरुड	४	३१५	भाण्डीरी	४	२३६
भर्ग	२	५	भाद्र	२	४६
भर्ग	२	८०	भाद्रपद	२	४६
भर्ग्य	२	८०	भानु	२	५
भर्म	४	७८	भार	३	३२६
भर्मण्या	३	१७	भारत	२	१३०
भर्मन्	३	१७	भारद्वाज	४	३६५
भर्मन्	४	७८	भार्यष्टिका	३	१८
भलरी	०	११५	भारवाह	३	१८

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
भारवाह	३	१७	भी	२	११८
भार्ग	२	८०	भीक	३	६७
भालूक	४	३२२	भीति	२	११८
भाल्लुक	४	३२२	भीम	२	८०
भाल्लूक	४	३२१	भीम	२	११९
भावित	६	७६	भीरु	३	१९
भाविन्	३	३३	भीरु	४	७६
भावुक	१	१६	भीरुक	३	१९
भाष	४	३६३	भीष्म	२	८०
भास्	२	१०	भीष्म	२	११९
भास	२	१०	भुज्	४	१६८
भास	४	३६३	भुज	३	१६७
भासन्त	२	६	भुजग	४	३३८
भासयन्त	२	६	भुजङ्ग	४	३३८
भिक्षुकी	३	१३०	भुजङ्गम	४	३३८
भिक्षुणी	३	१३०	भुजा	३	१६७
भित्तिका	४	४२	भुर्ज	४	१६९
भिदा	४	७४	भुवन	४	९३
भिदि	२	६५	भुवन	५	३
भिदिर	२	६५	भुविस्	२	५
भिदु	२	६५	भू	४	१
भिदुर	२	६५	भूघन	३	१५३
भिम्भरा	४	२८६	भूच्छाय	२	३९
भिम्भराला	४	२८६	भूत	६	७६
भिया	२	११८	भूधर	४	६९
भिष	३	३३७	भूध्र	४	६९
भिषज्	३	९३	भूप	३	२३७
भिषज	३	९३	भूपति	३	२३७
भिष्णज	३	९३	भूपाल	३	२३७
भिस्सटा	३	३८	भूमि	४	१
भिस्सा	३	३८	भूम्यामलकी	४	१७०
भिस्साटा	३	३८	भूयस्	६	३२

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
भूयिष्ठ	६	३२	भ्रान्ति	६	८८
भूरिमाय	४	३०२	भ्रुकुंसक	२	१३०
भूरिमायु	४	३२३	भ्रुकुटि	३	१६०
भूर्ज	४	१६९	भ्रुकुंस	२	१३१
भूष्णु	३	३३	भ्रुकुटि	३	१६०
भृकुस	२	१३१	भ्रूस्तृण	४	२७६
भृकुटि	३	१६०	— . ० —		
भृङ्गर	४	२६७	म.		
भृङ्गरज	४	२६७	मकन्द	४	१३७
भृङ्गरजस्	४	२६८	मकरन्द	४	१३७
भृङ्गरिदि	२	८७	मकलन्द	४	१३७
भृङ्गरीदि	२	८७	मकुट	३	२०८
भृङ्गी	४	१८४	मकुतिक	४	८९
भेदि	२	६५	मकुर	३	०३१
भेर	३	२७५	मकुर	४	१३४
भेरा	२	११४	मकुष्ट	४	२५४
भेरि	२	११४	मकुष्ट	४	२५५
भेरी	२	११४	मकुष्टक	४	२५५
भेल	३	२७५	मकूल	४	२३०
भेषज	३	९३	मकूलक	४	२३०
भैषज्य	३	९३	मगाध	३	२८८
भो	६	१०५	मघवत्	२	५९
भोभो	६	१०५	मघवन्	२	५९
भंसकला	६	१२०	मङ्कुर	३	२३१
भ्रकुम	२	१३०	मङ्गल	१	१७
भ्रकुटि	३	१६०	मङ्गल्य	१	१७
भ्रम	६	८८	मङ्गल्या	४	२५१
भ्रमरक	३	१५५	मच्छ	४	३६६
भ्रमरालक	३	१५५	मज्जन्	३	१९१
भ्रमि	६	९८	मज्जन्	४	१०८
भ्रानृष्य	३	१३७	मजा	३	१९१
भ्रात्रीय	३	१३७			

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
मञ्जा	४	१२८	मस्यण्डि	३	४६
मञ्च	३	२२९	मत्स्यण्डी	३	४६
मञ्चक	३	२२९	मत्स्यभिद्	४	३६६
मञ्जरि	४	१३०	मत्स्याण्डी	३	४६
मञ्जरी	४	१३०	मथ	४	६५
मञ्जा	४	१३०	मथाप	४	६६
मञ्जिष्ठा	४	२३५	मथि	४	६६
मञ्जीर	३	२१७	मथिन्	४	६६
मञ्जु	६	४४	मथुरा	४	८६
मञ्जुल	६	४४	मद	२	१२४
मञ्जूषा	४	५४	मद	३	२०३
मठ	४	३८	मदना	३	३३७
मणि	३	१७०	मदिरा	३	३३७
मणि	४	६५	मद्य	३	३३७
मणि	४	८६	मद्र	१	१५
मणिक	४	६५	मद्र	६	२४
मणिवन्ध	३	१६९	मद्वरी	३	३३७
मण्ड	३	३९	मधु	४	१६०
मण्ड	४	१८२	मधु	४	२८६
मण्डल	३	९०	मधुक	४	१५९
मण्डलक	३	९०	मधुक	४	२०७
मण्डली	२	१४	मधुकर	४	२८५
मतङ्ग	४	२८९	मधुकृत्	४	२८५
मतङ्गज	४	२८९	मधुर	४	२०१
मत्कुण	४	२८३	मधुर	६	१२
मत्तकाशिनी	३	११५	मधुरक	४	२०१
मत्तकासिनी	३	११५	मधुरा	४	२६
मत्स	४	३६६	मधुरा	४	२२१
मत्सण्डी	३	४७	मधुल	६	१२
मत्सर	३	२७	मधुष्ठील	४	१६०
मत्सरिन्	३	२७	मधूक	४	१५९
मत्स्य	४	३६६	मधूरिका	४	२२१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
मधूल	४	२८६	मन्दारु	२	६४
मधूलक	४	१५९	मन्दारु	४	१५९
मध्य	२	३१	मन्दिर	४	३४
मध्यन्दिन	२	३१	मन्दिरा	४	३४
मध्यन्दिन	६	५९	मन्द्र	६	२४
मध्यम	३	१८०	मन्वक	४	९१
मध्यम	६	५९	मम	६	१२६
मध्यमा	३	१७१	मय	४	३०३
मध्यमीय	६	५९	मयष्टक	४	२५५
मध्यर्धल	४	१६०	मयुष्ट	४	२५४
मध्या	३	१७१	मयू	४	३०३
मन.शिला	४	८४	मयूक	४	२४८
मनस्	६	३	मयूख	२	११
मनसिकार	२	१२८	मयूर	४	२१८
मनस्कार	२	१२८	मयूर	४	२२५
मनाक्	६	१०२	मयूर	४	२४८
मनुष्य	३	१	मयूरक	४	२१८
मनोजव	३	१०१	मयूरशिखा	४	२२५
मनोजवसक	३	१०१	मरक	२	१२९
मनोरम	६	४५	मरि	२	१२९
मन्त्रि	३	२४७	मरिच	३	५७
मन्त्रिन्	३	२४७	मरीच	३	५७
मन्य	४	६६	मरुक	४	२४८
मन्थक	४	६६	मरुक	४	३४८
मन्थनि	४	६५	मरुत्	४	११७
मन्थनी	४	६५	मरुत	४	११७
मन्थान	४	६६	मरुत	४	२२८
मन्दर	२	६४	मरुदेवा	१	८
मन्दर	४	१५९	मरुदेवी	१	८
मन्दार	२	६४	मरुमाला	४	२२९
मन्दार	३	२१७	मरुवक	४	२११
मन्दार	४	१५९	मरुवक	४	२११

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
मर्कट	४	२८४	महाकुल	३	११३
मर्कट	४	३२५	महाकुलीन	३	११३
मर्कटक	४	२८४	महाजया	२	८५
मर्जिता	३	४८	महानील	४	८७
मर्त	३	१	महाबला	४	२४१
मर्त्य	३	१	महाबोधि	२	९९
मर्ष	२	१२७	महारजत	४	७६
मलयु	४	१४२	महारौद्री	२	८४
मलयू	४	१४२	महावीर	१	७
मलिन	६	३८	महास्थली	४	३
मलिना	३	९८	महि	४	२
मल्ल	३	१६४	महिन	३	२३८
मल्लक	३	१६४	महिर	२	६
मल्लि	४	१७६	महिला	३	११४
मल्लिका	४	१७६	महिष	४	३१८
मषी	३	९८	महिष्य	३	३३५
मसी	३	९८	मही	४	२
मसुर	४	२५१	महेन्द्राणी	२	६२
मसुरा	४	२५२	महेका	३	११४
मसूर	४	२५१	महेलिका	३	११४
मसूरा	४	२५२	महेधर	२	८०
मस्तक	३	१५४	मा	६	१०७
मस्तिक	३	१५४	मांसल	३	७३
मस्तिष्क	३	१८९	माकिर	६	११४
मस्तुलङ्गक	३	१८९	माकिस्	६	११४
मह	२	११	मागध	३	२८८
मह	४	३१८	माङ्गल्य	१	१७
मह	६	८४	माढा	३	२६९
महत्पथ	४	९७	माढि	३	२६९
महस्	२	११	माणव	३	२९७
महस्	६	८४	माणव	३	२९७
महाकाडी	३	८३	माणिक्य	४	८६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
माणिसन्ध	४	१०	मार्ग	२	४३
माणिमन्थ	४	१०	मार्मित	६	७७
मातङ्ग	४	२८९	मार्ज	३	१९८
मातरपितर	३	१५१	मार्जन	३	१९८
मातरपितृ	३	१५१	मार्जा	३	१९८
मातापितर	३	१५०	मार्जार	४	३३८
मातुलानी	३	१२६	मार्जालीय	४	३३८
मातुलानी	४	१८४	मार्जिता	३	४७
मातुलिङ्ग	४	१८१	मार्तण्ड	२	४
मातुली	३	१२६	मार्तण्डि	२	४
मातुली	४	१८३	मार्ताण्ड	२	४
मातुलुङ्गक	४	१८१	मार्दल	२	११३
मातृष्वसेयक	३	१४०	मार्दलीक	२	११३
मातृष्वस्त्रीय	३	१४०	मार्द्वीक	३	३३६
माधवी	४	१७५	मार्पक	२	१३२
माधवीलता	४	१७५	मार्ष्ट	३	१९८
माध्यन्दिन	६	५९	माल	४	१८
माध्यम	६	५९	मालक	४	१९
माध्वीक	३	३३६	माला	३	२१०
मान	२	१२५	माला	४	२३८
मानस	६	३	मालातृण	४	२७६
मानुष	३	९	मालुधान	४	३४२
मायाविन्	३	२६	माल्य	३	२१०
मायिक	३	२५	मापीण	४	२१
मायिन्	३	२५	माप्य	४	२१
मारिष	२	१३२	मास्	२	४२
मारिष	४	२६१	मास्म	६	१०७
मारी	२	१२९	माहा	४	३१०
मारुत	३	२४२	माहाकुल	३	११३
मारुत	४	११७	माहिन	३	२३८
मारुष	४	२६१	माहेयी	४	३१०
मार्ग	२	१६	माहेप्य	३	३३४

श०	का०	खो०	श०	का०	खो०
मित्त्र	३	२५३	मुद्	२	१२४
मिथस्	६	१०९	मुदा	२	१२४
मिथस्	६	११५	मुदिर	२	७
मिथुन	६	१०९	मुनि	१	५
मिथुस्	६	१०९	मुनि	२	९९
मिथो	६	१०९	मुनिसुवत	१	५
मिथो	६	११५	मुनीन्द्र	२	९९
मिशि	४	२२१	मुशली	४	३३३
मिशी	४	२२१	मुपल	४	८९
मिश्रेया	४	२२२	मुपली	४	३३३
मिष	३	१५९	मुष्क	३	१८४
मिषी	४	२३२	मुसली	४	३३३
मिसि	४	२२१	मुस्तक	४	२८४
मिसि	४	२३२	मुस्ता	४	२८४
मिसी	४	२२१	मुहिर	२	७
मिहिर	२	६	मुहिर	३	१३
मीर	४	९०	मुहुमुहुस्	६	९८
मुकय	४	३०२	मुहुरि	२	७
मुकुट	३	२०८	मुहुस्	६	९८
मुकुतिक	४	८९	मुहेर	३	१३
मुकुन्द	२	९१	मूर्च्छाल	३	८४
मुकुय	४	३०२	मूर्च्छित	३	८४
मुकुर	३	२३१	मूर्ति	३	१५३
मुकुर	४	१३४	मूर्तिमत्	२	१५३
मुकुल	४	१३४	मूर्ध्वासिक्त	३	२३८
मुक्ता	४	८९	मूर्ध्वाभिषिक्त	३	२३९
मुक्ताफल	४	८९	मूर्वा	४	२१४
मुख	६	३९	मूर्वा	४	२१४
मुखशुभवासन	६	१४	मूल	४	२६७
मुख्य	६	३९	मूला	४	५१
मुचिर	२	७	मूपा	३	३३९
मुण्डा	३	१३०	मूपा	४	३३८

क्र०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
मूषिक	४	३३५	मृदाकिपा	४	१९४
मूषिका	४	३३५	मृदु	६	१२
मूषिका	६	३३६	मृदुल	६	१२
मूषित	६	७१	मे	६	१२६
मूषी	३	३३९	मेकल	४	७०
मूषी	४	३३६	मेखल	४	७०
मृकण्ड	३	३१३	मेधि	३	३३४
मृकण्डु	३	३१३	मेद	३	१८९
मृग	२	१६	मेदस्	३	१८९
मृग	३	२०३	मेधि	३	३३४
मृग	३	३४९	मेन्द	२	९४
मृगनाभि	३	२०३	मेरु	४	७१
मृगनाभिजा	३	२०३	मेव	६	१०९
मृगया	३	३४९	मेघ	३	१५९
मृगव्य	३	३४९	मेह	३	११४
मृगशिरस्	३	१६	मेहला	३	११४
मृगशिरा	२	१६	मैत्रवरुण	२	२४
मृगित	६	७७	मैत्रवरुणि	२	२४
मृजा	३	१९८	मैत्रावरुण	३	३०९
मृणाल	४	१९७	मैत्रावरुणि	३	३०९
मृणाल	४	२४८	मैत्री	३	२५३
मृणाली	४	२४८	मैत्र्य	३	२५३
मृतालक	४	८२	मैन्दक	२	९४
मृत्ति	२	१२९	मोकुल	४	३५०
मृत्तालक	४	८२	मोद	२	१२४
मृत्तिका	४	८	मोर	४	३४८
मृत्तिका	४	८२	मौकुलि	४	३५०
मृत्सा	४	८	मौक्तिक	४	८९
मृत्सा	४	८२	मौष्कुल	३	६४
मृत्त्रा	४	८	मौष्कुलि	३	६४
मृत्त्रा	४	८२	मौहूर्त	३	९७
मृद्	४	८	म्लातक	४	२१२

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
म्लान	४	२१२	यवास	४	२७५
म्लान	६	३८	यवासक	४	२१३
 य.			यविष्ठ	३	१४५
			यवीयस्	३	१४५
यक्ष्म	३	८६	यव्य	४	२१
यक्ष्मन्	३	८६	यष्टि	४	२०७
यत्	४	२९७	यष्टिमधु	४	२०७
यतस्	६	१०३	यष्टिमधुक	४	२०७
यति	२	१२	यष्टृ	३	२९९
यतिन्	२	१२	या	२	९६
यथातथ	२	१०७	याचना	३	३२
यद्	६	१०३	याचना	३	३३
यदि	६	१०३	याजक	३	२९९
यभन	३	१३४	याज्ञवल्क्य	३	३१०
यम	२	७१	यातु	२	७५
यम	६	३१	यातुधान	२	७३
यमन	४	३७	यादःपति	२	७५
यमनी	३	२१७	यादःपति	४	९६
यमराज्	२	७१	यादसापति	२	७५
यमराज	२	७१	यादसांपति	४	९६
यमल	६	३१	यानि	३	१४६
यमानिका	४	२१८	यापक	३	२०६
यमानी	४	२१८	याप्य	६	४३
यवन	४	३६	यामल	६	३१
यवनाल	४	२५७	यामा	२	३६
यवनी	३	२२७	यामिनी	२	३६
यवाक्य	४	२१	याम्या	२	३६
यवानिका	४	२१८	याव	३	२३३
यवानी	४	२१८	यावक	३	२३४
यवास	४	२१३	यावक	४	२१
			याव्य	६	४३
			यास	४	२१३

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
युग	६	२१	र.		
युगल	६	२१	रक्तमाल	४	१५६
युतक	३	१२३	रक्षस्	२	७४
युद्ध	३	२८९	रक्षा	३	२३३
युध्	३	२८९	रज	३	१३३
युवति	३	११६	रज	४	२३
युवती	३	११६	रजत	४	७७
युवान	३	३	रजनि	२	३५
युष्	३	४८	रजनी	२	३५
युहन्	३	३	रजस्	३	१३३
यूप	३	४८	रजस्	४	२३
येन	६	१०३	रत	३	१३४
योक्त्र	३	३३३	रति	३	१३४
योगीशक	३	३१०	रथ	४	१५०
योगेश	३	३१०	रथकव्या	६	२८
योत्र	३	३३३	रथाभ्रपुष्प	४	१५१
योद्ध	३	२६६	रथिक	३	२६५
योधक	३	२६६	रथिन्	३	२६५
योनल	४	२५७	रथिर	३	२६५
योनि	३	१८३	रथ्या	६	२८
योनी	३	१८३	रद	३	१६४
योपा	३	११४	रदन	३	१६४
योपित्	३	११४	रमणीय	६	४५
योपिता	३	११४	रम्भ	४	१४८
यौतक	३	१२३	रम्भा	४	१४८
यौतुक	३	१२४	रम्य	६	४५
यौवत	६	२८	रल्ल	३	२२०
यौवन	३	३	रल्लक	३	२२०
यौवन	६	२८	रत्र	६	२१
यौवनिका	३	४	रशन	३	२१६
			रशना	३	१६५
			रश्मि	४	३०१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
रस	३	४८	राजि	६	३०
रस	४	८६	राजी	६	३०
रसन	३	१६५	राटी	३	२९०
रसन	४	२३१	रात्रि	२	३६
रसना	३	१६५	रात्रिचार	२	७२
रसना	३	२१६	रात्रिच्चर	२	१२
रसना	४	२३१	रात्री	२	३६
रसमातृका	३	१६५	राम	३	२०९
रसा	३	१५६	राम	३	२४०
रसा	४	१९५	राम	६	४६
रसा	४	२३१	रामचन्द्र	३	२४०
रसायन	३	५०	रामभद्र	३	२४०
रसाला	३	४७	राल	३	२०७
रसिका	३	१६५	रालि	३	२९०
रसिता	३	४७	राव	६	२१
रस्ना	३	१६५	रिक्त	२	७७
रस्मिक	४	३०१	रिक्तस्	२	७७
रस्या	४	२३१	रिक्थ	२	७७
राक्षस	२	७४	रिक्षा	४	२८३
राक्षा	३	२३३	रिज	३	१६
राज्	३	२३८	रिजसान	२	५४
राजन्	२	१२	रिरी	४	७९
राजन्	३	२३८	रिश्य	४	३२८
राजन्	३	३१५	रिषि	१	१२
राजन्य	३	३१५	रिष्ट	२	२६
राजबला	४	२४१	रिष्ट	३	५१
राजयक्ष्मन्	३	८६	रिष्टतातिन्	३	१०१
राजराज	२	१२	रिष्टि	३	२७६
राजातन	४	१६१	रिष्ट	४	१५३
राजातन	४	१६३	रिष्य	४	३२९
राजादन	४	१६१	रीढ	३	१७७
राजादन	४	१६२	रीढक	३	१६७

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
रीरी	४	६९	रेषण	६	२४
रुक्म	४	७७	रेषा	६	२४
रुक्मल	४	७७	रैवत	४	७०
रुग्म	४	७७	रैवतक	४	७०
रुच्	२	१०	रोग	३	८५
रुचि	२	९	रोचक	३	३५
रुचि	३	३६	रोचनी	४	२३१
रुज्	३	८५	रोचनी	४	२३४
रुज्	४	३०१	रोचि	२	१०
रुजा	३	८५	रोचिस्	२	११
रुमन्	४	८	रोदस्	४	५
रुमा	४	८	रोदसि	४	५
रुशती	२	११०	रोदसी	४	५
रुष्	२	११७	रोध	४	९९
रुष्	३	८८	रोधस्	४	९९
रुष	३	८८	रोध्र	४	२१०
रुपज	२	८	रोमन्	३	१९२
रुपती	२	११०	रोष	२	११७
रुपा	२	११७	रोहिणी	४	२०९
रुव	४	२०३	रोहित	२	६४
रुप्य	४	७६	रोहित	४	२०४
रुप्र	४	७६	रोहित	६	१७
रुप	२	८	रोहितक	४	२०४
रेखा	६	३०	रोही	४	२०५
रेचनी	४	२३१	रौद्रीका	२	८४
रेचनी	४	२३४			
रेतस्	३	१९१			
रेत्र	३	१९१	लक्तक	३	२२४
रेप	६	४३	लक्तक	३	२३४
रेपस्	६	४३	लक्ष	३	२६
रेफ	६	४३	लक्षण	२	१४
रेफम्	६	४३	लक्षण	३	२४०

ल.

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
लक्षण	४	२५३	लहरी	४	९८
लक्षणा	४	३५३	लाक्षा	३	२३३
लक्ष्मण	२	१४	लाङ्गलिन्	४	१८६
लक्ष्मण	३	२४०	लाङ्गली	४	१८६
लक्ष्मण	४	३५३	लाङ्गुल	३	१८४
लक्ष्मणा	४	३५३	लाङ्गुल	४	२९९
लक्ष्मणी	४	३५३	लाबूक	४	१९४
लक्ष्मन्	२	१४	लालिका	३	१९५
लक्ष्मी	२	९६	लिकुच	४	१६७
लक्ष्य	३	२६	लिक्षा	४	२८२
लम्न	३	३२	लिङ्ग	४	१८१
लम्नक	३	३२	लिपि	३	९८
लघट्	४	११९	लिपिकर	३	९८
लघिटि	४	११९	लिवि	३	९८
लघुलय	४	१९६	लिविकर	३	९७
लङ्गुल	४	२९९	लुलाय	४	३१८
लङ्गूल	३	१८४	लुलायु	४	३१८
लज्जालु	३	३४	लेखा	६	३०
लज्जुष्	३	३४	लेपु	४	२३
लञ्ज	३	२५४	लोकंपृण	३	१४
लञ्जा	३	२५४	लोकंप्रिण	३	१४
लता	४	१२६	लोकंप्रीण	३	१४
लता	४	१२७	लोकायतिक	३	३१४
लता	४	१७४	लोचन	३	१५८
लत्तिका	४	३३२	लोचमर्कट	४	२२५
लयमृणाल	५	१९७	लोचमस्तक	४	२२५
ललाम	३	२०९	लोणिका	४	२६३
ललामन्	३	२०९	लोभ्र	३	२९
लव	३	२०५	लोद्रक	३	२९
लव	६	८९	लोध्र	४	२१०
लवङ्ग	३	२०५	लोघ्र	३	२९
लहरि	४	९८	लोमन्	३	२९२

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
लोल	३	६५	वज्रा	४	१५८
लोलुप	३	६४	वज्राशनि	२	६६
लोलुभ	३	६४	वज्री	४	१५८
लोष्ट	४	२३	वट्	६	१०६
लोण्डु	४	२३	वट	३	४४
लोहल	३	११	वट	३	३५१
लोहित	६	१७	वट	४	१४२
लौकायतिक	३	३१४	वटक	३	४४
व.			वटार	३	३५१
			वटारक	३	३५१
			वटी	४	१४२
			वड्	६	१०६
			वडभि	४	५०
वंशक	३	१९९	वडभी	४	५०
वंशजा	४	१९०	वडूट	४	३१५
वंशिक	३	२००	वडू	६	३४
वंशिका	३	२००	वणिज्	३	३१७
वकीर	४	३४५	वणिज्य	३	३१७
वक्त्र	३	१५६	वणिज्या	३	३१७
वक्त्र	४	१०६	वण्ड	३	७८
वक्नु	३	८	वत्	६	१०९
वक्र	६	५४	वत्स	२	५०
वक्रय	३	३१९	वत्सर	२	४९
वक्राङ्क	४	३५१	वत्सर	२	५०
वक्रोष्टिका	२	११६	वद्	६	१११
वग्नु	३	८	वद	३	९
वक्क	६	५४	वदन्ति	२	१०५
वक्कि	६	५४	वदन्ती	२	१०४
वक्क	४	७९	वदन्य	३	१२
वचकनुक	३	८	वदान्य	३	१२
वचन	२	१०१	वदाल	४	३६७
वचम्	२	१०१	वदावद	३	९
वज्र	२	६६			
वज्र	४	१५८			

श०	क्र०	श्लो०	श०	क्र०	श्लो०
वद्र	६	३४	वरटा	४	२८७
वधू	३	११९	वरटा	४	३५२
वधूटी	३	११७	वरटी	४	३५२
वधूटी	३	११९	वरण	३	२९६
वध्री	३	३४४	वरण	४	१७३
वध्वटी	३	११७	वरदा	२	८२
वन	४	९३	वरयितृ	२	१२१
वन	४	१२०	वरला	४	३५२
वनद्व	४	११४	वरवाह्लीक	३	२०४
वनदाव	४	११४	वरा	२	८२
वनबक	३	३२	वराङ्ग	४	२०८
वनायुजा	४	२९९	वराङ्गक	४	२०८
वनी	४	१२०	वराणसि	४	२५
वनीपक	३	३२	वराणसी	४	२५
वनीयक	३	३२	वराशि	३	२२१
वन्दा	४	१७७	वरासि	३	२२१
वन्दाका	४	१७७	वरिष	२	५१
वन्य	४	२४०	वरिषा	२	४९
वप्प	३	१४९	वरिष्ठ	४	७५
वप्य	४	१९	वरिष्ठ	६	३४
वप्र	३	१४९	वरी	४	२३४
वप्र	४	१९	वरुट	४	३१५
वमथु	३	९२	वरुड	४	३१५
वमन	३	९२	वरुण	४	१७३
वमि	३	९२	वरुट	४	३१५
वयःस्था	४	१७०	वरुटी	४	२८६
वयःस्था	४	१७०	वरुड	४	३१५
वर	३	१२१	वरेण्य	६	४०
वर	३	२०४	वर्गली	४	४५
वर	६	४०	वर्चस्	३	१९६
वर	६	९१	वर्चस्क	३	१९६
वरट	३	३५५	वर्जन	२	१११

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
अर्ण	३	२०५	वलिभ	३	८१
अर्ण	३	२२६	वल्क	४	१२९
वर्णपरिस्तोम	३	२२६	वल्कल	४	१२९
वर्ण्य	३	२०५	वल्ग	४	३०१
वर्त	४	३५५	वल्गा	४	३०१
वर्तक	४	२५५	वल्गुलिका	४	३६२
वर्तका	४	३५५	वल्गुली	४	३६१
वर्तनि	४	३१	वल्मिक	२	५९
वर्तनी	४	३१	वल्मीक	३	३०८
वर्ति	३	१९९	वल्की	३	११२
वर्ति	३	२१९	वल्हरी	४	१३०
वर्तिका	४	३५५	वल्हि	४	२२६
वर्ती	३	१९९	वल्हिका	४	१२८
वर्त्मन्	४	३१	वल्ही	४	१२६
वर्त्मनि	४	३१	ववात्	६	१११
वर्द्ध	३	३४४	वशक्रिया	६	८०
वर्द्धा	३	३४४	वशिर	३	५८
वर्धनी	४	५४	वशिर	४	९
वर्धसान	३	१३५	वशिष्ठ	३	३१०
वर्ष	२	५०	वषट्	६	१०६
वर्ष	२	५६	वसति	२	३४
वर्षकोश	२	४२	वसन	३	२१८
वर्षण	२	५६	वसन्त	३	२११
वर्षणी	३	१२८	वसन्तक	२	१३१
वर्षपाविन्	४	१८७	वसन्ना	३	१९३
वर्षा	२	४९	वसित	४	३५
वर्षाभू	४	३७२	वसिर	३	५८
वर्षाभ्वी	४	३७२	वसिर	४	९
वर्षाशक	२	४२	वसु	४	१०
वल्गभि	४	५०	वसु	४	१७७
वल्गास	३	८५	वसुक	४	१०
वल्गिन	३	८१	वसुक	४	१७७

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
वसुक	४	१८५	वाटिका	४	२९
वसुदेव	४	२३८	वाटी	४	२९
वसुधा	४	१	वाण	४	२१९
वसुन्धरा	४	१	वाणा	४	२१९
वसुपूज्य	१	५	वाणारसी	४	२५
वसुरा	४	१८५	वाणि	२	१००
वसूक	४	१७७	वाणिज	३	३१७
वस्तक	४	१०	वाणिज्य	३	३१६
वस्ति	३	२१९	वाणी	२	१००
वस्त्य	४	३५	वात	३	२९७
वस्न	३	२१८	वात	४	११८
वस्वोकसारा	२	७७	वातप्रमी	४	३२९
वह	२	११८	वातायु	४	३२६
वहन	३	२२१	वातायुष	४	३२६
वहन	३	२६४	वाति	३	११८
वहस्	३	२६०	वातिह्ण	४	२६५
वहित	३	३२१	वातुल	४	१२०
वहिघ्न	३	३२२	वातूल	४	१२०
वह्य	३	२६४	वातूल	६	२७
वा	६	१०८	वात्या	६	२७
वा	६	१०९	वाद्	६	१११
वांशी	४	१९०	वादाल	४	३६७
वागा	४	३०१	वादित्र	२	११२
वागमिन्	२	२१	वाद्य	२	१०५
वाच्	२	२१	वाध्रीणश	४	३२७
वाच्	२	१००	याध्रीणस	४	३२०
वाचा	२	१००	वान	४	१३९
वाजि	४	२९८	वानमन्तर	२	३
वाजिन्	४	२९८	वानायुजा	२	२९९
वाट्	६	१०६	वानीर	४	२१६
वाट	४	३०	वानरिज	४	२१६
वाटि	४	३०	वानेय	४	२४०

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
वापि	४	१०८	वार्ताङ्ग	४	२६५
वापी	४	१०८	वार्तिक	३	१०५
वाम	२	७९	वार्दाली	६	१३१
वामदेव	२	७९	वार्धय	४	२५२
वामन्	३	७८	वार्धि	४	९६
वामन	३	७९	वार्धी	३	३४४
वामा	३	११४	वार्धुषि	३	३४४
वामि	३	११४	वार्धुषिक	३	३२५
वामि	४	२९८	वालि	३	२४२
वामी	४	२९९	वालिका	४	१०७
वार	४	९०	वालिन	३	२४२
वारंवारम्	६	९८	वालुक	४	२३९
वारट	३	३५५	वालुका	४	१०७
वारटा	४	३५२	वालुका	४	३२४
वारणवुषा	४	१४८	वालुकी	४	२७१
वारवाण	३	३६९	वालुङ्क	४	२७१
वारला	४	३५२	वाल्मिक	३	३०८
वारवारेण	६	९८	वाल्मीक	३	३०८
वाराणमी	४	२५	वाल्मीकि	३	३०८
वारि	४	९०	वावद्	६	१११
वारि	४	२९५	वावृत्त	६	७२
वारि	४	३२४	वाशक	४	१५६
वारिनिधि	४	९६	वाशा	४	१५६
वारिवाह	२	५५	वाशिका	४	१५६
वारिवाहन	२	५५	वाशिता	४	२९०
वारी	४	२९५	वाशुराशु	४	२५०
व रुणि	२	२४	वाश्र	२	२९
वार्ता	३	३१५	वासक	४	३५
वार्ता	४	२६४	वासतेयी	२	३४
वार्ताक	४	२६४	वासन्तिक	२	१३१
वार्ताकी	४	२६४	वासर	२	२९
वार्ताकु	४	२६४	वासव	३	३३७

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
वासस	३	२१८	विकस्तक	२	१३
वासि	३	३४५	विकार	६	८८
वासा	४	१५६	विकिर	४	३४५
वासिता	४	२९०	विकुम्भ	२	१३
वासी	३	३४५	विकृत	२	११५
वासु	२	९१	विकृति	४	८८
वासुदेव	२	९१	विक्र	४	२९१
वासुदेव	३	२३८	विक्रयिन्	३	३१८
वासुपूज्य	१	५	विक्रिया	६	८८
वासुभद्रक	२	९३	विकली	६	१२१
वासुरा	२	३३	विखु	३	७४
वास्तुक	४	२६२	विस्त्र	३	७४
वास्थूक	४	२६२	विग्र	३	७४
वाह	४	११८	विचारणा	६	६
वाहन	३	२६४	विच्छन्दका	४	५३
वाहस	३	२६०	विच्छर्दका	४	५३
वाहि	४	११८	विज	३	५१
वाहित्थ	३	३२२	विजया	२	८४
वाह्य	३	२६४	विजल	३	५१
वाह्मि	४	१५	विजाताख्या	३	१३५
वाह्निक	३	६१	विजिपिल	३	५२
वाह्निक	३	२०४	विजिल	३	५१
वाह्निका	४	१५	विजेविल	३	५२
वाह्नीक	३	६१	विज्जल	३	५१
वाह्नीक	३	२०४	विज्ञ	३	७
वाह्नीक	४	१५	विट	४	१०
वाह्नीक	४	२९९	विड	४	१०
वाह्नीका	४	२९९	विडङ्ग	४	२३७
विकराला	२	८४	विड्वरा	६	१२१
विकषा	४	२३६	वितर्कक	२	१२८
विकसा	४	२३६	विताली	६	१२२
विकस्त	२	१३	वित्त	६	६६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
विदिश	२	५८	विप्रलम्भ	६	८६
विदुर	३	११	विभा	२	१०
विदुष	३	५	विभावरी	२	३३
विद्व	६	७३	विभु	३	१६
विद्युत्	४	११६	विमनस्	३	६७
विद्युता	४	११५	विमर्शन	२	१२९
विद्रव	३	२९३	वियाम	३	१७७
विद्रुत	६	७३	वियोग	६	८६
विद्रुम	४	१२२	विरति	६	९०
विद्वस्	३	६	विराटज	४	८८
विधस्	२	८८	विराव	६	२१
विधि	२	८७	विरिञ्च	२	८८
विशु	२	९९	विरिञ्चन	२	८८
विशुत	६	६६	विरिञ्चि	२	८८
विधुवन	६	९०	विलम्भ	३	१८०
विनिमय	३	३१९	विलङ्ग	४	२३७
विनीतक	३	२६३	विलाल	४	३३७
विनुन्नक	४	१७१	विलेपनी	३	४०
विन्दु	३	११	विलेपिका	३	३९
विन्न	६	६६	विलेपी	३	३९
विपणि	४	४१	विलेप्या	३	४०
विपणी	४	४२	विलोचन	३	१५८
विपद्	३	९४	विलोम	६	६२
विपदा	३	९४	विवत्सर	२	५०
विपर्याय	६	८१	विवध	३	१८
विपर्यास	६	८१	विवधिक	३	१८
विपाश्	४	१०४	विश	३	१९६
विपाशा	४	१०४	विश	३	३१५
विपुल	६	३४	विश	४	२४८
विप्रतिसार	६	७	विशयिन्	४	११
विप्रतीसार	६	७	विशरण	३	२२
विप्रयोग	६	८६	विशाख	४	६६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
विशारण	३	२२	विसप्रसून	४	२४५
विशुव	२	४०	विसप्रसून	४	२४५
विशेलिम	२	२	विसार	४	३६६
विश्वकद्रु	४	३१७	विसारिन्	३	३४
विश्वकद्रु	४	३१७	विसारिन्	४	३६६
विश्वकर्मन्	२	६८	विसृत्वर	३	३४
विश्वकृत्	२	६८	विसृमर	३	३४
विश्वक्सेन	२	९१	विस्तर	६	३५
विश्वप्स	४	११३	विस्तार	६	३५
विश्वप्सन्	४	११३	विस्फार	६	२३
विश्वम्भरा	४	२	विस्फोट	३	८८
विश्वसृज्	२	८७	विस्फोर	६	२३
विश्वा	३	५७	विस्मय	२	१२५
विश्वा	४	२	विस्मृत	६	७९
विष्	३	१९६	विहग	४	३४४
विषय	४	१२	विहङ्ग	४	३४४
विषयिन्	४	११	विहङ्गम	४	३४४
विषाण	४	२९३	विहङ्गिका	३	१९
विषाण	४	३०९	विहङ्गिमा	३	१९
विषाणक	४	२९३	विहेलिम	२	२
विषाणा	४	३०९	वीजन	३	२३४
विषाणी	४	२९३	वीजर्या	६	१२५
विषाणी	४	३०९	वीति	४	२९८
विषुव	२	४०	वीथि	६	३०
विषुवद्	२	४०	वीथी	६	३०
विषुश	२	४०	वीर	१	७
विष्कीर	४	२४५	वीरशाक	४	२६२
विष्टप	६	१	वीरा	३	१२९
विष्टा	३	१९६	वीर्य	२	११८
विष्वक्सेन	२	९१	वीर्या	२	११८
विष्वान	३	६२	वीवध	२	१८
विस	४	२४८	वीवधिक	२	१८

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
बुक्क	३	१८८	वेणि	३	१५५
बुक्कन्	३	१८८	वेणि	४	१०६
बुक्कस	३	३५४	वेणिवक्क	४	१०६
बुक्काग्रमांस	३	१८९	वेणुक	४	२९६
बुप	४	२६०	वेतसी	४	१५०
बुस	४	२६०	वेताल	२	४
बृक	२	९	वेद्	६	१११
बृकधूप	३	२०७	वेदव्यास	३	३०९
बृक्क	३	१८९	वेदि	३	३०१
बृक्षधूप	३	२०७	वेदि	४	४३
बृजन	२	१११	वेदिका	४	४३
बृति	६	९१	वेधस्	२	८८
बृत्त	६	७२	वेधस्	२	९१
बृत्तान्त	२	१०५	वेधित	६	७३
बृत्ति	३	३१५	वेनि	३	२३९
बृत्र	२	६०	वेमन्	३	३४२
बृत्रहन्	२	६०	वेमा	३	३४२
बृधसान	३	१३५	वेलेय	४	२३९
बृष	४	३०४	वेलि	४	३२६
बृष	६	७	वेश	३	१९७
बृषक	४	१५५	वेश	४	४२
बृषन्	२	६१	वेश्या	३	१३०
बृषन्	४	३०४	वेप	३	१९७
बृषभ	१	४	वेपक	४	४२
बृषभ	४	१५५	वेप्या	३	१३०
बृषभ	४	३०४	वेसर	४	३०२
बृषभ	६	७	वेसारिण	४	३६६
बृषाकपि	२	८	वैकृत	२	११५
बृषाक्ष	२	९२	वैजयन्त	३	२५७
बृषी	३	२९८	वैजयन्तिका	४	२४२
बृसी	३	२९८	वैजयन्ती	३	२५७
घेगक्षर	४	३०१	वैज्ञानिक	३	७

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
वैदूर्य	४	८६	व्यामन्	३	१७६
वैदूर्य	४	८७	व्यायाम	३	१७६
वैणुक	४	२९६	व्याल	४	३३९
वैतरणि	४	१०४	व्यालक	४	२८८
वैतरणी	४	१०४	व्यालग्राहिन्	३	१००
वैदूष	३	५	व्यास	३	३०९
वैनीतक	३	२६३	व्याहार	२	१०१
वैन्य	३	२३९	व्युत्क्रम	६	८६
वैमेय	३	३२०	व्रतति	४	१२६
वैराट	४	८८	व्रतती	४	१२६
वैव	६	१०९	व्रध्न	४	३२८
वैवधिक	३	१८	व्रीड	३	१२२
वैशाख	४	६६	व्रीडा	३	१२२
वैश्य	३	३१५	व्रीहि	४	२५०
वोटा	३	१३१			
वोपट्	६	१०६			
व्यजन	३	२३५			
व्यडम्बक	४	१८२	शकट	३	२५९
व्यडम्बन	४	१८२	शकट	३	२६०
व्यध	६	९१	शकटि	३	२६०
व्यन्तर	२	३	शकटी	३	२६०
व्यवधा	६	६८	शकटीन	३	३२६
व्यवधान	६	६७	शकल	४	१२९
व्याकोश	४	१३८	शकल	६	३७
व्याकोष	४	१३८	शकली	४	३६६
व्याड	४	२८८	शकुन	४	३४५
व्याड	४	३३९	शकुनि	४	३४५
व्याध	४	१६९	शकुन्त	४	३४५
व्याधाम	२	६७	शकुन्ति	४	३४५
व्याधामन्	२	६७	शक्त	३	१०२
व्याप्य	४	२१६	शक्नु	३	१२
व्याम	३	१७६	शक्य	६	४६

श.

श०	का०	लो०	श०	का०	श्लो०
शक्रि	४	३५४	शत्र	४	१२१
शक्ल	३	१२	शत्रु	३	२५१
शक्ल	३	१०२	शद्रि	४	६९
शक्ल	६	३७	शनि	२	२२
शक्ली	४	३६६	शनैश्चर	२	२२
शकर	४	३०३	शनैस्	२	२२
शङ्किन्	३	७०	शनैस्	६	८२
शङ्कु	३	१८४	शप	२	१०६
शङ्कुमुख	४	३६९	शपन	२	१०६
शङ्खमुख	४	३६९	शफरी	४	३६८
शच्चि	२	६२	शब्द	६	१९
शची	२	६२	शम्	६	१२९
शटी	४	२३८	शम	२	११९
शठ	३	२५	शमथ	२	१२०
शठता	३	२६	शमन	३	३०३
शण	४	२५७	शमि	४	२०६
शण्ठ	३	२५	शमी	४	१४०
शण्ठ	३	१५२	शमी	४	२०६
शण्ड	४	१२०	शमीर	४	२०६
शण्ड	६	२६	शमीरु	४	२०६
शण्ड	३	१५२	शम्पा	४	११५
शतक	२	९३	शम्पाक	४	१५४
शतधार	२	६६	शम्ब	२	६५
शतपुष्पा	४	२२०	शम्ब	२	९८
शतभीरुक	४	१७६	शम्बर	२	९६
शतरूपा	४	२१७	शम्बर	४	९२
शतवीरक	२	९३	शम्बर	४	३६७
शतानन्द	२	९३	शम्बर	३	१०५
शतारक	२	६५	शम्बा	४	११५
शतारुम्	४	२१७	शम्बाकृत	४	२२
शतावरी	४	२३४	शम्बु	४	२८०
शत्रि	८	३५४	शम्बु	४	२८०

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
शम्बूक	४	२८०	शलल	४	३३१
शम्भली	३	१३१	शलल	४	३३२
शम्भु	२	९०	शलाट	३	३२७
शयधु	४	३३९	शलालि	४	३६३
शयन	३	२२९	शलु	४	१६७
शयनीय	३	२२९	शलक	४	१२९
शयातु	४	३३९	शलकक	६	३६
शयानक	४	३३५	शलमालि	४	२०४
शयालु	४	३३९	शल्य	४	३३१
शयु	४	३४०	शल्यक	४	३३१
शय्या	३	२२९	शलकी	४	१८८
शर	३	२७४	शव	३	१५३
शर	४	९२	शवर	४	९२
शर	४	२७३	शवस्	३	१५४
शराणि	४	३०	शश्वत्	६	९७
शरद्	२	५१	शप्य	४	२७२
शरदा	२	४९	शसन	३	३०३
शराति	४	३६२	शस्त	१	१५
शरार	४	३२७	शस्ता	४	८
शरारि	४	३६३	शस्त्र	३	२७२
शराव	४	६८	शस्य	४	२७२
शरु	२	६६	शाक	३	४३
शरु	३	२७४	शाक	४	१९
शर्करा	४	१२	शाकट	३	३२७
शर्करावत्	४	१३	शाकट	४	१९
शर्करिल	४	१३	शाकवीर	४	२६२
शर्म	६	४	शाकशाकिन	४	१९
शर्मन्	६	४	शाक्यक	२	९९
शर्व	२	८०	शाक्यसिंह	२	९९
शर्वला	३	२८२	शाकर	४	३०३
शर्वली	३	२८२	शाखा	४	१२७
शल	४	३३२	शाखिन्	४	१२६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
शाखिनेडाहाल	४	१४	शार्वरी	२	३४
शाङ्कर	४	३०४	शाल	४	२८
शाट	३	२२३	शाल	४	१२३
शाटी	३	२२३	शाल	४	१५२
शाठ्य	३	२६	शाल	४	३६९
शाणा	३	३३९	शाल	४	३७२
शाणि	३	३३९	शालपर्णिका	४	२३८
शात	३	७३	शाला	४	१२७
शात	६	७२	शालाञ्जन	४	१४३
शातकुम्भ	४	७७	शाली	३	१४८
शातकौम्भ	४	७७	शालूर	४	३७१
शात्रव	३	२५१	शालेय	४	२२१
शान्त	३	२९५	शाल्मल	४	२०४
शान्त	६	५	शाल्मलि	४	२०४
शान्तिगृह	४	३९	शावर	४	२१०
शान्तीगृह	४	३९	शाश्वत	६	५१
शामन्	३	२५४	शाश्वतिक	६	५१
शाम्ब	२	६५	शाष्कलि	३	६४
शाम्ब	२	९८	शाष्वल	३	६४
शाम्बरी	३	३४८	शिशपा	४	१९०
शाम्बूक	४	२८०	शिक्य	६	४६
शार	३	१००	शिक्षु	१	१४
शार	४	११८	शिखण्डक	३	१५६
शारङ्ग	४	३२६	शिखा	४	१२७
शारद	२	५१	शिखाण्डिक	३	१५६
शारदा	२	१००	शिखावल	४	३४९
शारि	३	१००	शिखिन्	४	६९
शारिका	४	३६०	शिखिन्	४	१२३
शारिफल	३	९९	शिखिन्	४	३४९
शारिफलक	३	१००	शिङ्गाणक	३	१९५
शारिवा	४	२२६	शिञ्जित	६	२२
शार्कर	४	१३	शित	३	७३

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
शित	६	७२	शिव	१	११
शितच्छत्रा	४	२२०	शिव	१	१६
शितद्रु	४	१०२	शिव	४	९२
शितघार	२	६६	शिव	४	३१२
शिति	६	१५	शिवक	४	३१२
शिति	६	१८	शिवा	२	८३
शित्थिर	३	१०३	शिवा	४	३२३
शित्थिल	३	१०३	शिवा	२	८३
शिति	६	१८	शिशिर	२	४८
शिनीवाली	२	४२	शिष्य	१	१४
शिक	४	१२७	शीत	६	१०
शिका	४	१२७	शीतभीरु	४	१७६
शिमि	४	१४०	शीतल	६	१०
शिमी	४	१००	शीतशिव	४	९
शिम्व	४	१४०	शीता	३	२४१
शिम्व	४	१४०	शीता	३	३३१
शिर	३	५९	शीतारु	३	३७
शिर	३	१५४	शीतालु	३	३७
शिरस्	३	१५४	शीम्	६	१४
शिरा	३	१९४	शीम्	६	११८
शिल	३	३१६	शीर्षक	३	२७०
शिला	४	४७	शीर्षच्छेद्य	३	२३
शिला	४	७३	शीर्षण्य	३	२७०
शिला	४	८४	शीवल	४	२५०
शिलाजतु	३	८५	शुक (शुक)	२	११७
शिलाजतु	४	३५२	शुक	४	३६०
शिलामुख	४	२८६	शुकबर्ह	४	२२८
शिली	४	४७	शुक्र	६	१६
शिली	४	७३	शुक्र	६	१६
शिलीमुख	४	२८५	शुच्	२	११७
शिलोञ्छ	३	३१६	शुचि	२	९
शिल्पजीविनी	३	१२४	शुचि	२	१०

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
शुण्ठि	३	५७	शून्य	६	४६
शुण्ठी	३	५७	शूर	१	७
शुतुद्रि	४	१०२	शूर	३	१९
शुतुद्रु	४	१०२	शूरण	४	२७२
शुद्धकर्मन्	३	२९६	शूरि	३	६
शुन	४	३१६	शूर्प	४	५८
शुनक	४	३१६	शूर्पक	२	९७
शुनका	४	३१७	शूर्म	६	६२
शुनकी	४	३१७	शूर्मि	६	६२
शुनख	४	३१६	शूर्मी	६	६२
शुनस्कण	४	३१८	शृगाल	४	३२३
शुनाशीर	४	६२	शृगाटक	४	२४३
शुनि	४	३१६	शृङ्खल	४	२९५
शुनी	४	३१७	शृङ्ग	४	३०९
शून्य	६	४६	शृङ्गारभूषण	४	८४
शुभय	३	६६	शृङ्गि	४	७८
शुभयु	३	६६	शृङ्गि	४	३०९
शुभवासन	६	१४	शृङ्गी	४	७८
शुभ्र	६	१५	शृङ्गी	४	२०९
शुभ्रि	६	१५	शृङ्गी	४	३०९
शुरूहा	४	३३	शृणि	२	६४
शुल्वज	४	७९	शृणीरि	२	२९६
शुपि	५	३	शेष	३	१८३
शुपिर	५	४	शेषस्	३	१८३
शुष्म	३	२८८	शेषाल	४	२५०
शुष्म	४	११२	शेष	३	१८३
शुष्मन्	३	२८८	शेषस्	३	१८३
शुष्मन्	४	११२	शेमुपी	२	१२१
शूकर	४	३२१	शेलु	४	१६७
शूकशिम्वी	४	१८३	शेव	३	१८३
शूकशिम्वी	४	१८३	शेवधि	२	७८
शूना	३	३५३	शेवल	४	२५०

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
शेवाल	४	२५०	श्रमण	१	१२
शैक्ष	१	१८	श्रमण	१	१५
शैखर	४	६९	श्रमणा	३	१३०
शैर्षच्छेदिक	३	२२	श्रवण	१	१२
शैल	४	८५	श्रवण	१	१५
शैलेय	४	८५	श्रवण	२	१५८
शैवल	४	२५०	श्रवणा	३	१३०
शैवाल	४	२५०	श्रवस्	३	१५८
शैष	२	४८	श्रविष्ठा	२	१८
शोक	२	११७	श्राद्ध	३	२०२
शोचि	२	१०	श्रान्त	३	२९५
शोचिस्	२	११	श्रावण	२	४५
शोणक	४	२००	श्रावणिक	२	४५
शोध	३	९१	श्री	२	९६
शोफ	३	९१	श्रीपार्श्व	१	६
शौखशयिक	३	२८७	श्रीपिष्टक	३	२०८
शौखशायनिक	३	२८७	श्रीवत्स	२	९४
शौण्डीर	३	२५५	श्रीवत्साङ्ग	२	९४
शौण्डीर्य	३	२५५	श्रीवेष्ट	३	२०८
शौष्कल	३	६४	श्रुति	३	१५८
श्यामक	४	२५६	श्रेणि	६	३१
श्यामल	६	१८	श्रेणी	६	३१
श्यामाक	४	२५६	श्रेयस्	१	४
श्यामाल	६	१८	श्रेयस्	१	१६
श्याल	३	१४६	श्रेयस्	१	१६
श्याली	३	१४८	श्रेयस्	६	४२
श्येत	६	१५	श्रेयान्स	४	४
श्येत्	६	१५	श्रेष्ठ	६	४२
श्योनाव	४	२००	श्रोणि	३	१८१
श्रद्धा	३	१३६	श्रोणी	३	१८१
श्रद्धालु	३	१०२	श्रोतस्	४	१०५
श्रम	२	१२६	श्रोत्र	३	१५८

श०	का०	इलो०	श०	का०	इलो०
श्रौत्रक	३	१५८	संयत	३	२९०
श्रौषद्	६	१०६	संयद्गर	३	२८९
इलेष्मण	३	८३	संयमनी	२	७१
इलेष्मल	३	८३	सराव	६	२१
श्वकर्ण	४	३१८	संक्त्सर	२	५०
श्वन्	४	३१६	संवद्	२	५१
श्वपाक	३	३५३	संवदन	३	८०
श्वभ्र	५	४	संवनन	२	८०
श्वरु	२	६७	संवर	१	७
श्वरुस्	२	६७	संवर	१	११
श्वान	४	३१६	संवर्त	२	५२
श्वेत	४	७६	संवर्ति	४	२०९
श्वेत	६	१५	संवर्तिका	४	२५९
श्वेदतिका	३	३४६	संवसथ	४	१६
श्रोवसीयस	१	१६	संवीत	६	६७
षर्टा	४	२३८	संवृत	६	६७
षण्ड	१	१२०	संवेग	२	१२९
षण्ड	६	२६	संशयालु	३	७०
षष्ठ	६	३८	संश्रव	२	१११
षष्ठक	६	३८	संश्रुत	६	७५
षाष्ट	६	३८	संस्कृतवाचक	३	८
षोड	४	३०७	संस्तर	३	२२८
षोडत्	४	३०७	संस्फोट	३	२९०
षोडत	४	३०७	संस्फोट	३	२९०
ष्टीवन	६	८९	संहतल	३	१७४
ष्टेवन	६	८९	संहर्ष	६	८७
ष्ट्यूत	६	८९	सकल	६	३६
संज्ञ	३	८०	सङ्गर	४	५५
संज्ञ	३	८०	सङ्कार	४	५५
संफेट	३	२९०	सङ्कीर्ण	६	६५
संवुजय	६	१२५	सङ्कोचं	३	२०५
संयन्	३	२८९	सङ्कोचपिशुन	३	२०५

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
सङ्क्रम	६	७८	सना	६	९७
सङ्क्राम	६	८७	सनात्	६	९७
सङ्ग	६	८४	सनातन	६	५१
सङ्गम	६	८५	सन्तत	६	६४
सङ्गर	४	२७६	सन्तति	३	११३
सङ्घर्ष	६	८७	सन्तमस	२	३९
सङ्घाटिका	४	२४३	सन्तान	३	११६
सची	२	६२	सन्तापित	६	७४
सञ्चय	६	२६	सन्द	३	२३१
सठ	३	४२	सन्दान	४	३१३
सण	४	२५७	सन्दाव	३	१९३
सण्डीन	४	३४७	सन्दिता	४	३१३
सत्	३	५	सन्दी	३	२३२
सतत	६	६५	सन्द्राव	३	२९३
सतीन	४	२५२	सन्धा	२	३९
सतीनक	४	२५२	सन्धा	२	१११
सतीलक	४	२५३	सन्धि	२	३२
सत्यङ्कार	३	३२१	सन्धि	४	३३
सत्याकृति	३	३२१	सन्धिला	४	३३
सत्र	४	३५	सन्ध्या	२	३२
सत्रं	४	१३१	सन्ध्या	२	१११
सत्वर	६	६४	सन्न	३	२१८
सदन	४	३३	सन्नकद्रु	४	१६२
सदम्	६	९७	सन्नकोद्रु	४	१६०
सदा	६	९७	सन्निधान	६	४९
सदातन	६	५१	सन्निधि	६	५०
सदृक्ष	६	६०	सपदि	६	९९
सदृश्	६	६०	ससला	४	२४०
सदृश	६	६०	सम्	६	१२९
सद्भि	४	६९	सम	६	३६
सधर्मिणी	३	११८	सम	६	६०
सनत्	६	९७	सम.कला	६	१२०

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
समकला	६	१२०	सम्बर	४	९२
समज्या	३	९६	सम्बर	४	३६७
समन्ततस्	६	९५	सम्बल	३	१०५
समन्तात्	६	९५	सम्बाकृत	४	२२
समर	४	११७	सम्भली	३	१३१
समर्धक	३	९५	सम्मद	२	१०४
समर्धुक	३	९५	सम्यच्	२	१०७
समा	२	५१	सया	४	२९७
समाज	३	९६	सर	३	२१३
समान	६	६०	सर	३	२७४
समानोदर्य	३	१४४	सर	४	२७३
समित्	३	२९०	सरट्	४	११९
समित	३	२९०	सरट	४	३३४
समिति	३	२९०	सरड्	४	११९
समीचीन	१	१०७	सरड	४	३३४
समीर	३	११७	सरणा	४	२४२
समुच्छ्रय	६	३४	सरणि	२	७
समुत्पिञ्ज	१	२०	सरणि	४	३०
समुदय	३	१३१	सरणि	४	१०७
समुदय	६	२५	सरणी	४	३०
समुदाय	४	२९१	सरणी	४	२४२
समुदाय	६	२५	सरण्ड	४	३३५
समुपजोष	६	९५	सरयु	४	१०३
सम्परायक	३	२९१	सरयू	४	१०३
सम्पा	४	११५	सरस्	४	९२
सम्पाक	४	१५४	सरस्	४	११०
सम्पुट	४	५३	सरीसरुह	४	२४५
सम्प्रति	६	९६	सरसी	४	११०
सम्फुल्ल	४	१३८	सरसीरुह	४	२४५
सम्फेट	३	२९०	सराव	४	६८
सम्य	२	६५	सरि	३	२१३
सम्बर	२	९६	सरिर	४	९४

श०	का०	इलो०	श०	का०	इलो०
सरिल	४	९३	सहचर	४	२२०
सरिषप	४	२५९	सहचरी	४	२२०
सरीसृप	४	३३८	सहदेव	४	२३५
सरोज	४	२४४	सहदेवि	४	२३५
सरोजन्मन्	४	२४४	सहदेवी	४	२२४
सरोरुह्	४	२४४	सहधर्मिणी	३	११८
सरोरुह	४	२४४	सहस्र	२	४३
सर्ग	६	६	सहस्र	३	२८९
सर्प	४	३३८	सहसा	३	२८९
सर्म	६	४	सहाचर	४	२१९
सर्मन्	६	४	सहाचर	४	२२०
सर्व	२	८०	सहिष्णु	३	३५
सर्वदमन	३	२३९	सहुरि	२	७
सर्वदा	६	९७	सहोदर	३	१४३
सर्वन्दम	३	२४०	सांद्ष्टिक	२	५२
सर्वरी	२	३४	सापराय	३	२९१
सर्वविद्या	२	१०४	सांपरायक	३	२९१
सर्ववेद	३	३००	सांमृष्टिक	२	५२
सर्ववेदस्	३	३००	सांशयिक	३	७०
सर्वीय	१	३	साक	३	४३
सर्षप	४	२५९	साक्षात्	६	१२२
सलिर	४	९३	साङ्गम	६	८५
सल्लुकी	४	१८८	साखाय	४	१४
सल्व	४	१५	सातला	४	२४०
सव्येष्ट	३	२६५	सातवाहन	३	२४४
सव्येष्ट	३	२६५	सातीन	४	२५२
सव्येष्टातृ	३	२६५	सातीलक	४	२५३
सश्वत्	६	९७	साद	२	१२२
ससकला	६	१२०	सादन	४	३३
सस्य	४	१३९	सादि	३	२६६
सह	३	२८९	सादिन्	३	२६६
सहचर	४	२१९	साधन्त	१	१२

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
साधयन्तक	१	१२	सालू	४	३७१
सानु	४	७२	सालूर	४	३७१
सान्त	६	५	सालेय	४	२२१
सामन्	३	२५४	साल्व	४	१५
साम्प्रतम्	६	९६	सावर	४	२१०
साम्बरी	३	३४८	साहस्र	३	२६८
साय	२	३२	साहस्रिण	३	२६८
साय	३	२७४	सिंहतल	३	१७४
सायक	३	२७४	सिकता	४	१००
सायम्	२	३२	सिकतावत्	४	१४
सायम्	६	९९	सिकतिल	४	१४
सार	२	७८	सिद्धाण	३	१९५
सार	४	९३	सिच्	३	२१९
सार	४	११८	सिचय	३	२१९
सारङ्ग	४	३२६	सित	३	७६
सारणी	४	१०७	सित	६	१४
सारणी	४	२४२	सिता	३	४५
सारसन	३	२१५	सिताभ	३	२०३
सारिका	३	२१४	सिताभ्रक	३	२०२
सार्गक	४	३२६	सितोपला	३	४६
सार्त्र	४	३५	सिध्मन्	३	८९
सार्द्र	६	७८	सिध्मा	३	८९
सार्व	१	३	सिन	३	२१८
साल	३	२४५	सिप्रा	४	१०५
साल	४	२८	सिम	४	१७
साल	४	१२३	सिम	६	३६
साल	४	१५२	सिम्बा	४	१४०
साल	४	३६९	सिरा	३	१९४
सालपर्णिका	४	२३८	सिलुकी	४	१८९
सालवाहन	३	२४४	सिहुण्ड	४	१५८
साला	४	१२७	सीतशिव	३	९
सालाञ्जन	४	१४३	सीता	३	२४१

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
सीता	३	३३१	सुमनस्	४	१३२
सीम्	६	११७	सुमनस्	४	१७५
सीम्	६	११८	सुमना	४	१७५
सीम	४	१८	सुमेरू	४	७१
सीमन्	४	१७	सुरत	३	१३४
सीमन्	४	१८	सुरता	४	३११
सीमा	४	१८	सुरथा	४	३११
सीवन	३	३४०	सुरस	४	१७४
सीहुण्ड	४	१५८	सुरा	३	३३७
सुक	४	३६०	सुवर्ण	४	७६
सुकुमार	६	१२	सुवासिनी	३	११७
सुख	६	४	सुवीराम्ल	३	५२
सुगन्ध	४	८३	सुवृष	२	९२
सुगन्धक	४	८२	सुव्रत	१	५
सुत	३	१३६	सुशवी	४	२६८
सुतारका	१	९	सुशवी	४	२६९
सुतारा	१	९	सुषमा	२	२६
सुत्रामन्	२	६०	सुषविन्	६	६०
सुत्रि	३	३४०	सुषवी	४	२६९
सुदाय	३	१२३	सुषि	५	३
सुदाम्नी	४	११६	सुषीम	६	१०
सुधन्वन्	२	९३	सुसीम	६	१०
सुधा	२	३	सूकर	४	३२१
सुधा	४	१	सूचि	३	३४०
सुनन्दा	२	८५	सूतकागृह	४	४०
सुपथिन्	४	३२	सूतिकागृह	४	४०
सुपर्वाक	२	९८	सूत्र	३	३४३
सुपूरक	४	१८०	सूत्र	४	३४०
सुभ	१	१७	सूत्रतन्तु	३	३४२
सुभद्र	२	९३	सूत्रामन्	२	८०
सुभीरुक	४	७६	सूत्री	३	३४०
सुम	४	१३३	सूत्री	३	३४३

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
सूद	३	४०	सृणिका	३	१९६
सूद	३	२४९	सृणीका	३	१९६
सून	४	१३२	सृपाटिका	४	३४५
सूनक	४	१३२	सृपाटी	४	३४६
सूना	३	३५३	सृप्रा	४	१०५
सूनु	३	१३६	सृमर	४	११७
सूप	३	२४९	सेना	३	२५६
सूपत्	६	११२	सेरन्ध्री	३	१२४
सूर	१	७	सेवन	३	३४१
सूर	२	९	सेवनी	३	३३९
सूरक	३	१९	सैकत	४	१४
सूरण	४	२७२	सैनिक	३	२६७
सूरत	३	२९५	सैन्य	३	२५६
सूरता	४	३११	सैन्य	३	२६७
सूरथ	३	२९५	सैरन्ध्री	३	१२४
सूरथा	४	३११	सैरीयक	४	२१९
सूरदेव	१	१०	सैरेय	४	२१९
सूरि	३	६	सोदर	३	१४४
सूर्प	४	५८	सोदर्य	३	१४४
सूर्प	४	३३८	सोम	२	१३
सूर्यात्मजा	४	१०२	सोम	६	४५
सूर्मि	६	६२	सोमन्	२	१३
सूर्मी	६	६२	सोमन्	३	२९९
सृक्क	३	१६२	सोमपीतिन्	३	२९९
सृक्कणि	३	१६२	सोमपीथिन्	३	२९९
सृक्कणी	३	१६२	सोमाल	३	१२
सृक्कन्	३	१६२	सौह्यक	६	४
सृक्कि	३	१६२	सौगन्धिक	४	८३
सृगाल	४	३२३	सौदामनी	४	११६
सृग्धरा	३	१९३	सौदामिनी	४	११६
सृणि	२	७	सौदामिका	४	११६
सृणि	४	२९६	सौदाम्नी	४	११६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
सौपर्णेय	२	९८	स्थापतीक	३	२५१
सौम्य	६	४५	स्थापत्य	३	२५१
सौर	२	२२	स्थाल	४	६०
सौराष्ट्र	४	७९	स्थाल	४	६९
सौराष्ट्रक	४	७९	स्थाला	४	७
सौरि	२	२२	स्थालि	४	६०
सौविद	३	२५०	स्थाली	४	६०
सौविदिल्ल	३	२५०	स्थाली	४	६९
सौवीर	३	५२	स्थास्तु	६	५१
सौहार्द	३	२५३	स्थिवि	४	१८
सौहृद	३	२५३	स्थूढ	३	२२८
स्कधस्	३	१६६	स्थूर	३	७२
स्कन्ध	३	१६६	स्थूरी	४	३०७
स्कन्धशाखा	४	१२७	स्थूल	३	७२
स्तनन्धय	३	२	स्थूल	३	२२८
स्तनन्धया	३	१३६	स्थूललक्ष	३	३१
स्तनन्धयी	३	१३६	स्थूललक्ष्य	३	३१
स्तनप	३	२	स्थूली	४	३०७
स्तम्बपुर	४	२७	स्थेय	६	५१
स्तम्भ	४	३१४	स्थेष्ठ	६	५१
स्तरी	३	३२३	स्थौरी	४	३०७
स्तिमित	६	७८	स्तसा	३	१९३
स्तुभ	४	३१४	ज्ञान	३	१९८
स्तूप	४	३८	ज्ञावन	३	१९४
स्तेन	३	२९	स्तु	४	७२
स्तेय	३	२९	स्तुत	६	७२
स्तैन्य	३	२९	स्तुह्	४	१५७
स्त्यान	६	७९	स्तुहा	४	१५७
स्थपति	३	२५०	स्तुहि	४	१५७
स्थल	४	७	स्तुही	४	१५७
स्थवि	४	१८	स्परिश	६	१०

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
स्पर्श	६	१०	सूक्त	६	७९
स्फट	४	३३२	सूखा	४	२१४
स्फटित	४	१३८	स्रोतस्	४	१००
स्फर	३	२७८	स्रोतस्	४	१०५
स्फरक	३	२७८	स्रोतस्वती	४	१०१
स्फरण	६	९१	स्रोतस्विनी	४	१०१
स्फाटिक	४	८९	स्रोतोवहा	४	१०१
स्फिच्	३	१८२	स्व	३	१५१
स्फिज	३	१८२	स्वःश्रेयस	१	१६
स्फुट	४	१३८	स्वकीय	३	१५१
स्फुटन	६	७४	स्वजन	३	१५१
स्फुरण	६	९१	स्वधित्ती	३	२८२
स्फोटक	३	८८	स्वन	६	१२
स्फोटा	४	१७६	स्वनि	६	२०
स्फोटा	४	१८५	स्वन्न	५	४
स्फोटायन	४	३१२	स्वयम्भू	२	९०
स्फौटायन	३	३१२	स्वर	२	१
स्याम	६	१८	स्वर	६	९२
स्याल	३	१४६	स्वरु	२	६७
स्यूत	६	७४	स्वरु	३	२७४
स्यून	६	७४	स्वरुस्	२	६७
स्यूनक	२	७	स्वर्ण	४	७६
स्योन	२	७	स्वर्माणु	२	२३
स्योन	३	६४१	स्वर्माणु	२	२३
स्योन	६	७४	स्ववासिनी	३	११७
स्योनाक	४	२०१	स्वसृ	३	१४६
संसकला	६	१२०	स्वान	४	३१६
स्रव	४	१११	स्वान	६	२०
स्रवद्गर्भा	४	३१०	स्वान्त	६	४
स्रस्तर	३	२२९	स्वित्	६	१०३
स्रुच	३	३०३	स्वेदन	३	३४६
			स्वेदनिका	३	३४६

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
	इ.				
ह	६	११०	हला	२	१३३
हकार	२	१०६	हलाहल	४	६१
हजे	२	१३३	हलाहल	४	२७६
हण्डे	२	१३३	हलाहल	४	३३४
हनुष	२	७२	हल्या	६	२९
हनूमत्	३	२४२	हवन	४	११४
हनूष	२	७२	हविष्	३	५०
हयन	३	२५९	हविष्	४	११४
हये	६	१०५	हविष्य	३	५०
हरि	२	५	हस	२	११६
हरि	२	६०	हसन	२	११६
हरि	३	२०१	हसनी	४	६१
हरि	४	२५४	हसन्तिका	४	६१
हरि	६	१७	हसन्ती	४	६१
हरिचन्दन	३	२००	हस्त	३	१७६
हरित	४	२५४	हस्तमयूरक	४	२१८
हरित	६	१७	हस्तिनपुर	४	२७
हरिता	४	२७३	हस्तिनापुर	४	२७
हरिताल	४	८३	हस्तिनीपुर	४	२७
हरिताली	४	२७३	हसू	२	७९
हरिद्रागु	२	५	हहा	२	७०
हरिमत्	२	६०	हहि	६	११५
हरिमन्थ	४	२५३	हहो	६	१०४
हरिमन्थज	४	२५३	हा	६	११०
हरिवालुक	४	२३९	हा	६	११६
हरिषा	२	१२५	हार	३	११३
हरीतकी	४	१७२	हारित	३	३१३
हर्यश्च	२	६०	हारीत	३	३१३
हर्ष	२	१२५	हाल	३	३३०
हल	३	३३०	हाल	६	२९
			हालाहल	४	२७६
			हालिनी	४	३३४

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
हास	२	११६	हुड	४	३१४
हासिका	२	११६	हुहु	२	७०
हास्य	२	११६	हुहु	२	७०
हाहस्	२	६०	हद्	६	३
हाहा	२	७०	हदय	६	३
हाहाहुहु	२	७१	हे	६	११६
हिंसीर	३	२१	हेका	४	९०
हिका	३	९०	हेम	४	७७
हिङ्गुल	४	८५	हेमन्	२	४९
हिङ्गुलु	४	८५	हेमन्	४	७७
हिजल	४	१६९	हेमन्त	२	४७
हिजी	४	२१५	हेला	६	६८
हिडिम्ब	३	२४३	हेलिहिल	२	१३२
हिडीम्ब	३	२४३	हेषा	३	२२
हिण्डीर	४	९८	हे	६	१०४
हिण्डीरक	४	९८	हे	६	११६
हिमवती	४	२३८	हेमवती	२	८४
हिमा	२	८४	हेलिहिल	२	१३२
हिमावती	४	२३८	हेहौ	६	१०४
हिरण	४	७७	होत्र	३	३९
हिरण	४	२८१	होत्र	३	३०१
हिरण्य	४	७७	होत्रीय	४	३८
हिरण्य	४	२८०	होम	३	३००
हिरिवैर	४	१९८	होमन्	३	३००
हिरुक्	६	९३	होहौ	६	१०५
हिरुक्	६	१०२	हौ	६	१०४
ही	६	११६	हौ	६	१०५
हीर	२	७९	हृदिनी	४	१००
हीर	४	८८	हृद	६	२०
हीरक	४	८८	हृदिनी	४	१००
हुड	४	३१४	ही	२	१२२
			हीक	४	३३७
			हीका	२	१२२

(१०७)

श०	का०	श्लो०	श०	का०	श्लो०
ह्रीकु	४	४३७	ह्लादा	४	१८९
ह्रीण	६	७२	ह्लादिनी	४	१८९
ह्रीत	६	७२	ह्रीक	४	३३७
ह्रीवेर	४	१९८	ह्रीका	२	१२२
ह्रीषा	६	२२	ह्रीकु	४	३३७

इति शब्दरत्नाकरस्थशब्दानामकाराद्यनुक्रमणिका समाप्ता ।

8327

श्रीयशोविजयजैनग्रन्थमाला मां आजसुधी छपाइने प्रकाशित थएला ग्रन्थो नुं सूचीपत्र ।

१. प्रमाणनयतत्त्वालोकालङ्कार-मूल श्रीवादिदेवसूरि	०-८-०
२. हैमलिङ्गानुशासन-श्रीहेमचन्द्रसूरि	०-५-०
३. सिद्धहेमशब्दानुशासन-लघुवृत्तिसहित	३-०-०
४. गुर्वाचलि-मुनिसुन्दरसूरिरचित बीजी आवृत्ति	०-४-०
५. रत्नाकरावतारिका-बे परिच्छेद टि. पं. सहित	१-०-०
६. सिद्धहेमशब्दानुशासन-मूलमात्र	०-५-०
७. स्तोत्रसंग्रह-भाग-१ सीलीक मां नथी	०-६-०
८. मुद्रितकुमुदचन्द्रप्रकरण-श्रावक यशश्चन्द्रकृत	०-८-०
९. स्तोत्रसंग्रह-भाग-२ सीलीक मां नथी	१-०-०
१०. क्रियारत्नसमुच्चय-श्रीगुणरत्नसूरिविरचित	२-०-०
११. श्रीसिद्धहेमशब्दानुशासनसूची अकारादि अनुक्रम	०-४-०
१२. कविकल्पद्रुम-श्रीहर्षकुलगणिरचित श्लोकवद्ध धातुपाठ	०-४-०
१३. सम्मतितर्काख्यप्रकरण-प्रथमखण्ड न्यायनोअलौकिक ग्रन्थ. श्रीसिद्धसेनादिवाकर विरचित	३-०-०
१४. श्रीजगद्गुरुकाव्य-श्रीहीरविजयसूरि नुं-चरित्र	०-४-०
१५. श्रीशालिभद्रचरित्र-टिप्पणसहित पत्राकार	१-४-०
१६. श्रीपर्वकथासंग्रह-प्रथमभाग पत्राकार	०-४-०
१७. षड्दर्शनसमुच्चय-राजशेखरसूरिकृत	०-४-०
१८. शीलदूतकाव्य-चारित्रसुन्दरगणिकृत	०-४-०
१९. निर्भयभीमव्यायोग-श्रीरामचन्द्रसूरिकृत	०-४-०
२०. श्रीशान्तिनाथचरित्र-श्रीमुनिभद्रसूरिविरचित	३-०-०
२१. रत्नाकरावतारिका-रत्नप्रभाचार्यकृत परिच्छेद ३थी ८	१-८-०
२२. " " " " १-२	१-०-०
" " " " संपर्ण पाकुं पुटुं.	३-०-०

- ઉપદેશતરંગિણી-પત્રાકાર-ઉપદેશતથારસીકકથાઓ ૩-૦-૦
 ન્યાયાર્થમજ્જૂષા-સિદ્ધહૈમનીપરિમાષાઓની વ્યાખ્યા ૩-૦-૦
 ૨૩. ગુરુગુણરત્નાકરકાવ્ય-લક્ષ્મીસાગરસૂરિનો ઇતિહાસ ૦-૮-૦
 ૨૪. વિજયપ્રશસ્તિમહાકાવ્ય-સટીક-હેમવિજયગણી ૫-૦-૦
 ૨૬. ગદ્યપાણ્ડવચરિત્ર-પણ્ડિત દેવવિજયજીગણીએ બનાવેલું, ઘણું
 સરલ અને વોધદાયક છે. સામાન્ય સંસ્કૃત જાણનારાઓ પણ
 વાંચનનો સારો લાભ મેલવી શકે છે. વધારે સ્વાત્રી અનુભવથી કરો
 કિમત માત્ર રૂ. ૪-૦-૦
 ૨૯. મલ્લિનાથમહાકાવ્ય-(પુસ્તકાકારે તેમજ પત્રાકારે) આ મહાકાવ્ય
 શ્રીવિનયચન્દ્રસૂરિએ બનાવેલું છે. જેમાં મલ્લિનાથસ્વામીના ચરિત્ર
 ઉપરાન્ત પ્રાસંગિક કેટલીક રસિક કથાઓ સરલ સંસ્કૃતમાં
 આપવામાં આવી છે. સાધારણ સંસ્કૃત જાણનારાઓ પણ તેનો લાભ
 લઈ શકે છે. કિમત. ૩-૦-૦
 ૩૦. સ્યાદ્વાદમજ્જરી-(પત્રાકારે) આ પુસ્તક કેટલેક સ્થલે મુદ્રિત
 છે, તો પણ અમે શુદ્ધતા તેમજ અલ્પ મૂલ્યથી તે પ્રાપ્ત થઈ શકે
 તેટલા સારૂ છપાવ્યું છે કિમત માત્ર ૧-૦-૦
 ૩૨. પાર્શ્વનાથ ચરિત્ર-ભાવદેવસૂરિવિરચિત-ઘણુંજ રસિક તથા સરલ
 છે, પુસ્તકાકારે તથા પત્રાકારે શ્લોકબદ્ધ કીમત રૂ. ૩-૦-૦

શાસ્ત્રવિશારદ જૈનાચાર્ય-શ્રીવિજયધર્મસૂરિજી વિરચિત પુસ્તકો ।

૧. જૈનતત્ત્વદિગ્દર્શન	(હિન્દી ભાષા)	૦-૨-૦
૨. જૈનાશિક્ષાદિગ્દર્શન	"	૦-૨-૦
૩. "	(ગુજરાતી)	૦-૨-૦
૪. પુરુષાર્થદિગ્દર્શન	(હિન્દી ભાષા)	૦-૪-૦
૫. આત્મોન્નતિદિગ્દર્શન	(ગુજરાતી) પોસ્ટેજ,	૦-૦-૬
૬. અહિંસાદિગ્દર્શન-	(હિન્દી ભાષા)	૦-૪-૦
૭. "	(વંગલા)	૦-૪-૦

एशीयाटीक सोसायटी ओफ बंगालमां छपाएला जैन ग्रन्थो.

-
૧. યોગશાસ્ત્ર-ત્રણ અંકો પ્રત્યેકના	૧-૪-૦
૨. શાન્તિનાથચરિત્ર-ત્રણ અંક દરેકના	૦-૧૦-૦
૩. ષટ્દર્શનસમુચ્ચય-બે અંક, પ્રત્યેકના	૦-૧૦-૦
૪. સમરાઈચ્છકહા-ચાર અંક, પ્રત્યેકના	૦-૧૦-૦
૫. પ્રબન્ધચિન્તામણિ-(ઈંગ્રેજીભાષામાં) ત્રણ અંક પ્રત્યેકના	૧-૪-૦
૬. પરીક્ષામુખ-લઘુવૃત્તિસહિત, ન્યાયનો ગ્રન્થ.	૧-૦-૦
૭. ન્યાયસાર-સટીક. "	૨-૦-૦
૮. તત્ત્વાર્થાધિગમસૂત્ર-ભાષ્ય સહિત, ત્રણ અંક, પ્રત્યેકના	૦-૧૦-૦
૯. ઉપમિતિભવપ્રપञ્ચાકથા-(ત્રીજો તથા ચોથો અંક છોડી)	
૧૩ અંક સંપૂર્ણ. પ્રત્યેક અંકના	૦-૧૦-૦
૧૦. ઉપાસકદશાઙ્ગસૂત્ર-મૂલ તથા ટીકા. પ્રાકૃત શબ્દોનો	
કોશ પણ સાથે છે.	૬-૦-૦
૧૧. પ્રાકૃતલક્ષણ-ચણ્ડકૃત-પ્રાકૃતવ્યાકરણ	૧-૮-૦
૧૨. બૌદ્ધપ્રકરણસંગ્રહ-બૌદ્ધ ન્યાયશાસ્ત્રનાં ન્હાનાં	
ન્હાનાં છ પ્રકરણોનો સમાવેશ છે.	૦-૧૦-૦

-
૧. શ્રીધર્મમહોદય-(સંસ્કૃત) શ્રીરત્નાવિજયજી વિરચિત	૦-૪-૦
૨. શ્રીવિજયધર્મસૂરિચરિત્ર-(ગૂજરાતી) પોસ્ટેજ	૦-૧-૦
૩. સુજનસમ્મેલનમ્-(હિન્દી) મહામહોપાધ્યાય શ્રીરા- મમિશ્રશાસ્ત્રીજીનું વ્યાખ્યાન તેમાં જૈનધર્મની પ્રાચીનતા- સિદ્ધ કરી છે.	૦-૧-૦

‘જૈન-શાસન’

આ પત્ર દરેક પૂર્ણિમા તથા અમાવાસ્યાએ પ્રગટ થાય છે. પો-

સ્ટેજ સહિત વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૨) ગ્રાહક થવા ઇચ્છનારે પોતાનું નામ, ગામ, ઠામ શુદ્ધ અક્ષરે લખી મોકલવું.

શ્રીયશોવિજયજૈનગ્રન્થમાલા.

(સંસ્કૃત માસિક પુસ્તક)

શ્રીયશોવિજય જૈન ગ્રન્થમાલા માસિકમાં એક સો પૃષ્ઠ સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત સાહિત્યને માટે રોકવામાં આવેછે, જેની અંદર ન્યાય, કોશ, તથા મહાકાવ્યના ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેછે. પોસ્ટસ્વર્ચ સાથે વાર્ષિક લવાજમ રૂ-૮) પ્રથમથી લેવામાં આવે છે. નમૂના દાખલ કાઢને અંક મોકલવામાં આવતો નથી.

વિશેષાવશ્યકભાષ્ય.

બૃહદ્વૃત્તિસહિત.

^{૨૫} પહેલો ^{૨૭} બીજો ^{૨૮} ત્રીજો ^{૩૧} અને ચોથો ભાગ દરેક ૨૦૦ પાનાનાં.

જલદી મંગાવી લ્યો, વહેલો તે પહેલો, ગ્રાહક થનારને દર ત્રણ ત્રણ માસે વસો વસો પાનાનો એક એક ભાગ મોકલવામાં આવશે. સંપૂર્ણ ગ્રન્થની કિં. રૂ. ૨૫) અગાઉથીજ લેવામાં આવે છે. પાછલથી ગ્રાહક થનાર પાસેથી રૂ. ૩૨) લેવામાં આવશે.

પ્રાકૃત માર્ગોપદેશિકા.

આ પુસ્તક મીં. માળદારકરની રીતીને અનુસરિ તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. સંસ્કૃત શિક્ષ્યા વગર માત્ર ગુજરાતી ભાષા જાણનારાઓ પણ આ પુસ્તક દ્વારા પ્રાકૃત ભાષા સારી રીતે શિક્ષી શકેછે. કીં. ૦-૧૨-૦

મલવાનું ટેકાણું—શાહ હર્ષચન્દ્ર ભૂરાભાઈ,
ધાર સં-૨૪૩૮, ઢીવાલી.

અંગ્રેજી કોઠી, બનારસ સિટી.

Dharmabhyodaya Press, Benares City.

